

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ρόλος των ΜΚΟ στη διαχείριση της
προσφυγικής κρίσης του 2015 -2016.

Μπάτζιου Σοφία Λουίζα – Κουκιά Αικατερίνη

Επιβλέπων καθηγητής: Στραβοσκούφης Αθανάσιος

Μεσολόγγι 2017

Τ.Ε.Ι. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

Ο ρόλος των ΜΚΟ στη διαχείριση της προσφυγικής
κρίσης του 2015 -2016

Μπάτζιου Σοφία Λουίζα – Κουκιά Αικατερίνη

Επιβλέπων καθηγητής
Στραβοσκούφης Αθανάσιος

Μεσολόγγι 2017

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων/ Μεσολογγίου του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ελλάδα, ήδη πληγμένη από την οικονομική κρίση της τελευταίας επταετίας και λόγω της γεωγραφικής της θέσης, βρέθηκε αντιμέτωπη με την προσφυγική κρίση των ετών 2015 – 2016, τη μεγαλύτερη ροή μεταναστών που έχει παρατηρηθεί μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και κατά την οποία επηρεάστηκαν τόσο οι πρωτοβάθμιοι τομείς της υγείας, της σίτισης, της στέγασης και της ένδυσης, όσο οι τομείς της εθνικής ασφάλειας, ή ακόμα, και της εθνικής ακεραιότητας της χώρας. Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την επιβοήθεια της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, οι κρατικοί μηχανισμοί, στο ρόλο του συντονιστικού οργάνου, η κοινωνία των πολιτών και οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις της ενδοχώρας και του εξωτερικού προσπάθησαν να ανταπεξέλθουν με κάθε δυνατό τρόπο στη διαχείριση της κρίσης.

Λέξεις κλειδιά: Πρόσφυγες, Μη Κυβερνητική Οργάνωση, Κρατική Παρέμβαση, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Proem – aid.

ABSTRACT

Greece, already overburdened by the economic crisis of the last seven years, was then faced with the refugee crisis of 2015 – 2016 due to its geographic position. This was the largest migratory flow of people observed since the Second World War, and affected primary sectors such as health, food, housing and clothing, as well as national security, and even the national integrity of the country. With the funding of the European Union and the assistance of both UNHCR and the International Organization for Migration, state mechanisms, in the role of coordinating leader, civil society and non-governmental domestic and foreign organizations, tried to manage this crisis in a number of different ways.

Keywords: Refugees, Non-Governmental Organization, State Intervention, United Nations High Commissioner for Refugees, Proem – aid.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	12
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Η Κοινωνία των Πολιτών	16
1.1 Ο ορισμός της Κοινωνίας των Πολιτών	16
1.2 Η κοινωνική οικονομία	17
1.3 Η γνωριμία με τον Τρίτο Τομέα (Third Sector)	18
1.4 Οι πόροι της Κοινωνίας των Πολιτών και η θέση αυτής μέσα στο κράτος	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις	23
2.1 Εννοιολογική προσέγγιση των ΜΚΟ	23
2.1.1 Προς ορισμό των ΜΚΟ	23
2.1.2 Λειτουργία και τρόποι οργάνωσης των ΜΚΟ	24
2.1.3 Γενικά χαρακτηριστικά των ΜΚΟ	25
2.1.4 Ταξινόμηση των ΜΚΟ	26
2.2 Η χρηματοδότηση των ΜΚΟ	30
2.3 Ο ρόλος των ΜΚΟ	31
2.4 Η διεθνής παρουσία των ΜΚΟ	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
Οι ΜΚΟ στην Ελλάδα	35
3.1 Γενικά	35
3.2 Η νομική μορφή των ΜΚΟ στην Ελλάδα	37
3.2.1 Το γενικό νομικό πλαίσιο	37
3.2.2 Το Σωματείο	38
3.2.3 Το Ίδρυμα	39

3.2.4 Η ερανική επιτροπή	40
3.2.5 Η αστική εταιρεία	41
3.3 Ποσοτική και ποιοτική διάσταση της σημασίας και του ρόλου των ΜΚΟ στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας	42
3.4 Οι σχέσεις Κράτους και ΜΚΟ	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η κρατική παρέμβαση για το προσφυγικό ζήτημα στην ελληνική επικράτεια	46
4.1 Τα Κέντρα και οι Δομές Υποδοχής και Φιλοξενίας	47
4.1.1 Το νομικό πλαίσιο των Κέντρων και Δομών για τους πρόσφυγες – μετανάστες ..	47
4.1.2 Ίδρυση και περιγραφή των Δομών Υποδοχής και Φιλοξενίας, σύμφωνα με το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης	48
4.1.3 Τα Κέντρα Υποδοχής, όπως έχουν διαμορφωθεί έως τα τέλη του 2016	70
4.1.4 Οι άτυπες δομές φιλοξενίας με συντονισμό των κρατικών μηχανισμών, αυτόνομα ή σε συνεργασία	72
4.2 Στέγαση προσφύγων σε μισθωμένα διαμερίσματα και φιλοξενούσες οικογένειες	74
4.3 Η σίτιση των προσφύγων στα Κέντρα Φιλοξενίας	78
4.4 Μέτρα και ενέργειες για τους ιατρικούς ελέγχους και την ιατρική περίθαλψη των προσφύγων – μεταναστών	83
4.4.1 Το νομικό πλαίσιο και η διαδικασία του ιατρικού ελέγχου	83
4.4.2 Οι ενέργειες του Υπουργείου Υγείας	84
4.5 Μέτρα για τους αιτούντες διεθνή προστασία και τα ασυνόδευτα παιδιά	88
4.5.1 Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής	88
4.5.2 Η Υπηρεσία Ασύλου	89
4.5.3 Η Αρχή Προσφυγών	90
4.5.4 Δικαιώματα και υποχρεώσεις αιτούντων διεθνή προστασία	91
4.5.5 Προστασία για τα ασυνόδευτα παιδιά προσφύγων – μεταναστών	92
4.6 Παροχή νομικής συνδρομής σε αιτούντες διεθνή προστασία	95
4.7 Διάσωση / προστασία προσφύγων – μεταναστών	97
4.8 Η εκπαίδευση των προσφύγων – μεταναστών	99
4.9 Ο ρόλος των δημοτικών αρχών και των κρατικών φορέων στην ενίσχυση των προσφύγων	101

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Ο ρόλος των ελληνικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στο μεταναστευτικό ζήτημα της Ελλάδας του 2015 - 2016	109
5.1 Το νομικό πλαίσιο και τα χαρακτηριστικά των ελληνικών ΜΚΟ που συμμετέχουν στην αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης	109
5.2 Ο ρόλος των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα της θαλάσσιας διάσωσης προσφύγων..	121
5.3 Η παροχή στέγασης στους πρόσφυγες ως δράση των ελληνικών ΜΚΟ	122
5.3.1 Η κάλυψη στεγαστικών αναγκών των προσφύγων της ελληνικής νησιωτικής περιοχής	123
5.3.2 Η παροχή στέγασης προσφύγων του νομού Αττικής και της ευρύτερης ηπειρωτικής χώρας	124
5.4 Οι ελληνικές ΜΚΟ που συμμετέχουν στην εκπαίδευση των προσφύγων	125
5.5 Ο ρόλος των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα της επικοινωνίας μεταξύ των οργανώσεων, των ελληνικών αρχών και των προσφύγων	127
5.5.1 Η επικοινωνία μέσω της παροχής υπηρεσιών διερμηνείας στους πρόσφυγες...	127
5.5.2 Η διαμεσολάβηση των ελληνικών ΜΚΟ για την επίτευξη της επικοινωνίας των προσφύγων με την ελληνική κοινότητα	128
5.5.3 Η παροχή πληροφοριών στους πρόσφυγες με σκοπό την επικοινωνία αυτών με τις ελληνικές αρχές	129
5.5.4 Η παροχή υπηρεσιών Internet στους πρόσφυγες της ελληνικής επικράτειας ...	129
5.6 Η ενασχόληση των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα της μεταφοράς προσφύγων	130
5.7 Οι ελληνικές ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην παροχή και διανομή μη διατροφικών ειδών πρώτης ανάγκης και υλικοτεχνικής ύλης	131
5.7.1 Η παροχή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες των δομών του νομού Αττικής	132
5.7.2 Η παροχή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες των δομών της ηπειρωτικής χώρας	133
5.7.3 Η παροχή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής	134
5.8 Η δημιουργία και υλοποίηση προγράμματος για την οικονομική ενίσχυση των προσφύγων	136
5.9 Η δραστηριοποίηση των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα της προστασίας των προσφύγων	136
5.9.1 Ο τομέας της προστασίας, χωρίς διακρίσεις, των προσφύγων ως δράση των ελληνικών ΜΚΟ	137
5.9.1.1 Η προστασία των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές του νομού Αττικής	137

5.9.1.2 Η προστασία των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της ηπειρωτικής χώρας	139
5.9.1.3 Η προστασία των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της νησιωτικής περιοχής.....	140
5.9.2 Ο τομέας της παιδικής προστασίας των προσφύγων ως δράση των ελληνικών ΜΚΟ	141
5.9.2.1 Η προστασία των παιδιών προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές του νομού Αττικής	142
5.9.2.2 Η προστασία των παιδιών προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της ελληνικής επικράτειας	143
5.9.3 Ο τομέας της προστασίας των προσφύγων κατά της σεξουαλικής και σεξιστικής βίας ως δράση των ελληνικών ΜΚΟ	144
5.9.4 Ο τομέας της προστασίας των προσφύγων μέσω της παροχής νομικών υπηρεσιών	145
5.10. Ο ρόλος των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα παροχής επισιτιστικής βοήθειας	147
5.10.1 Η επισιτιστική βοήθεια στους πρόσφυγες του νομού Αττικής	147
5.10.2 Η επισιτιστική βοήθεια των ΜΚΟ στους πρόσφυγες της κεντρικής Μακεδονίας	148
5.10.3 Η επισιτιστική βοήθεια των ελληνικών ΜΚΟ στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής	149
5.11 Οι ελληνικές ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα του συντονισμού των δομών	150
5.12 Η δράση των ΜΚΟ στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των προσφύγων	152
5.12.1 Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες του νομού Αττικής	153
5.12.2 Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες της ηπειρωτικής χώρας	155
5.12.3 Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες της νησιωτικής χώρας	156
5.13 Η συμμετοχή των ελληνικών ΜΚΟ στην παροχή υπηρεσιών υγιεινής	157
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	
Η παρέμβαση των ξένων ΜΚΟ στην προσφυγική κρίση της Ελλάδος του 2015 - 2016	160
6.1 Περιγραφή και χαρακτηριστικά των ξένων ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην αντιμετώπιση της ελληνικής προσφυγικής κρίσης	160
6.2 Ο ρόλος των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της θαλάσσιας διάσωσης προσφύγων	176
6.3 Η συνεισφορά των ξένων ΜΚΟ στην κάλυψη των στεγαστικών αναγκών των προσφύγων	177

6.3.1	Η δράση των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της στέγασης των προσφύγων του νομού Αττικής	178
6.3.2	Η δράση των ξένων ΜΚΟ στο στεγαστικό τομέα των δομών της ηπειρωτικής χώρας	179
6.3.3	Η δράση των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της παροχής στέγασης στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής	180
6.4	Οι ξένες ΜΚΟ που συνέβαλαν στην εκπαίδευση των προσφύγων	182
6.5	Η παροχή επικοινωνίας μεταξύ των οργανώσεων, των ελληνικών αρχών και των προσφύγων ως δράση των ξένων ΜΚΟ	184
6.5.1	Η επικοινωνία μέσω της παροχής υπηρεσιών διερμηνείας	184
6.5.2	Η επικοινωνία των προσφύγων με την εκάστοτε τοπική κοινότητα	185
6.5.3	Η παροχή πληροφοριών στους πρόσφυγες ως δράση των ξένων ΜΚΟ	186
6.5.4	Η παροχή υπηρεσιών Internet στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής	187
6.6	Η ενασχόληση των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της μεταφοράς των προσφύγων	187
6.7	Ο ρόλος των ξένων ΜΚΟ στην παροχή μη διατροφικών ειδών πρώτης ανάγκης και υλικοτεχνικής υποστήριξης στους πρόσφυγες των δομών φιλοξενίας	188
6.7.1	Η ενασχόληση των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της παροχής μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες της ηπειρωτικής χώρας	188
6.7.2	Η παροχή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης από ξένες ΜΚΟ στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής	191
6.8	Η οικονομική ενίσχυση των προσφύγων του ελλαδικού χώρου ως παροχή των ξένων ΜΚΟ	195
6.9	Ο ρόλος των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της παροχής υπηρεσιών προστασίας στους πρόσφυγες	196
6.9.1	Ο τομέας της προστασίας, χωρίς διακρίσεις, των προσφύγων ως δράση των ξένων ΜΚΟ	196
6.9.1.1	Η προστασία των προσφύγων της ηπειρωτικής χώρας	196
6.9.1.2	Η προστασία των προσφύγων της νησιωτικής περιοχής	198
6.9.2	Η παροχή παιδικής προστασίας στους πρόσφυγες των Κέντρων Φιλοξενίας της Ελλάδας	199
6.9.3	Η παροχή υπηρεσιών προστασίας κατά της σεξουαλικής και σεξιστικής βίας ...	201
6.9.4	Οι ξένες ΜΚΟ στην παροχή νομικών παροχών και υπηρεσιών	202
6.10	Οι ξένες ΜΚΟ που παρέχουν υπηρεσίες διατροφικής βοήθειας στους πρόσφυγες του ελλαδικού χώρου	203

6.10.1 Η παροχή υπηρεσιών σίτισης στους πρόσφυγες των δομών φιλοξενίας της νησιωτικής περιοχής	203
6.10.2 Η παροχή υπηρεσιών σίτισης στους πρόσφυγες των δομών φιλοξενίας της ηπειρωτικής χώρας	205
6.11 Ο συντονισμός των επιχειρήσεων δράσης και των Δομών Φιλοξενίας από τις ξένες ΜΚΟ	207
6.12 Η παροχή υπηρεσιών υγείας, ψυχολογικής υποστήριξης, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης	209
6.12.1 Οι ξένες ΜΚΟ στον τομέα περί παροχής υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες της ηπειρωτικής χώρας	209
6.12.2 Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής	211
6.12.3 Η παροχή υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης στους πρόσφυγες των Δομών Φιλοξενίας της ελληνικής επικράτειας	213
6.13 Οι ξένες ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υγιεινής	214
6.13.1 Η παροχή υπηρεσιών υγιεινής στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής ...	214
6.13.2 Η παροχή υπηρεσιών υγιεινής στους πρόσφυγες της ηπειρωτικής χώρας	216

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Περιπτωσιολογική μελέτη της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης Proem – aid.

7.1 Η Μη Κυβερνητική Οργάνωση «Proem – aid»	219
7.1.1 Η ίδρυση, δραστηριοποίηση και τα μέλη της οργάνωσης	219
7.1.2 Το πρόγραμμα «Έργο για το νερό»	221
7.1.3 Το πρόγραμμα «Maydayterraneo»	222
7.2 Η δράση της Proem–aid στη Λέσβο και οι αντιδράσεις της πολιτείας του νησιού..	225
7.2.1 Η δραστηριοποίηση του οργανισμού στις ακτές της Λέσβου	226
7.2.2 Οι αντιδράσεις των κατοίκων και της δημοτικής αρχής της Λέσβου	227
7.3 Η Proem – aid αντιμετωπίζει κατηγορίες σε βαθμό κακουργήματος	229
7.3.1 Η ανακοίνωση του Λιμενικού Σώματος	229
7.3.2 Οι διαδικασίες και ενέργειες που ακολούθησαν τη σύλληψη των μελών των μη κυβερνητικών οργανώσεων	229
7.3.3 Το νομικό πλαίσιο στο οποίο εκτυλίχθηκε το συμβάν της 14ης Ιανουαρίου του 2016 στη Λέσβο	231
7.3.3.1 Οι θεμελιώδεις αρχές του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις ΜΚΟ	231
7.3.3.2 Ο νόμος περί αλλοδαπών	234

7.3.3.3 Ο νόμος περί οπλοκατοχής	238
7.3.3.4 Οι διεθνείς συμβάσεις του Ναυτικού Δικαίου SOLAS και SAR	239
7.3.4 Οι αντιδράσεις της κοινής και πολιτικής γνώμης για τη σύλληψη των αλλοδαπών εθελοντών	242
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	245
ΠΗΓΕΣ	249
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	261

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1	50
Πίνακας 2	55
Πίνακας 3	62
Πίνακας 4	65
Πίνακας 5	66
Πίνακας 6	67
Πίνακας 7	68
Πίνακας 8	69
Πίνακες 9 – 10	71
Πίνακες 11 – 12	71
Πίνακας 13	71
Πίνακας 14	81
Πίνακας 15	81
Πίνακας 16	261

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όντας Έλληνες πολίτες, ευαισθητοποιημένοι σε θέματα αλληλεγγύης και προσφοράς, θεωρούμε την εκπόνηση της πτυχιακής μας εργασίας για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης, εξαιρετικά ενδιαφέρουσα. Αποτέλεσε μια διαδικασία δύσκολη, θα λέγαμε, αλλά μέσω αυτής οικειοποιηθήκαμε περισσότερο το γνωστικό αντικείμενο της σχολής μας, τις κοινωνικές επιχειρήσεις, διευρύνουμε τις γνώσεις μας και εξελιχθήκαμε σε ερευνητικό, και όχι μόνον, επίπεδο.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους καθηγητές μας στο ΤΕΙ Μεσολογγίου για τις γνώσεις που μας μετέδωσαν κατά τα χρόνια φοίτησής μας σε αυτό, γνώσεις οι οποίες αποτέλεσαν τον πυλώνα για τη συγγραφή της εργασίας μας, αλλά και για την υπομονή, την επιμονή τους και τις ευχάριστες στιγμές που περάσαμε μαζί τους.

Ένα ιδιαίτερο, μεγάλο ευχαριστώ θα θέλαμε να δώσουμε στον επιβλέποντα καθηγητή μας, τον κύριο Στραβοσκούφη Αθανάσιο. Τόσο κατά τη φοίτησή μας, όσο και κατά την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, υπήρξε πάντα στο πλευρό μας, με ορθές κατευθυντήριες οδηγίες. Τον ευχαριστούμε για την ευαισθησία και την κατανόησή του σε ζητήματα και δυσκολίες που προέκυπταν όλο αυτό το διάστημα, την πολύπλευρη στήριξή του και την εξαιρετική συνεργασία που μας χάρισε.

Τέλος, το μεγαλύτερο ευχαριστώ το χρωστάμε στις οικογένειές μας. Η ώθηση, στήριξη, υποστήριξη, συμπαράσταση, κατανόηση, εμπιστοσύνη, αγάπη είναι λίγα από τα χαρακτηριστικά των προνομιούχων οικογενειών. Τους ευγνωμονούμε για όλα αυτά που είναι, όλα αυτά που μας δίνουν ανιδιοτελώς και όλα όσα πρόκειται να ακολουθήσουν.

Με σεβασμό,

Μπάτζιου Σοφία Λουίζα

Κουκιά Αικατερίνη

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΜΥ: Ανώνυμη Εταιρεία Μονάδων Υγείας

ΑΕΠ: Ακαθόριστο Εγχώριο Προϊόν

ΑΜΚΕ: Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

ΔΕΚΟ: Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί

ΔΗΠΕΘΕ: Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο

ΔΥΕΠ: Δομές Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων

ΕΑΔΑΠ: Εταιρεία για την Ανάπτυξη και Δημιουργική Απασχόληση Παιδιών

ΕΑΤΑ: Εταιρεία Ανάπτυξης και Τουριστικής Προβολής Αθηνών

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΚ: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΕΚΑΒ: Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας

ΕΚΕΠΥ: Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας

ΕΛ.ΑΚΤ.: Ελληνική Ακτοφυλακή

ΚΕΕΛΠΝΟ: Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων

ΚΕΠΥ: Κέντρο Πρώτης Υποδοχής

ΚΥΤ: Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης

Λ.Σ.: Λιμενικό Σώμα

ΜΚΕ: Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

ΜΜΕ: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

ΟΑΣΘ: Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΤΑ: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Π.Δ.: Προεδρικό Διάταγμα

Π.Α.Θ.: Πλοίο Ανοιχτής Θαλάσσης

ΠΕΔΥ: Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας

ΠΙΚΠΑ: Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντιλήψεως

ΥΠΕ: Υγειονομική Περιφέρεια

ΦΕΚ: Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

HACCP: Hazard Analysis and Critical Control Points (Ανάλυση Κινδύνου και Κρίσιμα Σημεία Ελέγχου)

HIV: Human Immunodeficiency Virus Infection (Λοίμωξη με τον Ιό Ανοσοανεπάρκειας)

ISO: International Organization for Standardization (Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης)

MMR: Measles Mumps Red (εμβόλιο Ιλαράς- Παρωτίτιδας- Ερυθράς)

OHSAS: Occupational Health and Safety Assessment Series (Πιστοποίηση Συστημάτων Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία)

RDT: Rapid Diagnostic Test (Εργαστηριακή Διάγνωση Ελονοσίας)

SOAM: Supporting Organizations that Assist Migrant asylum seeking population in Greece (Υποστηρίζοντας Οργανώσεις που βοηθούν τον μεταναστευτικό πληθυσμό στην αναζήτηση ασύλου στην Ελλάδα)

UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το μεταναστευτικό κύμα, προερχόμενο από χώρες, κυρίως, της Νοτιοδυτικής Ασίας και της Δυτικής Αφρικής, έκανε εμφανή την παρουσία του στην Ελλάδα το 2014, ωστόσο, ραγδαία ακμή αυτού παρατηρήθηκε κατά τα έτη 2015 – 2016, οδηγώντας τη χώρα σε κατάσταση ανθρωπιστικής/ προσφυγικής κρίσης. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη του τρόπου ενίσχυσης των προσφύγων – μεταναστών, που παραμένουν και διαμένουν στην Ελλάδα, από εγχώριες και αλλοδαπές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν τις αυξημένες ανάγκες αυτών κατά την προηγούμενη διετία.

Η δραστηριοποίηση των εν λόγω ΜΚΟ σε τομείς παροχής υπηρεσιών, απαραίτητων για τη διαβίωση των προσφύγων, και παρά την επικράτηση αισθημάτων ξενοφοβίας και άγνοιας των Ελλήνων πολιτών, κρίθηκε σημαντική και αναγκαία για τη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης. Αυτό καλούμαστε να αποδείξουμε μέσω της εργασίας, με τη μέθοδο της βιβλιογραφικής έρευνας και την παρουσίαση εμπειρικών στοιχείων.

Η δομή της εργασίας περιλαμβάνει επτά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται η ευρύτερη έννοια και δράση της Κοινωνίας των Πολιτών, στην οποία υπάγονται οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά τις αυτούσιες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, την εννοιολογική προσέγγιση και τον ρόλο αυτών στη διεθνή πραγματικότητα. Το τρίτο κεφάλαιο πραγματεύεται την παρουσία, τη νομική μορφή και τις σχέσεις των ΜΚΟ τόσο με την κοινωνική οικονομία όσο και με το ίδιο το Κράτος της Ελλάδας, ενώ το τέταρτο κεφάλαιο σχετίζεται με την κρατική παρέμβαση, αυτούσια ή σε συνεργασία με ΜΚΟ, στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης. Στο πέμπτο κεφάλαιο μελετάται ο ρόλος των ελληνικών ΜΚΟ, όπως αντίστοιχα μελετάται ο ρόλος των ξένων ΜΚΟ στο έκτο κεφάλαιο, στην αντιμετώπιση της κρίσης και αναλύεται η δράση αυτών, με βάση το χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο σε τομείς περί παροχής σίτισης, στέγασης, υγείας, προστασίας, υγιεινής, εκπαίδευσης, επικοινωνίας, διάσωσης, μεταφοράς, συντονισμού και ειδών πρώτης ανάγκης. Τέλος, το έβδομο κεφάλαιο αφορά την περιπτώσιολογική μελέτη της ΜΚΟ «Proem –aid». Ακολουθούν τα συμπεράσματα, οι πηγές και τα παραρτήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

«Η Κοινωνία των Πολιτών».

1.1 Ο Ορισμός της Κοινωνίας των Πολιτών.

Εφόσον το θέμα της πτυχιακής εργασίας πραγματεύεται την παρουσία των Μ.Κ.Ο κατά τη διάρκεια της προσφυγικής κρίσης, δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί ο ορισμός της Κοινωνίας των Πολιτών, στην οποία εντάσσονται οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

Δυσ, ίσως, από τους πιο κατάλληλους ορισμούς είναι αυτοί του Έρνεστ Γκέλνερ και του Δημήτρη Δημητράκου. Ο πρώτος ορίζει την Κοινωνία των Πολιτών ως «ένα σύνολο ποικίλων μη κυβερνητικών θεσμών αρκετά ισχυρών ώστε να αντισταθμίζουν το κράτος και που ενώ δε το εμποδίζουν να εκπληρώσει το ρόλο του ως εγγυητή της ειρήνης και διαιτητή μεταξύ μεγάλων συμφερόντων μπορούν ωστόσο να το εμποδίσουν και να εκμηδενίσει το υπόλοιπο της κοινωνίας». (Ernest Gellner, 1996, σ.246). Αντίστοιχα, ο Δημήτρης Δημητράκος, του οποίου ο ορισμός χαρακτηρίστηκε πιο διαφωτιστικός, αναφέρει ότι «η Κοινωνία των Πολιτών είναι ένας ενδιάμεσος χώρος ανάμεσα στο κράτος και τον πολίτη, ένα πλέγμα διαδράσεων ανάμεσα σε εθελοντικές οργανώσεις όπως είναι οι οργανωμένες λέσχες, οι επαγγελματικές οργανώσεις και λοιπά. Η Κοινωνία των Πολιτών είναι ένα αντιστήριγμα στην πολιτική, δηλαδή το κράτος, και συγχρόνως εκούσιας συμμετοχής σε ένα πολιτικό και κοινωνικό σύνολο. Το αντιστήριγμα αυτό που αποτελεί η Κοινωνία των Πολιτών παίζει ρόλο ανταγωνιστικό και συγχρόνως συμπληρωματικό ως προς την πολιτική κοινωνία (...)» (Μακροδημήτρης Α., 2006, σ.19).

Βέβαια, στην ελληνική κοινωνία, και στη χώρα μας εν γένει, η Κοινωνία των Πολιτών σαν έννοια, και πολύ περισσότερο το έργο της, δεν είναι αρκετά διαδεδομένη. Οι λάθος απόψεις, η έλλειψη γνώσεων σχετικά με τις δράσεις της και η μη συμμετοχή εθελοντών θεωρούνται κατασταλτικοί παράγοντες για την ανάπτυξη της Κοινωνίας των Πολιτών. Εξάλλου, δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι, κατά τη δεκαετία του 1990, οι οργανώσεις, εθελοντικές καθώς και μη κυβερνητικές, ήταν ελάχιστες σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές και δυτικές χώρες. Το ίδιο διάστημα, η σχέση της Κοινωνίας των Πολιτών

με το κράτος θεωρήθηκε μια σχέση εξάρτησης, λόγω τόσο της μη συμμετοχής εθελοντών όσο και της μη ύπαρξης κονδυλίων και επιχορηγήσεων, γεγονός που οδήγησε στη μη ύπαρξη δυνατότητας αυτής για αυτονομία. Κατά την επόμενη δεκαετία, αυτή του 2000, το τοπίο σε σχέση με την Κοινωνία των Πολιτών ολοένα και ξεκαθάριζε. Οι Έλληνες άρχισαν να δημιουργούν ισχυρότερους δεσμούς με τον εθελοντισμό, ενώ η παρουσία τους σε ομάδες και σε Μ.Κ.Ο γινόταν πιο έντονη. Έτσι, δεν άργησαν να έρθουν και οι πρώτες χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και από την Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Υ.Δ.Α.Σ.). Η Κοινωνία των Πολιτών εδραιώθηκε και έκτοτε προσπαθεί να στηριχθεί στον εθελοντισμό και στη βοήθεια των ανθρώπων, που με τη δική τους θέληση και βούληση, στηρίζουν εμπράκτως το έργο της. Με την ενίσχυση των χρηματοδοτήσεων, πλέον, η Κοινωνία των Πολιτών επεκτείνει τη δράση της στους τομείς της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταπολέμηση των διακρίσεων, στους τομείς της μετανάστευσης, της υγείας, της προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και σε άλλους τομείς.

1.2 Η κοινωνική οικονομία.

Σύμφωνα με τον Ν. 4019/2011, η Κοινωνική Οικονομία ορίζεται ως το σύνολο των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, των οποίων ο καταστατικός σκοπός είναι η επιδίωξη του συλλογικού οφέλους και η εξυπηρέτηση γενικότερων συμφερόντων. Ως φορέας της Κοινωνικής Οικονομίας έχει θεσπιστεί η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.), ένας αστικός συνεταιρισμός με κοινωνικό σκοπό και εμπορική ιδιότητα. Τα είδη ίδρυσης Κοιν.Σ.Επ. έχουν οριστεί τρία, αυτό της Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, το οποίο αφορά την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν οι Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού και στο οποίο εμπεριέχονται οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.), αυτό της Κοιν.Σ.Επ. Κοινωνικής φροντίδας, το οποίο αφορά την παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικού – προνοιακού χαρακτήρα σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού, όπως ηλικιωμένοι, βρέφη, παιδιά, άτομα με αναπηρία και άτομα με χρόνιες παθήσεις, και τέλος, αυτό της Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού, το οποίο αφορά την παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών της συλλογικότητας (πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία, εκπαίδευση, παροχές κοινωνικής

ωφέλειας κα) που προάγουν το τοπικό και συλλογικό συμφέρον, την προώθηση της απασχόλησης, την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και την ενδυνάμωση της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης. (Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων).

Στα πλαίσια της «συμμετοχικής δημοκρατίας», η κοινωνική οικονομία προσδιορίζει εκ νέου τη δημόσια σφαίρα, αφού επιτρέπει στα άτομα να συμμετέχουν στην προάσπιση των συμφερόντων τους μέσω της δημιουργίας συμμαχιών με άλλες κοινωνικές ομάδες. Από την άλλη, η κοινωνική οικονομία είναι η δικλείδα ασφαλείας για την ισόποση κατανομή συνεταιριστικής ισχύος σε οργανώσεις και ενώσεις πολιτών (Στραβοσκούφης, 2006). Η βαρύτητα του ρόλου αυτής στην κοινωνία των πολιτών και στην οικονομία και την επιχειρηματικότητα της χώρας φαίνεται χαρακτηριστικά από την άποψη του Ιωάννη Νασιούλα¹, όπως αναρτήθηκε σε άρθρο του στο site www.epixeiro.gr σχετικά με την κοινωνική οικονομία, σύμφωνα με την οποία «σε καιρό βαθιάς κρίσης η εργασία στο δημόσιο δε μπορεί να αποτελεί όνειρο ζωής (..) πιστεύουμε πως η κοινωνική οικονομία αποτελεί κλειδί για την ανάπτυξη. Είναι μια ιδέα που η Ευρώπη έχει ήδη αγκαλιάσει και αποδεικνύεται πως λειτουργεί. Η φιλανθρωπία συμβαδίζει με την επιχειρηματικότητα» (Νασιούλας, 2017).

1.3 Η γνωριμία με τον Τρίτο Τομέα (Third Sector)².

Μέσα από την έννοια της Κοινωνίας των Πολιτών είναι ευδιάκριτο πως υπάρχει ανάγκη να δοθεί περισσότερη ελευθερία στον ενεργό πολίτη να είναι σε θέση να πάρει την ευθύνη, προκειμένου να βελτιώσει τις συνθήκες της ζωής του, αλλά και των συμπολιτών του.

Η δομή της Κοινωνίας των Πολιτών, οι αντιπρόσωποι αυτής, οι οργανισμοί,

---

1. Ιωάννης Νασιούλας: Επιστημονικός Διευθυντής του Ινστιτούτου Κοινωνικής Οικονομίας, Διδάκτωρ Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Εμπειρογνώμονας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέλος του GECES, της Ομάδας Εμπειρογνώμων για την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, στα πλαίσια της Πρωτοβουλίας για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις (Social Business Initiative) και μέλος της Υπο-Ομάδας Εμπειρογνωμόνων για τη "Μέτρηση Κοινωνικών Επιπτώσεων". Είναι Εθνικός Εκπρόσωπος του Social Innovation Europe για την Ελλάδα, Associate Partner του EUCLID και Εθνικός Ανταποκριτής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του διεθνούς ερευνητικού κέντρου CIRIEC για την αναφορά "Η Κοινωνική Οικονομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση". (Epixeiro.gr, 2017)

2. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση το κείμενο του Θ. Στραβοσκούφη, «Κοινωνική ανάπτυξη, κοινωνία πολιτών και ΜΚΟ. Ένας διαδραστικός θεσμικός μηχανισμός», 2006.

σύλλογοι, ομάδες και λοιποί που εμπεριέχονται σε αυτή αφορούν το λεγόμενο Τρίτο Τομέα, ενός τομέα που εξελίχθηκε ως ένα νέο στοιχείο κοινωνικής πολιτικής, ανάμεσα στο κράτος και την οικονομία. Οι στόχοι αυτού είναι η δραστηριοποίηση, με στόχο την εξυπηρέτηση των μελών ή το συλλογικό όφελος, η διαχειριστική αυτονομία, οι δημοκρατικές διαδικασίες αποφάσεων και η ανάπτυξη με προτεραιότητα τις ανάγκες των ανθρώπων και της απασχόλησης.

Οι Salamon και Anheier θεώρησαν ότι το επίπεδο και το περιεχόμενο δραστηριότητας πολλών οργανώσεων μη κυβερνητικού χαρακτήρα θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ένας ικανός δείκτης για να ενσωματώσει σ' αυτή την ταξινόμηση και την αντίστοιχη των υπολοίπων οργανώσεων και κυρίως των ΜΚΟ. Έτσι, σύμφωνα με τους δύο μελετητές, διαμορφώνονται δώδεκα επίπεδα κατηγοριοποίησης τα οποία βασίζονται στον τύπο δραστηριοποίησης αλλά και στο οικονομικό προφίλ: α) πολιτισμός και αγωγή της ψυχής, β) εκπαίδευση και έρευνα, γ) υγεία, δ) κοινωνικές υπηρεσίες, ε) περιβάλλον, στ) ανάπτυξη και στέγαση, ζ) νομική τάξη η) υπεράσπιση και πολιτική, θ) φιλανθρωπική μεσολάβηση και προώθηση του εθελοντισμού, ι) διεθνής δράση, ια) θρησκεία και ιβ) επιχειρηματικοί και επαγγελματικοί συνεταιρισμοί και ενώσεις. Υπάρχει και μία επιπλέον κατηγορία στην οποία περιλαμβάνονται οι οργανώσεις που δεν ταξινομούνται πουθενά. (Στραβοσκούφης, 2013, σ.16)

Η ένωση, λοιπόν, αυτή των πολιτών, ανάλογα με τις ανάγκες τους, παίρνει μορφή. Οι πολίτες συντάσσονται για έναν κοινό σκοπό, για την επίτευξη των στόχων της εκάστοτε κοινωνικής ομάδας. Κάποιες από τις βασικές μορφές αυτών των ομάδων είναι:

- οι Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις (βλ. κεφ.2), οι οποίες θεωρούνται ως ο κύριος «χαρακτήρας» της Κοινωνίας των Πολιτών,
- οι Εθελοντικές Οργανώσεις,
- οι Ανεξάρτητες Οργανώσεις,
- οι Περιβαλλοντικές Οργανώσεις,
- τα Συνδικάτα,
- οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις,
- οι Οργανώσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,
- οι Γυναικείες Οργανώσεις και

- οι Θρησκευτικές Οργανώσεις.

Ο εθελοντισμός αποτελεί μία εκδήλωση κοινωνικής συμπεριφοράς, όπου το άτομο, χωρίς το κίνητρο της υλικής ανταμοιβής, προσφέρει τον ελεύθερό του χρόνο για έναν κοινωφελή σκοπό, είτε με δική του πρωτοβουλία, είτε στο πλαίσιο μίας ομάδας ή φορέα. Η υλοποίηση του εθελοντισμού γίνεται από οργανώσεις (ΜΚΟ), ομάδες και σύλλογοι, πρωτοβουλίες πολιτών/ εθελοντών/ γειτονιάς, κοινωνικά κινήματα και δίκτυα/ άτυπες ομάδες πολιτών, ενώ οι τομείς του εθελοντισμού περιλαμβάνουν τα ανθρωπίνια δικαιώματα, την ενημέρωση – πρόληψη – ευαισθητοποίηση, την κοινωνική αλληλεγγύη (μετανάστες- πρόσφυγες- άνθρωποι που ζουν σε κατάσταση φτώχειας, κακοποιημένες γυναίκες κα.), τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, τη φυσική- περιβαλλοντική προστασία, τον πολιτισμό, τον αθλητισμό, τις δράσεις για νέους- παιδιά- ηλικιωμένους, την υγεία- πρόνοια, τα προβλήματα τοπικών κοινωνιών, την πολιτική προστασία (φυσικές καταστροφές) και την ανθρωπιστική βοήθεια στο εξωτερικό. (Αργυρώ Σκίτσα, 2017). Οι εθελοντικές οργανώσεις οφείλουν να διαθέτουν μια υποτυπώδη επίσημη ή θεσμική οντότητα και να μην έχουν κερδοσκοπικό ή κυβερνητικό χαρακτήρα, δηλαδή ο στόχος των διοικητών και των μελών της να μην είναι η απόκτηση κερδών και να είναι διοικητικά ανεξάρτητες από κυβερνητικές και δημόσιες αρχές. Επίσης, η δραστηριότητά τους θα πρέπει να στοχεύει στην προώθηση του δημοσίου συμφέροντος. Αποτελούν τη βάση όλων των μη κρατικών φορέων της κοινωνίας των πολιτών, χωρίς αυτό να σημαίνει πως οι μη κυβερνητικές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις είναι απαραίτητα εθελοντικές, αφού πλέον οι σύγχρονες οργανώσεις εφαρμόζουν μικτά συστήματα.

Οι ανεξάρτητες οργανώσεις χαρακτηρίζονται από ασάφεια και θεωρούνται ακαθόριστες, καθώς η ελεύθερη βούληση αυτών είναι ανεξάρτητη τόσο του κράτους και των κρατικών χορηγιών, όσο και της αγοράς, ενώ αντίθετα, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις θεωρούνται αρκετά σαφείς, εφόσον πρόκειται για ομάδα ατόμων που πρεσβεύουν την περιβαλλοντική προστασία και την προστασία των ζώων. Το συνδικάτο ορίζεται ως η οργάνωση όλων των εργαζομένων του ίδιου κλάδου, ανεξάρτητα από ειδικότητα, φύλο, ιδεολογική ή πολιτική τοποθέτηση και ειδικεύεται στην παρέμβαση για τις περιπτώσεις όπου παραβιάζεται η εργασιακή νομοθεσία, στην ενημέρωση για τα δικαιώματα των εργαζομένων, στην οργάνωση αγώνων για τη διεκδίκηση οικονομικών και άλλων αιτημάτων και στην κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο. Αντίστοιχα, οι συνεταιριστικές οργανώσεις αποτελούνται από αυτόνομες ενώσεις προσώπων που συγκροτούνται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών

οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεων τους, διαμέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης και χωρίζονται σε αστικούς ή αγροτικούς συνεταιρισμούς. Τέλος, οι οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι εκείνες οι οργανώσεις που έχουν ως σκοπό τους την προστασία και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι γυναικείες οργανώσεις είναι η ένωση προσώπων ίδιου φύλου, των γυναικών, και ο σκοπός τους πλέον ποικίλει, καθώς οι πρώτες γυναικείες οργανώσεις παρουσίασαν αποκλειστικά φεμινιστικό χαρακτήρα και οι θρησκευτικές οργανώσεις είναι η ένωση προσώπων ιδίων θρησκευτικών πεποιθήσεων, οι οποίες δημιουργούνται για να καλύψουν επείγουσες και πιεστικές ανάγκες της εκάστοτε εκκλησίας.

Βέβαια, ο χάρτης των κοινωνικών οργανώσεων δε σταματάει εδώ. Υπάρχουν κι άλλες μορφές οργανώσεων που προασπίζονται τα δικαιώματα της δικής τους ομάδας και στηρίζονται καθαρά στον εθελοντισμό, στην θέληση του κάθε πολίτη να ενισχύσει αυτές τις προσπάθειες.

Πολλές φορές, στις διάφορες συζητήσεις θεωρητικών σχετικά με την κοινωνική οικονομία και τον Τρίτο Τομέα, αιωρείται το ερώτημα εάν συνδέεται η έννοια της Κοινωνίας των Πολιτών με αυτή της Δημοκρατίας. Οι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών έχουν κάποιες αρχές, εκ των οποίων δύο βασικές είναι η αρχή της Ελευθερίας και η αρχή της Δημοκρατικής Συγκρότησης και Λειτουργίας. Σύμφωνα με τον Δημήτρη Βλαστό, πρόεδρο του Ιδρύματος Μποδοσάκη, το οποίο υλοποιεί το πρόγραμμα «Είμαστε Όλοι Πολίτες» για την ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών στη χώρα μας, η Ελλάδα κατέχει την τελευταία θέση παγκοσμίως στον εθελοντισμό, με βάση έρευνα που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα σε 135 χώρες. Σύμφωνα με συνέντευξη που παρατέθηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή», ο κ^{ος} Βλαστός θεωρεί πως «ο μόνος τρόπος να ωριμάσουμε είναι μέσα από την Κοινωνία των Πολιτών όπου τα άτομα συνεργάζονται εθελοντικά για να λύσουν κοινά προβλήματα ή να προάγουν κοινές αξίες (...) Μέσα από τον εθελοντισμό γινόμαστε καλύτεροι πολίτες. Η Κοινωνία των Πολιτών είναι ένα μεγάλο σχολείο δημοκρατίας. Εκεί μαθαίνουμε να ακούμε και να ανεχόμαστε την αντίθετη γνώμη» (Κατερίνα Μπακογιάννη, 2015).

1.4 Οι πόροι της Κοινωνίας των Πολιτών και η θέση αυτής μέσα στο κράτος.

Η Κοινωνία των Πολιτών, όπως προαναφέρθηκε, στις αρχές της ύπαρξής της στηριζόταν, κατά κάποιο τρόπο, στο κράτος. Με το πέρασ των χρόνων, οι συνθήκες άλλαξαν. Οι χρηματοδοτήσεις της, πλέον, γίνονται μέσα από διάφορα Ευρωπαϊκά και Διεθνή Προγράμματα, από ιδρύματα που στηρίζουν την προσπάθεια της, από θεσμούς όπως ο Ο.Η.Ε, από κρατικές χορηγίες και από δωρεές. Επίσης, πηγές χρηματοδότησης δύνανται να λαμβάνουν από τις συνδρομές των μελών, τις διαφημίσεις που είναι καταχωρημένες σε έντυπά τους, από διάθεση προϊόντων, από τη διοργάνωση διάφορων εκδηλώσεων, από την αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων και άλλων παρόμοιων δραστηριοτήτων, εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό των οργανώσεων.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ότι η απόσταση μεταξύ της Κοινωνίας των Πολιτών και του Κράτους ολοένα και μεγαλώνει. Αυτό συμβαίνει, κυρίως λόγω της ύπαρξης διαφοράς ανάμεσα στην πολιτική και τον εθελοντισμό· υπάρχει συρρίκνωση του κράτους πρόνοιας, οι κυβερνήσεις σχεδόν αδιαφορούν για τα προβλήματα που προκύπτουν στον πολίτη τους και η εξουσία δεν συμβαδίζει με την έννοια της Κοινωνίας των Πολιτών.

Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, κατά την οικονομική, αλλά και την μεταναστευτική, κρίση ο ρόλος των οργανώσεων θεωρήθηκε πολύ σημαντικός. Οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών, έχοντας τον πρωταρχικό ρόλο στην υλοποίηση προγραμμάτων στήριξης, επιχειρούν να σταθούν δίπλα σε όλους τους ευπαθείς με κάθε δυνατό μέσο. Δεν είναι λίγα τα παραδείγματα διάφορων Μ.Κ.Ο που συστάθηκαν προκειμένου να βοηθήσουν τους πληγέντες της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, και κυρίως τα μικρά παιδιά, ώστε να προφυλαχθούν από κάθε είδους απειλή. Άλλωστε, έχει παρατηρηθεί πως στους δύσκολους καιρούς της κάθε κοινωνίας, είτε αυτό συνεπάγεται κάποια οικονομική, είτε κοινωνική κρίση ή ακόμη και πόλεμο, ο ρόλος των εθελοντών γίνεται ισχυρότερος και η έννοια της συλλογικότητας – συνεργασίας ολοένα αναπτύσσεται και επανδρώνεται. Ο ρόλος του κράτους, κατά την περίοδο αυτή, θα μπορούσε να θεωρηθεί, ίσως, δευτερεύον, καθώς ανέλαβε τη συντονιστική επίβλεψη και διαχείριση των δράσεων των οργανώσεων, μια αρκετά απόμακρη θέση δεδομένων των αναγκών, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας σχέσης σύγκρουσης μεταξύ των δύο φορέων και παρ' ότι κατά τα προηγούμενα έτη το κράτος προσπαθούσε να κυριαρχήσει και να ελέγξει το σύνολο της κοινωνίας, πλέον, έχει επαναπαυθεί στο έργο της Κοινωνίας των Πολιτών και σε ό,τι αυτή προσφέρει για την επίλυση των προβλημάτων των πολιτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

«Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις».

2.1 Εννοιολογική προσέγγιση των Μ.Κ.Ο.

2.1.1 Προς ορισμό των ΜΚΟ.

Ο ακριβής προσδιορισμός της έννοιας των ΜΚΟ και ο καθορισμός της δράσης τους αποτελεί ένα δύσκολο έργο. Αυτό συμβαίνει καθώς οι εργασίες, τα θέματα, οι δράσεις της κάθε Μ.Κ.Ο. διαφέρουν. Σύμφωνα με το Γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας: «Πρόκειται για οντότητες του Ιδιωτικού Δικαίου που δεν υπόκεινται στην βούληση των κυβερνήσεων». Η Παγκόσμια Τράπεζα ορίζει πως οι ΜΚΟ είναι «ιδιωτικές οργανώσεις που αναλαμβάνουν δράση σχετικά με την ανακούφιση όσων υποφέρουν, την προαγωγή των συμφερόντων των φτωχών, την προστασία του περιβάλλοντος, την παροχή βασικών κοινωνικών παροχών ή αναλαμβάνουν την προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης» (Ομάδα Εργασίας Νέων Ίδρυμα Ανδρέα Παπανδρέου, 2005, σ.4). Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, ο όρος ΜΚΟ αναφέρθηκε για πρώτη φορά στο ν. 2646/1998 περί της ανάπτυξης του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας, ενώ μετέπειτα, και σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 2731/1999, περί της αναπτυξιακής βοήθειας, όπως δημοσιεύθηκε στη ΦΕΚ Α 138/05-07-1999, οι ΜΚΟ είναι «μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που έχουν ως αντικείμενο, κυρίως, την παροχή επείγουσας ανθρωπιστικής, επισιτιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας προς τους πληθυσμούς αναπτυσσόμενων χωρών, προκειμένου να συντελέσουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη αυτών των χωρών». (forin.gr, 2017).

Γενικότερα, ως Μ.Κ.Ο. ορίζεται «η ανεξάρτητη εθελοντική ένωση των ανθρώπων που ενεργούν από κοινού σε συνεχή βάση με εθνικά και διεθνή κριτήρια, για κάποιον κοινό σκοπό, μακριά από τις κυβερνητικές δομές, αποφεύγοντας την σύσταση και διανομή της αποκτώμενης περιουσίας αλλά και τις παράνομες δραστηριότητες». (Στραβοσκούφης, 2006, σ.111).

Συμπερασματικά, θα μπορούσε κανείς να θεωρήσει τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις ως οργανώσεις πολιτών, οι οποίες δεν ανήκουν στο κράτος και σαν στόχο έχουν να βοηθήσουν τους αδύναμους, φτωχούς ή ταλαιπωρημένους πολίτες από διάφορες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν όπως για παράδειγμα πολέμους, περιβαλλοντικές καταστροφές, άνθρωποι οι οποίοι πάσχουν από κάποια ασθένεια, άτομα εξαρτημένα από ουσίες και άλλες πολλές οργανώσεις για κάθε κοινωνική ομάδα. Είναι οργανώσεις, λοιπόν, που παρέχουν βοήθεια όπου χρειαστεί χωρίς κάποιο αντάλλαγμα, όπως χρήματα. Βέβαια, όπως προαναφέρθηκε στο πρώτο κεφάλαιο, ο ρόλος της πολιτείας των πολιτών ενεργοποίησε ουσιαστικά τις Μ.Κ.Ο. και την δράση τους. Μέσα από αυτές τις οργανώσεις, άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες βρήκαν στήριγμα οικονομικό, ψυχολογικό, ή και, κοινωνικό.

2.1.2 Λειτουργία και τρόποι οργάνωσης των Μ.Κ.Ο³.

Σύμφωνα με τον καθηγητή Peter Willetts του City University του Λονδίνου, ο τρόπος λειτουργίας των Μ.Κ.Ο. γίνεται με βάση το μοντέλο της παγκόσμιας δημοκρατικής ιεραρχίας, η οποία ορίζει πως ο καθένας μπορεί να γίνει μέλος.

Η λειτουργία των Μ.Κ.Ο. στηρίζεται σε μία οργανωτική δομή, η οποία διαφοροποιείται σημαντικά από την αντίστοιχη των πολιτικών κομμάτων, εργατικών συνδικάτων. Μία Μ.Κ.Ο. περιλαμβάνει, συνήθως, ένα ολιγομελές διοικητικό συμβούλιο, μία ομάδα ενεργών μελών και συνδρομητές. Τα μέλη της μπορούν να ανέλθουν σε 3000. Επίσης, διαθέτει ένα περιορισμένο εκλογικό σώμα, για παράδειγμα 10 μέλη με δικαίωμα ψήφου και ένα διοικητικό συμβούλιο, για παράδειγμα 5 μέλη, το οποίο λογοδοτεί στο συγκεκριμένο εκλογικό σώμα. Τα χαρακτηριστικά οργάνωσης περιλαμβάνουν ότι:

- i. Η γενική συνέλευση θεωρείται το κυρίαρχο όργανο και συγκαλείται σε τακτική βάση (στις περισσότερες φορές μία φορά ετησίως) και εκτάκτως όταν προκύψει κάποιο ζήτημα που απαιτεί τη συμμετοχή και συναίνεση του συνόλου των μελών.

---

3. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση το κείμενο του καθηγητή Peter Willetts, City University, London, με τίτλο «What is a Non – Governmental Organization?», διαθέσιμο στο: [https://sol.du.ac.in/pluginfile.php/2032/mod_resource/content/2/SM-1%20Voluntary%20Org%20BA\(P\)%20Part-3%20Application%20Course.pdf](https://sol.du.ac.in/pluginfile.php/2032/mod_resource/content/2/SM-1%20Voluntary%20Org%20BA(P)%20Part-3%20Application%20Course.pdf)

- ii. Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγεται από την Γενική Συνέλευση, συνήθως με ετήσια θητεία, συνεδριάζει σε τακτά διαστήματα, αποφασίζει για τους τρέχοντες χειρισμούς και θέτει στην κρίση της εκάστοτε συγκαλούμενης Γενικής Συνέλευσης τον απολογισμό και το πρόγραμμα δράσης της οργάνωσης.
- iii. Το Διοικητικό Συμβούλιο πλαισιώνεται, κατά περίπτωση, από επιτροπές ή ομάδες εργασίας που συγκροτούνται, είτε σε μόνιμη βάση και ασχολούνται με συγκεκριμένο τομέα των δραστηριοτήτων της οργάνωσης, είτε σε περιστασιακή βάση με στόχο την αντιμετώπιση προβλημάτων που ανακύπτουν ή την διεκπεραίωση έργων που αναλαμβάνονται. (ΕΚΚΕ, 1997).

Επιπλέον, στις πιο καλά οργανωμένες Μ.Κ.Ο. υπάρχουν θέσεις διευθυντών/ υπευθύνων που ασχολούνται αποκλειστικά με την ενημέρωση του κοινού για τα θέματα της οργάνωσης, τη διαφήμιση, το marketing, τη διοίκηση και την εξασφάλιση χρηματικών πόρων. Βέβαια, τα παραπάνω αποτελούν το καταστατικό των εν λόγω Μ.Κ.Ο., ενώ για τις περισσότερες οργανώσεις η λειτουργία τους περιορίζεται στη δράση των ατόμων που αποτέλεσαν τον ιδρυτικό πυρήνα της.

2.1.3 Γενικά χαρακτηριστικά των Μ.Κ.Ο.

Σύμφωνα με τον Ούρλιχ Μπεκ⁴, έναν από τους σημαντικότερους σύγχρονους Γερμανούς Κοινωνιολόγους, τα γενικά χαρακτηριστικά των ΜΚΟ είναι τα εξής:

- Οι ΜΚΟ δρουν σε πολλούς χώρους ταυτόχρονα, πέρα από σύνορα δηλαδή διεθνικά, και αίρουν την αρχή του εδαφικού προσδιορισμού του εθνικού κράτους.
- Η δράση τους κινείται σε μία περισσότερο προς τα έξω, και λιγότερο εξωτερικευμένη, κατεύθυνση από την αντίστοιχη των παραγόντων των κρατών, για το λόγο αυτό οι πολυεθνικές ΜΚΟ δύνανται να δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα σε περισσότερα από ένα κράτη, τα μέλη τους να έχουν διαφορετικές εθνικότητες κλπ.
- Οι ΜΚΟ δρουν αποτελεσματικότερα από τους θεσμούς του εθνικού κράτους και μάλιστα χρησιμοποιώντας ως μέτρο σύγκρισης τα βασικά κριτήρια επιτυχίας που ισχύουν στα πλαίσια των κρατών (αντιμετώπιση ανεργίας, προστασία θεμελιωδών

---

4. Ούρλιχ Μπεκ (1944-2015), Γερμανός καθηγητής Κοινωνιολογίας- Πολιτικής Φιλοσοφίας – Πολιτισμού, «Τι είναι παγκοσμιοποίηση; Λανθασμένες αντιλήψεις και απαντήσεις», Αθήνα 1999.

δικαιωμάτων κλπ).

- Οι μη κρατικοί διεθνείς δρώντες δημιουργούν τη δική τους, κατά κάποιο τρόπο, εσωτερική κυριαρχία, εκμεταλλευόμενοι εξωτερικά τις αντιθέσεις ανάμεσα στα υπάρχοντα κράτη. (Μπεκ, 1999, σ.217).

Η ακριβής οριοθέτηση και απόδοση χαρακτηριστικών των μη κυβερνητικών οργανώσεων, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αποτελεί δύσκολο έργο, καθώς ποικίλουν ως προς τους τρόπους και τόπους δραστηριοποίησης, τη μορφή, τη διάρθρωση και τους στόχους. Για το λόγο αυτό, οι θεωρητικοί τείνουν να παραθέτουν γενικά χαρακτηριστικά περί των ΜΚΟ. Ωστόσο, με βάση τον ορισμό που έχει δοθεί (βλ.κεφ.2.1), θα μπορούσε κανείς να συμπληρώσει στα χαρακτηριστικά των ΜΚΟ ότι:

- πρόκειται για ιδιωτικές οργανώσεις, θεσμικά αυτόνομες από το κράτος,
- προσδιορίζουν οι ίδιες τη λειτουργία τους, με βάση το καταστατικό τους,
- η δραστηριότητά τους στοχεύει, εξ' ολοκλήρου ή εν μέρει, στην προώθηση του δημόσιου συμφέροντος,
- τα μέλη έχουν προαιρετική συμμετοχή σε αυτές,
- είναι ανεξάρτητες από πολιτικά κόμματα,
- υπόκεινται σε εθνικά και διεθνή κριτήρια,
- τα μέλη τους έχουν κοινό σκοπό και
- δεν αποσκοπούν στην απόκτηση περιουσίας ή κάθε είδους κέρδους.

2.1.4 Ταξινόμηση των Μ.Κ.Ο⁵.

Η ταξινόμηση των ΜΚΟ, όπως αντίστοιχα η απόδοση χαρακτηριστικών σε αυτές, αποτελεί ένα δύσκολο έργο. Για το λόγο αυτό, και προσεγγιστικά, παρακάτω παραθέτονται κάποια κριτήρια, που ίσως διευκολύνουν την οριοθέτηση και κατηγοριοποίηση των ΜΚΟ.

---

5. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν συνδυαστικά με βάση το κείμενο του Θ. Στραβοσκούφη, «Κοινωνική ανάπτυξη, κοινωνία πολιτών και ΜΚΟ. Ένας διαδραστικός θεσμικός μηχανισμός», 2006, σ.113 και την ερευνητική μελέτη της Ομάδας Εργασίας Νέων του Ιδρύματος Ανδρέα Παπανδρέου, «Εισαγωγή στις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) – Ορισμός, Ρόλος, Οργάνωση, Χρηματοδότηση», Αθήνα, Ιανουάριος 2005, σ.10 – 14.

Σύμφωνα με την Anna C. Vakil⁶, οι ΜΚΟ κατηγοριοποιούνται με βάση τα κριτήρια:

- του προσανατολισμού, ο οποίος αφορά το πεδίο δραστηριοποίησης αυτών και κατά τον οποίο οι ΜΚΟ διαχωρίζονται σε αυτές της Πρόνοιας, της Ανάπτυξης, της Αναπτυξιακής εκπαίδευσης, της Υπεράσπισης – υποστήριξης, του Δικτύου και της Έρευνας.
- της διαβάθμισης του εγχειρήματος, η οποία αφορά το γεωγραφικό πλαίσιο δράσης και κατά την οποία οι ΜΚΟ διαχωρίζονται σε διεθνείς, εθνικές, κοινοτικές και τοπικές.

Αναλυτικότερα, όσον αφορά τον προσανατολισμό, οι ΜΚΟ Πρόνοιας συνδέονται με την παροχή υπηρεσιών φιλανθρωπικού χαρακτήρα και την ανακούφιση των φτωχών κοινωνιών από φυσικές καταστροφές και πολέμους. Οι ΜΚΟ Ανάπτυξης σχετίζονται με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης της ανθρώπινης ύπαρξης, αντίστοιχα, οι ΜΚΟ Αναπτυξιακής εκπαίδευσης προωθούν αυτή προς τις χώρες που αντιμετωπίζουν έντονα αναπτυξιακά προβλήματα και οι ΜΚΟ Υπεράσπισης – υποστήριξης συνδέονται με τη διαμόρφωση πολιτικής και αποφάσεων με τη μορφή πίεσης προς τις δημόσιες αρχές για την εξασφάλιση των συμφερόντων συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων και πληθυσμών. Οι ΜΚΟ Δικτύου αφορούν στη δράση μιας ή περισσότερων ΜΚΟ, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, προς την επίτευξη ενός σκοπού και οι ΜΚΟ Έρευνας σκοπεύουν στην πληροφόρηση των ίδιων ή άλλων μικρότερων ΜΚΟ που δεν έχουν πρόσβαση στην πληροφόρηση, μέσω του Δικτύου, σχετικά με τα θέματα που πρόκειται να ασχοληθούν ή για μια απλή ενημέρωση. Τέλος, όσον αφορά τη διαβάθμιση, οι διεθνείς ΜΚΟ έχουν την έδρα τους σε βιομηχανοποιημένες πόλεις, αντίστοιχα οι εθνικές και οι κοινοτικές ΜΚΟ εδρεύουν σε πόλεις των αναπτυσσόμενων χωρών, ενώ οι τοπικές ΜΚΟ αντιπροσωπεύουν σε μικρότερο βαθμό τις κοινοτικές, επιτελώντας υπερασπιστικό ρόλο στις αγροτικές περιοχές.

Μια επιπρόσθετη παράθεση κριτηρίων για την κατηγοριοποίηση των ΜΚΟ δίνεται από την Ομάδα Εργασίας Νέων του Ιδρύματος Ανδρέα Παπανδρέου, σύμφωνα με την οποία οι ΜΚΟ ποικίλουν ως την ύλη και το αντικείμενο, τον τρόπο λειτουργίας, το μέγεθος, τον τόπο δράσης, τον γενικό προσανατολισμό και τους στόχους τους.

Όσον αφορά την ύλη και το αντικείμενο, οι ΜΚΟ δραστηριοποιούνται στους

---

6. Anna C. Vakil, 1999, «Confronting the classification problem: Toward a taxonomy of NGOs», World Development, vol. 25, no. 12, σ. 2057 – 2070.

τομείς:

- της Υγείας, όπου, κυρίως, ενημερώνονται και ενημερώνουν για την πρόληψη ασθενειών και χρόνιων νοσημάτων, τα μέλη τους γίνονται ή προσκαλούν εθελοντές αιμοδότες και δωρητές οργάνων, ασχολούνται με τη βελτίωση των συνθηκών ζωής ατόμων που πάσχουν από ανίατες ασθένειες και ατόμων τρίτης ηλικίας και καταπιάνονται με την αντιμετώπιση επιδημιών και την αναβάθμιση των συνθηκών ζωής και υγιεινής σε χώρες του Τρίτου κόσμου,
- της Πρόνοιας, όπου έχουν ως στόχο την ψυχολογική υποστήριξη των ευπαθών κοινωνικά ομάδων, την εθελοντική βοήθεια σε κοινωνικές ομάδες σε καταστάσεις κρίσεως, τη διοργάνωση συσσιτίων και την παροχή ειδών πρώτης ανάγκης,
- του Παιδιού, όπου μάχονται κατά της παιδικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης, κατά της παιδικής εργασίας και της έλλειψης εκπαίδευσης των παιδιών του Τρίτου κόσμου και υπέρ της βελτίωσης των συνθηκών ζωής των παιδιών με ειδικές ανάγκες,
- του Πρόσφυγα- μετανάστη, όπου στοχεύουν στην ενίσχυση των διεθνικών σχέσεων μεταξύ κοινοτήτων μεταναστών – προσφύγων και Ελλήνων πολιτών, στη διεκδίκηση των ατομικών δικαιωμάτων των προσφύγων και στην προβολή του πολιτισμού και της κουλτούρας των διαφόρων εθνικών μεταναστευτικών κοινοτήτων,
- του Περιβάλλοντος και της Οικολογίας, όπου ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαφύλαξη του φυσικού πλούτου, τη φροντίδα ζώων τραυματισμένων ή υπό εξαφάνιση, τη ψυχαγωγία με εκπαιδευτικές ή αθλητικές δραστηριότητες στην εξοχή, την άσκηση πίεσης και την ενημέρωση για την αποφυγή μόλυνσης και ρύπανσης του περιβάλλοντος,
- των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπου επιδιώκουν την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των ευπαθών κοινωνικά ομάδων, των πολιτικών δικαιωμάτων, στοχεύουν στην αφύπνιση της κοινής γνώμης όσον αφορά τα δικαιώματα και τη διεκδίκηση αυτών και γνωμοδοτούν όσον αφορά το επίπεδο και την πρόοδο ενός κράτους στα δικαιώματα των πολιτών, διαφόρων μειονοτήτων κλπ,

- του Αθλητισμού, όπου έχουν ως στόχο τη μύηση νέων ή και μεγαλύτερων στον ερασιτεχνικό αθλητισμό και στις εναλλακτικές μορφές του. Πρόκειται συνήθως για οργανώσεις τοπικού ή περιφερειακού χαρακτήρα,
- των Τεχνών και του Πολιτισμού, όπου στοχεύουν είτε στον εκπολιτισμό εξωραϊσμό μιας συγκεκριμένης περιοχής, είτε στη γενική πολιτισμική ανάπτυξη μιας κοινωνίας, είτε στην προβολή και προώθηση μιας συγκεκριμένης κουλτούρας.

Όσον αφορά τους στόχους και τον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσης των ΜΚΟ, είναι δυνατόν να κατηγοριοποιηθούν σε τρία βασικά, αλλά όχι απόλυτα, μοντέλα · πρώτον, οι ΜΚΟ «μεγαθηρία», οι οποίες παρουσιάζουν τεράστια έσοδα, ικανότατες επιχειρηματικές δυνατότητες και αυστηρώς ιεραρχική δομή, δεύτερον, τα κοινωνικά φόρα πολιτών, τα οποία έχουν πενιχρά έσοδα και βασίζονται, κυρίως, στην εθελοντική δράση των μελλών τους και στην αυθόρμητη συμμετοχή των πολιτών σε αυτά και τρίτον, οι μικρές ομάδες τοπικής εμβέλειας, οι οποίες απαρτίζονται συνήθως από εθελοντές και στοχεύουν στη λύση τοπικών προβλημάτων, στηριζόμενες σε ιδίους χρηματικούς πόρους.

Ως προς το μέγεθος, η διάκριση των ΜΚΟ είναι δυνατόν να γίνει σε τέσσερα μέρη: α) μικρές κοινωνικά βασιζόμενες ομάδες, οι οποίες στηρίζονται στην ατομική πρωτοβουλία και είναι συνήθως τοπικού – συνοικιακού επιπέδου, β) περιφερειακές οργανώσεις, με συνήθως φιλανθρωπικούς σκοπούς και δημοτική ή νομαρχιακή ή μεγαλύτερων ΜΚΟ, εθνικού επιπέδου, χρηματοδότηση, γ) ΜΚΟ εθνικού επιπέδου, οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλα έσοδα και δύνανται να χρηματοδοτούν μικρότερες τοπικές ΜΚΟ και δ) διεθνείς ΜΚΟ, με μεγάλη, συνήθως παγκοσμίου επιπέδου, επιχειρησιακή δραστηριότητα.

Όσον αφορά τον τόπο δράσης, οι ΜΚΟ διαχωρίζονται σε τοπικές και παγκόσμιες. Οι τοπικές ΜΚΟ μπορούν να αναφέρονται σε κοινοτικό, εθνικό, ευρωπαϊκό ή άλλο ηπειρωτικό επίπεδο και αποκλειστικά για συγκεκριμένα θέματα, όπως για παράδειγμα οι εθνοκαθάρσεις στο ανατολικό Τιμόρ, ενώ οι παγκόσμιες ΜΚΟ δρουν οπουδήποτε στον κόσμο και ενδιαφέρονται για θέματα σε όλη την υδρόγειο.

Τέλος, όσον αφορά το κριτήριο του γενικού προσανατολισμού και τρόπου δράσης, θα μπορούσε κανείς να παραθέσει διάφορα είδη ΜΚΟ. Μερικά από τα κυριότερα είναι αυτά που διεκπεραιώνουν τον σκοπό τους χρηματοδοτώντας και κάνοντας δωρεές, αυτά

που στηρίζονται κυρίως στην παροχή υπηρεσιών με ιδία μέσα και αυτά που στηρίζονται στην προσπάθειά τους να αφυπνίσουν και να κινητοποιήσουν την κοινή γνώμη.

2.2 Η χρηματοδότηση των ΜΚΟ⁷.

Σύμφωνα με έρευνα της Ομάδας περιβάλλοντος του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), που πραγματοποιήθηκε το 1997, κατ' ανάθεση του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, οι πηγές χρηματοδότησης των ΜΚΟ, όπως παρόμοια και της Κοινωνίας των Πολιτών, δύνανται να προέρχονται από:

- εισφορές των μελών. Πρόκειται για τη συνηθέστερη πηγή χρηματοδότησης και οι οργανώσεις, των οποίων το υψηλότερο ποσοστό των εσόδων τους προέρχεται από τις εισφορές των μελών τους, διακρίνονται μεταξύ τους στις μικρές ομάδες ερασιτεχνικής δομής, με χαμηλά οικονομικά μεγέθη, και στις ευρείας εμβέλειας οργανώσεις, με σύστημα συνδρομών και έκτακτων ενισχύσεων.
- χορηγίες. Πρόκειται για μια σταθερά αυξανόμενη τάση οργανώσεων, οι οποίες παρουσιάζουν συστηματική προσπάθεια εύρεσης χορηγιών, είτε στο χώρο των ιδιωτικών επιχειρήσεων, είτε στο χώρο των διεθνών, και των ελληνικών, ιδρυμάτων.
- εισπράξεις από διοργάνωση εκδηλώσεων. Πρόκειται για έσοδα, προερχόμενα από την οργάνωση και διεξαγωγή συναυλιών, εκθέσεων έντυπου και οπτικού υλικού, εκδρομών και ξεναγήσεων, πώλησης προπαγανδιστικού υλικού κλπ, των οποίων το περιεχόμενο σχετίζεται με τον τομέα δραστηριοποίησης της εκάστοτε ΜΚΟ.
- εισφορές από την Κεντρική Διοίκηση. Η πηγή αυτή περιλαμβάνει τις κρατικές χρηματοδοτήσεις από δημόσιους φορείς και από προγράμματα των κατά τόπους Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.
- εισφορές από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η σχέση μεταξύ των οργάνων της

---

7. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση την ερευνητική μελέτη της Ομάδας Εργασίας Νέων του Ιδρύματος Ανδρέα Παπανδρέου, «Εισαγωγή στις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) – Ορισμός, Ρόλος, Οργάνωση, Χρηματοδότηση», Αθήνα, Ιανουάριος 2005, σ. 35-42

Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ΜΚΟ θεωρείται πλέον εταιρική. Εκτιμάται ότι πάνω από 1.000 εκατ. ευρώ διατίθενται κάθε χρόνο απ' ευθείας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκ των οποίων το μεγαλύτερο μέρος διατίθεται, στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων, στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε προγράμματα εκδημοκρατισμού και, ιδίως, στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας (400 εκατ. ευρώ). Άλλες σημαντικές χρηματοδοτήσεις αφορούν τον κοινωνικό τομέα (70 εκατ. ευρώ), την εκπαίδευση (50 εκατ. ευρώ) και το περιβάλλον εντός της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012).

Συμπληρωματικά, μια ΜΚΟ δύναται να λαμβάνει χρηματικά ποσά, ως έσοδα για τη λειτουργία της και την πραγματοποίηση δράσεων, από δωρεές, διαφημίσεις καταχωρημένες στα έντυπα που διανέμει, διάθεση προϊόντων και αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων. Συχνά παρατηρείται ένας συνδυασμός των προαναφερθέντων πηγών χρηματοδότησης, καθώς δεν είναι δυνατό να αποκλεισθεί η εξάρτηση από μία και μόνο πηγή.

2.3 Ο Ρόλος των Μ.Κ.Ο.

Τα τελευταία χρόνια, και ιδιαίτερα στην Ελλάδα που η οικονομική κρίση μαστίζει, παρατηρείται μια συνεχόμενη συρρίκνωση στην κάλυψη των κοινωνικών αναγκών από το κράτος, οι οποίες, εν αντιθέσει, συνεχώς αυξάνονται. Οι ευπαθείς κοινωνικές ομάδες των πολιτών στερούνται τα ήδη λιγοστά προνόμια που είχαν επιδόματα, κάλυψη ιατρικών εξόδων και όποιων, μείζονος σημασίας για αυτούς, ζητημάτων προέκυπταν. Η αναζήτηση λύσεων στα υπάρχοντα προβλήματα των «αδύναμων» συμπολιτών οδήγησε το κράτος πρόνοιας στην επιβοήθεια της κοινωνίας των πολιτών.

Οι ΜΚΟ και οι εθελοντικές οργανώσεις, ως οργανωμένη δράση της κοινωνίας των πολιτών, εκτελούν ανθρωπιστικές υπηρεσίες και λειτουργούν ως διαμεσολαβητές στην μεταφορά πληροφοριών και ανησυχιών των πολιτών προς την κυβέρνηση. Με βάση τον χαρακτήρα και το σκοπό της εκάστοτε ΜΚΟ, είναι ικανές να υλοποιούν δράσεις και προγράμματα φιλανθρωπικού χαρακτήρα που στοχεύουν στην ανακούφιση ατόμων που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές ή πόλεμο, να παρέχουν υπηρεσίες για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των αναξιοπαθούντων, να ενασχολούνται με τα αναπτυξιακά προβλήματα των υποανάπτυκτων χωρών, να συμμετέχουν έμμεσα στη

διαμόρφωση πολιτικής και αποφάσεων, ασκώντας πίεση στις δημόσιες αρχές με σκοπό την εξασφάλιση των συμφερόντων των αναξιοπαθούντων, να δραστηριοποιούνται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την επίτευξη ενός στόχου και να παρέχουν υπηρεσίες ενημέρωσης και πληροφόρησης, τόσο στους πολίτες όσο και στις υπόλοιπες ΜΚΟ. Επιπλέον, μέσα από τις αναλύσεις και την πείρα τους, λειτουργούν ως μηχανισμοί προειδοποίησης και αντιμετώπισης των εθνικών και διεθνών προβλημάτων, ενώ βοηθούν στην εφαρμογή των διεθνών συμφωνιών (Στραβοσκούφης, 2006, σ.112).

Σήμερα, ιδιαίτερα με την αναπτυξιακή πρακτική των ΜΚΟ σε τομείς όπως η προώθηση της ειρήνης, η διεθνής ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλων κοινωνικοοικονομικών ζητημάτων, όπως η εναντίωση στην προσπάθεια κυριαρχίας του κράτους στους πολίτες, η υπεράσπιση της έκφρασης του εθελοντισμού, η σύγκρουση με τα ισχυρά συμφέροντα και λοιπών, θα μπορούσε κανείς να πει πως ο ρόλος των ΜΚΟ στην ευρύτερη ανάπτυξη της κοινωνίας θεωρείται άκρως σημαντικός. Αυτό αποδεικνύεται τόσο από την συνεχώς αριθμητική ανάπτυξη αυτών και από τα ποσά των χρηματοδοτήσεων και δωρεών που πλέον διαχειρίζονται, όσο και από το μέγεθος των δράσεών τους, αφού οι παροχές υπηρεσιών που προσφέρουν οι ΜΚΟ, ειδικότερα σε υποανάπτυκτες περιοχές, τείνουν να υποκαταστήσουν τις δραστηριότητες και παροχές του κράτους.

Έχοντας ως στόχο την ευαισθητοποίηση του πολίτη και την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών, η όλη ενασχόληση και συμμετοχή των ΜΚΟ σε δράσεις προς τις ομάδες - στόχου (target group) πολιτών έχει παρουσιάσει πλεονεκτήματα όπως η προσβασιμότητα, ευελιξία, εμπιστοσύνη, προσαρμοστικότητα, διάθεση τεχνογνωσίας και λογοδοσίας των ΜΚΟ στην ανάληψη και διεκπεραίωση έργων, η κοινωνική ενσωμάτωση και η αντιμετώπιση αναγκών άμεσου ενδιαφέροντος ως αποτέλεσμα των δράσεων, καθώς και η ανάλογη με το κόστος παροχή υπηρεσιών. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να παραληφθούν τα μειονεκτήματα, τα οποία αφορούν, κυρίως, τη λειτουργία των ΜΚΟ και περιλαμβάνουν την ύπαρξη μη σταθερής οργάνωσης, τη μη ύπαρξη αναγκαίων υποδομών, τη συνήθως μη αντιμετώπιση αναγκών σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, το μη συλλογικό όφελος, την ανύπαρκτη ή προβληματική χρηματοδότηση, τη διαφθορά, την πολιτική ποδηγέτηση και την επιδεικτική φιλανθρωπία⁸.

---

8. Τα στοιχεία αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση το κείμενο του Θ. Στραβοσκούφης, «Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις – ΜΚΟ», 2013, σ.38.

2.4 Η διεθνής παρουσία των Μ.Κ.Ο.

Η ιστορία των διεθνών μη κυβερνητικών οργανώσεων χρονολογείται τουλάχιστον από το 1839, όπου αυτές θεωρούνταν σημαντικές για το κίνημα κατά της δουλείας και το κίνημα για την ψήφο των γυναικών. Ο όρος «μη κυβερνητική οργάνωση» τέθηκε σε λαϊκή χρήση με την ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών το 1945, με τις διατάξεις του άρθρου 71 του Κεφαλαίου 10 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών για έναν συμβουλευτικό ρόλο για τις οργανώσεις που δεν είναι ούτε οι κυβερνήσεις ούτε τα κράτη – μέλη (Βικιπαίδεια, 2017). Το 1909, σύμφωνα με αναφορά της Επιτροπής για την Παγκόσμια Διακυβέρνηση, οι διεθνείς ΜΚΟ αριθμούνταν στις 176, ενώ το 1993 ανερχόντουσαν στις 28.900⁹. (Στραβοσκούφης, 2013). Κατά τον 20^ο αιώνα, η οικονομική και πολιτική παγκοσμιοποίηση επηρέασε θετικά τις ΜΚΟ, καθώς, πλέον, η υποστήριξη των έργων τους είναι δυνατόν να προέρχεται από άλλη χώρα, οι οικονομικές και φορολογικές διευκολύνσεις που τις διέπουν έχουν ως αποτέλεσμα την ευκολότερη μετακίνησή τους σε πληγέντες χώρες, ενώ, κατά τη χρονική περίοδο αυτή, παρατηρήθηκε μια επιπλέον ανάπτυξη των ΜΚΟ, απόκτηση εξειδίκευσης, πείρας και διεξόδου σε θέματα ασφαλείας και γενικότερων διεθνών σχέσεων.

Σήμερα, οι αποστολές και δράσεις των ΜΚΟ ρυθμίζονται και προσαρμόζονται έχοντας ως στόχο την αντιμετώπιση της ισχύουσας ανεπαρκούς κοινωνικής και υγειονομικής φροντίδας, της μειωμένης πρόσβασης στους πόρους και τα οφέλη σε εθνικό ή παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και την ευρύτερη αντιμετώπιση των κρατικών αδυναμιών. Η συμβολή τους σε τομείς όπως η φτώχεια, η ανθρωπιστική αποκατάσταση και ανακούφιση, η αναβάθμιση του γυναικείου παράγοντα και η υγεία, έχει ως αποτέλεσμα την αντιμετώπιση κοινωνικού αποκλεισμού και εκτάκτων καταστάσεων, τον έλεγχο του πληθυσμού και την παροχή εκπαίδευσης, προστασίας φυσικών πόρων και επισιτιστικής – οικονομικής ασφάλειας, γεγονός που οδηγεί στην κοινωνική ανάπτυξη.

Στοχεύοντας, αρχικά, στην ασφάλεια της πυρηνικής οικογένειας, οι διεθνείς ΜΚΟ φροντίζουν για την οικογενειακή ευημερία και εφαρμόζουν έκτακτα προγράμματα αποκατάστασης των όσων προβλημάτων προκύψουν και προγράμματα σταθεροποίησης. Εν συνεχεία, αξιολογώντας τις εμπειρίες των οικογενειών, επιμηκύνουν τις προσπάθειες για κοινωνική ευημερία σε μακροπρόθεσμο κοινοτικό και

---

9. Βλ. περισσότερα στο Commission on Global Governance, *Our Common Neighborhood: The Report of the Commission on Global Governance* (Oxford: Oxford University Press, 1995).

περιφερειακό επίπεδο. Εν τέλει, συμμετέχοντας σε διεθνή αναπτυξιακά φόρουμ, και με το δίκαιο των διακηρύξεων, επιχειρούν να καταστήσουν τη διεθνή κοινότητα υπόλογη απέναντι στους αναξιοπαθούντες. Με τη στρατηγική αυτή και με το πέρας των χρόνων, η δράση των διεθνών ΜΚΟ αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα στην πρόοδο της μείωσης της απόλυτης ένδειας, κυρίως στις περιοχές της Κίνας, της Ανατολικής Ασίας, της Μαλαισίας, της Ταϊλάνδης και της Ινδονησίας, καθώς και στην πρόοδο της οικονομικής ανάπτυξης διάφορων αφρικανικών χωρών. Στις υποανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες, σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει παρατηρηθεί αύξηση του μέσου όρου της προσδοκώμενης ζωής, βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, της εκπαίδευσης και του ελέγχου των γεννήσεων, ανάπτυξη της προγενέθλιας και μεταγεννητικής περιθάλψεως, περιορισμός της μητρικής και νηπιακής θνησιμότητας και αύξηση της τεχνογνωσίας¹⁰.

Κατά την τελευταία διετία και όσον αφορά την ανθρωπιστική - προσφυγική κρίση, η παρουσία των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και η συμμετοχή τους στην προστασία και την μετέπειτα κοινωνική ανάπτυξη των προσφύγων είναι ιδιαίτερη εμφανής κατά τα στάδια του εκτοπισμού¹¹. Η συμβολή τους θεωρείται πολύπλευρη, καθώς παρέχουν υπηρεσίες υγείας, στέγασης και σίτισης στις εμπόλεμες ζώνες, ως διαμεσολαβητές προωθούν την υπεράσπιση των προσφύγων και κινητοποιούνται για την ευαισθητοποίηση τόσο των κυβερνήσεων όσο και των πολιτών σε παγκόσμιο επίπεδο, συμμετέχουν στην ασφαλή μεταφορά των προσφύγων, δραστηριοποιούνται σε τομείς περί υγείας, υγιεινής, σίτισης, ρουχισμού, στέγασης, προστασίας, εκπαίδευσης, ψυχαγωγίας κλπ (βλ. παρακάτω) στις χώρες διέλευσης και ενεργούν για την μετεγκατάσταση των προσφύγων σε μόνιμες εγκαταστάσεις εντός αστικών υποδομών ή σε άλλες χώρες προορισμού ή, ακόμα, και για τον επαναπατρισμό αυτών. Στόχος τους είναι η αντιμετώπιση και λήξη της ανθρωπιστικής κρίσης και η απόδοση φυσιολογικών, βιώσιμων και αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης στους πρόσφυγες – μετανάστες.

---

10. Βλ. περισσότερα: Στραβοσκούφης Θ., 2006, σ.113-119.

11. Ο κύκλος του εκτοπισμού περιλαμβάνει τρία στάδια. Το πρώτο στάδιο ονομάζεται «Φάση Έκτακτης Ανάγκης» και σχετίζεται με την έναρξη της εκτόπισης και μπορεί να χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά θνησιμότητας (πάνω από 1 θάνατο/ 10.000 πληθυσμού/ ημέρα), απουσία ή ακατάλληλων και ανεπαρκών υπηρεσιών υγείας, ακατάλληλη/ ανεπαρκής ανταπόκριση από τις τοπικές/ εθνικές αρμόδιες αρχές, ακατάλληλοι/ ανεπαρκείς τυχόν τακτικοί μηχανισμοί συντονισμού. Το δεύτερο στάδιο ονομάζεται «Φάση μετά την Έκτακτη Ανάγκη» και χαρακτηρίζεται από μεγάλη σταθερότητα τα ποσοστά θνησιμότητας έχουν μειωθεί σε λιγότερο από 1 θάνατο/ 10.000 πληθυσμού/ ημέρα και έχουν συνήθως εκπληρωθεί οι ελάχιστες προδιαγραφές για τις βασικές ανάγκες όπως τροφή, νερό και στέγη. Το τρίτο στάδιο ονομάζεται «Φάση των Βιώσιμων λύσεων» και περιλαμβάνει τη μετεγκατάσταση σε άλλες μόνιμες εγκαταστάσεις εντός των αστικών υποδομών ή σε άλλες χώρες ή τον επαναπατρισμό των προσφύγων. Ο πληθυσμός του καταυλισμού προσφύγων αποχωρεί και ο καταυλισμός πρέπει είτε να διαλυθεί, είτε να κλείσει ως υπάρχουσες μόνιμες εγκαταστάσεις. (Α. Γερασιμάτος, 2016, σ.16-17).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

«Οι ΜΚΟ στην Ελλάδα».

3.1 Γενικά¹².

Στην Ελλάδα, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις άρχισαν να γίνονται δημοφιλείς από τις αρχές του 2000. Τόσο η νοοτροπία του κρατισμού, των πελατειακών – κομματικών σχέσεων και της υψηλής σχέσης μεταξύ του ατόμου και της οικογένειας που χαρακτηρίζει τη χώρα, όσο και η ελλιπής γνώση του κοινού για το έργο των οργανώσεων και η ύπαρξη φημολογίας για το σύνολο των οργανώσεων μετά την αποκάλυψη σκανδάλων για μεμονωμένα περιστατικά αυτών, συντελέστηκαν ως ανασταλτικοί παράγοντες για την ανάπτυξη των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, αλλά και της ευρύτερης έννοιας της Κοινωνίας των Πολιτών. Κατά τη τελευταία δεκαετία, ωστόσο, οι ελληνικές ΜΚΟ και τα παραρτήματα διεθνών ΜΚΟ στην Ελλάδα έχουν καταφέρει την ευαισθητοποίηση του ελληνικού κοινού για τα προβλήματα των υποανάπτυκτων και αναπτυσσόμενων χωρών, αλλά και τη συμμετοχή τους σε διαδικασίες διαμόρφωσης αναπτυξιακής πολιτικής. Έχουν υλοποιήσει προγράμματα για την ανάπτυξη του γεωργικού τομέα σε χώρες της Αφρικής, για την υγεία σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, για τη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων σε πολλές αναπτυσσόμενες περιοχές, για τη στήριξη δημοκρατικών και περιβαλλοντικών θεσμών στη Νότια Αφρική, για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, για την ανθρωπιστική βοήθεια σε χώρες που αντιμετωπίζουν έκτακτες ανάγκες όπως είναι η Αιθιοπία, η Σομαλία, η Βοσνία, η Ζιμπάμπουε, η Αρμενία και η Αλβανία.

Οι δράσεις των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, στο εσωτερικό της χώρας, αφορούν κατά 45,9% τον τομέα της υγείας, κατά 40% τον τομέα της κοινωνικής φροντίδας, κατά 37,6% τον πολιτιστικό τομέα, κατά 30,6% τους τομείς της εκπαίδευσης και του αθλητισμού, κατά 27,1% τον τομέα του περιβάλλοντος και κατά 22,4% την επιχειρηματικότητα. Σε αυτά τα ποσοστά, το 1/7 του συνόλου καταλαμβάνεται από τις

---

12. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση το κείμενο του Θ. Στραβοσκούφη, «Κοινωνική ανάπτυξη, κοινωνία πολιτών και ΜΚΟ. Ένας διαδραστικός θεσμικός μηχανισμός», 2006, σ.120-125.

ΜΚΟ, ενώ το υπόλοιπο μέρος περιλαμβάνει εθελοντικές οργανώσεις, κοινωφελή ιδρύματα, οργανισμούς αλληλοβοήθειας, σωματεία, κοινωνικές επιχειρήσεις και αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρίες. Το ικανό αναπτυξιακό έργο των ΜΚΟ σε κοινωνικό επίπεδο αφορά:

- την παροχή υπηρεσιών σε κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, όπως οικονομικοί και πολιτικοί μετανάστες, πρόσφυγες, αθίγγανοι, άστεγοι, θύματα σωματικής εκμετάλλευσης (trafficking),
- τις ανθρωπιστικές αποστολές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, που στόχο έχουν την άμεση αποκατάσταση περιοχών που χτυπήθηκαν από πολέμους και φυσικές καταστροφές,
- την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας (π.χ. στέγη) σε παιδιά και εφήβους που βίωσαν την εγκατάλειψη της γενικής φροντίδας,
- την προστασία της γυναίκας, αλλά και της τρίτης ηλικίας,
- την επιμόρφωση και την δια βίου μάθηση σε άτομα με μαθησιακές δυσκολίες, αλλά και συγγενείς αναπηρίες,
- την ανάπτυξη τεχνολογικών, εκπαιδευτικών αλλά και υγειονομικών υποδομών σε υποβαθμισμένες γεωγραφικές περιοχές,
- την αντιμετώπιση φαινομένων κοινωνικής παθογένειας, όπως η χρήση ουσιών, η εγκληματικότητα και οι προσπάθειες για αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων,
- την καταπολέμηση της κοινωνικής περιθωριοποίησης των πασχόντων από βαρύτατα νοσήματα, με την κοινωνικοοικονομική υποστήριξή τους και την παροχή πρωτοβάθμιας υγείας,
- τις περιβαλλοντικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη διατήρηση του φυσικού πλούτου και της βιοποικιλότητας με οργανωμένες ακτιβιστικές δράσεις και
- την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας μέσα από την καλλιέργεια της ανεκτικότητας και του σεβασμού στην πολυπολιτισμικότητα.

«Η πολύπλευρη δράση και ο αυξανόμενος αριθμός τους αλλά και η κοινωνική εμπιστοσύνη δικαιολογεί κατά πολύ την ύπαρξή τους. Ένα σαφές νομικό πλαίσιο

λειτουργίας και διαφάνειας αλλά και μια μελλοντική θεωρητική διασάφηση του ρόλου τους σίγουρα είναι παράμετροι που θα συμβάλλουν στο γενικότερο έργο της Κοινωνίας Πολιτών γενικά αλλά και των Μ.Κ.Ο. ειδικότερα» (Στραβοσκούφης, 2006, σ.125).

3.2 Η νομική μορφή των Μ.Κ.Ο στην Ελλάδα¹³.

3.2.1 Το γενικό νομικό πλαίσιο.

Κατά το ελληνικό δίκαιο, μια ΜΚΟ δύναται να συσταθεί με τέσσερεις τρόπους, είτε ως σωματείο, είτε ως ίδρυμα, είτε ως ερανική επιτροπή, είτε ως αστική εταιρεία (βλ. αναλυτικά παρακάτω). Επίσης, αναγνωρίζεται η ένωση προσώπων με το άρθρο 107 του Αστικού Κώδικα, η οποία κείται μεταξύ του σωματείου και της αστικής εταιρείας, υπόκειται στις διατάξεις περί εταιρείας, αντιμετωπίζεται ως προ-στάδιο της ίδρυσης σωματείου και δεν παρουσιάζει μόνιμο χαρακτήρα.

Οι ΜΚΟ, που στοχεύουν στη μονιμότερη δραστηριοποίηση αυτών στην Ελλάδα, οφείλουν να αποκτούν νομική προσωπικότητα με τη σύνταξη του καταστατικού τους, το οποίο είναι είτε ιδιωτικό έγγραφο, π.χ. στην περίπτωση του σωματείου, είτε συμβολαιογραφικό, π.χ. στην περίπτωση του ιδρύματος. Ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, έχουν έδρα και διοικούνται από μονομελή ή πολυμελή όργανα. Εάν τα όργανα διοίκησης είναι πολυμελή, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών, εκτός αν το καταστατικό προβλέπει διαφορετικά. Τα μέλη του οργάνου διοίκησης ασκούν λειτούργημα, ενσαρκώνουν τη βούληση της ΜΚΟ, ενεργούν με βάση την εξυπηρέτηση των σκοπών αυτής και την εκπροσωπούν στις σχέσεις αυτής με τρίτους. Επίσης, οι ΜΚΟ δεσμεύονται για τις δικαιοπραξίες που έγιναν από τη διοίκησή τους, στα όρια της εξουσίας τους, και ευθύνεται για τις πράξεις και παραλείψεις των αντιπροσώπων τους, που ενεργούσαν στα πλαίσια των καθηκόντων τους. Στην περίπτωση λύσης και εκκαθάρισης μιας ΜΚΟ, και εφόσον το καταστατικό αυτής δεν προβλέπει διαφορετικά, η τυχόν απομένουσα περιουσία περιέρχεται στο Δημόσιο, το οποίο μεριμνά για τη διάθεσή της σε σκοπούς που διείπουν τη ΜΚΟ.

Το άρθρο 13 του ν. 2731/1999 (ΦΕΚ Α138/05-07-1999), ορίζει τις φορολογικές

---

13. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση το κείμενο του Θ. Στραβοσκούφη, «Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις – ΜΚΟ», 2013, σ.44-52.

απαλλαγές και διευκολύνσεις των ΜΚΟ. Σύμφωνα με αυτό: α) οι δωρεές, εισφορές σε είδος ή χρήματα προς τις ΜΚΟ απαλλάσσονται του φόρου άρθρου 43 του νομοθετικού διατάγματος 118/1973, β) τα υλικά που εισάγονται στην Ελλάδα, προκειμένου να επανεξαχθούν στο πλαίσιο προγράμματος Μ.Κ.Ο. για την παροχή βοήθειας, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 10, απαλλάσσονται από φόρους και δασμούς. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Οικονομικών καθορίζεται η διαδικασία που τηρείται για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής, γ) τα υλικά παντός είδους που εξάγονται από την Ελλάδα στο πλαίσιο προγράμματος Μ.Κ.Ο. για την παροχή βοήθειας, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 10, απαλλάσσονται από φόρους και δασμούς, δ) με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εξωτερικών, Ανάπτυξης και Υγείας και Πρόνοιας καθορίζονται οι όροι αγοράς φαρμάκων, χειρουργικού και άλλου νοσηλευτικού υλικού από τις Μ.Κ.Ο. και ε) με κοινή απόφαση του αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων περί δημοσίου λογιστικού, η διαδικασία χρηματοδότησης Μ.Κ.Ο. από κονδύλια των Υπουργείων προκειμένου να καλυφθεί η ανάγκη κατεπείγουσας ανθρωπιστικής βοήθειας σε αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και για λόγους έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών καταστροφών ή σοβαρών περιβαλλοντικών κινδύνων. (Forin, 2017).

3.2.2 Το Σωματείο.

Η πλειοψηφία των ΜΚΟ στην Ελλάδα έχει τη νομική μορφή του σωματείου. Η διαδικασία ίδρυσης ενός σωματείου περιλαμβάνει, αρχικά, την αίτηση προς το, αρμόδιο της έδρας του, Πρωτοδικείο, στην οποία στην οποία επισυνάπτονται η συστατική πράξη, τα ονόματα των μελών της διοίκησης και χρονολογημένο καταστατικό με υπογραφές 20 τουλάχιστον μελών. Έπειτα, και εφόσον συντρέχουν οι νόμιμοι όροι, το δικαστήριο δέχεται την αίτηση και, κατόπιν, απαιτείται η δημοσίευση του στον τύπο και η εγγραφή του στο βιβλίο σωματείων, προκειμένου να αποκτήσει νομική προσωπικότητα. Η διαδικασία αυτή διαρκεί συνήθως λιγότερο από έξι μήνες¹⁴.

Το καταστατικό του σωματείου οφείλει να περιέχει στοιχεία σχετικά με το σκοπό, την επωνυμία, την έδρα, την είσοδο, αποχώρηση και αποβολή μέλους, τα δικαιώματα

---

14. Βλ. περισσότερα στο: Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς, «Αξιολόγηση εθνικού συστήματος ακεραιότητας – Ελλάδα», 2012, σ.189, διαθέσιμο στο: http://gr.boell.org/sites/default/files/uploads/2014/11/nis_ti_greece.pdf

και τις υποχρεώσεις μέλους, τους πόρους, την αντιπροσώπευση, τα όργανα του σωματείου (καταρτισμό, λειτουργία, παύση τους), τη σύγκληση, συνεδρίαση και απόφαση συνέλευσης, τις διαδικασίες τροποποίησης του καταστατικού και τη διάλυση του σωματείου. Σε αντίθετη περίπτωση το καταστατικό θεωρείται άκυρο και το σωματείο δεν υφίσταται.

Το σωματείο δύναται να έχει οποιοδήποτε σκοπό, αρκεί αυτός αφενός να μην είναι κερδοσκοπικός (χωρίς να αποκλείεται ο, εν ευρεία έννοια, οικονομικός σκοπός, π.χ., επαγγελματικά σωματεία, αλληλοβοηθητικά ταμεία) και αφετέρου να μην αντίκειται στο νόμο και τα χρηστά ήθη. Τα μέλη του δεν περιορίζονται ως προς τον αριθμό και ως προς την οικειοθελή αποχώρησή τους. Η είσοδος μέλους πραγματοποιείται ύστερα από αίτηση αυτού και απορρίπτεται μόνον στην περίπτωση που το μέλος δεν πληροί τις προϋποθέσεις που, και εφόσον, έχουν οριστεί στο καταστατικό. Η αποβολή μέλους αφορά τις περιπτώσεις εκείνες που είτε προβλέπονται από το καταστατικό είτε συντρέχουν σοβαροί λόγοι, μετά από απόφαση της συνέλευσης.

Η συνέλευση θεωρείται το ανώτατο όργανο του σωματείου, εποπτεύει και ελέγχει το Διοικητικό Συμβούλιο και συγκαλείται είτε κατά τις διαδικασίες που ορίζονται στο καταστατικό είτε από το Διοικητικό Συμβούλιο είτε από το 1/5 των μελών. Για τη λήψη αποφάσεων προϋποθέτεται η απόλυτη πλειοψηφία των μελών, για την περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων κάπου μέλους με αυτά του σωματείου, το μέλος αποκλείεται από την ψηφοφορία, για την τροποποίηση του καταστατικού απαιτείται απαρτία των μισών μελών και πλειοψηφία των 3/4 των παρόντων και για τη μεταβολή του σκοπού απαιτείται η συναίνεση όλων των μελών.

Η διάλυση του σωματείου πραγματοποιείται στις περιπτώσεις α) που ορίζει το καταστατικό, β) που τα μέλη αυτού μειωθούν σε λιγότερα από δέκα, γ) με απόφαση της συνέλευσης που θα ληφθεί με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία και δ) με απόφαση του Πρωτοδικείου, κατόπιν αίτησης του 1/5 των μελών ή του Διοικητικού Συμβουλίου ή της εποπτεύουσας αρχής για διάφορους σοβαρούς λόγους (π.χ., αδυναμία διοίκησης λόγω λίγων μελών, εκπλήρωση ή αδυναμία επιδίωξης ή αλλαγή ή ύπαρξης αποδεικτικών στοιχείων περί ανήθικου/ παράνομου σκοπού κλπ).

3.2.3 Το Ίδρυμα.

Η νομική μορφή μιας ΜΚΟ ως ίδρυμα θεωρείται δημοφιλής, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο επιδιωκόμενος σκοπός αυτής είναι φιλανθρωπικός ή κοινωνικού χαρακτήρα. Η νομική προσωπικότητα αποκτάται με διάταγμα που εγκρίνει τη σύστασή του, εφόσον μια περιουσία ορίστηκε, με ιδρυτική πράξη, για να εξυπηρετηθεί συγκεκριμένος σκοπός.

Η ιδρυτική πράξη είναι εφικτό να γίνει είτε με δικαιοπραξία εν ζωή, στην οποία απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο, είτε με διάταξη τελευταίας επιθυμίας αποθανόντος και σε αυτή πρέπει να καθορίζεται ο σκοπός του ιδρύματος, η περιουσία που αφιερώνεται και ο οργανισμός του. Το διάταγμα που εγκρίνει το ίδρυμα μπορεί να ορίσει ή να συμπληρώσει ή να τροποποιήσει τον οργανισμό, με τον όρο ότι η θέληση του ιδρυτή θα παραμείνει σεβαστή. Απαγορεύεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων της ιδρυτικής πράξης, ως προς τις διατάξεις της που εξυπηρετούν δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό. Η ανάκληση της ιδρυτικής πράξης επιτρέπεται μόνον πριν την έκδοση του διατάγματος και για σοβαρούς λόγους (όπως π.χ. ο εν ζωή ιδρυτής έγινε άπορος ή απέκτησε τέκνο κλπ.), ενώ η προσβολή της σύστασης του ιδρύματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα για τις δωρεές, είναι δυνατότητα των δανειστών και των νόμιμων κληρονόμων του ιδρυτή.

Ο οργανισμός του ιδρύματος είναι δυνατόν να τροποποιηθεί, να μεταβληθεί, ακόμη και εν αντιθέσει με τη θέληση του ιδρυτή, εφόσον ζητηθεί από τη διοίκηση και εάν η μεταβολή επιβάλλεται για να συντηρηθεί η περιουσία ή για να εκπληρωθεί ο σκοπός του ιδρύματος. Για την περίπτωση που, κατά τη λειτουργία του ιδρύματος ο σκοπός κρίθηκε ανέφικτος ή απραγματοποίητος, είναι δυνατόν να δοθεί με διάταγμα από την αρμόδια αρχή άλλος παραπλήσιος σκοπός.

Η παύση ύπαρξης του ιδρύματος ισχύει στις περιπτώσεις που ορίζει η ιδρυτική πράξη ή ο οργανισμός αυτού, ενώ η διάλυση πραγματοποιείται με διάταγμα, για τις περιπτώσεις που ο σκοπός του εκπληρώθηκε ή έγινε απραγματοποίητος ή έγινε ανήθικος/ παράνομος/ αντίθετος προς τη δημόσια τάξη κλπ.

3.2.4 Η ερανική επιτροπή.

Οι ερανικές επιτροπές έχουν προσωρινό χαρακτήρα και θα μπορούσαν περισσότερο να θεωρούν «πείραμα» και προ-στάδιο της δημιουργίας ΜΚΟ. Οι

επιτροπές αυτές αποκτούν νομική προσωπικότητα με διάταγμα, στο οποίο εμπεριέχονται ο οργανισμός και τα μέλη της επιτροπής και το οποίο καθορίζει το έργο, το χρονικό διάστημα που υπολογίζεται για την περάτωση αυτού (είναι πιθανόν να παραταθεί), και την έδρα της. Τα μέλη της πρέπει να είναι τουλάχιστον πέντε, ενώ ο σκοπός της, δημόσιος ή κοινωφελής, είναι ορισμένος και για την εκπλήρωση αυτού συγκεντρώνονται χρήματα ή άλλα αντικείμενα με εράνους, εκδηλώσεις ή άλλα παρόμοια μέσα.

Η ερανική επιτροπή παύει να ισχύει στις περιπτώσεις που περάσει το ορισμένο χρονικό όριο για την περάτωση του έργου ή μόλις αυτό περατωθεί. Η διάλυση πραγματοποιείται με διάταγμα, εάν είναι ίδια απόφαση της επιτροπής, ή αν έχει παρεκκλίνει από το έργο της, ή αν η εκτέλεση του έργου της έγινε ανέφικτη, ή συνάγεται, οπωσδήποτε, ότι εγκαταλείφθηκε ο σκοπός της, ή αν ο σκοπός έγινε παράνομος ή ανήθικος ή αντιβαίνει στη δημόσια τάξη.

3.2.5 Η αστική εταιρεία.

«Εταιρεία είναι η σύμβαση μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων που αναλαμβάνουν αμοιβαία την υποχρέωση να επιδιώξουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό, ιδίως οικονομικό. Η εταιρεία αποκτά προσωπικότητα, αν επιδιώκει οικονομικό σκοπό και τηρήσει τις διατυπώσεις δημοσιότητας του Εμπορικού Νόμου για τις προσωπικές εμπορικές εταιρείες, δηλαδή δημοσίευση του καταστατικού τους στο Πρωτοδικείο» (Στραβοσκούφης, 2013, σ.48).

Ο σκοπός περιλαμβάνει κάθε θεμιτή, ιδεαλιστική ή οικονομική, δραστηριότητα και για την εκπλήρωση αυτού συμμετέχουν όλοι οι εταίροι. Οι εισφορές των εταίρων, είτε είναι χρήματα είτε εργασία είτε είδος, είναι υποχρεωτικές και ίσες μεταξύ τους. Οι εταίροι υποχρεούνται σε ατομική επιμελή συμπεριφορά, η οποία δεν εναντιώνεται στα συμφέροντα της εταιρείας, ενώ η διαχείριση – διοίκηση θεωρείται συλλογική· εξαιρείται η περίπτωση που η μεταξύ τους συμφωνία έχει ορίσει την ανάθεση της διοίκησης σε έναν ή περισσότερους εταίρους. Στην περίπτωση της συλλογικής διαχείρισης, η λήψη αποφάσεων γίνεται κατά πλειοψηφία, η εκπροσώπηση και η ενημέρωση των υποθέσεων και της πορείας της εταιρείας θεωρείται ατομική για τον κάθε εταίρο. Στην περίπτωση που κάποιος ή κάποιοι εταίροι έχουν ορισθεί διαχειριστές, ευθύνονται για

κάθε ππαίσμα που πραγματοποιήθηκε κατά την άσκηση της διαχείρισης, ενώ η ανάκληση αυτών γίνεται μόνον όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι, πχ. παράβαση καθηκόντων, ανικανότητα κλπ.

Η νομική μορφή ΜΚΟ ως αστική εταιρία, επίσης, παρουσιάζει παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτά μιας προσωπικής εμπορικής εταιρείας, σύμφωνα με τα οποία οι εταίροι συμμετέχουν στα κέρδη, τις ζημίες και σε οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο αποκτηθεί κατά τη διάρκεια λειτουργίας της εταιρείας και υποχρεούνται στη μη διάθεση ή διανομή του μεριδίου τους. Η μεταβίβαση της εταιρικής ιδιότητας των εταίρων πραγματοποιείται μόνον εφόσον κάτι τέτοιο έχει συμφωνηθεί μεταξύ τους, ενώ στην περίπτωση θανάτου κάποιου εξ' αυτών, και ανάλογα με τη συμφωνία που έχει γίνει, η εταιρεία είτε λύεται, είτε συνεχίζεται από τους υπόλοιπους εταίρους, στους οποίους μοιράζεται το μερίδιο του αποθανόντος, είτε οι κληρονόμοι αυτού αντικαθιστούν τη θέση του στην εταιρία. Η λύση της εταιρίας, επιπλέον, είναι δυνατόν να γίνει ύστερα από καταγγελία ή παρέλευση του χρόνου διάρκειας ή πραγματοποίηση του σκοπού ή αδυναμία επίτευξης αυτού και οδηγεί στην εκκαθάριση και τη διανομή της τυχόν απομένουσας περιουσίας στους εταίρους.

3.3 Ποσοτική και ποιοτική διάσταση της σημασίας και του ρόλου των ΜΚΟ στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας¹⁵.

Οι ΜΚΟ στην Ελλάδα, πλέον, αποτελούν ένα σημαντικό ποσοστό, τόσο της ευρύτερης κοινωνικής οικονομίας όσο και της πολιτικής απασχόλησης, καθότι η ίδια η πολιτική (κράτος) λαμβάνει σοβαρά υπόψη, κατά τα τελευταία έτη, τη σημασία, το ρόλο και τις παροχές των ΜΚΟ στους αναξιοπαθούντες. Το ποσοστό αυτό έχει συντελέσει στην ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των ΜΚΟ και της απασχόλησης, γεγονός που αποδεικνύεται από τα παρακάτω ενδεικτικά αριθμητικά ποσά.

Πριν την εμφάνιση και έξαρση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα, στοιχεία και έρευνες είχαν καταγράψει την ύπαρξη 32.000 μη κυβερνητικών φορέων στη χώρα μας, χωρίς ωστόσο να αναγράφεται και να υπολογίζεται η συνολική δυναμική αυτών. Κατά τα έτη 2005 - 2006, οι ελληνικές ΜΚΟ είχαν τη δυνατότητα να διαχειριστούν ποσά ύψους

---

15. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση το εισαγωγικό σημείωμα του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, «Οικονομικά των μη- κερδοσκοπικών οργανισμών», διαθέσιμο στο: <http://www.ierd.duth.gr/postgrad/lessons/eb2.shtml>

περίπου 220.000.000 ευρώ, τα 170.000.000¹⁶ εξ' αυτών προέρχονταν από διαθέσιμους εγχώριους κρατικούς πόρους και στα οποία δεν έχουν συνυπολογισθεί επιπλέον μορφές χρηματοδότησης, όπως χορηγίες, δωρεές, εισφορές μελών κλπ. Οι ελληνικές ΜΚΟ, επίσης, όντας ενασχολούμενες με θέματα και δράσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες, δύνανται να διεκδικούν και να λαμβάνουν χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία χρηματοδοτεί το σύνολο των ευρωπαϊκών ΜΚΟ με πόρους που ετησίως ανέρχονται σε τουλάχιστον 400.000.000 ευρώ.

Οι δράσεις των ΜΚΟ θεωρούνται πολυ-τομεακές, καλύπτουν μεγάλο φάσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας και επηρεάζουν τη ζωή χιλιάδων ανθρώπων. Κατά τα έτη 2005 – 2006, αναμένονταν να επωφεληθούν από υπηρεσίες των ΜΚΟ περίπου 100.000 άνθρωποι. Οι κυριότεροι τομείς δράσεις είναι η υγεία, η σίτιση, οι κοινωνικές υπηρεσίες, ο πολιτισμός, το περιβάλλον, η παιδεία και η αναπτυξιακή συνεργασία, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση και προτεραιότητα στις λιγότερο ευνοημένες κοινωνικές ομάδες, όπως τα Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες, οι Παλιννοστούντες, οι Τσιγγάνοι, οι άνεργοι, οι νέοι, οι γυναίκες και τα παιδιά. Κατά την προσφυγική κρίση, και λόγω των αυξημένων αναγκών, παρατηρήθηκε επέκταση και αναπροσδιορισμός της δραστηριοποίησης των ΜΚΟ (βλ. παρακάτω).

Μη υπάρχοντας ακριβές νομικό πλαίσιο και ακριβής καταγραφή των ΜΚΟ στην Ελλάδα, το έργο του υπολογισμού του ανθρώπινου δυναμικού αυτών καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολο. Ενδεικτικά και προσεγγιστικά, με βάση αναγωγές από δεδομένα που έχουν κατά καιρούς αναφερθεί και καταγραφεί, προγενέστερα της προσφυγικής κρίσης, υπολογίζεται ότι τα μέλη των ΜΚΟ σε διοικητικές θέσεις (Διοικητικό Συμβούλιο, Γενική Συνέλευση, Ομάδες Εργασίας κλπ) είναι περίπου 30.000, αντίστοιχα, τα ενεργά μέλη περίπου 70.000, τα επαγγελματικά στελέχη/ οι νέοι άνθρωποι/ οι απόφοιτοι κοινωνικών επιστημών περίπου 8.000, οι εθελοντές σε ΜΚΟ (κυρίως, νέοι άνθρωποι που αντιμετωπίζουν την εθελοντική τους δράση ως προθάλαμο για την αγορά εργασίας) περίπου 12.000 και οι εργαζόμενοι σε αυτές ή στον ευρύτερο κύκλο εργασιών αυτών περίπου 15.000 άτομα.

---

16. Αναλυτικότερα, τα 90.000.000 ευρώ θα παρέχονταν από την Πρωτοβουλία EQUAL, τα 30.000.000 από το Πρόγραμμα καταπολέμησης του αποκλεισμού και των συνοδευτικών υπηρεσιών, τα 10.000.000 από το INTERREG για την προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας, τα 12.000.000 από το Υπουργείο Εξωτερικών για τη χρηματοδότηση δράσεων ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο τομέα της διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας και της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας σε αναπτυσσόμενες και υπό μετάβαση χώρες, καθώς και από την ενίσχυση θέσεων απασχόλησης από τον ΟΑΕΔ, τους ΟΤΑ, τις Περιφέρειες και τις Νομαρχίες.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, είναι ευδιάκριτη η συνεχώς αναπτυξιακή πορεία των ΜΚΟ στην Ελλάδα και η προσφορά αυτών τόσο στην κοινωνία, όσο και στην οικονομία της χώρας. Η ίδρυση ολοένα και περισσότερων ΜΚΟ προκαλεί τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, γεγονός που συμβάλει στην καταπολέμηση της ανεργίας, ενώ η ενασχόληση αυτών με θέματα παγκοσμίου ενδιαφέροντος απορρέει στην ολοένα και περισσότερη αύξηση των ευρωπαϊκών επιδοτήσεων, των χορηγιών και δωρεών, γεγονός που συμβάλει στην ακμή της οικονομίας. Η κοινωνική οικονομία «ζητά» από τις κοινωνικές επιχειρήσεις να παράγουν, να λειτουργούν και εν τέλει να προσφέρουν στην κοινωνική και οικονομική ευημερία μιας χώρας, συμβάλλοντας με αυξητικές τάσεις στο ΑΕΠ και, αναφορικά με αυτό, θα μπορούσε κανείς να πει πως οι ΜΚΟ στην Ελλάδα πληρούν τα κριτήρια και συμμετέχουν σε αυτό σε μεγάλο βαθμό, σε σχέση με τις υπόλοιπες κοινωνικές επιχειρήσεις.

3.4 Οι σχέσεις Κράτους και ΜΚΟ.

Ο όρος «Μη Κυβερνητική Οργάνωση» δηλώνει τη μη προβλεπόμενη κυβερνητική παρέμβαση στις ΜΚΟ. Ωστόσο, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των κατά βάση κρατικών επιχορηγήσεων, η οικονομική εξάρτηση των ΜΚΟ από το κράτος οδηγεί στη δημιουργία, μεταξύ αυτών, πελατειακών σχέσεων και αλληλένδετα, στην ίδια ή παρόμοια κατευθυντήρια πορεία και πολιτική με αυτό.

Σύμφωνα με τον κ^ο Νίκο Γιαννή¹⁷, μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου της Κίνησης Πολιτών, οι ενεργοί πολίτες που δραστηριοποιούνται στις ΜΚΟ έχουν έναν στόχο, τον οποίο στοχεύουν ευθέως και για τον οποίο εργάζονται με πάθος, γεγονός που απορρέει στην εναντίωση αυτών τόσο στην αδιαφανή μεσολάβηση και στις υπάρχουσες πελατειακές σχέσεις μεταξύ των ΜΚΟ και του κράτους όσο και στις συμβιβαστικές εξισορροπήσεις, στις οποίες οι κυβερνήσεις τείνουν, με σκοπό την ικανοποίηση αντιτιθέμενων συμφερόντων δυναμικών ομάδων, και οι οποίες συνήθως οδηγούν στον παραμερισμό του γενικού συμφέροντος. «Επιστημονικές έρευνες (T.Rice, A.Sumberg - Η.Π.Α.) αλλά και εμπειρικά δεδομένα, δείχνουν ότι όπου η κοινωνία πολιτών και οι ΜΚΟ είναι ανεπτυγμένες και εκπληρώνουν με δυναμισμό τον ρόλο τους, εκεί η διακυβέρνηση

---

17. Ο Νίκος Γιαννής είναι μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου της Κίνησης Πολιτών. Νομικός και Διδάκτωρ Πολιτικών Επιστημών, ειδικός επιστήμονας στη Βουλή των Ελλήνων για θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης(1990-2001), σήμερα είναι στέλεχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες.

είναι πιο αποτελεσματική, τα περιθώρια δεσποτισμού κατά την άσκηση της εξουσίας και αυταρχισμού των δημόσιων αρχών μικρότερα και η ικανοποίηση των πολιτών ευρύτερη. Όπου οι πολίτες κινούνται γενικώς σε ένα πλαίσιο κοινωνίας πολιτών, οι διοικήσεις είναι πιο αποτελεσματικές και αποδοτικές, ανταποκρινόμενες στις ανάγκες των πολιτών, με τρόπο έγκαιρο και επαγγελματικό. Όπου η κυρίαρχη κουλτούρα κινείται λιγότερο σε ένα πλαίσιο κοινωνίας πολιτών, οι διοικήσεις είναι λιγότερο δεκτικές και η πολιτική προσλαμβάνει περισσότερο πελατειακά χαρακτηριστικά (R.Putnam - Ιταλία)». (Γιαννής, 2002, σ.8).

Γεγονός είναι, σε γενικό πλαίσιο και παρά των ορισμένων προσπαθειών του κράτους για έλεγχο αυτών, ιδιαίτερα στο προσφυγικό ζήτημα, ότι οι ΜΚΟ δεν επικοινωνούν επαρκώς τη δράση τους και μολονότι, οι περισσότερες δηλώνουν ικανοποιητικές σχέσεις με τους κρατικούς φορείς¹⁸, τη λύση των ζητημάτων περί διαφάνειας, χρηματοδότησης, λογοδοσίας, αδειοδότησης, ελέγχου και τομέων απασχόλησης θα έδινε η ύπαρξη ενός ανεξάρτητου εποπτικού φορέα, η θέσπιση υποχρέωσης τήρησης λογιστικών βιβλίων σε αυτές και η υιοθέτηση θεσμικού πλαισίου για τη δράση και λειτουργία αυτών.

---

18. Σύμφωνα με στοιχεία ερωτηματολογίου, όπως αναρτήθηκαν από την Huffington Post, σε άρθρο με τίτλο «44 ΜΚΟ και οργανώσεις στην Ελλάδα απαντούν σε 9 ερωτήσεις της HuffPost Greece για το έργο τους, τη χρηματοδότηση και τις δυσκολίες», στο: http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/metanasteutiko-mko-ellada_n_10734864.html

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

«Η κρατική παρέμβαση για το προσφυγικό ζήτημα στην ελληνική επικράτεια».

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε¹⁹, το 2015 κατέφτασαν στην Ελλάδα, κυρίως μέσω των θαλάσσιων συνόρων της χώρας με την Τουρκία, περίπου 857.000 και το 2016 περίπου 173.000 πρόσφυγες και μετανάστες. Τα στοιχεία δείχνουν ότι κατά το 2015, από το σύνολο των ατόμων αυτών, το ποσοστό των Σύριων ήταν 57%, των Αφγανών 24%, των Ιρακινών 9% και από 3% ήταν το ποσοστό των Πακιστανών και των Ιρανών, εκ των οποίων κατά 55% ήταν άνδρες, κατά 17% γυναίκες και κατά 28% παιδιά, ενώ για το 2016, το 26,2% ήταν Σύριοι, το 13,6% Αφγανοί, το 8,9% Νιγηριανοί, το 8,5% Ιρακινοί και το υπόλοιπο 42,7% προέρχονταν από άλλες χώρες, εκ των οποίων κατά 60% ήταν άνδρες, κατά 17% γυναίκες και κατά 24% παιδιά. Η κύρια αιτία εγκατάλειψης της χώρας τους είναι οι συγκρούσεις και η βία. Πριν την άφιξή τους στην Ελλάδα, το 16% των προσφύγων έμεινε για περισσότερο από έξι μήνες σε άλλες χώρες, κυρίως στο Ιράν, στο Πακιστάν και στην Τουρκία. Η πλειοψηφία των ατόμων (77%) δεν είχαν στη διάθεσή τους νομιμοποιητικά έγγραφα, ενώ το 23% αυτών είχαν εξασφαλίσει προσωρινή διαμονή, προσφυγικά κάρτα, άδεια εργασίας και άλλα έγγραφα. (UNHCR, 2017).

Οι μαρτυρίες αυτών καταδεικνύουν ότι υπήρχε πίεση από τους διακινητές να μεταφέρουν όσο το δυνατόν περισσότερους πρόσφυγες πριν το χειμώνα του 2015, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούν μη αξιόπλοα σκάφη, υπεράριθμα φορτωμένα, θέτοντας σε κίνδυνο τις ζωές των επιβαινόντων. Σύμφωνα με τον απολογισμό του Λιμενικού Σώματος²⁰, το διάστημα 2015-2016, 418 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στις ελληνικές θάλασσες και 203 αγνοούνται. (UNHCR, Greece data snapshot, 26 Dec. 2016).

---

19. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (αγγλ. Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR) είναι η Υπηρεσία του ΟΗΕ που παρέχει βοήθεια και προστασία στους πρόσφυγες. Ιδρύθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1950 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και άρχισε να λειτουργεί το 1951. Έχει έδρα την Γενεύη της Ελβετίας (Βικιπαίδεια, 2017).

20. Το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (Λ.Σ.- ΕΛ.ΑΚΤ.) είναι Σώμα Ασφαλείας στρατιωτικά συγκροτημένο. Σκοπός του είναι η φρούρηση και ο έλεγχος των χωρικών υδάτων της Ελλάδας. Το Λιμενικό Σώμα υπάγεται διοικητικά στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ιδρύθηκε το 1919 με τον νόμο 1753 περί τροποποιήσεως του Νόμου 816/1917 και προσθήκης συναφών διατάξεων. (Βικιπαίδεια, 2017).

4.1 Τα Κέντρα και οι Δομές Υποδοχής και Φιλοξενίας.

4.1.1 Το νομικό πλαίσιο των Κέντρων και Δομών για τους πρόσφυγες – μετανάστες.

Οι ελληνικές αρχές ήρθαν αντιμέτωπες με το μεταναστευτικό κύμα από τις αρχές του 2015, το οποίο οξύνθηκε από την Άνοιξη του ίδιου χρόνου και έπειτα. Οι ανάγκες σε στέγαση και περίθαλψη ήταν τεράστιες. Σύμφωνα με τον νόμο 3907/2011 του ελληνικού δικαίου, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που συλλαμβάνονται να εισέρχονται παράνομα στη χώρα οδηγούνται άμεσα, με ευθύνη της αρχής που διενήργησε τη σύλληψη στο Κέντρο ή Μονάδα Πρώτης Υποδοχής, στα όρια της τοπικής αρμοδιότητας των οποίων συνελήφθησαν. Τελούν υπό καθεστώς περιορισμού της ελευθερίας τους και παραμένουν υποχρεωτικά εντός των εγκαταστάσεων, ενώ μπορούν να εξέρχονται από αυτές μόνο ύστερα από ειδική γραπτή άδεια του επικεφαλής του Κέντρου ή της Μονάδας. Εάν δεν υπάρχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις για τη διεξαγωγή των διαδικασιών, ή δεν επαρκούν, επιτρέπεται η χρήση άλλων δημόσιων εγκαταστάσεων, μετά από κατάλληλη ρύθμιση, καθώς και η μίσθωση ακινήτων με κατάλληλη υποδομή, ή, σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η μίσθωση τουριστικών εγκαταστάσεων.

Ωστόσο, με πιέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση, τη διαχείριση και την ανθρωπιστική βοήθεια προς τους πρόσφυγες - μετανάστες, το 2016 η ελληνική κυβέρνηση ψήφισε το νόμο 4375/2016, ο οποίος αφορά την προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιатύπωση)», διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις. (Φ.Ε.Κ., ν.4375/2016,σελ. 1197).

Έκτοτε, η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, η οποία υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Υποδοχής και κατ' επέκταση στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, είναι αρμόδια για την πραγματοποίηση των διαδικασιών της καταγραφής, ταυτοποίησης και εξακρίβωσης στοιχείων, του ιατρικού ελέγχου, του εντοπισμού ευάλωτων προσώπων, της παροχής ενημέρωσης, ιδίως για τις διαδικασίες διεθνούς ή άλλης μορφής προστασίας και για τις διαδικασίες επιστροφής, καθώς και για την προσωρινή διαμονή των πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που εισέρχονται στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις και την περαιτέρω παραπομπή τους σε

κατάλληλες δομές υποδοχής ή προσωρινής φιλοξενίας. Επίσης, είναι αρμόδια για την ίδρυση, λειτουργία και εποπτεία Κέντρων και Δομών, ανοιχτών Δομών Προσωρινής Υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, οι οποίοι έχουν αιτηθεί διεθνή προστασία και ανοιχτών Δομών Προσωρινής Φιλοξενίας πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, οι οποίοι είτε βρίσκονται σε διαδικασία επιστροφής, απέλασης ή επανεισδοχής είτε τελούν υπό καθεστώς αναβολής απομάκρυνσης είτε υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 76 παρ.5 ή 78 ή 78Α του ν. 3386/2005 (Α' 212). (σ.σ. 1206-1207).

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ιδρύθηκαν Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης σε συνοριακές περιοχές και σε περιοχές της ενδοχώρας, ανοιχτές Δομές Προσωρινής Υποδοχής Αιτούντων Διεθνή Προστασία και ανοιχτές Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας, λαμβανομένου υπόψη του αριθμού εισερχομένων χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις και μέσα σε αυτές ιδρύθηκαν διακριτικοί χώροι με τις κατάλληλες προδιαγραφές για την παραμονή πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες. Επίσης, με απόφαση του Διευθυντή της Υπηρεσίας, μπορεί να συνιστώνται Κινητές Μονάδες Υποδοχής και Ταυτοποίησης σε σημεία της Επικράτειας, όπου κρίνεται αναγκαίο. (σ.σ. 1208).

4.1.2 Ίδρυση και περιγραφή των Δομών Υποδοχής και Φιλοξενίας, σύμφωνα με το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης²¹.

Για τη φιλοξενία των προσφύγων δημιουργήθηκαν, μετά από πιέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως ως προς το χρονικό περιθώριο και τις προδιαγραφές και τα πρότυπα, ανοιχτές δομές φιλοξενίας, οι οποίες λειτουργούν σε κατάλληλα διαμορφωμένους και εξοπλισμένους χώρους (π.χ. πρώην γήπεδα, αεροδρόμια, αποθήκες κλπ.). Ως επί το πλείστον, αρμόδιος για τη διαχείριση των δομών αυτών και για την καταγραφή των ατόμων είναι ο Ελληνικός Στρατός²², ενώ η προστασία και η

---

21. Βασισμένο στη «Μελέτη για τη στρατηγική της ΚΕΔΕ για το Μεταναστευτικό πρόβλημα και επιχειρησιακός σχεδιασμός για τη χρηματοδότηση δράσεων», του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

22. Ο Στρατός Ξηράς (Σ.Ξ., επίσης: Ελληνικός Στρατός, Ε.Σ.) είναι οι επίγειες στρατιωτικές δυνάμεις που διαθέτει η Ελλάδα, οι οποίες διοικούνται από το Γενικό Επιτελείο Στρατού (Γ.Ε.Σ.). Ο στρατός, με επικεφαλή τον Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΓΕΣ), υπάγεται ιεραρχικά στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ) και προέρχεται από τις μονάδες τακτικού στρατού που συγκροτήθηκαν από την προσωρινή ελληνική κυβέρνηση κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης (1821–1829) (Βικιπαίδεια, 2017).

ασφάλεια των ατόμων υπάγεται στις αρμοδιότητες της Ελληνικής Αστυνομίας²³.

Σύμφωνα με τα πρότυπα του ΟΗΕ, στα Κέντρα θα πρέπει να παρέχονται υπηρεσίες σίτισης, υγιεινής/ καθαριότητας και υγείας. Συγκεκριμένα προβλέπεται η τρεις φορές την ημέρα παροχή γευμάτων και σε ποσοστό κάλυψης 100% των προσφύγων, η παροχή ενός αποχωρητηρίου ανά 20 άτομα, ενός λουτρού ανά 50 άτομα, μιας βρύσης ανά 250 άτομα, ενός ανάδοχου υγιεινής για 1.000 άτομα και ορίζεται ως μέγιστη απόσταση του Κέντρου από εγκαταστάσεις υγείας τα πέντε χιλιόμετρα.

Τα πρώτα και προσωρινά κέντρα υποδοχής δημιουργήθηκαν στη Λέσβο, στη Χίο, στην Κω, στη Λέρο και στην Σάμο, ύστερα από την, όπως αποδείχθηκε, δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία εύρεσης κατάλληλων χώρων. Ωστόσο, κυρίως λόγω έλλειψης πόρων, οι χώροι αυτοί υπολείπονταν σε χωρητικότητα, δεν πληρούσαν τις βασικές προδιαγραφές υγιεινής και ασφάλειας, δεν παρείχαν ασφαλές μέρος για τις ευαίσθητες ομάδες των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των παιδιών και των γυναικών, δεν ανταποκρίνονταν στις ευρωπαϊκές προδιαγραφές και η ελλιπής διαχείρισή τους συχνά οδηγούσε σε εντάσεις, καθυστερήσεις και συμφόρηση. Στη συνέχεια δημιουργήθηκαν άλλα τρία κέντρα προσωρινής στέγασης στην Αθήνα, ένα κέντρο διέλευσης στην Ειδομένη, στα σύνορα της χώρας με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και η ίδρυση ανοιχτών δομών φιλοξενίας στην ηπειρωτική χώρα.

Αρχικά, και κατά όσο τα σύνορα της χώρας ήταν ανοιχτά και η Ελλάδα θεωρείτο, από τους πρόσφυγες – μετανάστες, ως χώρα διέλευσης και όχι προορισμού, αυτές οι πρώτες δομές φιλοξενίας είχαν σχετικά μικρή απήχηση, σε σχέση με την μετέπειτα πορεία και κατάσταση της κρίσης. Στα τέλη του 2015, η Ορεσιτιάδα φιλοξενούσε 240 άτομα, η Κεντρική Ελλάδα συνολικά 2.190, η Αθήνα 1.600, η Σάμος 630, η Λέρος 330, η Κως 300, η Λέσβος 3.020 άτομα, η Χίος 2.250, η Κάλυμνος 121 και η Ρόδος – Σύμη – Τήλος και το Καστελόριζο, συνδυαστικά και συνολικά 410 άτομα. (UNHCR, Reception capacity, 23/01/2016). Αντιθέτως, η τελευταία καταγραφή των προσφύγων από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για το 2016, που πραγματοποιήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου, δείχνει ότι η ηπειρωτική χώρα, με χωρητικότητα 63.395 ατόμων στις δομές που την απαρτίζουν, φιλοξενεί 32.258 άτομα συνολικά και η νησιωτική περιοχή, με χωρητικότητα

---

23. Η Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.) είναι όργανο του κράτους που έχει ως αποστολή τη διαχείριση της εθνικής και δημόσιας ασφάλειας, την τήρηση της δημόσιας τάξης και γενικώς την άσκηση της αστυνόμευσης στην Ελλάδα. Η Ελληνική Αστυνομία με τη σημερινή της μορφή δημιουργήθηκε το 1984, με απόφαση του υπουργού Δημόσιας Τάξης, Γιάννη Σκουλαρίκη (που επέλεξε και το όνομά της), με την κατάργηση και συγχώνευση δύο σωμάτων ασφαλείας, της Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων (νόμος 1481/1-10-1984, ΦΕΚ Α' - 152). (Βικιπαίδεια, 2017)

8.385 ατόμων, φιλοξενεί 15.352 άτομα. Συμπληρωματικά, και ξεχωριστά από τις τυπικές και άτυπες δομές φιλοξενίας του κράτους, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, φιλοξενεί σε δομές που η ίδια έχει ιδρύσει και λειτουργεί στην Ελλάδα, συνολικά 14.016 άτομα. Στο μεσοδιάστημα, και μέχρι τον Οκτώβριο του 2016, είχαν μεσολαβήσει περίπου 66.400 μετεγκαταστάσεις προσφύγων – μεταναστών από την ευρύτερη ελλαδική χώρα προς τη Ρουμανία, τη Λιθουανία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία και λοιπές χώρες της Ευρώπης και 9.583 απελάσεις μη νόμιμων αλλοδαπών από τη Συρία, το Αφγανιστάν, το Ιράκ, το Ιράν, το Πακιστάν και άλλες χώρες σχετικές με την προσφυγική κρίση. (Ελληνική Αστυνομία, στατιστικά στοιχεία, 2017).

Χαρακτηριστικό δείγμα για την κατάσταση των δομών, αποτελεί η καταγραφή της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ στις 12 Μαΐου του 2016. Σύμφωνα με αυτή, στην ηπειρωτική χώρα λειτουργούν, τυπικά και άτυπα, 40 ανοιχτές δομές φιλοξενίας και 7 κλειστά κέντρα φιλοξενίας στη νησιωτική χώρα, στα οποία οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν, ως επί το πλείστον, σε σκηνές, λαμβάνουν επισιτιστική βοήθεια τριών γευμάτων ημερησίως, ενώ οι χώροι των λουτρών και των αποχωρητηρίων είναι κυρίως κοινόχρηστοι. Επίσης, παρατηρούνται ελλείψεις στις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας, υγιεινής και συμβουλευτικής υποστήριξης, καθώς και απουσία υποστηρικτικών μηχανισμών για την αντιμετώπιση και πρόληψη περιπτώσεων βίας και διαπληκτισμών μεταξύ των φιλοξενουμένων. Αναλυτικότερα:

Πίνακας 1:

ΑΤΤΙΚΗ		
Περιοχή	Χωρητικότητα	Φιλοξενούμενοι
Άγιος Ανδρέας	120	191
Ελληνικό (δυτικό αεροδρόμιο)	1.300	1.350
Ελληνικό (γήπεδο baseball)	1.300	972
Ελληνικό (ολυμπιακό κέντρο χόκεϋ)	1.400	1.259
Ελαιώνας	1.500	1.624
Λαύριο (κτίριο Α)	400	392
Λαύριο (κτίριο Β)	250	515
Λιμάνι Πειραιά	-	2.026
Σχιστό	2.000	1.810
Σκαραμαγκάς	2.880	2.880
Μαλακάσα	1.500	1.311
ΣΥΝΟΛΟ	12.650	14.330

Στην περιφέρεια Αττικής, παρατηρείται υπερσυγκέντρωση ατόμων σε πέντε, τυπικές και άτυπες, δομές φιλοξενίας από τις συνολικά έντεκα. Οι πρόσφυγες του λιμανιού του Πειραιά στερούνταν, κάθε μορφής, οργανωμένη περίθαλψη, καθώς δεν υπήρχαν υποδομές φιλοξενίας στο χώρο, γι' αυτό και αργότερα μεταφέρθηκαν σε κοντινές δομές, μια δράση που αναμένεται να εφαρμοστεί και στους πρόσφυγες του Ελληνικού, καθώς το ελληνικό δημόσιο έχει την υποχρέωση καθαρισμού του χώρου, στο πλαίσιο της σύμβασης του Ελληνικού Δημοσίου με τον φορέα ιδιωτικοποίησης των εγκαταστάσεων του Ελληνικού.

Η δομή του Άγιου Ανδρέα λειτουργεί από στις 8 Μαρτίου 2016. Υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων ορίζεται ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας του χώρου η Ελληνική Αστυνομία. Στους πρόσφυγες – μετανάστες παρέχονται 42 σκηνές για τη διαμονή τους, τρία γεύματα ημερησίως για τη διατροφή τους, 30 αποχωρητήρια, 30 λουτρά, 20 λουτρά με ζεστό νερό, 10 βρύσες, μερική καθαριότητα εγκαταστάσεων υγιεινής και αποκομιδή απορριμμάτων ως εγκαταστάσεις και υπηρεσίες υγιεινής, ασύρματο δίκτυο Internet, ενημέρωση για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας, ενώ η πλησιέστερη δομή υγείας βρίσκεται σε απόσταση 1-1,5 χιλιομέτρου. Στη δομή τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες σίτισης, υγείας και χώρων υγιεινής. Ωστόσο παρατηρείται σημαντική έλλειψη σε υπηρεσίες συμβουλευτικής και πληροφόρησης/ενημέρωσης των προσφύγων και οι υπηρεσίες καθαριότητας παρέχονται μερικώς ενώ δεν υπάρχει ανάδοχος καθαριότητας/υγιεινής.

Η δομή του Ελληνικού που στεγάζεται στο δυτικό αεροδρόμιο, λειτουργεί από τις 25 Φεβρουαρίου 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου ορίζεται το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία, ενώ η διαδικασία καταγραφής των ατόμων πραγματοποιείται από εθελοντές. Στη δομή αυτή, 1.531 πρόσφυγες και μετανάστες διαμένουν σε κτίρια, ενώ έχουν παραχωρηθεί συμπληρωματικά 4 σκηνές τύπου Rub Halls. Η συχνότητα των γευμάτων αγγίζει τις 3 φορές/ ημερησίως, παρέχονται 26 αποχωρητήρια, 8 λουτρά, 10 βρύσες, ξεχωριστές εγκαταστάσεις για γυναίκες, μερική καθαριότητα και αποκομιδή απορριμμάτων, νομικές συμβουλευτικές υπηρεσίες και πληροφορίες, ασύρματο δίκτυο Internet, 30 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων και ενημέρωση για υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας, ΜΚΟ και οικογενειακής επανένωσης και για διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου και διανομής φαγητού. Επιπλέον, παρέχονται 24ωρες σχετικές περί υγείας υπηρεσίες, ενώ η απόσταση από την πλησιέστερη δομή υγείας είναι άνω των 5

χιλιομέτρων. Στη δομή δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας, χώρων υγιεινής, υπηρεσιών καθαριότητας και δεν παρέχονται υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης.

Η δομή του Ελληνικού που στεγάζεται στο γήπεδο Baseball, λειτουργεί από τις 29 Φεβρουαρίου 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και καταγραφής των ατόμων είναι το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, ενώ υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες – μετανάστες που διαμένουν σε 143 σκηνές και ένα προκατασκευασμένο σπίτι, λαμβάνουν 3 γεύματα/ ημερησίως, υπηρεσίες νομικής συμβουλευτικής, πληροφορίες, ενημέρωση για υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας, ΜΚΟ και οικογενειακής επανένωσης και για διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Οι εγκαταστάσεις υγιεινής αποτελούνται από 24 αποχωρητήρια, 37 λουτρά, 8 λουτρά με ζεστό νερό, 24 βρύσες, υπάρχουν ξεχωριστοί χώροι για γυναίκες και παρέχεται αποκομιδή απορριμμάτων, μερική καθαριότητα, ασύρματο δίκτυο Internet, 32 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων, 24ωρες σχετικές περί υγείας υπηρεσίες, ενώ η πλησιέστερη δομή υγείας βρίσκεται σε απόσταση άνω των 5 χιλιομέτρων. Στις εγκαταστάσεις του Ελληνικού (γήπεδο baseball), δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας και διαθεσιμότητας λουτρών, οι υπηρεσίες καθαριότητας παρέχονται μερικώς ενώ δεν υπάρχει ανάδοχος καθαριότητας/υγιεινής. Παρατηρείται σημαντική έλλειψη σε υπηρεσίες συμβουλευτικής και πληροφόρησης/ενημέρωσης των προσφύγων.

Η δομή του Ελληνικού που στεγάζεται στο Ολυμπιακό κέντρο χόκεϋ, έχει έναρξη λειτουργίας την 28 Σεπτεμβρίου 2015, αρμόδιος διαχειριστής του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων έχει οριστεί το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Για τη διαμονή των προσφύγων έχουν παραχωρηθεί 4 σκηνές τύπου Rub Halls, 3 προκατασκευασμένα σπίτια και 600 εξ' αυτών φιλοξενούνται σε κτίρια. Οι πρόσφυγες – μετανάστες λαμβάνουν 3 γεύματα ημερησίως, ψυχοκοινωνική στήριξη και 24ωρες σχετικές υπηρεσίες, νομική συμβουλευτική και παροχή πληροφοριών, ενημερώσεις για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου, διανομής φαγητού και για τις υπηρεσίες οικογενειακής επανένωσης, της Ύπατης Αρμοστείας και των ΜΚΟ. Οι εγκαταστάσεις υγιεινής αποτελούνται από 48 αποχωρητήρια, 12 λουτρά, 4 λουτρά με ζεστό νερό, 38 βρύσες, υπάρχουν ξεχωριστές εγκαταστάσεις για τις γυναίκες και παρέχεται αποκομιδή απορριμμάτων και μερική καθαριότητα. Στο χώρο υπάρχει ασύρματο δίκτυο Internet και

40 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Η πλησιέστερη δομή υγείας βρίσκεται σε απόσταση άνω των 5 χιλιομέτρων, ενώ δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας, χώρων υγιεινής, υπηρεσιών καθαριότητας.

Η δομή του Ελαιώνα λειτουργεί από τις 16 Αυγούστου του 2015, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων είναι η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, ενώ υπεύθυνος ασφάλειας του χώρου η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 84 προκατασκευασμένα σπίτια, λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, 24ωρες υπηρεσίες σχετικές με την υγεία, νομική συμβουλευτική, πληροφορίες και ενημέρωση για υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας, ΜΚΟ και οικογενειακής επανένωσης και για διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου, διανομής φαγητού και χώρους στέγασης. Κοινόχρηστοι χώροι της δομής αποτελούν η δομή υγείας που βρίσκεται μέσα στο Κέντρο, οι ξεχωριστοί χώροι για τα παιδιά, τα 84 αποχωρητήρια, τα 84 λουτρά, τα 84 λουτρά με ζεστό νερό, οι 84 βρύσες και οι 84 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Επιπλέον, παρέχονται ασύρματο δίκτυο Internet, ψυχοκοινωνικά προγράμματα, καθαριότητα των εγκαταστάσεων και αποκομιδή απορριμμάτων και υπάρχουν μηχανισμοί σχετικά με την πρόληψη σεξουαλικής και σεξιστικής βίας, τα ασυνόδευτα παιδιά και τη ψυχοκοινωνική στήριξη. Στη δομή δεν παρατηρούνται σημαντικές ελλείψεις, με βάση τα πρότυπα του ΟΗΕ.

Η δομή του Λαυρίου, που απαρτίζεται από τα κτίρια Α' και Β', λειτουργεί από τις 14 Μαρτίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου είναι το Πολεμικό Ναυτικό, υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία, ενώ δεν παρέχεται υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 67 προκατασκευασμένα σπίτια, λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, 24ωρες υπηρεσίες σχετικές με την υγεία, περιστασιακές υπηρεσίες παροχής Internet, υπηρεσίες αποκομιδής απορριμμάτων και μερικής καθαριότητας των εγκαταστάσεων και ενημέρωση για διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Στη δομή λειτουργούν 20 αποχωρητήρια, 30 λουτρά και ξεχωριστοί χώροι λουτρών για γυναίκες. Η απόσταση από την πλησιέστερη δομή υγείας δεν ορίζεται απ' ακριβώς, αλλά βρίσκεται μεταξύ του ενός και των πέντε χιλιομέτρων. Στις εγκαταστάσεις του Λαυρίου, παρατηρούνται ελλείψεις αναφορικά με την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών/ μηχανισμών για την προστασία των προσφύγων και δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωση και πληροφόρηση των ατόμων. Στο Κέντρο δεν υπάρχουν καθόλου βρύσες, οι υπηρεσίες καθαριότητας παρέχονται μερικώς, ενώ δεν υπάρχει ανάδοχος καθαριότητας/ υγιεινής.

Στην άτυπη δομή του λιμανιού του Πειραιά, υπεύθυνος ασφάλειας ήταν οι Λιμενικές αρχές και αρμόδιοι διαχείρισης του χώρου, εθελοντές. Είχαν παραχωρηθεί στους πρόσφυγες – μετανάστες μόνο 2 σκηνές τύπου Rub Halls για τη διαμονή τους, γεύματα σε συχνότητα 3 φορές/ ημερησίως για τη σίτισή τους, 50 αποχωρητήρια, 12 λουτρά, 12 λουτρά με ζεστό νερό, ξεχωριστοί χώροι υγιεινής για γυναίκες, 100 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων (βύσματα), υπηρεσίες αποκομιδής απορριμμάτων, μερικής καθαριότητας των εγκαταστάσεων, Internet με χρήση ασύρματου δικτύου και ενημέρωση για διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου και διανομής φαγητού και για υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας και των ΜΚΟ. Στον καταυλισμό των προσφύγων λειτουργούσε κινητή μονάδα υγείας, δεν υπήρχαν υποδομές για την διαμονή των προσφύγων, δεν τηρείτο η απαιτούμενη αναλογία ως προς τη διαθεσιμότητα των αποχωρητηρίων και των βρυσών, οι υπηρεσίες καθαριότητας παρέχονταν μερικώς, ενώ δεν υπήρχε ανάδοχος καθαριότητας/ υγιεινής. Επίσης, δεν παρέχονταν συμβουλευτικές υπηρεσίες και μηχανισμοί για την προστασία των προσφύγων, ενώ η ενημέρωση ήταν ανεπαρκής.

Η δομή του Σχιστού λειτουργεί από τις 22 Φεβρουαρίου 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων έχει οριστεί η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής και υπεύθυνος ασφάλειας του χώρου ο Ελληνικός Στρατός. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 144 σκηνές, ένα προκατασκευασμένο σπίτι και 250 εξ' αυτών φιλοξενούνται σε κτίρια. Λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, υπηρεσίες υγείας και 24ωρες σχετικές με αυτή υπηρεσίες, καθώς μέσα στο Κέντρο λειτουργεί ξεχωριστή δομή υγείας, υπηρεσίες οικογενειακής επανένωσης, Ύπατης Αρμοστείας, ΜΚΟ, νομικής συμβουλευτικής και πληροφοριών, Internet μέσω ασύρματου δικτύου, αποκομιδής απορριμμάτων και καθαριότητας των εγκαταστάσεων και ενημέρωση για διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου και διανομής φαγητού. Παρέχονται 50 αποχωρητήρια, 50 λουτρά, 50 λουτρά με ζεστό νερό, 35 βρύσες, ξεχωριστές εγκαταστάσεις υγιεινής για γυναίκες, ασφαλείς χώροι για παιδιά, 100 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων και επιπλέον μηχανισμοί σχετικά με τα ασυνόδευτα παιδιά. Στη δομή, παρατηρείται ότι δεν τηρείται η αναλογία σχετικά με τη διαθεσιμότητα των αποχωρητηρίων και δεν υπάρχουν ανάδοχοι υγιεινής.

Για τη δομή του Σκαρμαγκά, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου έχει οριστεί το Πολεμικό Ναυτικό και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική αστυνομία, ενώ δεν είναι γνωστή η έναρξη λειτουργίας του χώρου και δεν παρέχεται υπεύθυνος για την

καταγραφή των ατόμων. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 218 προκατασκευασμένα σπίτια, ενώ χρησιμοποιούνται επιπλέον 10 προκατασκευασμένα σπίτια και 3 σκηνές τύπου Rub halls για λοιπές χρήσεις. Στο χώρο λειτουργείται ξεχωριστή δομή υγείας, παρέχονται γεύματα 3 φορές την ημέρα (ζεστά γεύματα και ξηρά τροφή), ειδικός χώρος για θηλασμό, 218 αποχωρητήρια, 218 λουτρά, 218 λουτρά με ζεστό νερό και 436 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Επιπλέον, παρέχονται υπηρεσίες καθαριότητας των εγκαταστάσεων και αποκομιδής απορριμμάτων, 24ωρες υπηρεσίες σχετικές με την υγεία, νομική συμβουλευτική, πληροφορίες, Internet μέσω ασύρματου δικτύου και ενημέρωση για διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου, διανομής φαγητού, για χώρους στέγασης και για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας και των ΜΚΟ. Στη δομή, υπάρχει απουσία βρυσών και ξεχωριστών χώρων υγιεινής για γυναίκες και η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών δεν καλύπτει όλα τα απαιτούμενα θέματα.

Πίνακας 2:

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		
Περιοχή	Χωρητικότητα	Φιλοξενούμενοι
Αλεξάνδρεια	1.200	816
Χέρσος	2.500	3.987
Διαβατά	2.500	2.320
Ειδομένη	-	9.341
Νέα Καβάλα (ΕΚΟ)	-	1.061
Γιαννιτσά	900	751
Κοζάνη (στάδιο Λευκόβρυσης)	400	215
Νέα Καβάλα	2.500	3.980
Πιερία (Πέτρα Ολύμπου)	1.110	957
Πιερία (Κτήμα Ηρακλής)	200	198
Πιερία (Στάδιο)	400	319
Πιερία (Κάμπινγκ Νηρέας)	400	393
Πιερία (Ξενοδοχείο Ορφέας)	500	206
Θεσσαλονίκη (λιμάνι)	400	382
Λαγκαδίκια	-	829
Ωραιόκαστρο	1.500	483
Βέροια	400	400
ΣΥΝΟΛΟ	14.900	26.638

Στην Κεντρική Μακεδονία φιλοξενούνται συνολικά 26.638 άτομα, τα οποία αποτελούν το 48% του συνολικού πληθυσμού των προσφύγων στην Ελλάδα. Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας λειτουργεί 16 κέντρα υποδοχής, εκ των οποίων 3, αυτά της Ειδομένης στα σύνορα της χώρας στο Κιλκίς με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, του πρατηρίου ΕΚΟ στη Νέα Καβάλα και των Λαγκαδίκιων Θεσσαλονίκης, θεωρούνται άτυπα. Το φαινόμενο της υπερσυγκέντρωσης θεωρείται έντονο, ακόμη και μετά τη δράση μετεγκατάστασης των προσφύγων της Ειδομένης και του πρατηρίου ΕΚΟ σε κοντινές δομές, στα τέλη του ίδιου Μήνα. Η Ειδομένη έφτασε να κατακλύζεται από 14.000 περίπου πρόσφυγες, που ήλπιζαν να περάσουν τα σύνορα και να συνεχίσουν το οδοιπορικό τους ταξίδι προς τη Βόρεια και Κεντρική Ευρώπη, σε χώρες όπως η Γερμανία, η Γαλλία, η Σουηδία και άλλες, οι οποίες αποτελούσαν τον τελικό τους προορισμό.

Η δομή της Αλεξάνδρειας λειτουργεί από τις 14 Απριλίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων ορίζεται ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 140 σκηνές, ενώ υπάρχουν επιπλέον 2 σκηνές για άλλη χρήση. Οι υπηρεσίες σίτισης πραγματοποιούνται 3 φορές ημερησίως, η απόσταση από την πλησιέστερη δομή υγείας είναι άνω των 5 χιλιομέτρων και παρέχονται υπηρεσίες 24ωρες περί υγείας, νομική συμβουλευτική, πληροφοριών, καθαριότητας εγκαταστάσεων, αποκομιδής απορριμμάτων, Internet και ενημέρωση για υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας, ΜΚΟ και για διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου, διανομής φαγητού και χώρους στέγασης. Στη δομή λειτουργούν 32 αποχωρητήρια, 20 λουτρά, ξεχωριστοί χώροι υγιεινής για γυναίκες, 14 βρύσες, 2 ανάδοχοι υγιεινής και επιπλέον μηχανισμοί για την πρόληψη σεξουαλικής και σεξιστικής βίας και τα ασυνόδευτα παιδιά. Στις εγκαταστάσεις της Αλεξάνδρειας δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας, αποχωρητηρίων και ορισμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Η δομή του Χέρσου, λειτουργεί από τις 28 Φεβρουαρίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων ορίζεται ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 440 σκηνές, 3 σκηνές τύπου Rub Halls, ενώ χρησιμοποιούνται επιπλέον 9 σκηνές, εκ των οποίων οι 2 είναι τύπου Rub Halls, για άλλους σκοπούς. Η σίτιση αυτών πραγματοποιείται με την παροχή γευμάτων, σάντουιτς και ξηράς τροφής, 3

φορές ημερησίως, η απόσταση από την πλησιέστερη δομή υγείας είναι άνω των 5 χιλιομέτρων, ενώ μέσα στο Κέντρο παρέχονται ψυχοκοινωνικά προγράμματα και 24ωρες υπηρεσίες περί υγείας. Επιπλέον υπηρεσίες παρέχονται για νομική συμβουλευτική, καθαριότητας εγκαταστάσεων, αποκομιδής απορριμμάτων και ενημέρωσης για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου και τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας. Το Κέντρο λειτουργεί, 28 αποχωρητήρια, 5 λουτρά, 10 βρύσες, 1 ανάδοχο υγιεινής και 100 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων, ενώ δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας, των χώρων υγιεινής και των περισσότερων υπηρεσιών συμβουλευτικής και πληροφόρησης.

Η δομή των Διαβατών λειτουργεί από τις 24 Φεβρουαρίου 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου είναι η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων και για την ασφάλεια του χώρου η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 145 σκηνές και 160 οικίσκους, ενώ χρησιμοποιούνται 7 σκηνές, εκ των οποίων 2 τύπου Rub Halls, για άλλους σκοπούς. Η σίτιση αυτών περιλαμβάνει 4 γεύματα ημερησίως και διατροφικό έλεγχο. Η πλησιέστερη δομή υγείας βρίσκεται σε απόσταση 1-1,5 χιλιομέτρων και μέσα στο Κέντρο παρέχονται υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης, 24ωρες υπηρεσίες σχετικές με την υγεία, καθαριότητας των εγκαταστάσεων, αποκομιδής απορριμμάτων, οικογενειακής επανένωσης, νομική συμβουλευτική, πληροφοριών και ενημέρωσης για τις υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας, οικογενειακής επανένωσης και τις διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου, διανομής φαγητού, χώρων στέγασης, ΜΜΕ και ΜΚΟ. Στη δομή επίσης, λειτουργούν 51 αποχωρητήρια, 47 λουτρά, 47 λουτρά με ζεστό νερό, 47 βρύσες, 2 ανάδοχοι υγιεινής, 75 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων και επιπλέον μηχανισμοί σχετικά με την πρόληψη σεξουαλικής και σεξιστικής βίας και με τα ασυνόδευτα παιδιά, ωστόσο παρουσιάζεται έλλειψη στην αναλογία χώρων αποχωρητηρίων και ανάδοχων υγιεινής για τον αριθμό των ατόμων που φιλοξενείται.

Στην άτυπη δομή της Ειδομένης, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου έχει οριστεί η ΜΚΟ «Γιατροί χωρίς Σύνορα», υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία, ενώ δεν παρέχεται υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων και δεν είναι γνωστή η έναρξη λειτουργίας. Για τη διαμονή των προσφύγων – μεταναστών έχουν παραχωρηθεί 17 σκηνές τύπου Rub Halls, ενώ χρησιμοποιούνται επιπλέον 12 σκηνές, 4 οικίσκοι και 49 προκατασκευασμένα σπίτια για άλλους σκοπούς. Για τη σίτιση των προσφύγων παρέχονται 4 γεύματα την ημέρα και για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αυτών

λειτουργεί δομή υγείας μέσα στο χώρο. Επίσης παρέχονται ειδικός χώρος για θηλασμό, ψυχοκοινωνικά προγράμματα, 24ωρες υπηρεσίες υγείας, ασφαλής χώρος για παιδιά, 1.100 παροχών φόρτισης κινητών τηλεφώνων και υπηρεσίες Internet, οικογενειακής επανένωσης και ενημέρωση για αυτές, επιπλέον μηχανισμοί για την πρόληψη σεξουαλικής και σεξιστικής βίας και για τα ασυνόδευτα παιδιά, υπηρεσίες καθαριότητας, αποκομιδής απορριμμάτων και Internet και ενημέρωση για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου και τις υπηρεσίες MME και Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ. Οι υπηρεσίες υγιεινής αποτελούνται από την παροχή 170 αποχωρητηρίων, 52 λουτρών, 24 λουτρών με ζεστό νερό, 130 βρυσών και 17 ανάδοχων υγιεινής, αλλά δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τους χώρους υγιεινής και δεν υπάρχουν υποδομές για τη διαμονή των προσφύγων.

Στην άτυπη δομή του πρατηρίου ΕΚΟ που βρίσκεται στη Νέα Καβάλα, αρμόδιος διαχείρισης και υπεύθυνος ασφάλειας του χώρου είναι η Ελληνική Αστυνομία, ενώ δεν παρέχεται υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων και δεν είναι γνωστή η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας. Στη δομή αυτή, έχουν παραχωρηθεί 71 σκηνές και 9 οικίσκοι για τη διαμονή των προσφύγων – μεταναστών, ενώ χρησιμοποιούνται επιπλέον 3 σκηνές για άλλους σκοπούς. Η συχνότητα των γευμάτων που παρέχονται είναι 3 φορές την ημέρα και περιλαμβάνει ζεστά γεύματα και σάντουιτς, η απόσταση από την πλησιέστερη δομή υγείας ορίζεται στα 1-1,5 χιλιόμετρα και οι εγκαταστάσεις υγιεινής περιλαμβάνουν 17 αποχωρητήρια, 9 λουτρά, ξεχωριστούς χώρους λουτρών για τις γυναίκες, 130 παροχές νερού (βρύσες) και έναν ανάδοχο υγιεινής. Επίσης, παρέχονται ψυχοκοινωνικά προγράμματα και στήριξη, 250 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων, 24ωρες υπηρεσίες περί υγείας, ασφαλής χώρος για παιδιά, νομική συμβουλευτική, πληροφορίες, υπηρεσίες καθαριότητας εγκαταστάσεων, αποκομιδή απορριμμάτων, Internet και ενημέρωση για υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας και για διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Στο χώρο βρίσκονται επιπλέον μηχανισμοί σχετικά με τα ασυνόδευτα παιδιά και την ψυχοκοινωνική στήριξη, ενώ δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τους χώρους υγιεινής και παρέχεται περιορισμένη μόνο πληροφόρηση και ενημέρωση.

Η δομή των Γιαννιτών λειτουργεί από τις 21 Μαρτίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων έχει οριστεί ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 127 σκηνές, ενώ χρησιμοποιούνται επιπλέον 5, εκ των οποίων

η μία τύπου Rub Halls, για άλλους σκοπούς, λαμβάνουν 3 γεύματα την ημέρα, υπηρεσίες νομικής συμβουλευτικής, πληροφοριών, καθαριότητας εγκαταστάσεων, αποκομιδής απορριμμάτων, Internet, ενημέρωση για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου, διανομής φαγητού, χώρων στέγασης, Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ , ΜΚΟ και 24ωρες υπηρεσίες σχετικά με την υγεία. Επιπλέον, οι παροχές περιλαμβάνουν 28 αποχωρητήρια, 20 λουτρά, 20 λουτρά με ζεστό νερό, 20 βρύσες, 75 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων, ασφαλή χώρο για τα παιδιά και επιπλέον μηχανισμούς για την πρόληψη σεξουαλικής και σεξιστικής βίας, τα ασυνόδευτα παιδιά και την ψυχοκοινωνική στήριξη. Η πλησιέστερη δομή υγείας ορίζεται σε απόσταση 1-1,5 χιλιομέτρου ,ενώ δεν τηρείται η αναλογία, σύμφωνα με τα πρότυπα του ΟΗΕ, ως προς τους χώρους αποχωρητηρίων και των αναδόχων υγιεινής.

Η δομή της Κοζάνης που στεγάζεται στο στάδιο Λευκόβρυσης, λειτουργεί από τις 22 Φεβρουαρίου του 2016. Αρμόδιος διαχείρισης ορίζεται ο Δήμος, υπεύθυνος ασφάλειας του χώρου η Ελληνική Αστυνομία και υπεύθυνοι για την καταγραφή των ατόμων οι εθελοντές. Οι πρόσφυγες – μετανάστες φιλοξενούνται σε κτίρια, λαμβάνουν 3 φορές την ημέρα επισιτιστική βοήθεια, ιατρική περίθαλψη στη δομή υγείας που βρίσκεται στο Κέντρο, παρακολούθηση ψυχοκοινωνικών προγραμμάτων, 24ωρες υπηρεσίες περί υγείας, νομική συμβουλευτική, παροχή πληροφοριών, ενημέρωση για υπηρεσίες υγείας και υπηρεσίες καθαριότητας των εγκαταστάσεων υγιεινής, αποκομιδής απορριμμάτων και Internet. Οι εγκαταστάσεις, επίσης περιλαμβάνουν 40 αποχωρητήρια, 15 λουτρά, 40 βρύσες και 100 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων, ενώ λειτουργούν επιπλέον μηχανισμοί σχετικά με τα ασυνόδευτα παιδιά και την ψυχοκοινωνική στήριξη. Παρατηρείται μη τήρηση της αναλογίας ως προς τους αναδόχους υγιεινής και μερική μόνον, συμβουλευτική υποστήριξη και πληροφόρηση για τα δικαιώματα των προσφύγων.

Η τυπική δομή της Νέας Καβάλας λειτουργεί από τις 28 Φεβρουαρίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων έχει οριστεί ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Η δομή αποτελείται από 322 σκηνές, εκ των οποίων οι 311 χρησιμοποιούνται για τη διαμονή των προσφύγων και οι υπόλοιπες 11 (7 σκηνές και 4 σκηνές τύπου Rub Halls) για άλλους σκοπούς. Η σίτιση των προσφύγων περιλαμβάνει 3 γεύματα ημερησίως, η υγιεινή, 60 αποχωρητήρια, 30 λουτρά, 15 λουτρά με ζεστό νερό, 30 βρύσες, έναν ανάδοχο υγιεινής και υπηρεσίες καθαριότητας των εγκαταστάσεων και αποκομιδής

απορριμμάτων. Επιπλέον, παρέχεται στους πρόσφυγες ασφαλής χώρος για τα παιδιά, 70 παροχές φόρτισης για τα κινητά τηλέφωνα αυτών, υπηρεσίες ψυχοκοινωνικές, 24ωρες περί υγείας, νομικής συμβουλευτικής, Internet και ενημέρωσης για τις υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας, ΜΚΟ και τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Μέσα στη δομή λειτουργούν μηχανισμοί για τα ασυνόδευτα παιδιά και την ψυχοκοινωνική στήριξη, ενώ η πλησιέστερη δομή υγείας απέχει κατά περίπου 5 χιλιόμετρα. Στη δομή δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας, χώρων υγιεινής, καθαριότητας και αναδόχων και των περισσότερων υπηρεσιών συμβουλευτικής και πληροφόρησης. Περιορισμένη είναι η πληροφόρηση και ενημέρωση των προσφύγων σχετικά με τα δικαιώματά τους.

Αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων στη δομή της Πιερίας που βρίσκεται στην Πέτρα Ολύμπου, έχει οριστεί ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος για την ασφάλεια η Ελληνική Αστυνομία. Η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της δομής δεν είναι γνωστή. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 200 σκηνές, 2 επιπλέον σκηνές έχουν παραχωρηθεί για άλλη χρήση, λαμβάνουν 3 γεύματα ημερησίως και υπηρεσίες που περιλαμβάνουν ψυχοκοινωνικά προγράμματα, περίθαλψη 24ωρη περί υγείας, νομική συμβουλευτική, πληροφορίες, καθαριότητα εγκαταστάσεων, αποκομιδή απορριμμάτων, Internet και ενημέρωση για τις υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας, ΜΚΟ και τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν ασφαλείς χώρους για τα παιδιά, 60 αποχωρητήρια, 30 λουτρά, 15 λουτρά με ζεστό νερό, 30 βρύσες, έναν ανάδοχο υγιεινής και 70 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Λειτουργούν επιπλέον μηχανισμοί για τα ασυνόδευτα παιδιά και την ψυχοκοινωνική στήριξη, ενώ η πλησιέστερη δομή υγείας εντοπίζεται σε απόσταση άνω των 5 χιλιομέτρων. Στις εγκαταστάσεις της Πιερίας (Πέτρα Ολύμπου) δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας, τους χώρους αποχωρητηρίων, τις υπηρεσίες καθαριότητας και αναδόχων. Δεν παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες (νομικής, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης, μηχανισμών αντιμετώπισης βίας και ασυνόδευτων παιδιών) και η πληροφόρηση είναι ανεπαρκής.

Η δομή που στεγάζεται στο κτήμα «Ηρακλής» στην Πιερία λειτουργεί από τις 14 Απριλίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων έχει οριστεί η Πολεμική Αεροπορία και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Στους πρόσφυγες – μετανάστες έχουν παραχωρηθεί 45 σκηνές για τη

διαμονή τους, ενώ 20 εξ' αυτών φιλοξενούνται σε κτίρια. Λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης σε συχνότητα 3 φορές ημερησίως, Internet, καθαριότητας εγκαταστάσεων, αποκομιδής απορριμμάτων και ενημέρωσης για τις υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας και τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν 9 αποχωρητήρια, 8 λουτρά, 5 λουτρά με ζεστό νερό, ξεχωριστούς χώρους για γυναίκες, 6 βρύσες και 40 παροχές φόρτισης, ενώ η πλησιέστερη δομή υγείας βρίσκεται σε απόσταση άνω των 5 χιλιομέτρων. Στις εγκαταστάσεις της Πιερίας (Κτήμα Ηρακλής) δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας, τους χώρους αποχωρητηρίων, τους αναδόχους καθαριότητας. Δεν παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες (νομικής, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης, μηχανισμών αντιμετώπισης βίας και ασυνόδευτων παιδιών) και η πληροφόρηση είναι ανεπαρκής.

Η δομή που στεγάζεται στο στάδιο της Πιερίας λειτουργεί από τις 25 Μαρτίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου έχει οριστεί η Πολεμική Αεροπορία, υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 82 σκηνές, χρησιμοποιούνται επιπλέον 4 σκηνές για άλλους λόγους, η πλησιέστερη δομή υγείας βρίσκεται σε απόσταση 1-1,5 χιλιομέτρων και παρέχονται υπηρεσίες Internet, καθαριότητας εγκαταστάσεων, αποκομιδής απορριμμάτων, ενημέρωσης για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας, τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου και σίτισης 3 φορές την ημέρα. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν 20 αποχωρητήρια, 10 λουτρά, 10 λουτρά με ζεστό νερό, 7 βρύσες, 26 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων και ξεχωριστό χώρο για θηλασμό. Στις εγκαταστάσεις της Πιερίας (Στάδιο) δεν τηρείται η αναλογία ως προς τους αναδόχους καθαριότητας. Δεν παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες (νομικών θεμάτων, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και μηχανισμών για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας και ασυνόδευτων παιδιών) και η πληροφόρηση είναι ανεπαρκής.

Η δομή του λιμανιού της Θεσσαλονίκης λειτουργεί από τις 17 Μαρτίου 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων ορίζεται ο Δήμος Θεσσαλονίκης και υπεύθυνος για την ασφάλεια οι Λιμενικές Αρχές. Έχουν παραχωρηθεί 10 σκηνές για τη διαμονή των προσφύγων, ενώ 100 από αυτούς φιλοξενούνται σε κτίρια. Λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, 24ωρες σχετικά με την υγεία υπηρεσίες, νομική συμβουλευτική, πληροφορίες, καθαριότητα των εγκαταστάσεων, αποκομιδή των απορριμμάτων και ενημέρωση για τις υπηρεσίες της

Ύπατης Αρμοστείας, των ΜΚΟ και για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν 26 αποχωρητήρια, 16 λουτρά, 11 λουτρά με ζεστό νερό, ξεχωριστούς χώρους υγιεινής για γυναίκες, 18 βρύσες και 7 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων, ενώ η πλησιέστερη δομή υγείας βρίσκεται σε απόσταση 1-1,5 χιλιομέτρου. Στις εγκαταστάσεις στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης οι ελλείψεις εντοπίζονται κυρίως σε θέματα συμβουλευτικής (επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και μηχανισμών για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας και ασυνόδευτων παιδιών) και σε ανεπαρκή πληροφόρηση σχετικά με θέματα υγείας, επανεγκατάστασης, σίτισης κλπ.

Για τη δομή της Βέροιας, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων ορίζεται ο Ελληνικός Στρατός, ενώ ως υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του Κέντρου δεν είναι γνωστή. Οι πρόσφυγες – μετανάστες φιλοξενούνται σε κτίρια, λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, 24ωρες υπηρεσίες περί υγείας, νομική συμβουλευτική και υπηρεσίες πληροφόρησης, καθαριότητας των εγκαταστάσεων, αποκομιδής των απορριμμάτων, Internet και ενημέρωσης για τις υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας, ΜΚΟ και για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου, διανομής φαγητού και χώρων στέγασης. Στη δομή λειτουργούν 12 αποχωρητήρια, 8 λουτρά, 8 λουτρά με ζεστό νερό, 18 βρύσες, 112 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων και επιπλέον μηχανισμοί σχετικά με την πρόληψη σεξουαλικής και σεξιστικής βίας και με τα ασυνόδευτα παιδιά. Στις εγκαταστάσεις στη Βέροια, δεν τηρείται η αναλογία ως προς τους χώρους των αποχωρητηρίων και τους αναδόχους υγιεινής. Παρέχεται μερικώς συμβουλευτική υποστήριξη.

Πίνακας 3:

ΗΠΕΙΡΟΣ		
Περιοχή	Χωρητικότητα	Φιλοξενούμενοι
Δολιανά	400	226
Κατσικάς Ιωαννίνων	1.500	991
Κόνιτσα	150	167
Τσεπελόβο	200	143
Φιλιππιάδα	700	660
ΣΥΝΟΛΟ	2.950	2.187

Η Ήπειρος λειτουργεί πέντε δομές φιλοξενίας, εκ των οποίων μία μόνο, αυτή της Κόνιτσας τον Μάιο του 2016, αντιμετώπιζε πρόβλημα υπερσυγκέντρωσης ατόμων.

Η δομή των Δολιανών λειτουργεί από τις 15 Μαρτίου του 2016, υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων και αρμόδιος διαχείρισης του χώρου έχει οριστεί ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνικά Αστυνομία. Έχουν παραχωρηθεί 5 σκηνές για τη διαμονή των προσφύγων – μεταναστών, 5 για άλλη χρήση, ενώ 197 εξ' αυτών φιλοξενούνται σε κτίρια. Η υπηρεσία σίτισης πραγματοποιείται μόνο μια φορά ημερησίως. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν δομή υγείας, ειδικό χώρο για θηλασμό, ασφαλείς χώρους για τα παιδιά, 17 αποχωρητήρια, 19 λουτρά, 35 βρύσες και 200 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Επίσης, παρέχονται υπηρεσίες 24ωρες περί υγείας, νομική συμβουλευτική, πληροφόρησης, μερικής καθαριότητας των εγκαταστάσεων υγιεινής, αποκομιδής απορριμμάτων, περιστασιακή χρήση διαδικτύου (Internet) και ενημέρωση για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας και για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Στις εγκαταστάσεις στα Δολιανά δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες σίτισης, καθαριότητας και τους αναδόχους υγιεινής. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες παρέχονται εν μέρει και η πληροφόρηση είναι ανεπαρκής.

Η δομή του Κατσικά στα Ιωάννινα λειτουργεί από τις 17 Μαρτίου του 2016, αρμόδιος για τη διαχείριση του χώρου είναι ο Ελληνικός Στρατός, για την ασφάλεια η Ελληνική Αστυνομία, ενώ για την καταγραφή των ατόμων και οι δύο. Έχουν παραχωρηθεί συνολικά 251 σκηνές, εκ των οποίων οι 223 χρησιμοποιούνται για τη διαμονή των προσφύγων και οι υπόλοιπες 28 για άλλη χρήση. Οι πρόσφυγες - μετανάστες λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, ιατρική περίθαλψη στη δομή υγείας που βρίσκεται μέσα στο Κέντρο, 24ωρες υπηρεσίες σχετικές με την υγεία, νομική συμβουλευτική, παροχή πληροφοριών, Internet, καθαριότητα εγκαταστάσεων υγιεινής, αποκομιδή απορριμμάτων και παροχή ψυχοκοινωνικών προγραμμάτων. Οι εγκαταστάσεις αποτελούνται από ειδικό χώρο για θηλασμό, 20 αποχωρητήρια, 12 λουτρά, ξεχωριστούς χώρους λουτρών για τις γυναίκες, 28 βρύσες και 120 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Στις εγκαταστάσεις του Κατσικά Ιωαννίνων δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τους χώρους υγιεινής και αναδόχων καθαριότητας. Δεν παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες (επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και μηχανισμών για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας και ασυνόδευτων παιδιών). Η πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα των προσφύγων είναι ανεπαρκής.

Η δομή της Κόνιτσας λειτουργεί από τις 15 Μαρτίου του 2016. Αρμόδιος διαχείρισης του χώρου ορίζεται ο Οργανισμός Πρόνοιας (υπό το Υπουργείο Εργασίας),

υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων οι εθελοντές. Οι πρόσφυγες – μετανάστες, σε αριθμό 162, φιλοξενούνται σε κτίρια, λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, 24ωρες υπηρεσίες σχετικές με την υγεία, νομική συμβουλευτική, παροχή πληροφοριών, υπηρεσίες καθαριότητας των εγκαταστάσεων υγιεινής, αποκομιδής των απορριμμάτων, Internet και ψυχοκοινωνικών προγραμμάτων. Στη δομή λειτουργούν 25 αποχωρητήρια, 25 λουτρά, 25 λουτρά με ζεστό νερό, 35 βρύσες, 100 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων και επιπλέον μηχανισμοί σχετικά με την ψυχοκοινωνική στήριξη, ενώ διατίθενται ειδικοί και ασφαλείς χώροι για θηλασμό και για τα παιδιά. Η πλησιέστερη δομή υγείας βρίσκεται σε απόσταση μικρότερη του ενός χιλιομέτρου, ενώ ελλείπει εντοπίζονται, κυρίως, στην παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και πληροφόρησης σχετικά με τα δικαιώματα των προσφύγων.

Η δομή στο Τσεπελόβο Ηπείρου λειτουργεί από τις 18 Απριλίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και καταγραφής των ατόμων είναι ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος για την ασφάλεια η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες – μετανάστες, σε αριθμό 58, φιλοξενούνται σε κτίρια, λαμβάνουν 3 φορές την ημέρα επισιτιστική βοήθεια, υπηρεσίες υγείας και 24ωρες υπηρεσίες σχετικές με αυτή στη δομή υγείας που βρίσκεται στο Κέντρο. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν 24 αποχωρητήρια, 20 λουτρά, 20 λουτρά με ζεστό νερό, ξεχωριστούς χώρους υγιεινής για τις γυναίκες, 31 βρύσες και 50 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Επίσης, παρέχονται υπηρεσίες καθαριότητας εγκαταστάσεων, αποκομιδής απορριμμάτων, Internet και ενημέρωσης για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας και για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Στις εγκαταστάσεις στο Τσεπέλοβο, δεν τηρείται η αναλογία ως προς τους αναδόχους υγιεινής και παρέχεται, μόλις, μερικώς συμβουλευτική υποστήριξη και πληροφόρηση.

Η δομή της Φιλιππιάδας λειτουργεί από τις 18 Μαρτίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων έχει οριστεί ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος για την ασφάλεια του χώρου η Ελληνική Αστυνομία. Στη δομή έχουν παραχωρηθεί 83 σκηνές για τη διαμονή των προσφύγων, 6 σκηνές, εκ των οποίων μία τύπου Rub Halls, και 4 προκατασκευασμένα σπίτια για άλλες χρήσεις. Ως κοινόχρηστοι χώροι ορίζονται η δομή υγείας, τα 60 αποχωρητήρια, τα 17 λουτρά, τα 5 λουτρά με ζεστό νερό, οι 15 βρύσες και οι 40 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Οι πρόσφυγες – μετανάστες λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές ημερησίως, 24ωρες υπηρεσίες σχετικά με την υγεία, υπηρεσίες καθαριότητας των εγκαταστάσεων,

αποκομιδής των απορριμμάτων, Internet και ενημέρωση για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας. Στις εγκαταστάσεις στη Φιλιππιάδα δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τους αναδόχους υγιεινής. Δεν παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες (νομικών θεμάτων, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και μηχανισμών για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας και ασυνόδευτων παιδιών). Η πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα των προσφύγων είναι ανεπαρκής.

Πίνακας 4:

ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ		
Περιοχή	Χωρητικότητα	Φιλοξενούμενοι
Θερμοπύλες	400	420
Ριτσώνα	1.000	717
Οινόφυτα	300	42
ΣΥΝΟΛΟ	1.700	1.179

Στη Στερεά Ελλάδα λειτουργούν τρεις δομές φιλοξενίας, στις οποίες διαμένουν συνολικά 1.179 άτομα και μόνο στην δομή των Θερμοπυλών παρατηρείται υπερκάλυψη κατά 20 άτομα.

Η δομή των Θερμοπυλών λειτουργεί από τις 3 Μαρτίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου έχει οριστεί η Νομαρχία Στερεάς Ελλάδας, υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων η Ελληνική Αστυνομία και υπεύθυνος ασφάλειας του χώρου Ιδιωτική Αστυνομία. 290 πρόσφυγες και μετανάστες φιλοξενούνται σε κτίρια, ενώ χρησιμοποιούνται και 2 σκηνές τύπου Rub Halls για άλλο σκοπό. Στη δομή υπάρχει ξεχωριστός χώρος για υπηρεσίες υγείας, ασφαλής χώρος για παιδιά, 40 αποχωρητήρια, 40 λουτρά, 40 λουτρά με ζεστό νερό και ξεχωριστά λουτρά για γυναίκες, 350 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων, ενώ παρέχονται 3 γεύματα/ ημερησίως, 24ωρες σχετικές περί υγείας υπηρεσίες, υπηρεσίες καθαριότητας εγκαταστάσεων και αποκομιδής απορριμμάτων, περιστασιακές υπηρεσίες Internet και ενημέρωση για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας και για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Οι υπηρεσίες σίτισης πραγματοποιούνται 3 φορές την ημέρα, με την παροχή ζεστών γευμάτων και σάντουιτς. Στις εγκαταστάσεις των Θερμοπύλων οι ελλείψεις εντοπίζονται κυρίως σε θέματα συμβουλευτικής (νομικής, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης, μηχανισμών αντιμετώπισης βίας και ασυνόδευτων παιδιών) και σε ελλιπή πληροφόρηση σχετικά με θέματα υγείας, επανεγκατάστασης, σίτισης, κτλ.

Η δομή της Ριτσώνας λειτουργεί από τις 13 Μαρτίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου είναι η Πολεμική Αεροπορία, υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες – μετανάστες διαμένουν σε 138 σκηνές, ενώ χρησιμοποιούνται επιπλέον 3 σκηνές για άλλους λόγους, λαμβάνουν γεύματα 3 φορές την ημέρα, ενημέρωση για υπηρεσίες υγείας, Ύπατης Αρμοστείας και για διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου και διανομής φαγητού. Στο χώρο λειτουργούν 40 αποχωρητήρια, 10 λουτρά και 3 βρύσες, η απόσταση από την πλησιέστερη δομή υγείας είναι πάνω από τα 5 χιλιόμετρα, η ηλεκτροδότηση χαρακτηρίζεται σπάνια και δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας, τη διαθεσιμότητα των χώρων υγιεινής και βρυσών. Δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες καθαριότητας ενώ δεν υπάρχει ανάδοχος καθαριότητας/υγιεινής. Δεν παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες (νομικής, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης, μηχανισμών αντιμετώπισης βίας και ασυνόδευτων παιδιών).

Πίνακας 5:

ΘΕΣΣΑΛΙΑ		
Περιοχή	Χωρητικότητα	Φιλοξενούμενοι
Κουτσόχερο	1.500	769
Βόλος	200	88
ΣΥΛΟΛΟ	1.700	857

Στη Θεσσαλία λειτουργούν δύο δομές φιλοξενίας, με συνολικό πληθυσμό 857 ατόμων, χωρίς προβλήματα υπερκάλυψης της χωρητικότητας των δομών.

Η δομή στο Κουτσόχερο λειτουργεί από τις 20 Μαρτίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων είναι ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία. Οι πρόσφυγες -μετανάστες διαμένουν σε 460 σκηνές, ενώ παρέχονται επιπλέον 10 σκηνές, 3 σκηνές τύπου Rub Halls, 8 οικίσκοι και 2 προκατασκευασμένα σπίτια για λοιπές χρήσεις. Στο χώρο φιλοξενίας λειτουργεί δομή υγείας και υπάρχει ειδικός χώρος για θηλασμό. Οι υπηρεσίες σίτισης πραγματοποιούνται 2 φορές την ημέρα και παρέχονται υπηρεσίες 24ωρες σχετικές με την υγεία, καθαριότητας εγκαταστάσεων υγιεινής, αποκομιδής απορριμμάτων, Internet και ενημέρωσης για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας και των ΜΚΟ. Στη δομή, επίσης, λειτουργούν 40 αποχωρητήρια, 30 λουτρά, 20 λουτρά με ζεστό νερό, 52 βρύσες και 50 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Στις

εγκαταστάσεις στο Κουτσόχερο δεν τηρείται η αναλογία σχετικά με τις υπηρεσίες σίτισης, δεν υπάρχουν ανάδοχοι καθαριότητας και σημαντικές ελλείψεις εντοπίζονται κυρίως σε θέματα συμβουλευτικής (νομικής, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης, μηχανισμών αντιμετώπισης βίας και ασυνόδευτων παιδιών) και σε ελλιπή πληροφόρηση σχετικά με θέματα υγείας, επανεγκατάστασης, σίτισης κλπ.

Αρμόδιος διαχείρισης του χώρου στη δομή του Βόλου είναι το Πολεμικό Ναυτικό, υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος ασφάλειας η Ελληνική Αστυνομία, ενώ δεν υπάρχει πληροφόρηση για την έναρξη λειτουργίας της δομής. Στις υποδομές αναγράφονται μηδενικοί αριθμοί για τη διαμονή των προσφύγων – μεταναστών και 7 σκηνές, εκ των οποίων 3 τύπου Rub Halls, για άλλες χρήσεις. Παρέχεται δομή υγείας μέσα στο Κέντρο, υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα (ζεστά γεύματα και ξηρά τροφή), 10 αποχωρητήρια, 10 λουτρά, 10 λουτρά με ζεστό νερό και ξεχωριστοί χώροι λουτρών για γυναίκες, 16 βρύσες, 50 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων, υπηρεσίες 24ωρες περί υγείας, καθαριότητας εγκαταστάσεων, αποκομιδής απορριμμάτων, Internet και ενημέρωση για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας και για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Στις εγκαταστάσεις του Βόλου τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τη διαθεσιμότητα των αποχωρητηρίων και των αναδόχων υγιεινής. Δεν παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες (νομικής, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης, μηχανισμών αντιμετώπισης βίας και ασυνόδευτων παιδιών) και η πληροφόρηση είναι ανεπαρκής.

Πίνακας 6:

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ		
Περιοχή	Χωρητικότητα	Φιλοξενούμενοι
Χαλκερό Καβάλας	350	286
Δράμα	500	518
ΣΥΝΟΛΟ	850	804

Η Ανατολική Μακεδονία – Θράκη λειτουργεί δύο δομές φιλοξενίας, εκ των οποίων η μία, αυτή της Δράμας, υπερκαλύπτεται κατά 18 άτομα.

Η δομή στο Χαλκερό Καβάλας λειτουργεί από τις 12 Απριλίου του 2016, αρμόδιος διαχείρισης του χώρου και υπεύθυνος για την καταγραφή των ατόμων είναι ο Ελληνικός Στρατός και υπεύθυνος για την ασφάλεια του χώρου η Ελληνική Αστυνομία. Για τη

διαμονή των προσφύγων – μεταναστών έχουν παραχωρηθεί 56 σκηνές, και επιπλέον 4 για άλλη χρήση, ενώ 81 εξ' αυτών φιλοξενούνται σε κτίρια. Στη δομή παρέχονται υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, αποκομιδής απορριμμάτων και ενημέρωση για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας, για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου και διανομής φαγητού. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν 19 αποχωρητήρια, 13 λουτρά, 3 λουτρά με ζεστό νερό, ξεχωριστούς χώρους υγιεινής για τις γυναίκες, 10 βρύσες και 45 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Η πλησιέστερη δομή φιλοξενίας βρίσκεται σε απόσταση άνω των 5 χιλιομέτρων. Στις εγκαταστάσεις στο Χαλκερό δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας, τους χώρους αποχωρητηρίων και τους αναδόχους καθαριότητας. Δεν παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες (νομικών θεμάτων, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και μηχανισμών για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας και ασυνόδευτων παιδιών). Η πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα των προσφύγων είναι ανεπαρκής.

Η δομή της Δράμας λειτουργεί από τις 3 Μαρτίου του 2016, υπεύθυνος για την ασφάλεια έχει οριστεί η Ελληνική Αστυνομία, ενώ εθελοντές είναι υπεύθυνοι για την καταγραφή των ατόμων και τη διαχείριση του χώρου. Οι πρόσφυγες – μετανάστες, σε αριθμό 479, φιλοξενούνται σε κτίρια, λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, αποκομιδής απορριμμάτων, μερικής καθαριότητας των εγκαταστάσεων, Internet, και ενημέρωσης για τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας και τις διαδικασίες επανεγκατάστασης και ασύλου. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν ξεχωριστό χώρο για θηλασμό, 24 αποχωρητήρια, 10 λουτρά, 10 λουτρά με ζεστό νερό, ξεχωριστούς χώρους υγιεινής για τις γυναίκες, 20 βρύσες και 25 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Η πλησιέστερη δομή υγείας βρίσκεται σε απόσταση άνω των 5 χιλιομέτρων, ενώ δεν τηρούνται οι απαιτούμενες αναλογίες ως προς τις υπηρεσίες υγείας και τους αναδόχους καθαριότητας, δεν παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες (νομικών θεμάτων, επανένωσης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και μηχανισμών για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας και ασυνόδευτων παιδιών) και η πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα των προσφύγων είναι ανεπαρκής.

Πίνακας 7:

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ		
Περιοχή	Χωρητικότητα	Φιλοξενούμενοι
Ανδραβίδας (Κυλλήνη)	300	331
ΣΥΝΟΛΟ	300	331

Στην Πελοπόννησο υπάρχει μια εγκατάσταση υποδομής προσφύγων, στην οποία διαμένουν 331 άτομα, και αντιμετωπίζει ζητήματα υπερπληθυσμού.

Η δομή που βρίσκεται στο Δήμο Ανδραβίδας, στην Κυλλήνη, λειτουργεί από τις 31 Μαρτίου του 2016. Αρμόδιος για τη διαχείριση του χώρου και την καταγραφή των ατόμων έχει οριστεί ο Ελληνικός Στρατός, ενώ δεν παρέχεται υπεύθυνος ασφάλειας. Οι πρόσφυγες – μετανάστες φιλοξενούνται σε κτίρια, λαμβάνουν υπηρεσίες σίτισης 3 φορές την ημέρα, τους παρέχεται δομή υγείας μέσα στο Κέντρο, υπηρεσίες 24ωρες σχετικές με αυτή, ειδικός χώρος για θηλασμό, υπηρεσίες καθαριότητας των εγκαταστάσεων, αποκομιδής απορριμμάτων, Internet και ενημέρωσης για τις διαδικασίες επανεγκατάστασης, ασύλου και τις υπηρεσίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν, επίσης, 43 αποχωρητήρια, 38 λουτρά, ξεχωριστούς χώρους λουτρών για τις γυναίκες, 50 βρύσες και 100 παροχές φόρτισης κινητών τηλεφώνων. Ελλείψεις εντοπίζονται, κυρίως, στην παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και πληροφόρησης σχετικά με τα δικαιώματα των προσφύγων.

Πίνακας 8:

ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ		
Περιοχή	Χωρητικότητα	Φιλοξενούμενοι
Λέσβος	3.500	4.287
Χίος	1.110	2.332
Σάμος	850	1.117
Λέρος	1.000	530
Κάλυμνος	-	8
Κως	1.000	165
Ρόδος	-	90
ΣΥΝΟΛΟ	7.450	8.529

Στη νησιωτική περιοχή παρατηρείται έντονο ζήτημα υπερσυγκέντρωσης, καθ' ότι από τις επτά περιοχές, μόνο οι δύο, αυτές τις Λέρου και της Κω, εξαιρούνται των προβλημάτων υπερκάλυψης των δομών τους. Σημειώνεται ότι λόγω της μεγάλης έλευσης των προσφύγων στα νησιά, κατά τους πρώτους μήνες της προσφυγικής κρίσης, δημιουργήθηκαν αρκετές τυπικές, άτυπες δομές και σημεία συγκέντρωσης, ωστόσο δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις υποδομές και τις παρεχόμενες υπηρεσίες των κέντρων, καθώς η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ δεν αποδέχεται τη

μεταφορά των προσφύγων σε κλειστά κέντρα. Με βάση πληροφορίες της UNHCR, παρατίθενται τα εξής:

- Το hot spot στη Μόρια, με χωρητικότητα 1.500 ατόμων, φιλοξενεί 3.000 άτομα, ενώ στο Καρά Τεπέ, με χωρητικότητα 1.000 ατόμων, φιλοξενούνται 1.500 άτομα και όλοι οι οικίσκοι είναι πλήρεις. Από το Απάνεμο και τον Μανταμάδο, οι πρόσφυγες μεταφέρονται στη Μόρια, όπου παρέχονται ιατρικές υπηρεσίες (3 βάρδιες - από έναν γιατρό, μία νοσοκόμα, έναν διερμηνέα στην κάθε βάρδια και δυναμικότητα κατά μέσο όρο 200 άτομα), πληροφορίες, ενημέρωση από τον Ερυθρό Σταυρό, φιλικό χώρο για παιδιά από διάφορες ΜΚΟ, υπηρεσίες σίτισης και καθαριότητας από τον Ελληνικό Στρατό, ενώ παρατηρείται έλλειψη σε επαρκή ενημέρωση για νομικά θέματα και πληροφόρηση για τα δικαιώματα των προσφύγων. Στο Καρά Τεπέ, ιατρικές υπηρεσίες, με κινητές μονάδες, παρέχονται από τους Γιατρούς χωρίς Σύνορα, πληροφορίες, μέσω περιπτέρων των ΜΚΟ (συντονισμένες από τον Ερυθρό Σταυρό), ενημέρωση για την επανένωση των οικογενειών και καθαριότητα από τον Ερυθρό Σταυρό, φιλικό χώρο για τα παιδιά από διάφορες ΜΚΟ και υπηρεσίες σίτισης από εθελοντικές ομάδες.
- Στο κέντρο κράτησης του νησιού, η συνολική επιφάνεια είναι 20 στρέμματα, βρίσκεται σε απόσταση 400 μέτρων από την πλησιέστερη πόλη και είναι συνδεδεμένο με δίκτυο ύδρευσης, ηλεκτροδότησης και αποχέτευσης. Υπηρεσίες καθαριότητας παρέχονται από τον Δήμο Σάμου 2-3 ημερησίως, υπηρεσίες υγείας πραγματοποιούνται κυρίως από τον Ερυθρό Σταυρό και το ΚΕΕΛΠΝΟ, ενώ δεν παρέχονται καθόλου υπηρεσίες νομικής και ψυχολογικής υποστήριξης και μεμονωμένοι εθελοντές αναλαμβάνουν την υλοποίηση ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων για τα παιδιά.

4.1.3 Τα Κέντρα Υποδοχής, όπως έχουν διαμορφωθεί έως τα τέλη του 2016.

Η μετεγκατάσταση των προσφύγων, είτε από δομή σε δομή είτε από τον ελλαδικό χώρο σε άλλον ευρωπαϊκό προορισμό, οι εθελούσιες επιστροφές, οι αναχωρήσεις προς Τουρκία, η συνεχώς μεταβαλλόμενη κατάσταση, τόσο στον αριθμό των προσφύγων, όσο και στις παροχές σε αυτούς, είναι ανασταλτικοί παράγοντες για το έργο της αποτίμησης του προσφυγικού ζητήματος.

Σήμερα, στην ελληνική επικράτεια λειτουργούν ως επίσημες δομές φιλοξενίας, 5 Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (στη Μόρια της Λέσβου με χωρητικότητα 3.500 ατόμων, στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ στη Χίο με χωρητικότητα 1.100 ατόμων, στο Βαθύ της Σάμου με χωρητικότητα 850 ατόμων, στη Λεπίδα της Λέρου με χωρητικότητα 1.000 και στο Πυλί στην Κω με επίσης χωρητικότητα 1.000 ατόμων) και 45 Κέντρα Προσωρινής Υποδοχής. Αυτά είναι:

Πίνακες 9 – 10:

<u>ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ</u>		<u>ΑΤΤΙΚΗ</u>	
<u>ΔΟΜΗ</u>	<u>ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ</u>	<u>ΔΟΜΗ</u>	<u>ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ</u>
1. Βόλος	200	8. Ελαιώνας	2.500
2. Τρίκαλα (Ατλάντικ)	360	9. Σχιστό	2.000
3. Οινόφυτα - Βοιωτία	600	10. Σκαραμαγκάς (προβλήτα)	3.200
4. Ριτσώνα - Εύβοια	1.000	11. Άγιος Ανδρέας	200
5. Κουτσόχερο - Λάρισα (στρ/δο Ευθυμιόπουλου)	1.500	12. Ελευσίνα (σχολή Εμπορικού Ναυτικού)	346
6. Θερμοπύλες - Φθιώτιδα	500	13. Μαλακάσα	1.500
7. Κυμελοχώρι - Λάρισα (στρ/δο Ζώγα)	600	14. Ραφήνα	120
		15. Λαύριο (δομή φιλοξενίας αιτούντων ασύλου)	600
		16. Λαύριο (κατασκήνωση Αγροτικής Ανάπτυξης)	400

Πίνακες 11 – 12:

<u>ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ</u>		<u>ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ</u>	
<u>ΔΟΜΗ</u>	<u>ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ</u>	<u>ΔΟΜΗ</u>	<u>ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ</u>
43. Ανδραβίδας (Δήμος)	300	44. Χίος	0
		45. Ρόδος	0

Πίνακας 13:

<u>ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ</u>			
<u>ΔΟΜΗ</u>	<u>ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ</u>	<u>ΔΟΜΗ</u>	<u>ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ</u>
17. Χέρσος (στρ/δο Μαζαράκη)	4.000	30. Πολύκαστρο (Ν. Καβάλα)	4.200
18. Σέρρες (πρώην Κ.Ε.Γ.Ε)	600	31. Πιερία (κλήμα Ηρακλής)	200
19. Αλεξάνδρεια (στρ/δο Γ. Πελάγου)	1.200	32. Βέροια (στρ/δο Αρματωλού Κόκκινου)	400
20. Καβάλα (Περιγιάλι)	270	33. Πιερία (Πέτρα Ολύμπου)	1.400
21. Δράμα (ΒΙΠΕ)	550	34. Ωραιόκαστρο	1.500
22. Διαβατά (στρ/δο Αναγνωστόπουλου)	2.500	35. Σίνδος-Θεσσαλονίκη (κτήριο Καραμανλή)	600
23. Καλοχώρι (αποθήκες Ηλιάδη)	500	36. Δερβέني - Alexil	850
24. Σίνδος - Frakapor	600	37. Βαγιοχώρι - Θεσσαλονίκη	631
25. Κορδελιό - Softex (Θεσσαλονίκη)	1.900	38. Καβαλάρι - Sinatex (Θεσσαλονίκη)	500
26. Γιαννισά (παλιά σγαφεία)	900	39. Κόνιτσα	200
27. Δερβέني - ΔΙΟΝ ΑΒΕΤΕ	400	40. Δολιανά - Ιωάννινα	400
28. Κατσικάς - Ιωάννινα	1.500	41. Τσεπελόβο - Ιωάννινα	200
29. Φιλιππιάδα (στρ/δο Πετροπουλάκη)	700	42. Βασιλικά (κλήμα Κορδογιάννη)	1.500

Η συνολική δυναμικότητα των επίσημων δομών στην ελληνική επικράτεια αγγίζει τα 51.577 άτομα, ενώ σε αυτές, διαμένουν 31.929 άτομα, αριθμός που αποτελεί σχεδόν το 50% του πληθυσμού των προσφύγων. Ωστόσο, δεν έχει καταστεί γνωστό εάν οι παροχές και οι συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων παραμένουν ίδιες ή έχουν βελτιωθεί, ή ακόμα και χειροτερέψει, σε σύγκριση με τον Μάιο του 2016.

4.1.4 Οι άτυπες δομές φιλοξενίας με συντονισμό των κρατικών μηχανισμών, αυτόνομα ή σε συνεργασία.

Στην προσπάθεια διαχείρισης και συντονισμού της προσφυγικής κρίσης των ετών 2015 – 2016, οι ελληνικές αρχές δημιούργησαν και λειτουργούν δομές φιλοξενίας. Ο πληθυσμός των προσφύγων, όμως, που υπερτερούσε κατά πολύ τη χωρητικότητα των δομών στα νησιά, η καθυστέρηση μεταφοράς αυτών στην Κεντρική Ελλάδα και η έλλειψη πόρων για τη σωστή λειτουργία των δομών συνέβαλλαν στη δημιουργία συμπληρωματικών άτυπων δομών και χώρων φιλοξενίας, κυρίως σε συνεργασία των ελληνικών αρχών και μηχανισμών με ανεξάρτητους φορείς/ οργανισμούς.

Στη νησιωτική περιοχή, σε άτυπες δομές, παρουσία προσφύγων κατεγράφη:

- στη Λέσβο: στον ξενώνα Ελαιώνας της Γέρας, στο Απάνεμο, στη νότια και τη βόρεια ακτή, στο Μόλυβο (Μήθυμνα), στην πόλη της Λέσβου, στον Μανταμάδο, στη Σκάλα Σουκαμινέας, στο Π.Ι.Κ.Π.Α., και στο λιμάνι του νησιού. Η συνολική χωρητικότητα των χώρων φιλοξενίας του νησιού ορίζεται στα 526 άτομα. Κατά τη διάρκεια του 2015, περισσότεροι από μισό εκατομμύριο πρόσφυγες πέρασαν μέσω του νησιού, ενώ το νησί διαθέτει μέγιστη χωρητικότητα 4.000 ατόμων.
- στη Χίο: στη Σούδα, στο ΔΙΠΕΘΕ, στα Ταμπάκια, στις παραλίες, στα νοσοκομεία και στο λιμάνι του νησιού, στις Οινούσες, στην Αγία Ερμιόνη και στο Μυρσινίδι. Οι χώροι αυτοί έχουν δυναμικότητα 3.102 ατόμων.
- στη Σάμο: στην πρωτεύουσα του νησιού, στο νοσοκομείο και την πόλη στο Βαθύ, στο λιμάνι Μαλαγαρίου και στο Αγαθονήσι, με συνολική χωρητικότητα 397 ατόμων.
- στην Κω: στην πρωτεύουσα, το αρχαιολογικό πάρκο, το λιμάνι, τις παραλίες και το αστυνομικό τμήμα του νησιού, καθώς και τα «Διαμερίσματα της Άσπας» και το «Ξενοδοχείο Ζήκας».
- στη Ρόδο: στις δομές της Ακτοφυλακής, στα κρατητήρια του αστυνομικού τμήματος και στην πρωτεύουσα της Ρόδου.

Παρουσία προσφύγων, επίσης, σημειώθηκε στα λιμάνια των νησιών της Καλύμνου, της Κω, της Ρόδου, της Μεγίστης, της Μυκόνου, της Καρπάθου, της Κρήτης και του Καστελόριζου και η χωρητικότητα των ανεπίσημων δομών φιλοξενίας των νησιών αυτών ορίζεται στα 344 άτομα.

Ανεπίσημες δομές και οικισμοί φιλοξενίας, εκτός από αυτές των νησιών του Αιγαίου, που συντονίζονται από μηχανισμούς του ελληνικού κράτους, θεωρούνται οι δομές του Ελληνικού ἡ δομή 1, που στεγάζεται στο Ολυμπιακό Κέντρο Χόκεϋ με χωρητικότητα 1.400 ατόμων, η δομή 2, που στεγάζεται στο δυτικό αεροδρόμιο επίσης με χωρητικότητα 1.400 ατόμων και η δομή 3 που στεγάζεται στο γήπεδο Baseball με χωρητικότητα 1.300 ατόμων. (Αυτοδιοίκηση, 2017).

Η Ὑπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), προβαίνοντας σε επιπλέον ενέργειες για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα, και σε συνεργασία με τις ελληνικές αρχές, δημιούργησε και έκτοτε λειτουργεί μία δομή φιλοξενίας στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης, η οποία φιλοξενεί 330 άτομα. Μέσα από το

πρόγραμμα «React» (βλ. παρακάτω), πραγματοποίησε φιλοξενία σε διαμερίσματα για 7.348 άτομα, σε ξενοδοχεία για 4.436 άτομα, σε οικογένειες για 313 άτομα, ενώ 299 ασυνόδευτα ανήλικα φιλοξενήθηκαν σε ξενώνες.

Η συνολική δυναμικότητα των ανεπίσημων δομών φιλοξενίας των προσφύγων – μεταναστών αγγίζει τα 29.262 άτομα. Σε αυτές υπολογίζεται ότι διαμένουν 23.110 άτομα, ενώ εκτιμάται ότι 7.000 άτομα περίπου διαμένουν εκτός δομών φιλοξενίας, είτε τυπικών είτε άτυπων.

4.2 Στέγαση προσφύγων σε μισθωμένα διαμερίσματα και φιλοξενούσες οικογένειες.

Τον Μάρτιο του 2016, δημοσιεύθηκε η ανακοίνωση της φιλοξενίας των προσφύγων σε σπίτια των κατοίκων της Ελλάδας σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Η Ελλάδα και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες δεσμεύτηκαν απέναντι στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την υλοποίηση προγράμματος παροχής 20.000 θέσεων υποδοχής και προσωρινής στέγασης στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα αφορά αιτούντες άσυλο (Asylum seekers) και υποψήφιους για μετεγκατάσταση από τη χώρα (Relocation scheme).

➤ Δήμος Αθηναίων

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Δημοσίου (e-dimosio.gr, 2017) ο δήμος Αθηναίων αναλαμβάνει την κάλυψη 1.200 θέσεων υποδοχής μισθώνοντας 200 διαμερίσματα για το 2016. Στο πλαίσιο αυτό, μέσω της Εταιρείας Ανάπτυξης και Τουριστικής Προβολής, υλοποιείται ένα έργο για τις ανωτέρω ομάδες υπό τη μορφή ενοικιαζόμενης στέγης.

Ο δήμος Αθηναίων προβλέπει την εγκατάσταση έως έξι αιτούντων άσυλο και υποψηφίων για μετεγκατάσταση ανά διαμέρισμα και την εναλλαγή των ωφελουμένων ανά τρίμηνο. Τα διαμερίσματα προς ενοικίαση πρέπει να έχουν έκταση από 60 τετραγωνικά μέτρα και άνω, και να διαθέτουν όλα τα απαιτούμενα πιστοποιητικά προς ενοικίαση.

Το μισθωτήριο συμβόλαιο πρέπει να έχει συμβαλλόμενο την ΕΑΤΑ, το μίσθωμα δε να μην ξεπερνά τα 400 ευρώ ανά διαμέρισμα, ενώ τα ενοίκια προπληρώνονται στον ιδιοκτήτη ως το τέλος του 2016. Σε περίπτωση μεσιτικού γραφείου, η αμοιβή που δίνεται ανέρχεται σε ένα μίσθωμα. Επίσης, η ΕΑΤΑ πληρώνει τους λογαριασμούς ΔΕΚΟ και κοινοχρήστων. Τα 200 διαμερίσματα εξοπλίζονται με έπιπλα, οικοσκευή και ηλεκτρικές συσκευές. Στις ήδη επιπλωμένες κατοικίες, καταγράφονται τα υπάρχοντα έπιπλα και ηλεκτρικές συσκευές για να επιστραφούν στον ιδιοκτήτη κατά τη λήξη της μίσθωσης.

Την επιλογή των ωφελούμενων πραγματοποιεί η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, βάσει διεθνών προδιαγραφών, ενώ προβλέπεται πλήρης αποκατάσταση τυχόν ζημιών κατά την παράδοση των διαμερισμάτων στους ιδιοκτήτες.

Ειδικό προσωπικό επιβλέπει καθημερινά τις συνθήκες διαβίωσης των ωφελουμένων και την καλή κατάσταση των διαμερισμάτων. Στον προϋπολογισμό του έργου, έχει οριστεί ποσόν για τυχόν επισκευές και διορθώσεις του διαμερίσματος καθ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης. Εξάλλου, τίθεται σε ισχύ κανονισμός διαμερίσματος, στον οποίο περιγράφονται αναλυτικά οι κανόνες υγιεινής και συμπεριφοράς των ενοίκων, τόσο μεταξύ τους, όσο και με τους υπόλοιπους ένοικους της πολυκατοικίας. Σύμφωνα με τον κανονισμό, όποιος δεν συμμορφώνεται, θα απομακρύνεται από το διαμέρισμα.

Την τήρηση αυτών των κανόνων ελέγχουν καθημερινά τα αρμόδια στελέχη της εταιρίας. Για το πρόγραμμα έγιναν 68, αρχικά, προσλήψεις στο Δήμο Αθηναίων, μέσω συνέντευξης ανοιχτής στο κοινό για να την παρακολουθήσει. Οι ειδικότητες των στελεχών περιλαμβάνουν:

- 13 άτομα ως διοικητικό προσωπικό,
- 19 άτομα ως προσωπικό κοινωνικής υποστήριξης ωφελουμένων,
- 15 άτομα ως προσωπικό διαχείρισης στέγασης,
- 20 άτομα διερμηνείς/ πολιτισμικοί διαμεσολαβητές και
- 1 άτομο οδηγό (7θέσιου οχήματος)

Σε κάθε περίπτωση ορίζεται υπεύθυνος ελεγκτής από την Ε.Α.Τ.Α με τον οποίο κάθε εκμισθωτής μπορεί να επικοινωνεί ανά πάσα στιγμή για οποιοδήποτε ζήτημα.

Στους ωφελούμενους του προγράμματος παρέχεται σίτιση μέσω προπληρωμένων καρτών ή κουπονιών για σούπερ μάρκετ ύψους 90 ευρώ το μήνα για κάθε άτομο. Επίσης, διανέμονται κουπόνια για παροχή αγαθών υγιεινής ύψους δέκα ευρώ το μήνα για κάθε γυναίκα, πέντε ευρώ το μήνα για κάθε άντρα και 15 ευρώ το μήνα για κάθε νήπιο και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Επιπλέον, γίνεται υποστήριξη από εξειδικευμένο προσωπικό (διερμηνείς, κοινωνικούς επιστήμονες κλπ), ενώ παρέχονται και κάρτες μετακίνησης για τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς.

Ο δήμος Αθηναίων παρέχει, εξάλλου, κοινωνικές και ιατρικές υπηρεσίες, όπου χρειαστεί. Στο πρόγραμμα θα συνεργαστούν και τέσσερις όμοροι δήμοι, Ζωγράφου, Μοσχάτου- Ταύρου, Νέας Σμύρνης και Αγίου Δημητρίου. (E-dimosio.gr, 2017).

➤ Δήμος Θεσσαλονίκης (πρόγραμμα «React»)

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του React, μετά τη συνάντηση ενημέρωσης και συντονισμού με την άτυπη ομάδα εργασίας, που αποτελείτο από υπηρεσιακά στελέχη των δήμων του πολεοδομικού συγκροτήματος και εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανώσεων, την 1^η Φεβρουαρίου 2016, ο Δήμος Θεσσαλονίκης, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες και τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υλοποιεί το ανθρωπιστικό έργο με τον τίτλο «React» (Refugee Assistance Collaboration Thessaloniki), ως συντονιστής του εταιρικού σχήματος των δήμων Θεσσαλονίκης, Νεάπολης – Συκεών, Καλαμαριάς, της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, της ΧΑΝΘ (Χριστιανική Αδελφότης Νέων Θεσσαλονίκης), της ΜΚΟ «Praksis», «ΑΡΣΙΣ», του «Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες» και της «Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου».

Σκοπός του προγράμματος είναι η εξασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας πρόσφυγες που έχουν αιτηθεί άσυλο και μετεγκατάσταση, με έμφαση στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Στόχος είναι η δημιουργία 200 θέσεων υποδοχής και προσωρινής στέγασης σε μισθωμένα διαμερίσματα, 40 σε φιλοξενούσες οικογένειες του πολεοδομικού

συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης και 28 στο Φιλοξενείο οικογενειών αιτούντων άσυλο, ιδιαίτερα ενόψει των αντίξωων καιρικών συνθηκών της χειμερινής περιόδου.

Οι δήμοι Θεσσαλονίκης, Νεάπολης – Συκεών και Καλαμαριάς αναλαμβάνουν, τη διοργάνωση δράσεων δημοσιότητας για την προβολή του προγράμματος, την ευαισθητοποίηση του κοινού, την ανεύρεση διαμερισμάτων προς ενοικίαση και φιλοξενουσών οικογενειών, τη μίσθωση των διαμερισμάτων, τους λογαριασμούς κοινής ωφέλειας, τη συντήρηση των μισθωμένων διαμερισμάτων καθ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης μέσω των επιμελητών διαμερισμάτων, τον πλήρη εξοπλισμό των διαμερισμάτων με έπιπλα, ηλεκτρικές συσκευές, λευκά είδη, τη διαδικασία αναγνώρισης και επιλογής των υποψηφίων φιλοξενουσών οικογενειών και τη συμβατότητα με τις παραπομπές της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ. Επίσης, αναλαμβάνουν την οικονομική ενίσχυση των φιλοξενουσών οικογενειών με το ποσό των 75€/ άτομο, την παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, διερμηνείας και νομικών υπηρεσιών, τη συνοδεία των ωφελουμένων σε ιατρικές και δημόσιες υπηρεσίες, την παροχή καρτών απεριορίστων διαδρομών του Ο.Α.Σ.Θ. (Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης) και την οικονομική υποστήριξη των ωφελουμένων, για την οποία προβλέπεται η παροχή:

- Προπληρωμένων καρτών αξίας περίπου 90€/ μήνα και ειδών υγιεινής αξίας 5€/ άνδρα, 10€/ γυναίκα και 15€/ άτομο ευπαθών κοινωνικών ομάδων για τη φιλοξενία ωφελουμένων σε διαμερίσματα και σε φιλοξενούσες οικογένειες και επιπλέον,
- Ειδών καθαριότητας αξίας 25€/ σπίτι, για τη φιλοξενία ωφελουμένων σε διαμερίσματα.

Η ΧΑΝΘ (Χριστιανική Αδελφότης Νέων Θεσσαλονίκης) αναλαμβάνει τη δημιουργική απασχόληση και τις αθλητικές δραστηριότητες των παιδιών ηλικίας 4 – 16 ετών, με στόχο να γίνει ευκολότερη και περισσότερο ευχάριστη η προσαρμογή αυτών στη νέα καθημερινότητα. Η «Praksis» υλοποιεί και εφαρμόζει πρόγραμμα ανθρωπιστικής και ιατρικής δράσης, το οποίο περιλαμβάνει τη διαχείριση της ατομικής υγιεινής των ωφελουμένων μέσω της προληπτικής ιατρικής, των ενημερωτικών συναντήσεων και των διαγνωστικών εξετάσεων, τις παραπομπές και την παροχή πρόσβασης σε υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης και φαρμακευτικής αγωγής μέσω του κοινωνικού φαρμακείου του δήμου Θεσσαλονίκης. Η «ΑΡΣΙΣ» αναλαμβάνει τις είτε ατομικές είτε ομαδικές συναντήσεις με ψυχολόγους/ κοινωνικούς λειτουργούς, στις

οποίες παρέχονται υπηρεσίες συμβουλευτικής, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, κοινωνικής υποστήριξης και παροχή ενδυμάτων και άλλων ειδών πρωταρχικής ανάγκης. Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου αναλαμβάνουν τη νομική ενημέρωση και συμβουλευτική, σχετικά με τα θέματα ασύλου, τα νομικά ζητήματα που προκύπτουν στα πλαίσια της φιλοξενίας των ωφελουμένων και αφορούν την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, τη διαμεσολάβηση μεταξύ των αρμόδιων φορέων/ αρχών και των ωφελουμένων και τις παραπομπές σε κατάλληλες δομές/ υπηρεσίες των ατόμων με ευαλωτότητα (react-thess.gr, 2017).

4.3 Η σίτιση των προσφύγων στα Κέντρα Φιλοξενίας.²⁴

Σύμφωνα με την παράγραφο 10, του άρθρου 14, του ν. 4332/2015, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, α' και β' βαθμού, στα διοικητικά όρια των οποίων λειτουργούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.), Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) και Ανοιχτές Δομές Προσωρινής Υποδοχής και Φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών ή διαθέτουν χώρους για την κάλυψη έκτακτων αναγκών στέγασης και προσωρινής φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών, καθώς και οι φορείς των Ο.Τ.Α. αυτών, δύνανται για την αντιμετώπιση έκτακτων και επείγουσών αναγκών, κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης διάταξης, να προβαίνουν σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες και να συνάπτουν με τρίτους συμβάσεις εκτέλεσης έργων, παροχής υπηρεσιών, προμήθειας αγαθών ή μισθώσεων κινητών και ακινήτων σε ό,τι αφορά την υποδοχή και φιλοξενία νεοεισερχόμενων πολιτών τρίτων χωρών αποκλειστικά για την κάλυψη αναγκών προσωρινής στέγασης, τη λειτουργία των ανωτέρω εγκαταστάσεων, τη μεταφορά από τα σημεία άφιξης ή προσωρινής διαμονής προς ή από τις προσωρινές ή μόνιμες εγκαταστάσεις φιλοξενίας, οι οποίες βρίσκονται εντός και εκτός των γεωγραφικών τους ορίων, τη σίτιση, την άμεση ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τα έξοδα ταφής, την διαχείριση ανθρωπιστικής βοήθειας και κάθε προσφοράς σε χρήμα ή είδος, την διαχείριση, μεταφορά, αποθήκευση και διανομή αυτής, καθώς και κάθε άλλη απολύτως αναγκαία για την εξυπηρέτηση των ανωτέρω σκοπών δαπάνη.

---

24. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Πρόγραμμα Διαύγεια, ΑΔΑ: ΩΠΓΚ6-Ι1Π, «Πρόσκληση 7/16 υποβολής προσφοράς για διενέργεια διαπραγματεύσεων».

Οι ανωτέρω δαπάνες, καταβάλλονται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού των ανωτέρω κατά περίπτωση αρμόδιων φορέων ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του οικείου οργάνου. Με αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομικών και Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, είναι δυνατή η κατανομή ποσών στους ανωτέρω φορείς, από πιστώσεις είτε του Τακτικού Προϋπολογισμού είτε του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, είτε από οποιαδήποτε άλλη πηγή χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης, προκειμένου να καλυφθούν αποκλειστικά και μόνο οι δαπάνες για τις δράσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της παραγράφου αυτής. (Lawspot, άρθρο 14-νόμος 4332/2015, 2017).

Με βάση το ανωτέρω νομικό πλαίσιο, δήμοι και περιφέρειες διενήργησαν διαγωνισμούς με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με ή χωρίς δημοσίευση της προκήρυξης διαγωνισμού, για την προμήθεια ειδών σίτισης σε πρόσφυγες και μετανάστες. Υπεύθυνος για τη δράση αυτή ορίζεται το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

Η ανακοίνωση του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, σχετικά με τους όρους των διαγωνισμών σίτισης στις δομές φιλοξενίας, γνωστοποιεί ότι:

- Οι διαγωνισμοί σίτισης διενεργούνται από τις Ένοπλες Δυνάμεις, με βάση το ν. 4368/2016 «Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου».
- Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται, ως προς τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, μεταξύ άλλων, να επιβάλλουν υποχρεώσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία χρηματοοικονομική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης, αποδεικνύοντάς την μέσω του ετήσιου κύκλου εργασιών.
- Σε προκηρύξεις διαγωνισμών, τίθενται ποσοτικοί περιορισμοί επί του αριθμού των δομών (έως 4) και των προσφύγων (έως 4.300), στους οποίους θα μπορούσε να αναδειχθεί ο ίδιος μειοδότης.
- Οι διαγωνισμοί που αφορούν στη σίτιση προσφύγων/μεταναστών σε δομές του Ανατολικού Αιγαίου διενεργούνται σε μηνιαία βάση, και τίθεται ως κριτήριο ότι ο ελάχιστος απαιτούμενος ετήσιος κύκλος εργασιών των οικονομικών φορέων πρέπει να ανέρχεται σε τέτοιο ποσοστό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ώστε να μην

αποκλείεται η συμμετοχή μικρομεσαίων επιχειρήσεων που έχουν τη δυνατότητα να αποτελέσουν αναδόχους που θα εκτελέσουν αποτελεσματικά τη σύμβαση.

- Η ποιοτική επάρκεια των παρεχομένων υπηρεσιών των αναδόχων εξασφαλίζεται με την προσκόμιση δικαιολογητικών ποιοτικής επιλογής που εκδίδονται από ανεξάρτητους διαπιστευμένους φορείς ή αρμόδιες υπηρεσίες (Σύστημα Διαχείρισης της Ασφάλειας Τροφίμων κατά ISO 22000, Σύστημα Ανάλυσης Κινδύνων και Κρίσιμα Σημεία Ελέγχου (HACCP) στο τομέα της "μαζικής εστίασης", Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας κατά ISO 9001, Σύστημα Διαχείρισης Περιβαλλοντικής Ασφάλειας κατά ISO 14001, Σύστημα Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία κατά OHSAS 18001). (Left.gr, 2017).

Η τελική επιλογή του παρόχου των υπηρεσιών (μειοδότη/ αναδόχου) θα γίνεται με κριτήριο αποκλειστικά τη χαμηλότερη τιμή, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος β', του Προεδρικού Διατάγματος 60/07, δηλαδή με βάση το μεγαλύτερο ποσοστό έκπτωσης επί του προϋπολογιζόμενου κόστους σίτισης, που ανέρχεται σε 5,87€ κατ' άτομο και ημέρα, συμπεριλαμβανομένων 23% ΦΠΑ και 6,1036% κρατήσεων.

Οι υποψήφιοι ανάδοχοι δύνανται να παρευρεθούν στις δομές φιλοξενίας πριν την κατάθεση της προσφοράς, με σκοπό την εκ μέρους τους αξιολόγηση και υποχρεούνται στη μεταφορά και παράδοση τριών γευμάτων ανά ημέρα (πρωινού από 7:00 έως 9:00, μεσημεριανού από 12:30 έως 14:30 και βραδινού από 19:00 έως 21:00) σε κατάλληλη προς βρώση θερμοκρασία και συνυπολογίζοντας τις, πέραν του γενικού συσσιτίου, ειδικές ομάδες, οι οποίες περιλαμβάνουν βρέφη 0-6 μηνών και 6-12 μηνών, παιδιά ηλικίας 1-12 ετών και ευάλωτα άτομα, όπως διαβητικοί και έγκυες - θηλάζουσες.

Το μενού των προσφύγων – μεταναστών, όπως αναρτήθηκε στο «Διαύγεια», περιλαμβάνει για το:

- i. Γενικό συσσίτιο:

Πίνακας 14:

1η ΕΒΔΟΜΑΔΑ							
	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΣΑΒΒΑΤΟ	ΚΥΡΙΑΚΗ
ΠΡΩΙΝΟ	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr
ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΝΟ	Μακαρόνια 250gr με κόκκινη σάλτσα Τυρί φέτα 50gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Φακόρυζο 300gr Τυρί φέτα 50gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Κοτόπουλο 250-300gr με ρύζι 100gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Πουρές 300gr με κόκκινη σάλτσα Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Φασολάκια λαδερά με πατάτες 300gr (συνολικά) Τυρί φέτα 50 gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Φασολάδα 300gr Ελιές 20-30gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Μοσχάρι 150gr με μακαρόνια 250gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr
ΒΡΑΔΙΝΟ	Πατάτες φούρνου 250gr Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Αρακάς με πατάτες 300gr (συνολικά) Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Μακαρόνια 250gr με κόκκινη σάλτσα Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Ομελέτα (3 αυγά/άτομο) με πατάτες 150gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Ομελέτα (3 αυγά/άτομο) με πατάτες 150gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Ρύζι 250gr με κόκκινη σάλτσα Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Πατάτες φούρνου 250gr Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr

Πίνακας 15:

2η ΕΒΔΟΜΑΔΑ							
	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΣΑΒΒΑΤΟ	ΚΥΡΙΑΚΗ
ΠΡΩΙΝΟ	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr	Ατομικός χυμός 250ml Κρουασάν 75-85gr Φρούτο εποχής 100-120gr
ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΝΟ	Μακαρόνια 250gr με κόκκινη σάλτσα Τυρί φέτα 50gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Σπανακόρυζο 300gr Τυρί φέτα 50gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Μακαρόνια 250gr με κόκκινη σάλτσα Τυρί φέτα 50gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Κοτόπουλο 250-300gr Μακαρόνια 150gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Φακές 300gr Τυρί φέτα 50gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Φασολάδα 300gr Ελιές 20-30gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Μοσχάρι 200-250gr με ρύζι 150gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr
ΒΡΑΔΙΝΟ	Πουρές 300gr με κόκκινη σάλτσα Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Ομελέτα (3 αυγά/άτομο) με πατάτες 150gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Αρακάς με πατάτες 300gr (συνολικά) Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Πατάτες φούρνου 250gr Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Φασολάκια λαδερά με πατάτες 300gr (συνολικά) Τυρί φέτα 50gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Ρύζι 250gr με κόκκινη σάλτσα Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr	Πατάτες φούρνου 250gr Τυρί φέτα 50gr Φρούτο εποχής 100-120gr Άρτος 250gr/ Αρτίδιο 80gr

ii. Συσσίτιο για βρέφη 0-6 μηνών:

- 4 γεύματα ημερησίως των 240ml (120ml σκόνη διαλυμένη στα 120ml νερό), έκαστο με γάλα 1^{ης} βρεφικής ηλικίας (0-6 μηνών) έτοιμο προς πόση.

Με μέριμνα του αναδόχου, θα πρέπει να τοποθετηθεί υποδομή για την παροχή του γάλακτος (σε κουτιά συσκευασίας – βραστήρες) εντός του χώρου της Υπηρεσίας και να τηρείται ποσότητα 100 φακέλων χαμομήλι σε απόθεμα για τα βρέφη.

iii. Συσσίτιο για βρέφη 6-12 μηνών:

Το συσσίτιο των βρεφών 6-12 μηνών είναι όμοιο με αυτό του γενικού συσσιτίου, με τη διαφορά της μείωσης των ποσοτήτων κατά το ήμισυ και της άλεσης όλων των γευμάτων με την προσθήκη σε αυτό πλήρες γάλακτος 240ml 3,5% περιεκτικότητας σε λίπος. Επίσης, αφαιρείται η παροχή χυμού στο πρωινό γεύμα και κατά τις ημέρες πρόβλεψη ομελέτας σε μεσημεριανό/δείπνο, παρέχεται αλεσμένο το έτερο γεύμα της ίδιας ημέρας.

iv. Συσσίτιο για παιδιά ηλικίας 1-12 ετών:

Το συσσίτιο των παιδιών 1-12 ετών είναι όμοιο με αυτό του γενικού συσσιτίου και διαφοροποιείται στα εξής:

- Το πρωινό για όλες τις ημέρες αποτελείται από γάλα εβαπορέ 240ml 1,5% περιεκτικότητας σε λίπος, κρουασάν 75-85gr και ενός φρούτου εποχής 100-120gr.
- Στο μεσημεριανό γεύμα προστίθεται για κάθε ημέρα ένας ατομικός χυμός 250ml.
- Στο βραδινό γεύμα προστίθεται γάλα εβαπορέ 240ml 1,5% περιεκτικότητας σε λίπος.

v. Συσσίτιο για διαβητικούς:

Το συσσίτιο των διαβητικών είναι, επίσης, όμοιο με αυτό του γενικού συσσιτίου και διαφοροποιείται στα εξής:

- Το πρωινό για όλες τις ημέρες αποτελείται από γάλα εβαπορέ 240ml 1,5% περιεκτικότητας σε λίπος και από ένα αρτίδιο 80gr.
- Το μεσημεριανό γεύμα συνοδεύεται από αρτίδιο 80gr μόνον και από πράσινο μήλο 100-120gr, και όχι φρούτου εποχής.
- Το βραδινό γεύμα συνοδεύεται από αρτίδιο 80gr μόνον και έχει αφαιρεθεί η παροχή φρούτου.

4.4 Μέτρα και ενέργειες για τους ιατρικούς ελέγχους και την ιατρική περίθαλψη των προσφύγων – μεταναστών.

4.4.1 Το νομικό πλαίσιο και η διαδικασία του ιατρικού ελέγχου.²⁵

Ο νόμος 3907/2011 «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσία προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/EK σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» προβλέπει ότι το πρόγραμμα ιατρικού ελέγχου, ψυχοκοινωνικής διάγνωσης και παραπομπής αλλοδαπών σε δομές υποστήριξης και φιλοξενίας καθορίζεται σύμφωνα με απόφαση του Υπουργού Υγείας.

Από το 2013, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 92490 «πρόγραμμα ιατρικού ελέγχου, ψυχοκοινωνικής διάγνωσης και υποστήριξης και παραπομπής των εισερχόμενων χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα υπηκόων τρίτων χωρών σε δομές πρώτης υποδοχής», προβλέπεται έλεγχος των εισερχομένων στο σημείο εισόδου από υγειονομικό κλιμάκιο, όσον αφορά τυχόν οξείες, αλλά και χρόνιες παθήσεις, καταγραφή και ηλεκτρονική καταχώρηση του ιατρικού και εμβολιαστικού ιστορικού, εφόσον αυτό τεκμηριώνεται από έγκυρα πιστοποιητικά.

Εφόσον γίνει αξιολόγηση της κατάστασης υγείας του εκάστοτε πρόσφυγα – μετανάστη στο σημείο εισόδου (ιατρικό ιστορικό και γενική κλινική εξέταση), πραγματοποιείται έλεγχος για τυχόν μεταδιδόμενα νοσήματα σημαντικά για τη δημόσια υγεία:

- i. Έλεγχος για φυματίωση (δοκιμασία Mantoux και ακτινογραφία θώρακος)
- ii. Έλεγχος για ελονοσία (RDT, δοκιμασία παχείας και λεπτής σταγόνας κατά Laveran)
- iii. Έλεγχος για αιματογενώς μεταδιδόμενα νοσήματα (HIV, ηπατίτιδα Β και ηπατίτιδα C)

---

25. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση το αναρτημένο κείμενο του ΚΕΕΛΠΝΟ, «Μετανάστες και δημόσια υγεία: έλεγχος διαλογής πρώτης υποδοχής», 2015.

- iv. Παρασιτολογική εξέταση κοπράνων (και ούρων για σχιστόσωμα) και καλλιέργεια κοπράνων
- v. Έλεγχος για σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (σύφιλη, Chlamydia trachomatis, Neisseriae gonorrhoeae)

και ακολουθεί αξιολόγηση εμβολιαστικής κάλυψης σύμφωνα με το Ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα Εμβολιασμού και ολοκλήρωσή τους σε περίπτωση που υπάρχουν ελλείψεις (όπως διφθερίτιδα, τέτανος, πολιομυελίτιδα, ηπατίτιδα Α' και Β', ιλαρά- παρωτίτιδα-ερυθρά/ MMR).

Σε περίπτωση πιθανών κρουσμάτων φυματίωσης και εφόσον το άτομο πληροί τα κριτήρια, παραπέμπεται σε δημόσια υγειονομική μονάδα για περαιτέρω ιατρικό έλεγχο (ακτινογραφία θώρακος, μικροβιολογική εξέταση πτυέλων κλπ). Ασθενής με ύποπτη ή επιβεβαιωμένη ενεργό φυματίωση νοσηλεύεται σε κατάλληλη υγειονομική μονάδα, μέχρις ότου κριθεί από τους θεράποντες ιατρούς ότι μπορεί να λάβει εξιτήριο προς το χώρο φιλοξενίας του, όπου προβλέπεται να παραμείνει σε χώρο μόνωσης και όπου πρέπει να ληφθεί μέριμνα για τη συνέχεια της θεραπείας του και την παρακολούθησή του, για το ενδεικνυόμενο χρονικό διάστημα.

Για την περίπτωση κλινικής εικόνας συμβατής με ελονοσία σε άτομα τα οποία προέρχονται από ενδημικές για τη νόσο χώρες, συνιστάται να διενεργείται επί τόπου έλεγχος με ταχεία δοκιμασία (rapid test) σε δείγμα αίματος 5 – 50μL και άμεση παραπομπή για θεραπεία, όπου ενδείκνυται.

4.4.2 Οι ενέργειες του Υπουργείου Υγείας.²⁶

Από τον Απρίλιο του 2015, στο πλαίσιο της ανάγκης άμεσης αντιμετώπισης του προσφυγικού ζητήματος, το Υπουργείο Υγείας και το ΚΕΕΛΠΝΟ εκπόνησαν ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την παροχή πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας στους νεοεισερχόμενους κατά κύριο λόγο πρόσφυγες. Βασικά σημεία του σχεδίου αυτού αποτελούν η δημιουργία αυτόνομων δομών παροχής πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας στις πύλες εισόδου των νησιωτικών περιοχών και στα Προαναχωρησιακά Κέντρα

---

26. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση τα Δελτία Τύπου όπως αναρτήθηκαν στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Υγείας, (www.moh.gov.gr), 2015-2016.

Κράτησης Μεταναστών στην Αττική, οι οποίες θα έχουν χαρακτήρα πολυδύναμων περιφερειακών ιατρείων, η δημιουργία ενός κεντρικού μηχανισμού εποπτείας και διοίκησης των παραπάνω δομών, οι δράσεις εκπαίδευσης και προετοιμασίας όσων εμπλέκονται στο μηχανισμό υποδοχής και υποστήριξης των προσφύγων – μεταναστών (Ελληνική Αστυνομία, Λιμενικό κλπ), η δημιουργία συστήματος καταγραφής και αξιολόγησης επιδημιολογικών δεδομένων και η εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των τοπικών κοινωνιών.

Στις 16 Σεπτεμβρίου 2015, με πρωτοβουλία της 4^{ης} Υγειονομικής Περιφέρειας αποφασίστηκε η αποστολή κλιμακίου με εθελοντές ιατρούς και νοσηλευτές, οι οποίοι θα στελεχώσουν κινητή μονάδα του ΚΕΕΛΠΝΟ, στο νομό Κιλκίς για την αντιμετώπιση των αυξημένων υγειονομικών αναγκών από την αυξημένη διέλευση προσφύγων.

Στις 18 Σεπτεμβρίου του 2015, λίγους μήνες μετά τις πρώτες προσφυγικές ροές στην Ελλάδα, ο Υπουργός Υγείας έστειλε επιστολή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με θέμα την παράθεση των μέχρι τότε ενεργειών του Υπουργείου ως προς την υγειονομική κάλυψη των προσφύγων – μεταναστών που διέρχονταν τη χώρα. Σύμφωνα με αυτή, κατά τη διάρκεια της θητείας του υπηρεσιακού Υπουργού Υγείας, πραγματοποιήθηκε η αποστολή δύο κλιμακίων με εθελοντές ιατρούς και νοσηλευτές, υγειονομικό υλικό και φάρμακα στη Μυτιλήνη και στο Αγαθονήσι, με σκοπό την ενίσχυση του ΠΕΔΥ (Πρωτοβάθμιου Εθνικού Δικτύου Υγείας), σε συνεργασία με τον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών, τη ΜΚΟ «Αλληλεγγύη» και τη ΜΚΕ «Αναγέννηση και Πρόοδος», με δωρεά του Ιδρύματος Στ. Νιάρχος και συντονισμός με Διεθνείς Φορείς και ΜΚΟ με σκοπό την παραλαβή ανθρωπιστικής βοήθειας. Επίσης, η 2^η Υγειονομική Περιφέρεια προέβη σε διάθεση ιατρικού προσωπικού στο Αγαθονήσι, η κινητή μονάδα του ΚΕΕΛΠΝΟ στη Μυτιλήνη και η κινητή μονάδα στην Κω στελεχώθηκαν με έναν στρατιωτικό γιατρό και δύο νοσηλευτές έκαστος.

Όσον αφορά τη συνεργασία με τους Διεθνείς Φορείς και τις ΜΚΟ, το Υπουργείο Υγείας δρομολόγησε την παραλαβή δωρεάς υγειονομικού υλικού πρώτης ανάγκης από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, τα οποία θα καλύψουν τις ανάγκες 10.000 ατόμων για 6 μήνες, συνέβαλλε στο σχεδιασμό των παρεμβάσεων της ΜΚΟ «Israaid», σε συνεργασία με τη ΜΚΟ «Clarion Global Response» διέθεσε εθελοντές αραβόφωνους ιατρούς στο ΠΕΔΥ και στο νοσοκομείο Μυτιλήνης και σε συνεργασία με τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό διέθεσε διασώστες στη Σάμο, μόνιμο κλιμάκιο πλησίον της Ειδομένης

και προχώρησε στην παροχή χημικών τουαλετών. Επίσης, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες με σκοπό την εκτίμηση και αξιολόγηση των αναγκών.

Σε συντονισμό με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ), διετέθησαν στρατιωτικοί γιατροί και υγειονομικοί με στόχο την ενίσχυση των κινητών μονάδων του ΚΕΕΛΠΝΟ στη Μυτιλήνη και την Κω και με πρωτοβουλία της 4^{ης} Υγειονομικής Περιφέρειας αποφασίστηκε η αποστολή κλιμακίου με εθελοντές ιατρούς και νοσηλευτές στο νομό Κιλκίς.

Μετά την αίτηση για χρηματοδότηση, στις 29 Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου, ανακοινώθηκε με δελτίο τύπου, ότι εγκρίθηκε κονδύλι ύψους 3.270.000€ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την ενίσχυση των δημόσιων δομών υγείας και των παραρτημάτων του ΕΚΑΒ στο Ανατολικό Αιγαίο σε ανθρώπινο δυναμικό (141 θέσεις εργασίας) και την προμήθεια εξοπλισμού και υγειονομικού υλικού, κυρίως στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Μέχρι το διάστημα αυτό, είχαν οργανωθεί ιατρεία σε ημερήσια βάση σε δύο Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Αμυγδαλέζας και Πέτρου Ράλλη) στην Αττική.

Στις 29 Ιανουαρίου του 2016, ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Υγείας, συμμετέχοντας στις εργασίες του 138^{ου} Εκτελεστικού Συμβουλίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας στη Γενεύη, ανακοίνωσε ότι, κατά το 2015, περίπου 2.000 πρόσφυγες ή μετανάστες έτυχαν νοσοκομειακής περίθαλψης με κόστη που ξεπέρασαν τις 800.000€, έχει υπάρξει φροντίδα για επάρκεια σε φάρμακα και υγειονομικό υλικό (πχ εμβόλια, φυματίνη κ.α.) και άμεση φαρμακευτική κάλυψη για τους πρόσφυγες με χρόνιες μη μεταδιδόμενες παθήσεις (πχ διαβήτη).

Στις 29 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους, ο Υπουργός Υγείας, για την αντιμετώπιση των έκτατων αναγκών λόγω των αμείωτων μέχρι τότε προσφυγικών ροών και τη δημιουργία άτυπων καταυλισμών στην Αττική, ζήτησε από τους παρακάτω φορείς να προβούν στις ακόλουθες ενέργειες:

- Από την Ανώνυμη Εταιρεία Μονάδων Υγείας (ΑΕΜΥ) ζήτησε την άμεση αποστολή κλιμακίου για την καταγραφή αναγκών σε προσωπικό, φαρμακευτικό και υγειονομικό υλικό, τη διάθεση ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού για τη

στελέχωση του Ιατρείου στο λιμάνι του Πειραιά, τη μεταφορά μιας Κινητής Μονάδας στο λιμάνι του Πειραιά με σκοπό την επέκταση του ιατρείου στην πύλη Ε1 και τη συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς, κοινωνία των πολιτών και τις ΜΚΟ που επιχειρούν στο πεδίο για την κατάρτιση και εφαρμογή κατευθυντήριων οδηγιών σε θέματα ατομικής υγιεινής και δημόσιας υγείας.

- Από το ΚΕΕΛΠΝΟ ζήτησε την καταγραφή και περιγραφή του διαθέσιμου υγειονομικού και φαρμακευτικού υλικού (kit ατομικής υγιεινής) και των διαθέσιμων Κινητών Μονάδων.
- Από το ΕΚΑΒ ζήτησε τη διάθεση ενός ασθενοφόρου για τον πληθυσμό που έχει ατύπως καταλύσει στο λιμάνι του Πειραιά. Το ασθενοφόρο έχει σταθμεύσει παραπλεύρως του Ιατρείου που λειτουργεί στην Πύλη Ε1 και
- Από τη 2^η Υγειονομική Περιφέρεια (ΥΠΕ) ζήτησε τη διάθεση υγειονομικού προσωπικού για τη στελέχωση του ιατρείου και των Κινητών Μονάδων.

Κατά την σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 4 Μαρτίου του 2016 στο Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας (ΕΚΕΠΥ) υπό του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Υγείας, αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, η ύπαρξη ενός Συντονιστή 24ωρους βάσεως σε κάθε ιατρείο που λειτουργεί στα άτυπα σημεία φιλοξενίας ή συγκέντρωσης στην Αττική (λιμάνι Πειραιά, Ελληνικό), υπενθυμίστηκε η διάθεση ασθενοφόρου του ΕΚΑΒ στην πύλη Ε1 του Πειραιά, ενώ τονίστηκε ότι υπήρξε αντίστοιχη μέριμνα για το Ελληνικό και την πλατεία Βικτωρίας, με σκοπό την άμεση διακομιδή των όποιων περιστατικών.

Με Δελτίο Τύπου της 8 Μαρτίου του 2016, ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Υγείας, μεταξύ άλλων, δήλωσε πως το Υπουργείο Υγείας, για κάθε ενδεχόμενο εμφάνισης λοιμωδών νοσημάτων, έχει προχωρήσει στην πλήρη καταγραφή, τη βλέψη του επιδημιολογικού προφίλ και τη σύνθεση των πληθυσμών. Στο πλαίσιο αυτό, απεστάλησαν 2 μονάδες υγείας του ΚΕΕΛΠΝΟ στην Ειδομένη με τη συμμετοχή παιδιάτρων και γενικών ιατρών.

Στις 10 Μαρτίου 2016, το ΕΚΕΠΥ προχώρησε σε σχεδιασμό, ο οποίος περιλαμβάνει τη λειτουργία τριών ιατρείων στις δομές του Ελληνικού, όπου παρέχονται υγειονομικές υπηρεσίες από τους Γιατρούς του Κόσμου, τη WAHA International, την Επίλεκτη Ομάδα Ειδικών Αποστολών Αιγάλεω, το ΚΕΕΛΠΝΟ, τη Fair Planet, το Μητροπολιτικό Κοινωνικό Ιατρείο Ελληνικού, το Κοινωνικό Ιατρείο- Φαρμακείο Αλληλεγγύης Αθήνας κατά δομή και βάρδιες και διάθεση φαρμακευτικού υλικού από τους Φαρμακοποιούς του Κόσμου στη δομή των αφίξεων (δυτικό αεροδρόμιο). Στο

χώρο λιμένα του Πειραιά λειτουργεί επίσης ιατρείο με διάφορες ειδικότητες ιατρών και νοσηλευτές, μεταξύ αυτών και η κινητή μονάδα του Χαμόγελου του Παιδιού για την παιδιατρική κάλυψη, ενώ προγραμματίζεται και η λειτουργία φαρμακείου και κινητής οδοντιατρικής μονάδας. Στην Ειδομένη λειτουργούν οι δύο κινητές μονάδες του ΚΕΕΛΠΝΟ και δύο ασθενοφόρα του ΕΚΑΒ, ενώ οι δομές του Πολύκαστρου στη Νέα Καβάλα, του Χέρσου στο Κιλκίς και των Διαβατών (στρατόπεδο Αναγνωστόπουλου) θεωρούνται οργανωμένα Κέντρα για την υγειονομική φροντίδα των προσφύγων, υπό την επίβλεψη του στρατού σε 24ωρη βάση και την υποβοηθητική δράση εθελοντών ιατρών 3^{ης} και 4^{ης} Υγειονομικής Περιφέρειας, του Ιατρικού Συλλόγου του Κιλκίς και διαφόρων ΜΚΟ.

Μετά από αίτηση για χρηματοδότηση, στις 29 Ιουλίου του 2016, εγκρίθηκε κονδύλι ύψους 24.200.000€ από τη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με σκοπό την υγειονομική κάλυψη στον τομέα του προσφυγικού. Από το πρόγραμμα δημιουργούνται 850 θέσεις εργασίας και παρέχεται ενίσχυση των δομών του Δημόσιου Συστήματος Υγείας στις πύλες εισόδου, παροχή υγειονομικής κάλυψης και ψυχολογικής στήριξης σε πληθυσμό 57.000 προσφύγων στα Κέντρα φιλοξενίας, ενίσχυση του Συστήματος Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Δημόσιας Υγείας και διαχείριση και παρακολούθηση του Προγράμματος.

Στις 7 Σεπτεμβρίου του 2016, σε απάντηση του διοικητική του ΕΚΕΠΥ στον πρόεδρο του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών, αναρτήθηκε δελτίο τύπου, το τελευταίο του έτους για το προσφυγικό ζήτημα, σύμφωνα με το οποίο δηλωνόταν μεταξύ άλλων ότι έχει ολοκληρωθεί ο πρώτος κύκλος εμβολιασμού σε 11.000 παιδιά ηλικίας 12 μηνών έως 15 ετών και ότι το Υπουργείο Υγείας έχει προχωρήσει στο σχεδιασμό του προγράμματος εμβολιασμού σε χώρους φιλοξενίας μεταναστών και προσφύγων, υπό την εποπτεία του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Υγείας και τη διενέργεια των υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών και πιστοποιημένων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Γιατροί χωρίς Σύνορα, Γιατροί του Κόσμου, Διεθνής και Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός).

4.5 Μέτρα για τους αιτούντες διεθνή προστασία και τα ασυνόδευτα παιδιά.

4.5.1 Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής.

Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής θεσπίστηκε με το νόμο 3907/2011. Αποστολή της είναι η υποδοχή αλλοδαπών, που συλλαμβάνονται λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις απαραίτητες διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας. Η Υπηρεσία είναι αρμόδια για τη διασφάλιση των άμεσων αναγκών των προσφύγων – μεταναστών, καθώς και για την διεκπεραίωση διαδικασιών, όπως η εξακρίβωση στοιχείων/ ταυτότητας, η καταγραφή, ο ιατρικός έλεγχος, η ψυχοκοινωνική στήριξη, η ενημέρωση για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις και η μέριμνα για τα άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες. Οι διαδικασίες που ακολουθούν την αίτηση χορήγησης ασύλου ή άλλης μορφής διεθνούς προστασίας διεκπεραιώνονται από τις περιφερειακές υπηρεσίες πρώτης υποδοχής και περιλαμβάνουν την παραπομπή των ατόμων είτε στην Υπηρεσία Ασύλου (βλ. παρακάτω), είτε στην Ελληνική Αστυνομία, για τις περιπτώσεις που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις νόμιμης παραμονής στη χώρα. Σκοπός της δημιουργίας και λειτουργίας της Υπηρεσίας είναι η τήρηση της τάξης, η ενίσχυση του αισθήματος ασφάλειας των Ελλήνων πολιτών, η αποτελεσματικότερη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και ο σεβασμός στα δικαιώματα των προσφύγων.

Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής αποτελεί αυτόνομη υπηρεσία που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη και της οποίας προϊστάται Διευθυντής, ο οποίος ορίζεται από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, ύστερα από δημόσια πρόσκληση ενδιαφέροντος, με θητεία τριών ετών. Η Κεντρική Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής εδρεύει στη Λ. Συγγρού στην Αθήνα Αττικής. (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, 2017).

4.5.2 Η Υπηρεσία Ασύλου.

Η Υπηρεσία Ασύλου θεσπίστηκε με τον νόμο 3907/2011 και αποτελεί την πρώτη αυτόνομη δομή της χώρας που ασχολείται με την εξέταση των αιτημάτων ασύλου, και ευρύτερα διεθνούς προστασίας. Αποστολή της είναι η παραλαβή, εξέταση και εξαγωγή απόφασης για τα αιτήματα ασύλου που υποβάλλονται στην Ελλάδα, με την εφαρμογή των διατάξεων της ελληνικής νομοθεσίας περί της παροχής πολιτικού ασύλου και άλλων μορφών διεθνούς προστασίας, σε άτομα που έχουν εγκαταλείψει τη χώρα τους για λόγους φόβου δίωξης, φυλετικούς, θρησκευτικούς, εθνικής καταγωγής, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα. Επίσης, συμβάλλει στη

διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής για τη διεθνή προστασία και τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και την Ευρωπαϊκή Ένωση στους τομείς δραστηριότητάς της και παρέχει τη διοικητική υποστήριξη στην Αρχή Προσφυγών (βλ. παρακάτω).

Η Υπηρεσία Ασύλου υπάγεται απ' ευθείας στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη. Προϊστάται αυτής Διευθυντής σε επίπεδο Γενικού Γραμματέα, ο οποίος ορίζεται από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, ύστερα από δημόσια πρόσκληση ενδιαφέροντος, με θητεία τριών ετών. (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Άσυλο και Μετανάστευση, 2017).

Στο πλαίσιο λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου, όσοι αιτούντες άσυλο λαμβάνουν από την Υπηρεσία ένα Δελτίο Αιτούντος Διεθνούς Προστασίας. Το εν λόγω δελτίο δεν αντικαθιστά το δελτίο αιτήσαντος ασύλου (ροζ κάρτα) που εκδίδει η Ελληνική Αστυνομία, αλλά δίνεται σε όσους έχουν καταθέσει αίτηση χορήγησης ασύλου στην Υπηρεσία.

4.5.3 Η Αρχή Προσφυγών.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου 4375/2016 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις», η Αρχή Προσφυγών υπάγεται απ' ευθείας στον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και συγκροτείται από την Κεντρική Διοικητική Υπηρεσία και από τις Επιτροπές Προσφυγών, οι οποίες είναι αρμόδιες για την εξέταση, τη λήψη και την έκδοση αποφάσεων επί των ενδικοφανών προσφυγών κατά των αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου.

Η Αρχή Προσφυγών συντάσσει κάθε τρεις μήνες έκθεση πεπραγμένων για το έργο της κατά την προηγούμενη περίοδο αναφοράς, την οποία υποβάλλει στο Συνήγορο του Πολίτη. Στην έκθεση περιλαμβάνονται τα αριθμητικά και στατιστικά δεδομένα που αφορούν τη λειτουργία της, τον αριθμό των προσφυγών που υποβλήθηκαν, τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν, το ποσοστό υποθέσεων που εξετάστηκαν με την προφορική ή την έγγραφη διαδικασία, το χρόνο ολοκλήρωσης της εξέτασης της κάθε προσφυγής, το ποσοστό χορήγησης καθεστώτος πρόσφυγα και επικουρικής

προστασίας, τις αποφάσεις κατά των οποίων ασκήθηκε αίτηση ακυρώσεως στο αρμόδιο δικαστήριο και τον αριθμό υποθέσεων στις οποίες ο προσφεύγων παρέστη με νομικό παραστάτη, καθώς και τον αριθμό των προσφευγόντων οι οποίοι αιτήθηκαν και επωφελήθηκαν από δωρεάν νομική συνδρομή. (ΦΕΚ, ν. 4375/2016, σ. 1201-1202).

4.5.4 Δικαιώματα και υποχρεώσεις αιτούντων διεθνή προστασία.

Οι πρόσφυγες – μετανάστες που έχουν αιτηθεί διεθνή προστασία δύνανται να εργασθούν υπό τις προϋποθέσεις που θέτει η ελληνική νομοθεσία, να κυκλοφορούν ελεύθερα στη χώρα, με εξαίρεση αυτών στον οποίων το δελτίο που έχουν λάβει από την Υπηρεσία Ασύλου ορίζει συγκεκριμένο τμήμα της χώρας, να τους παρέχονται ίδια ασφαλιστικά δικαιώματα και υποχρεώσεις, ως εργαζόμενοι, με τους Έλληνες πολίτες, δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, εφόσον πρόκειται για ανασφάλιστα και άπορα άτομα, δωρεάν δημόσια εκπαίδευση για τους ανήλικους, πρόσβαση σε επαγγελματική κατάρτιση και χορήγηση επιδόματος αναπηρίας, εφόσον πρόκειται για άτομο με αναπηρία 67% και άνω και καθίσταται αδύνατη η πρόσβαση αυτού σε Κέντρο φιλοξενίας.

Στους πρόσφυγες – μετανάστες αιτούντων διεθνή προστασία απαγορεύεται η απέλασή τους έως ότου τελειώσει η εξέταση της αίτησής τους, η έξοδος αυτών από τη χώρα και ο ερχομός της οικογένειάς αυτών από τη χώρα καταγωγής τους.

Ως αιτούντες διεθνή προστασία, υποχρεούνται στη συνεργασία με τις ελληνικές αρχές για κάθε θέμα σχετικό με την αίτηση και την εξακρίβωση των στοιχείων της ταυτότητάς τους, στην αφ' εαυτού ανανέωση, πριν τη λήξη και κατά το αργότερο κατά την επόμενη εργάσιμη ημέρα μετά τη λήξη ισχύος, του δελτίου στην Υπηρεσία Ασύλου, στην ενημέρωση της Υπηρεσίας για τη διεύθυνση κατοικίας και τα στοιχεία επικοινωνίας, καθώς και για κάθε αλλαγή αυτών, στην τήρηση των προθεσμιών που ορίζονται στα διάφορα στάδια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης, στην αποκάλυψη της πραγματικής οικονομικής κατάστασης, σε περίπτωση που απολαμβάνουν αποδοχές από το Κράτος και στη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που τίθενται σε αυτούς σε περίπτωση στέγασης σε Κέντρο φιλοξενίας ή άλλο χώρο. (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, 2017).

4.5.5 Προστασία για τα ασυνόδευτα παιδιά προσφύγων - μεταναστών.

Η εμπορία ανθρώπων καταπατά τα ανθρώπινα δικαιώματα, στερώντας από τα θύματά της την αξιοπρέπεια, την αυτοπεποίθηση και τον έλεγχο της ζωής τους. Εκατομμύρια άνθρωποι γίνονται ετησίως θύματα της εμπορίας ανθρώπων, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών είναι γυναίκες και παιδιά. Κατά την προσφυγική κρίση και λόγω της ευαλωτότητας των μεταναστών και προσφύγων, οργανωμένα κυκλώματα παράνομης διακίνησης ή/ και εμπορίας ανθρώπων, αλλά και μεμονωμένα φυσικά πρόσωπα, αναζήτησαν τα νέα θύματά τους ανάμεσα κυρίως στα παιδιά.

Με βάση τα παραπάνω, η Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού συντόνισε και εφάρμοσε το πρόγραμμα «Νοτιοανατολικό Δίκτυ Προστασίας: Πρόληψη της εμπορίας παιδιών και προστασία ασυνόδευτων ανηλίκων στα ελληνοτουρκικά σύνορα» (Southeast Safe Net: Preventing child trafficking and protecting unaccompanied minors in Greek- Turkish Borders- SESN). Το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων) και εταίρος υλοποίησης αυτού είναι το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό, με υπεύθυνο φορέα το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και σε συνεργασία με διάφορες ΜΚΟ και λοιπούς οργανισμούς, ως φορείς υλοποίησης, λειτουργούν οι παρακάτω δομές και χώροι:

- Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αλλοδαπών Ανωγείων, Κρήτη:
Φορέας υλοποίησης: Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης
Χωρητικότητα: 25 άτομα
Χρηματοδότηση: αυτοχρηματοδοτούμενο
- Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αλλοδαπών, Αγριά Βόλου
Φορέας υλοποίησης: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
Χωρητικότητα: 48 άτομα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας -Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων

- Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Μακρινίτσα Βόλου
Φορέας υλοποίησης: ΑΡΣΙΣ - Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
Χωρητικότητα: 30 άτομα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας -Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων
- Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Ωραιόκαστρο Θεσσαλονίκης
Φορέας υλοποίησης: ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
Χωρητικότητα: 30 άτομα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας -Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων
- Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Αλλοδαπών, Αθήνα
Φορέας υλοποίησης: Αποστολή της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών
Χωρητικότητα: 20 άτομα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας -Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων
- Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αλλοδαπών, Αθήνα
Φορέας υλοποίησης: Σύλλογος Μερίμνης Ανηλίκων
Χωρητικότητα: 15 άτομα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας -Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων
- Ξενώνας Υποδοχής και Στήριξης Ασυνόδευτων Κοριτσιών, Γυναικών και Μονογονεϊκών Οικογενειών, Αθήνα
Φορέας υλοποίησης: Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης
Χωρητικότητα: 70 άτομα
Χρηματοδότηση: αυτοχρηματοδοτούμενο
- Ξενώνας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Αλεξανδρούπολη
Φορέας υλοποίησης: ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
Χωρητικότητα: 25 άτομα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας -Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων
- Διαμερίσματα σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Λέσβο (25 διαμερίσματα)
Φορέας υλοποίησης: PRAKSIS
Χωρητικότητα: 120 άτομα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας -Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων
- Εστία Προσφύγων – Ξενώνας Υποδοχής Μονογονεϊκών Οικογενειών και Οικογενειών, Αθήνα
Φορέας υλοποίησης: ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
Χωρητικότητα: 48 άτομα και επιπλέον 10 σε δύο κοινωνικά διαμερίσματα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας -Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων

- Ξενώνας Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο, Αθήνα
Φορέας υλοποίησης: Γιατροί του Κόσμου, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
Χωρητικότητα: 70 άτομα
Χρηματοδότηση: Ενιαίος Οικονομικός Χώρος (Πρόγραμμα SOAM)
- Ξενώνας Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο και Οικογενειών, Αθήνα
Φορέας υλοποίησης: ΜΚΟ Νόστος
Χωρητικότητα: 70 άτομα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας -Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων
- Κέντρο Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο Λαυρίου
Φορέας υλοποίησης: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
Χωρητικότητα: 260 άτομα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας - Κρατικός προϋπολογισμός
- Ξενώνας Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο «Μέλλον», Αθήνα
Φορέας υλοποίησης: Νόστος, Ίσισ Εργοερευνητική και ΕΑΔΑΠ
Χωρητικότητα: 102 άτομα (60 ανήλικοι και 42 μονογονεϊκές)
Χρηματοδότηση: Ενιαίος Οικονομικός Χώρος (Πρόγραμμα SOAM)
- ΣΤΕΓΗ PLUS – Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και Αιτούντων Άσυλο, Αθήνα
Φορέας υλοποίησης: PRAKSIS, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
Χωρητικότητα: 30 ασυνόδευτοι ανήλικοι
Χρηματοδότηση: Ενιαίος Οικονομικός Χώρος (Πρόγραμμα SOAM)
- ΣΤΕΓΗ PLUS – Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και Αιτούντων Άσυλο, Πάτρα
Φορέας υλοποίησης: PRAKSIS, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
Χωρητικότητα: 70 άτομα (30 ασυνόδευτοι ανήλικοι και 40 κυρίως μονογονεϊκές)
Χρηματοδότηση: Ενιαίος Οικονομικός Χώρος (Πρόγραμμα SOAM)
- Δομή Φιλοξενίας για Αιτούντες Άσυλο, Λέσβος
Φορέας υλοποίησης: Ηλιαχτίδα
Χωρητικότητα: 10 άτομα σε τρία διαμερίσματα
Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας- Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων
- Ξενώνας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Παιδιών, Αθήνα
Φορέας υλοποίησης: PRAKSIS
Χωρητικότητα: 24 ασυνόδευτοι ανήλικοι
Χρηματοδότηση: Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση
- Φιλοξενείο Αιτούντων Άσυλο του Δήμου Θεσσαλονίκης
Φορέας υλοποίησης: Δήμος Θεσσαλονίκης, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, ΆΡΣΙΣ

Χωρητικότητα: 28 άτομα (7 οικογένειες)

Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας- Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων (UNHCR, 2015)

Θα πρέπει να σημειωθεί πως κατά διαστήματα, ασυνόδετοι ανήλικοι φιλοξενήθηκαν και φιλοξενούνται σε επιπλέον δημόσιες δομές, όπως το Κέντρο Φιλοξενίας της Αμυδαλέζας, το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων στην Κόνιτσα, το Κέντρο Παιδικής μέριμνας Παπάφειο Θεσσαλονίκης «Ο Μελιτεύς» και η μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας Παιδιού – Αναρρωτήριο Πεντέλης, καθώς και μερικώς, κατά κύριο λόγο, ιδιωτικές δομές σε συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση, όπως το «Περιβολάκι» (υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής και Εργασίας και Γιατροί του Κόσμου) και το «Ελαία» (Γιατροί του Κόσμου και Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης) στην Παιανία, τον Ξενώνα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Παιδιών στο Καλαμάκι Αττικής (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ΜΚΟ Save the children, Υπουργείο Εσωτερικών, Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας της Περιφέρειας Αττικής και Ευρωπαϊκή Επιτροπή) κλπ.

Συνολικά στην Ελλάδα λειτουργούν 48 ξενώνες ασυνόδευτων ανηλίκων, δυναμικότητας 1.256 ατόμων. Στους ξενώνες αυτούς, που λειτουργούν υπό τη γενική εποπτεία του Ελληνικού Κράτους, απασχολούνται κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι, προσωπικό φροντίδας και φύλαξης σε 24ωρη βάση, παρέχονται υπηρεσίες νομικής εκπροσώπησης, εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

4.6 Παροχή νομικής συνδρομής σε αιτούντες διεθνή προστασία.

Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση αρ. οικ. 12205/2016 (ΦΕΚ 2864/Β/9-9-2016) των υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – Οικονομικών, στους αιτούντες διεθνή προστασία παρέχεται δωρεάν νομική συνδρομή στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας σε δεύτερο βαθμό, χρηματοδοτούμενη από την Υπηρεσία Ασύλου, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις της εν λόγω απόφασης.

Εφόσον προηγηθεί και γίνει δεκτή η αίτηση των ενδιαφερομένων, παρέχεται νομική συνδρομή από δικηγόρο που περιλαμβάνεται στο Μητρώο Δικηγόρων της Υπηρεσίας Ασύλου, ο οποίος επιλέγεται από το τμήμα Συντονισμού της Υπηρεσίας. Σε περίπτωση

που δεν κατέστη εφικτή η σύσκεψη του αιτούντος με το δικηγόρο που του ανατέθηκε για λόγους που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του αιτούντος, ο αιτών δικαιούται να ζητήσει την αναβολή της προσφυγής του. Η νομική συνδρομή περιλαμβάνει:

- i. Τη σύνταξη και κατάθεση της προσφυγής, εφόσον δεν έχει ασκηθεί,
- ii. Την παράταση ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής Προσφυγών, εφόσον ο αιτών κληθεί σε προφορική ακρόαση,
- iii. Τη σύνταξη και κατάθεση υπομνήματος και κάθε άλλου απαιτούμενου εγγράφου ή στοιχείου,
- iv. Την πραγματοποίηση συσκέψεων με τον αιτούντα για την κατάλληλη προετοιμασία της υπόθεσής του. Κατά τις συσκέψεις παρέχονται δωρεάν υπηρεσίες διερμηνείας, με μέριμνα της Υπηρεσίας Ασύλου, οι οποίες δεν μπορούν να υπερβαίνουν αθροιστικά τις τρεις ώρες.

Το ύψος της αμοιβής των δικηγόρων ορίζεται σε ογδόντα (80) ευρώ πλέον ΦΠΑ ανά υπόθεση (ατομικό φάκελο αίτησης διεθνούς προστασίας) και καταβάλλεται από την Υπηρεσία Ασύλου. Σε περίπτωση που έχει υποβληθεί αίτηση διεθνούς προστασίας εξ' ονόματος μελών οικογένειας αιτούντος και εφόσον σε πρώτο βαθμό έχει εκδοθεί μία απόφαση που αφορά όλα τα μέλη της οικογένειας, για τον υπολογισμό της αμοιβής του δικηγόρου η υπόθεση λογίζεται ως μία. (Ε-νομοθεσία.gr, 2017).

Στις νομικές υπηρεσίες προς τους πρόσφυγες- μετανάστες συμμετέχουν κρατικοί υπάλληλοι/συνεργάτες, υπάλληλοι των ΜΚΟ, ενώ μεγάλη είναι και η συμβολή των εθελοντών είτε μελών δικηγορικών συλλόγων είτε ελεύθερων επαγγελματιών. Συμπληρωματικά, στις 29 Ιουλίου του 2016 υπογράφηκε συμβόλαιο συνεργασίας από τον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης σε θέματα Μεταναστευτικής Πολιτικής με το Συμβούλιο Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρώπης και την Ένωση Γερμανικών Δικηγορικών Συλλόγων για τη δωρεάν παροχή νομικής βοήθειας σε πρόσφυγες και μετανάστες, το οποίο αφορά τις δομές στη Λέσβο και περιλαμβάνει μόνον εθελοντές δικηγόρους που χρηματοδοτούνται από τις εθνικές αντιπροσωπίες τους. (ΕΡΤ, Αναστασία Σπυριδάκη, 2016).

4.7 Διάσωση/ προστασία προσφύγων – μεταναστών.

Σύμφωνα με την Πανελλήνια Ένωση Αξιωματικών Λιμενικού Σώματος (Αρ. Πρωτ: Φ.200/Ε/46/16), εντός του έτους 2015, το Λιμενικό Σώμα προέβη σε 1.047 κλήσεις προς την Τουρκία, για ομαδικούς εντοπισμούς σκαφών από τα παράλια της χωρίς καμία ανταπόκριση. Τα περιστατικά έρευνας και διάσωσης για το 2015, αγγίζουν τα 2.931, στα οποία διεσώθησαν 103.372 άτομα, ενώ υπήρξαν απώλειες 271 ατόμων, οι αγνοούμενοι έφτασαν τους 152 και το ποσοστό θνησιμότητα στο 0,26%, ενώ από τους πρώτους κιάλας μήνες του 2016, ο μέσος όρος ημερήσιων αφίξεων προσφύγων – μεταναστών γνώρισε αύξηση 1277%, τα περιστατικά έρευνας και διάσωσης 1653% και τα διασωθέντα άτομα 2503%.

Το διάστημα αυτό της διετίας 2015-2016, οι αστυνομικές και λιμενικές αρχές προχώρησαν στη σύλληψη συνολικά 2.224 διακινητών μη νόμιμων αλλοδαπών. (Ελληνική Αστυνομία, Στοιχεία παράνομης μετανάστευσης, 2017).

Ο ρόλος των Κέντρων Συντονισμού Διάσωσης είναι καθοριστικός για τη διασφάλιση της συνεργασίας και του συντονισμού των ρυθμίσεων που προβλέπουν οι τροποποιήσεις της Σύμβασης για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα (SOLAS) και της Σύμβασης για τη Ναυτική Έρευνα και Διάσωση (SAR). Στους πρόσφυγες – μετανάστες, κατά τη διάσωσή τους στη θάλασσα παρέχεται βοήθεια, αποβίβαση των διασωθέντων από το πλοίο και μεταφορά αυτών σε ασφαλή τόπο. Τα κέντρα φέρουν την ευθύνη για τις διαδικασίες αυτές, καθώς επίσης για τη συνεννόηση με άλλες υπηρεσίες με σκοπό την καταγραφή της ιθαγένειας, του καθεστώτος και των ειδικότερων περιστάσεων των διασωθέντων, για τις προσωρινές ρυθμίσεις της φιλοξενίας αυτών μέχρι το τέλος της εξέτασης αυτών των θεμάτων και για τα μέτρα που είναι αναγκαίο να ληφθούν ώστε να απαλλαχθεί να απαλλαγεί το πλοίο που έκανε τη διάσωση όσο το δυνατόν συντομότερα.

Στα τέλη του 2014, έχοντας ήδη έρθει αντιμέτωποι με το μεταναστευτικό κύμα, το Λιμενικό Σώμα- Ελληνική Ακτοφυλακή υπέγραψε μνημόνιο συνεργασίας με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Σε αυτό καθορίζονταν και διαχωρίζονταν οι δράσεις και ενέργειες και των δύο φορέων στο πλαίσιο υποδοχής των μικτών μεταναστευτικών ομάδων.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες αναλαμβάνει την:

- τοποθέτηση προσωπικού που συνεργάζεται με αυτή σε επιλεγμένες παραμεθόριες περιοχές: Λέσβο, Χίο, Σάμο και Δωδεκάνησα, το οποίο θα συντονίζεται από προσωπικό και συνεργάτες με έδρα την Αθήνα,
- παρακολούθηση των συνθηκών εισόδου, αποβίβασης και πρώτης υποδοχής με σκοπό την υποστήριξη των σχετικών κρατικών διαδικασιών,
- διεξαγωγή συνεδριών ενημέρωσης, είτε σε ομάδες είτε ατομικά, με τη συνδρομή κατάλληλα καταρτισμένων διερμηνέων, για τους νεοαφιχθέντες που κρατούνται προσωρινά στους χώρους αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος με σκοπό την εξοικείωσή τους αναφορικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, μετά την παροχή σε αυτούς άμεσης ανθρωπιστικής βοήθειας και αφού έχουν ολοκληρωθεί οι ποινικές ή ανακριτικές διαδικασίες,
- στενή συνεργασία με το Λιμενικό Σώμα για την παροχή κάθε μορφής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένων ενημερωτικού υλικού και μη διατροφικών ειδών, όπου είναι δυνατόν,
- υποστήριξη κάθε προσπάθειας συντονισμού μεταξύ φορέων σε τοπικό επίπεδο,
- ενημέρωση του Λιμενικού Σώματος σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, αναφορικά με οποιαδήποτε πληροφορία έχει περιέλθει στην Ύπατη Αρμοστεία για περιστατικά που συμβαίνουν στη θάλασσα, με παρατηρήσεις και διαπιστώσεις σχετικά με υποθέσεις που χειρίζεται το Λιμενικό Σώμα και απαιτούν ειδική μεταχείριση και παρακολούθηση, καθώς και για ισχυρισμούς αθέμιτων πρακτικών ή συμπεριφορών που αφορούν το προσωπικό του Λιμενικού Σώματος.

Το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή αναλαμβάνει τη:

- γνωστοποίηση, σε εύλογο χρονικό διάστημα στην Ύπατη Αρμοστεία, πληροφοριών σχετικά με κάθε νέα άφιξη, τοποθεσία και στοιχεία περί ηλικίας, φύλου και

εθνικότητας και ενημέρωση σε περιπτώσεις απώλειας ζωής ή αγνοουμένων και για την ανάληψη κάθε σχετικής με αυτά δράσης,

- πρόσβαση της Ύπατης Αρμοστείας και των συνεργατών αυτής στους νεοαφιχθέντες αλλοδαπούς με σκοπό την παροχή πρώτης ενημέρωσης αναφορικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτών,
- ενημέρωση για τις δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση του πλαισίου της πρώτης υποδοχής,
- ανταπόκριση στις ανακοινώσεις και εκθέσεις που υποβάλλει η Ύπατη Αρμοστεία προς το Λιμενικό Σώμα και
- μέριμνα ώστε τα πρόσωπα που εκφράζουν την επιθυμία να ζητήσουν διεθνή προστασία να παραπέμπονται εγκαίρως στην καθ' ύλη αρμόδια αρχή. (Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου, αρ. σχεδίου:5017 – Καραγεωργόπουλος Ι., 2014).

4.8 Η εκπαίδευση των προσφύγων – μεταναστών.

Η υπουργική απόφαση αρ. Φ951.1/97/920650/Σ.6329 των υπουργών Εθνικής Άμυνας – Οικονομικών, όπως δημοσιεύθηκε στη ΦΕΚ στις 23 Σεπτεμβρίου του 2016, ορίζει την ίδρυση και λειτουργία των Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση Προσφύγων (ΔΥΕΠ). Οι δομές αυτές θα λειτουργούν εντός των σχολικών μονάδων εκείνων των Περιφερειακών Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας (βλ. Παραρτήματα), στα όρια των οποίων υφίστανται κέντρα φιλοξενίας. Για την εκπαίδευση παιδιών ηλικίας 4-5 ετών ιδρύονται ΔΥΕΠ ως παραρτήματα νηπιαγωγείων οι οποίες θα λειτουργούν εντός των κέντρων φιλοξενίας, ενώ το ίδιο είναι εφικτό και για τα παιδιά ηλικίας 6-12 ετών (δημοτικό) και 13-15 ετών (γυμνάσιο), εφόσον συντρέχουν τα κριτήρια της εύλογης απόστασης από το κέντρο φιλοξενίας και της ύπαρξης διαθέσιμων και κατάλληλων αιθουσών, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων κατόπιν εισήγησης του Περιφερειακού Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ο κατώτερος αριθμός μαθητών για τον οποίο δημιουργείται τμήμα ΔΥΕΠ ορίζεται στους 10 μαθητές και ο ανώτερος στους 20 μαθητές.

Τα παραρτήματα νηπιαγωγείου λειτουργούν κατά τις πρωινές ώρες 08:20 έως 13:00 και ακολουθούν το ωρολόγιο πρόγραμμα του ενιαίου τύπου ολοήμερου νηπιαγωγείου, τα παραρτήματα δημοτικού και γυμνασίου που λειτουργούν στα κέντρα φιλοξενίας θα λειτουργούν από τις 08:30 έως τις 12:30 με το πρόγραμμα της 15λεπτης υποδοχής των μαθητών, των τεσσάρων διδακτικών περιόδων διάρκειας 45 λεπτών έκαστος και των τριών 15λεπτων ενδιάμεσων διαλειμμάτων, ενώ οι ΔΥΕΠ που ιδρύονται εντός των σχολικών μονάδων θα λειτουργούν από τις 14:00 έως τις 16:00, ακολουθώντας το ίδιο πρόγραμμα με αυτό των μαθητών εντός των δομών φιλοξενίας. Τα παιδιά των τάξεων του δημοτικού διδάσκονται ελληνική γλώσσα (6 ώρες/ βδομάδα), αγγλικά (4 ώρες/ βδομάδα), μαθηματικά (3 ώρες/βδομάδα), φυσική αγωγή (3 ώρες/ βδομάδα), πληροφορική (2 ώρες/βδομάδα) και αισθητική αγωγή – εικαστικά, μουσική, θεατρική αγωγή- (2 ώρες/ βδομάδα). Τα παιδιά των τάξεων του γυμνασίου διδάσκονται ελληνική γλώσσα (6 ώρες/ βδομάδα), αγγλικά (4 ώρες/βδομάδα), μαθηματικά (4 ώρες/ βδομάδα), φυσική αγωγή (2 ώρες/ βδομάδα), πληροφορική (2 ώρες/ βδομάδα), πολιτισμό και δραστηριότητες (2 ώρες/ βδομάδα).

Τη χρηματοδότηση του διορισμού των πρόσθετων νηπιαγωγών στα νηπιαγωγεία των δομών φιλοξενίας έχει αναλάβει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, ενώ Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και λοιποί φορείς παρέχουν προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης και εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Για την ομαλή λειτουργία των τάξεων υποδοχής (δημοτικών και γυμνασίων) σε σχολεία που βρίσκονται πλησίον των δομών φιλοξενίας (βλ. Παραρτήματα), έχει προβλεφθεί η αύξηση και πρόσληψη αναπληρωτών δασκάλων και καθηγητών με κονδύλια που έχουν εξασφαλιστεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, ενώ την κάλυψη του κόστους μεταφοράς των παιδιών από τις δομές φιλοξενίας στα σχολεία, καθώς και των πρόσθετων εξόδων για την καθαριότητα και συντήρηση των σχολικών μονάδων έχει αναλάβει ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης.

Για τα παιδιά άνω των 15 ετών και τους ενήλικες, θα υπάρξει ειδική μέριμνα για την παροχή μαθημάτων γλωσσομάθειας, αθλητικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων και προγραμμάτων τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης. Τα παιδιά άνω των 15 ετών έχουν τη δυνατότητα να φοιτήσουν, αφού έχουν μάθει την ελληνική γλώσσα, στις τεχνικές, επαγγελματικές και άλλες σχολές της χώρας ή να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους στα τριτάξια λύκεια. Η πολιτεία θα εξασφαλίσει την παροχή βεβαιώσεων σπουδών

και την πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων σε όσους περατώνουν επιτυχώς τη φοίτησή τους. Για τις παραπάνω δράσεις έχουν εξασφαλιστεί οι αναγκαίοι πόροι από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, ενώ παράλληλα ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης έχει εξασφαλίσει την αναγκαία χρηματοδότηση από κονδύλια της Γενικής Διεύθυνσης Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Για την κάλυψη των αναγκών μεταφοράς, καθαριότητας κλπ. (Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Δράσεις για την εκπαίδευση των παιδιών των προσφύγων, 2016).

4.9 Ο ρόλος των δημοτικών αρχών και των κρατικών φορέων στην ενίσχυση των προσφύγων.

Το προσφυγικό ζήτημα της Ελλάδας κρίθηκε τόσο μεγάλο, άμεσο και δύσκολο που για την επίλυση των προβλημάτων των προσφύγων δημιουργήθηκε στρατηγικό και επιχειρησιακό πλάνο από την κυβέρνηση και από εγχώριες, και μη, μη κυβερνητικές οργανώσεις. Ωστόσο, πέραν των μέτρων που λήφθηκαν από τους άνω φορείς, συμμετοχή στη δράση παρείχαν επιπλέον, ως μονάδες, δημοτικές αρχές και κρατικοί φορείς.

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, όντας παρούσα στον ελλαδικό χώρο από την αρχή της προσφυγικής κρίσης, οι Δήμοι Αλεξάνδρειας, Δολιανών, Έβρου, Δέλτα, Δράμας, Θεσσαλονίκης, Καστελόριζου, Κατερίνης, Λέρου, Λέσβου, Πειραιά, Πέλλας, Ρόδου, Σάμου, Σύμης, Τήλου και Χίου συνέβαλλαν στην αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος, φροντίζοντας τις ανάγκες που προέκυπταν στην εκάστοτε περιοχή και δομή φιλοξενίας.

Αναλυτικότερα, ο Δήμος Αλεξάνδρειας και ο Δήμος Δολιανών παρείχαν μη διατροφικά προϊόντα από τον Απρίλιο και στεγαστικές υπηρεσίες από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, ο Δήμος Έβρου παρείχε υπηρεσίες υγιεινής στους πρόσφυγες του άτυπου καταυλισμού της Ειδομένης το Δεκέμβριο του 2015, ενώ συγκεκριμένα υπηρεσίες καθαριότητας και σκουπίσματος παρείχε ο Δήμος Δέλτα στη δομή των Διαβατών τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016 και υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης ο Δήμος Δράμας στο τοπικό ιατρείο τον Μάιο και Ιούνιο του ίδιου έτους. Ο Δήμος

Θεσσαλονίκης ήρθε αντιμέτωπος με την υπερσυγκέντρωση των προσφύγων στο λιμάνι της πόλης και λόγω αυτού παρείχε συντονιστικές υπηρεσίες τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016, ενώ μεγαλύτερη δράση ανέλαβε ο Δήμος Καστελόριζου, καθώς τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του ίδιου έτους προσέφερε τόσο στεγαστικές, συντονιστικές και υπηρεσίες υγιεινής στους πρόσφυγες των δομών φιλοξενίας, όσο και υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, επισιτιστικές και παροχής μη διατροφικών ειδών στους πρόσφυγες που νοσηλεύονταν στο κέντρο υγείας του νησιού. Παράλληλα και παρόμοια, ο Δήμος Κατερίνης παρείχε υπηρεσίες υγιεινής στο κτήμα «Ηρακλής» και υπηρεσίες καθαριότητας στη δομή της Νέας Χράνης τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016, ο Δήμος Λέρου παρείχε επισιτιστική βοήθεια στους πρόσφυγες του νησιού τους μήνες Δεκέμβριος 2015 και Μάρτιος 2016, στεγαστικές υπηρεσίες τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2016, συντονιστικές υπηρεσίες από τον Ιανουάριο έως το Μάρτιο και υπηρεσίες υγιεινής το Μάρτιο του ίδιου έτους. Μεγάλη δραστηριοποίηση, επίσης, παρουσίασε ο Δήμος Λέσβου, και το Λιμενικό Ταμείο αυτού ως δημοτικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, καθώς παρουσία αυτών κατεγράφη στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υγιεινής από το Σεπτέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στις δομές του Καρά Τεπέ και της Μόριας, στον τομέα της μεταφοράς προσφύγων από τον Οκτώβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, στον τομέα της στέγασης και του συντονισμού από τον Δεκέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016 και στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης το Μάρτιο του 2016, στο κέντρο υγείας του νησιού. Ο Δήμος Πειραιά συνέβαλλε στις υπηρεσίες υγιεινής που έλαβαν οι πρόσφυγες του λιμανιού τον Ιούνιο του 2016, ο Δήμος Πέλλας προχώρησε στη διανομή μη διατροφικών ειδών, κυρίως ενδυμάτων και υποδημάτων, και στην παροχή υπηρεσιών συντονισμού και υγιεινής στη δομή των Γιαννιτσών από τον Απρίλιο και υπηρεσιών στέγασης από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, ενώ ο Δήμος Ρόδου προσέφερε το οικοδόμημα των παλαιών σφαγείων του νησιού για τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων, όπου παρέχονταν υπηρεσίες προστασίας, συντονισμού, υγιεινής και επισιτισμού από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016. Επιπλέον, ο Δήμος Σάμου προσέφερε στους πρόσφυγες του νησιού διατροφική βοήθεια από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Μάρτιο του 2016, συντονιστικές υπηρεσίες το μήνα Μάρτιο, παροχή στέγασης και μη διατροφικών προϊόντων το μήνα Ιούνιο 2016 στο λιμάνι Μαλαγαρίου, ο Δήμος Σύμης, μέσω του κέντρου υγείας του νησιού, ανέλαβε την ιατρική περίθαλψη των προσφύγων από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016 και ο Δήμος Τήλου παρείχε στεγαστικές, συντονιστικές, ιατρικές, επισιτιστικές υπηρεσίες και υπηρεσίες παροχής

Internet, μη διατροφικών ειδών και προστασίας το Δεκέμβριο του 2015. Τέλος, παρουσία του Δήμου της Χίου κατεγράφη στη Σούδα παρέχοντας συντονιστικές υπηρεσίες από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 και τον Ιούνιο, μόνο, ο Δήμος παρείχε υπηρεσίες παιδικής προστασίας και επικοινωνίας των προσφύγων με την κοινότητα στη Σούδα και προστασία ανήλικων και θυμάτων σεξιστικής βίας στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ, στα νοσοκομεία και γενικότερα το δημόσιο σύστημα υγείας του νησιού.

Αντίστοιχη δράση παρουσίασαν και τα υπουργεία Άμυνας, Εσωτερικών, Μακεδονίας και Θράκης, Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Παιδείας και το υπουργείο Υγείας.

Η δράση του Υπουργείου Άμυνας διαχωρίστηκε σε αυτή του Ναυτικού και του Στρατού και της Αεροπορίας. Το Ελληνικό Ναυτικό έχει καταγεγραμμένη παρουσία από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 στη δομή του Ελαιώνα, με την παροχή πρωινού και μεσημεριανού γεύματος στους πρόσφυγες που φιλοξενούνται σε αυτή και τον μήνα Ιούνιο δραστηριοποιήθηκε, επίσης, στο Σκαραμαγκά προσφέροντας υπηρεσίες στεγαστικές, συντονιστικές, ιατρικής περίθαλψης και παροχής μη διατροφικών ειδών και στη Μόρια της Λέσβου, με υπηρεσίες υγιεινής και επισιτιστικής βοήθειας. Η Ελληνική Αεροπορία δραστηριοποιήθηκε από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, στη Νέα Χράνη και το κτήμα «Ηρακλής» στην Πιερία, παρέχοντας μη διατροφικά είδη και υπηρεσίες στέγασης, σίτισης και προστασίας, ενώ παράλληλα, ο Ελληνικός Στρατός προσέφερε:

- στεγαστικές υπηρεσίες από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 στις δομές των Διαβατών, της Νέας Καβάλας, του Χέρσου, των Γιαννιτών, της Αλεξάνδρειας, του στρατοπέδου Αρματολού Κόκκινου στη Βέροια και του camping «Νηρέας» και από τον Μάιο έως τον Ιούνιο στην Πέτρα Ολύμπου,
- υπηρεσίες παροχής μη διατροφικών ειδών από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 στα Διαβατά, το Χέρσο, τη Νέα Καβάλα και στο camping «Νηρέας», από τον Μάιο ως τον Ιούνιο στα Δολιανά, την Αλεξάνδρεια, τα Γιαννιτά, την Πέτρα Ολύμπου και στο στρατόπεδο Αρματολού Κόκκινου και τον Ιούνιο στο Ωραιόκαστρο και τον Ελαιώνα,
- υπηρεσίες προστασίας τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016 στα Διαβατά, το Χέρσο, τη Νέα Καβάλα, τα Γιαννιτά, την Αλεξάνδρεια, το camping «Νηρέας» και στο στρατόπεδο Αρματολού Κόκκινου, ενώ τον Ιούνιο ανέλαβε επίσης την

προστασία των προσφύγων του Ωραιόκαστρου, της Πέτρας Ολύμπου και του ΒΙΑΛ στη Χίο, όπου φρόντιζε τα θύματα και την εξάλειψη των περιστατικών σεξιστικής βίας,

- συντονιστικές υπηρεσίες το Μάρτιο του 2016 στα νησιά της Χίου και της Κω, από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο στο Σχιστό και τον Ιούνιο επίσης στο Βαθύ της Σάμου, τα Οινόφυτα και τη Ριτσώνα,
- υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης το Μάρτιο του 2016 στη Σάμο και τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου στις δομές της Πέτρας Ολύμπου, του Ωραιόκαστρου, του Ελαιώνα και του ΒΙΑΛ της Χίου,
- υπηρεσίες υγιεινής στους πρόσφυγες που φιλοξενούνται στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ της Χίου τον Ιούνιο του 2016 και
- υπηρεσίες επισιτιστικής βοήθειας από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 στις τρεις δομές του Ελληνικού (χόκεϋ, δυτικού αεροδρομίου και baseball), των Διαβατών, παρέχοντας τρία γεύματα ημερησίως, της Νέας Καβάλας, του Χέρσου, των Γιαννιτών, της Αλεξάνδρειας, του camping «Νηρέας» στην Πιερία και του στρατοπέδου Αρματολού Κόκκινου στη Βέροια, από το Μάιο έως τον Ιούνιο στο Τσεπελόβο, τη Δράμα, το Χαλκερό, την Πέτρα Ολύμπου και στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης και τον Ιούνιο στον Ανδραβίδα Πελοποννήσου, τον Ελαιώνα, τη Λευκόβρυση Κοζάνης, του ΒΙΑΛ της Χίου και στο Βαθύ της Σάμου.

Το Υπουργείο Εσωτερικών δραστηριοποιήθηκε στον τομέα του συντονισμού της δομής των Διαβατών από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, το Υπουργείο Μακεδονίας και Θράκης προσέφερε υπηρεσίες προστασίας στον καταυλισμό του λιμανιού της Θεσσαλονίκης τους ίδιους μήνες, ενώ το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής τον Απρίλιο του 2016 παρείχε διανομή μη διατροφικών ειδών στο γήπεδο του χόκεϋ στο Ελληνικό, από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο προσέφερε υπηρεσίες στέγασης στο γήπεδο του baseball του Ελληνικού, παροχής μη διατροφικών ειδών στο γήπεδο baseball επίσης και στο δυτικό αεροδρόμιο του Ελληνικού, προστασίας στο γήπεδο του χόκεϋ στο Ελληνικό, συντονιστικές στον Ελαιώνα και στο Σχιστό και επιπλέον συντονιστικές και υπηρεσίες υγιεινής σε όλες τις δομές του Ελληνικού, ενώ οι πρόσφυγες της Μόριας στη Λέσβο έλαβαν το μήνα Ιούνιο υπηρεσίες στεγαστικές, παροχής μη διατροφικών ειδών και συντονισμού της δομής. Πολυμερή και ποικιλόμορφη ενίσχυση των προσφύγων παρουσίασε το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, στο οποίο υπάγεται το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή, καθώς στον τομέα της διάσωσης έχει καταγραφεί η παρουσία αυτού στα νησιά της Χίου, της Λέρου, της Σύμης, της Κω,

της Ρόδου και του Καστελόριζου τους μήνες Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2016 και στα νησιά Λέσβου και Σάμου από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο, στους τομείς της μεταφοράς και της στέγασης από τον Οκτώβριο έως τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 2015, στον τομέα της προστασίας στη Λέρο τη Σάμο και τη Λέσβο τον Δεκέμβριο του 2015, στην Κω το Μάρτιο και στη Ρόδο τον Ιούνιο του 2016, στον τομέα του συντονισμού των δομών στα νησιά της Λήμνου, της Καλύμνου, της Σύμης, της Σάμου, της Τήλου, της Κρήτης και της Ρόδου από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015, στη Λέσβο και συγκεκριμένα στη Μόρια και τις ακτές του νησιού από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στη Χίο και τη Λέρο το Μάρτιο του 2016 και στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016, στον τομέα της ιατρικής περίθαλψης στη Λέσβο το Δεκέμβριο του 2015 και τον Ιανουάριο του 2016, στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υγιεινής στο λιμάνι του Πειραιά τον Ιούνιο του 2016 και στον τομέα της επισιτιστικής βοήθειας στη Λέρο από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Μάρτιο του 2016 και στις ακτές της Ρόδου από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016. Τέλος, το Υπουργείο Παιδείας ανέλαβε την εκπαίδευση των προσφύγων του Άγιου Ανδρέα και του Λαυρίου τον Ιούνιο του 2016, ενώ το Υπουργείο Υγείας προσέφερε υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης στους πρόσφυγες που φιλοξενούνται στο γήπεδο χόκεϋ στο Ελληνικό τον Απρίλιο του ίδιου έτους.

Στην ενίσχυση του κρατικού επιχειρησιακού σχεδίου για τους πρόσφυγες συνέβαλλαν, επίσης, οι κρατικοί φορείς, εκ των οποίων αποδεδειγμένη και καταγεγραμμένη παρουσία στα Κέντρα Φιλοξενίας είχαν η Αποστολική Εκκλησία, η Ελληνική Αστυνομία, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ), το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας (ΕΚΕΠΥ), η Ελληνική Αεροπορία, το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ), το Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντίληψης (ΠΙΚΠΑ), το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, η Υπηρεσία Ασύλου, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής και οι Φαρμακευτικοί Σύλλογοι Αλεξάνδρειας, Βέροιας και Γιαννιτσών.

Η Αποστολική Εκκλησία, αποτελούμενη από τοπικές Εκκλησίες που εκπροσωπούνται νομικά από τοπικά μη κερδοσκοπικά σωματεία δημοσίου δικαίου, προσέφερε μερίδες φαγητού, είδη για τη στέγαση των προσφύγων και μη διατροφικά προϊόντα στο Ωραιόκαστρο τον Ιούνιο του 2016.

Η Ελληνική Αστυνομία, παρουσιάζοντας πολυμερή δράση και αναλαμβάνοντας μεγάλο μερίδιο ευθύνης στην αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης,

δραστηριοποιήθηκε στον τομέα της στέγασης στη Λέσβο, τη Χίο και τη Σάμο από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015, στον τομέα του συντονισμού στην Κάλυμνο τον Αύγουστο και το Σεπτέμβριο του 2015, στην Κω, τη Λήμνο, τη Σύμη, τη Σάμο, την Κρήτη και τη Ρόδο από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015, στην Τήλο από τον Αύγουστο έως το Δεκέμβριο του ίδιου έτους, στον Έβρο από τον Αύγουστο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, στη Λέσβο από τον Αύγουστο έως το Δεκέμβριο του 2015 και από το Φεβρουάριο του 2016 έως τον Ιούνιο στη Μόρια και στις ακτές του νησιού, στην Αλεξάνδρεια από το Σεπτέμβριο έως τον Οκτώβριο του 2015 και τον Ιούνιο του 2016, στη Χίο και τη Λέρο το Μάρτιο, στο Ελληνικό (δυτικό αεροδρόμιο και γήπεδο χόκεϋ), τα Διαβατά, τον Ελαιώνα, τα Γιαννισά, το στρατόπεδο Αρματολού Κόκκινου, το κτήμα «Ηρακλής» και στο πρατήριο ΕΚΟ από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, στο γήπεδο baseball του Ελληνικού το Μάιο και στο camping «Νηρέας», τη Νέα Χράνη, την Πέτρα Ολύμπου και το Ωραιόκαστρο τον Ιούνιο του 2016, στον τομέα της σίτισης στη Σύμη από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, στη Λέρο από το Δεκέμβριο έως το Μάρτιο και στις εγκαταστάσεις της Ρόδου από το Δεκέμβριο μέχρι τον Ιούνιο του 2016 και στον τομέα της προστασίας στην Ειδομένη το Δεκέμβριο του 2015, στην Κω το Φεβρουάριο και Μάρτιο του 2016, στο ΒΙΑΛ της Χίου και τη Μόρια της Λέσβου από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο, στο camping «Νηρέας» τον Απρίλιο, στα Διαβατά από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο και μόνο τον μήνα Ιούνιο στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας της Ρόδου και το Βαθύ της Σάμου. Συμπληρωματικά, λόγω του αυξημένου κινδύνου και της παραπληροφόρησης των προσφύγων του καταυλισμού της Ειδομένης, η Ελληνική Αστυνομία προέβη στη διανομή φυλλαδίου για την ενημέρωση του νομικού πλαισίου για: α) την απόφαση απέλασης με αναστολή εκτέλεσης από 30 ημέρες έως 6 μήνες, β) το πιστοποιητικό μη – απέλασης για ανθρωπιστικούς λόγους σύμφωνα με την εθνικότητα, γ) την απόφαση απέλασης και εθελοντική αποχώρηση από την ελληνική επικράτεια εντός 30 ημερών.

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το οποίο ιδρύθηκε το 1925 μετά την πρωθυπουργική απόφαση του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, και το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας (ΕΚΕΠΥ), όντας αρμόδιος δημόσιος φορέας για την υγεία, προσέφεραν υπηρεσίες επισιτιστικής ενίσχυσης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, αντίστοιχα, στους πρόσφυγες που είχαν εγκατασταθεί στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης από το Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) τοποθετήθηκε στη Σάμο από το Φεβρουάριο, στον Ελαιώνα από τον Απρίλιο και στο γήπεδο χόκεϋ στο Ελληνικό από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, ενώ

κατά τον Ιούνιο, επίσης, παρείχε υπηρεσίες περί υγείας στους πρόσφυγες του δυτικού αεροδρομίου του Ελληνικού. Το ΠΙΚΠΑ (Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντιλήψεως), ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με σκοπό την προστασία της μητρότητας και την περίθαλψη του παιδιού πληθυσμού, επωμίστηκε και ανέλαβε τη συντήρηση της δομής των Διαβατών τον Απρίλιο του 2016, το Ελληνικό Σώμα Προσφύγων τοποθετήθηκε στον Ελαιώνα τον Ιούνιο, ενώ οι Φαρμακευτικοί Σύλλογοι Αλεξάνδρειας, Βέροιας και Γιαννιτσών, όντας νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, διανέμισαν φάρμακα, κατά περιοχή, δομή φιλοξενίας και ιατρικού περιστατικού, από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016.

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ), είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός που συνεργάζεται με κυβερνήσεις άλλων κρατών – μελών της Ευρώπης, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλες διακυβερνητικές οργανώσεις και οργανισμούς. Ως διαχειριστική αρχή σε τρεις κοινοπραξίες Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και με στόχο την επίβλεψη και διασφάλιση της επιτυχημένης υλοποίησης των δραστηριοτήτων των εν λόγω ΜΚΟ, τοποθετήθηκε, επίβλεψε και συντόνισε τις δράσεις στους τομείς της στέγασης και της παροχής μη διατροφικών ειδών στο Σχιστό και τη Ριτσώνα τον Ιούνιο του 2016, στην υποστήριξη και καθοδήγηση των εθελοντών του Ελαιώνα, του Ελληνικού και της πλατείας Βικτωρίας το Μάιο και Ιούνιο του 2016 και αντίστοιχα το Βαθύ της Σάμου τον Ιούνιο του ίδιου έτους, στον τομέα της παροχής νομικών υπηρεσιών στην Ειδομένη από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Μάρτιο του 2016 και στη Μόρια της Λέσβου τον Ιούνιο του 2016, στον τομέα των υπηρεσιών υγιεινής στην Κω από το Σεπτέμβριο έως το Νοέμβριο του 2015, με την παροχή ασφαλούς νερού, και στη Ριτσώνα τον Ιούνιο του 2016, στον τομέα της σίτισης στην Ειδομένη, επίσης, τον Ιούνιο του 2016 και στον τομέα της παροχής προστασίας και πληροφοριών στη Μόρια της Λέσβου από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στο Βαθύ, τα νοσοκομεία και το κέντρο κράτησης της Σάμου από το Σεπτέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στην Κω από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στην Ειδομένη από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Απρίλιο του 2016 και στη Σούδα και το ΒΙΑΛ της Χίου κατά τον Ιούνιο του 2016.

Τέλος, όπως έχει ήδη αναφερθεί, σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των αυξημένων μεταναστευτικών ροών, έπαιξαν η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής (υποκ. 4.5.1) και η Υπηρεσία Ασύλου (υποκ. 4.5.2). Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατέγραψε την παρουσία της πρώτης στον Έβρο από τον Αύγουστο έως

τον Οκτώβριο του 2015 στους τομείς της στέγασης, του συντονισμού και της παροχής μη διατροφικών ειδών, όπως παράλληλα προσέφεραν υπηρεσίες περί στέγασης στον Ελαιώνα τον Ιούνιο του 2016, συντονισμού στη Λέσβο και τη Σάμο από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015, στο ΒΙΑΛ της Χίου από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2016, στον Ελαιώνα από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο και το Πυλί της Κω από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016. Επίσης, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής το Φεβρουάριο του 2016 προσέφερε υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στους πρόσφυγες της Σάμου και της Λέρου, καθώς και υπηρεσίες υγιεινής στους πρόσφυγες που φιλοξενούνται στο Πυλί της Κω από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2016. Αντίστοιχα, η Υπηρεσία Ασύλου δραστηριοποιήθηκε στους τομείς της προστασίας και του συντονισμού στον Έβρο από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015, το ίδιο διάστημα και επιπλέον το Φεβρουάριο του 2016 στη Λέσβο και τη Ρόδο, από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ στη Χίο, από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο στον Ελαιώνα και από το Φεβρουάριο έως τα τέλη του έτους στο Βαθύ της Σάμου. Επίσης, εθελοντές σύμβουλοι της Υπηρεσίας Ασύλου συμμετείχαν στην επισιτιστική ενίσχυση των προσφύγων της Λέσβου τον Ιανουάριο του 2016.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

«Ο ρόλος των ελληνικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στο μεταναστευτικό ζήτημα της Ελλάδας του 2015 – 2016²⁷».

5.1 Το νομικό πλαίσιο και τα χαρακτηριστικά των ελληνικών ΜΚΟ που συμμετέχουν στην αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης.

Για το συντονισμό της μεταναστευτικής πολιτικής έχει συσταθεί Επιτροπή, αποτελούμενη από τους Γενικούς Γραμματείς, με αναπληρωτές τους αρμόδιους Γενικούς Διευθυντές ή τους υπ' αυτούς οριζόμενους εκπροσώπους των Υπουργείων Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Εξωτερικών, Οικονομικών, Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τους αρμόδιους Συντονιστές των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, η οποία συνέρχεται, όποτε κρίνεται απαραίτητο, υπό την προεδρία και με πρωτοβουλία του αρμόδιου Υπουργού ή Αναπληρωτή Υπουργού ή Υφυπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης για θέματα μεταναστευτικής πολιτικής.

Η όξυνση, ωστόσο, του μεταναστευτικού προβλήματος σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια πόρων, ανέδειξε τον περιορισμό των δυνατοτήτων των ελληνικών αρχών να αντιμετωπίσουν την κρίση, καθώς δεν δύνανται να εξασφαλίσουν την άμεση και αποτελεσματική παρουσία τους για τη διαχείριση της κρίσης. Κατά κύρια ομολογία, οι δομές υστερούσαν και υστερούν κατά πολύ, με βάση τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, η ελληνική κυβέρνηση επέτρεψε την είσοδο και λειτουργία των Μη Κυβερνητικών – Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων και των τοπικών οργανισμών στις δομές και τα κέντρα φιλοξενίας, τα σημεία συγκέντρωσης, τα σημεία άφιξης προσφύγων και τους καταυλισμούς αυτών, με σκοπό τη μεταξύ τους συνεργασία.

---

27. Τα στοιχεία του κεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση τα δεδομένα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Data unhr, operational portal refugee situations).

Όπως ορίζει το άρθρο 14 του νόμου 4332/2015, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, στα διοικητικά όρια των οποίων λειτουργούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής, Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Ανοιχτές Δομές Προσωρινής Υποδοχής και Φιλοξενίας δύνανται, για την αντιμετώπιση έκτατων και επείγουσών αναγκών, να προβαίνουν σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες και να συνάπτουν με τρίτους συμβάσεις εκτέλεσης έργων, παροχής υπηρεσιών, προμήθειας αγαθών ή μισθώσεων κινητών και ακινήτων σε ό,τι αφορά την υποδοχή και φιλοξενία νεοεισερχόμενων πολιτών τρίτων χωρών αποκλειστικά για την κάλυψη αναγκών προσωρινής στέγασης, τη λειτουργία των ανωτέρω εγκαταστάσεων, τη μεταφορά από τα σημεία άφιξης ή προσωρινής διαμονής προς ή από τις προσωρινές ή μόνιμες εγκαταστάσεις φιλοξενίας, τη σίτιση, την άμεση ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τα έξοδα ταφής, τη διαχείριση ανθρωπιστικής βοήθειας και κάθε προσφοράς σε χρήμα ή είδος, τη διαχείριση, μεταφορά, αποθήκευση και διανομή αυτής, καθώς και κάθε άλλη απολύτως αναγκαία για την εξυπηρέτηση των ανωτέρω σκοπών δαπάνη.

Οι συμβάσεις εκτέλεσης έργων αφορούν κυρίως Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών. Για τον έλεγχο και τη διαφάνεια αυτών έχει συσταθεί το Τμήμα Μητρώου Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και Συνεργασίας με Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, το οποίο υπάγεται στη Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και είναι αρμόδιο για την καταγραφή και την επικαιροποίηση των στοιχείων ελληνικών και ξένων μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική Επικράτεια στους τομείς της διεθνούς προστασίας, της μετανάστευσης και της κοινωνικής ένταξης, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, την πιστοποίηση των ελληνικών μη κυβερνητικών οργανώσεων σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και φορείς και την καταγραφή των υφιστάμενων μεταναστευτικών κοινοτήτων και συλλόγων πολιτών λοιπών ευπαθών ομάδων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου.

Ήδη από τον Αύγουστο του 2015, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) παρείχαν πληροφορίες στους νεοαφιχθέντες πρόσφυγες και μετανάστες στο Κέντρο Υποδοχής της Λέσβου και στην κινητή μονάδα της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής στη Σάμο, για τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις τους και για τα προγράμματα Υποστηριζόμενης Εθελοντικής Επιστροφής και Επανάταξης.

Όντας παρούσα από την αρχή της προσφυγικής κρίσης, η Ύπατη Αρμοστέία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, σε παραλληλισμό με τον απολογισμό και τη διαφάνεια των δράσεων της, προχώρησε στην καταγραφή και δημοσιοποίηση των δράσεων των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, οι οποίες δραστηριοποιήθηκαν στην ελληνική επικράτεια, είναι συνολικά 117, εκ των οποίων 45 είναι ελληνικές. Αυτές είναι:

– Αγάπη

Η «Αγάπη» είναι ένας οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη και έχει σαν κύριο έργο την κάλυψη των πνευματικών, συναισθηματικών και ανθρωπιστικών αναγκών της κοινωνίας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Συνδεδεμένη με τον οργανισμό Cru, η Αγάπη υπηρετείται από περισσότερα από 27.000 άτομα προσωπικό, όπως και από τουλάχιστον 225.000 εθελοντές, σε πάνω από 190 χώρες σε όλο τον κόσμο. (Agape, 2017).

– Αγκαλιά

Η «Αγκαλιά» είναι σωματείο φιλανθρωπικό, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που ιδρύθηκε το 1998 στην Αθήνα, εγγεγραμμένο στα μητρώα των ΜΚΟ του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Στόχος της οργάνωσης είναι να παρέχει δωρεάν υπηρεσίες και να εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις για να μεγαλώνει το παιδί σε υγιές οικογενειακό περιβάλλον. (Αγκαλιά, 2017).

– Αλληλεγγύη

Η μη κυβερνητική οργάνωση «Αλληλεγγύη ιδρύθηκε το 2002 με πρωτοβουλία του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χριστόδουλου, με σκοπό την υποστήριξη των κοινωνικά αδύναμων ομάδων ανεξαρτήτων εθνικότητας ή θρησκειότητας. Είναι αστικά μη κερδοσκοπική εταιρία, που συγκροτείται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου: το Διορθόδοξο Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος και την Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών. (Αλληλεγγύη, 2017).

– Αλληλεγγύη Κως

Η Αλληλεγγύη Κως είναι ένα δημοκρατικό μη κερδοσκοπικό σωματείο της Κω, το οποίο απαρτίζεται από βασικά σταθερά μέλη και εθελοντές. Αφορμή για τη δημιουργία του σωματείου ήταν η άφιξη των προσφύγων στο νησί της Κω μέσω της θαλάσσιας οδού και η ανάγκη να προσφερθεί σε αυτούς βοήθεια. (Kos Solidarity, 2017).

– Αποστολή

Η «Αποστολή» ιδρύθηκε το 2010, με έδρα το Νέο Κόσμο Αττικής, από τη Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών με τη μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας, με εθνική και διεθνή εμβέλεια στο πλαίσιο της δραστηριοποίησής της στον ανθρωπιστικό, αναπτυξιακό και εκπαιδευτικό χώρο. Στόχος της οργάνωσης είναι πέραν της δυναμικής δραστηριοποίησης στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας και συνοχής, της υγείας, αλλά και του πολιτισμού, να επεκτείνει τις δραστηριότητές της στους τομείς του περιβάλλοντος και των νέων τεχνολογιών. (ΜΚΟ Αποστολή, 2017).

– Άρσις – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων

Ιδρύθηκε το 1992 και διατηρεί δομές σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Βόλο, Κοζάνη, Αλεξανδρούπολη και Τίρανα. Απασχολεί 350 άτομα και υποστηρίζεται από 360 εθελοντές. Χρηματοδοτείται από Ευρωπαϊκούς και Εθνικούς πόρους, διεθνής οργανισμούς, όπως Unicef, Unhcr, Terre Des Hommes, Save the Children, Oxfam, ιδρύματα και από δωρεές πολιτών. (Πρίφτη Κ., 2017).

– Αστερίας (Starfish Foundation)

Η Starfish Foundation (ελλ.: Ίδρυμα Αστερίας) είναι μια ελληνική μη κερδοσκοπική οργάνωση που ιδρύθηκε από την ιδιοκτήτρια εστιατορίου στο Μόλυβο της Λέσβου, Melinda McRostie, τον Οκτώβριο του 2015 για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης. (Βικιπαίδεια, 2017). Απασχολεί 5 διοικητικούς υπαλλήλους, 5 άτομα επιτόπιο προσωπικό και περίπου 80 εθελοντές. Το 70% του προϋπολογισμού της οργάνωσης αποτελείται από δωρεές και το 30% από επιχορηγήσεις τοπικών και διεθνών ΜΚΟ. (Κουγιάννου Α., 2017).

– A21

Η A21 είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που αγωνίζεται ενάντια στην εμπορία ανθρώπων (trafficking)²⁸ και φροντίζει για την αποκατάσταση των θυμάτων της σύγχρονης δουλείας. (TheA21CampaignGreece,2016). Το 2007 ήρθε αντιμέτωπη με τα στατιστικά στοιχεία της εμπορίας ανθρώπων⁶ και στα τέλη του 2008 ίδρυσε το πρώτο

---

28. Εμπορία ανθρώπων (trafficking): είναι το εμπόριο ανθρώπων, συνήθως με σκοπό τη σεξουαλική δουλειά, την καταναγκαστική εργασία ή την σεξουαλική εκμετάλλευση για τον δράστη ή τους άλλους. Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας, η καταναγκαστική εργασία δημιουργεί, κατ' εκτίμηση 150 δις \$ σε κέρδη, ετησίως από το 2014 και το 2012 εκτιμήθηκε πως 21 εκατομμύρια θύματα είχαν παγιδευτεί στη σύγχρονη δουλειά. (Βικιπαίδεια, 2017)

«καταφύγιο» για τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων στη Θεσσαλονίκη. Έκτοτε, έχει ιδρύσει 11 γραφεία, καταφύγια, σπίτια μετάβασης των θυμάτων και διοικητικές βάσεις σε 10 χώρες (Αυστραλία, Βουλγαρία, Καλιφόρνια, Δανία, Ολλανδία, βόρεια Καρολίνα, Νορβηγία, νότια Αφρική, Ταϊλάνδη, Ουκρανία, Ηνωμένο Βασίλειο). (A21, 2017).

– Γιατροί του κόσμου - Medecins Du Monde (MDM)

Οι Γιατροί του Κόσμου – Ελλάδα (ΓTK – Ελλάδα), ιδρύθηκαν το 1990 και αποτελούν μία ιατρική, ανθρωπιστική Μη Κυβερνητική Οργάνωση, μέλος του Διεθνούς Δικτύου των Γιατρών του Κόσμου το οποίο αποτελείται από 15 αντιπροσωπείες. Από την αρχή της δράσης τους, οι Γιατροί του Κόσμου Ελλάδα έχουν δημιουργήσει πλήθος προγραμμάτων τόσο στο εσωτερικό της χώρας αλλά και στο εξωτερικό με στόχο την παροχή ιατρικών και άλλων υπηρεσιών σε περιθωριοποιημένες πληθυσμιακές ομάδες. (Γιατροί του κόσμου, 2017).

– Δίκτυο για τα δικαιώματα του παιδιού

Το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι μη κερδοσκοπικό σωματείο, που ιδρύθηκε το 2004, με στόχο την ευαισθητοποίηση και παρέμβαση στα προβλήματα που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού και εδρεύει στο σταθμό Λαρίσης στην Αθήνα. Τα μέλη του είναι εκπαιδευτικοί, γονείς, πανεπιστημιακοί, συγγραφείς, καλλιτέχνες και παιδιά, που δρουν εθελοντικά μέσα και έξω από τη σχολική κοινότητα, πραγματοποιούν έρευνες, καμπάνιες και προγράμματα. (Δίκτυο για τα δικαιώματα του παιδιού, 2017).

– Διοτίμα – Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών

Το Διοτίμα – Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών είναι ένας μη κερδοσκοπικός φορέας με το προφίλ της γυναικείας Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης, του οποίου τα γραφεία βρίσκονται στην Αθήνα. Δημιουργήθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1980 με την πρωτοβουλία μιας ομάδας γυναικών με διαφορετικές επιστημονικές προελεύσεις και σκοπό τη συστηματική ανάδειξη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής. (Διοτίμα, 2017).

– ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος

Η Εταιρεία Κοινωνικής και Πολιτιστικής Στήριξης Παλινοστούτων Ομογενών «Νόστος» ιδρύθηκε το 1995 από την Ομοσπονδία Ποντιακών Σωματείων Νότιας Ελλάδος και τοπικούς ποντιακούς συλλόγους. Πρόκειται για μια Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία, η οποία έχει πιστοποιηθεί από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης ως Κέντρο Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών, δραστηριοποιείται κατά του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεργίας και εδρεύει στα Εξάρχεια Αττικής. (Νόστος, 2017).

– Ελίξ

Η Ελίξ (πρώην ΠΕΕΠ – Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας για το Περιβάλλον) είναι Μη Κυβερνητική Οργάνωση, που ιδρύθηκε το 1987 και εδρεύει στην Αθήνα. Από την ίδρυση της οργάνωσης έχουν διοργανωθεί περισσότερα από 380 προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος, διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, προώθησης του πολιτισμού και κοινωνικής προσφοράς σε 115 περιοχές της Ελλάδας. (Ελίξ, 2017).

– Ελληνική Ομάδα Διάσωσης

Η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης είναι Μη Κυβερνητική Οργάνωση έρευνας και διάσωσης, τα μέλη της οποίας συμμετείχαν σε επιχειρήσεις από το 1978 σε εθελοντική βάση, ενώ από το 1994 λειτουργεί με τη μορφή σωματείου. Έχει έδρα τη Θεσσαλονίκη και διαθέτει 31 παραρτήματα σε όλη την Ελλάδα, με ανθρώπινο δυναμικό άνω των 2.000 εθελοντών. (Ελληνική Ομάδα Διάσωσης, 2017).

– Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων (Greek Forum for Refugees)

Το Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος είναι αναγνωρισμένη ομοσπονδία από το 2013 και αριθμεί 6 εργαζόμενους και 10 εθελοντές. Η χρηματοδότηση αυτού προέρχεται αποκλειστικά από ιδρύματα, ευρωπαϊκά ή εθνικά προγράμματα, την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ και από δωρεές από ντόπιους. (Αλέξης Γαγγίλιας, 2017).

– Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (Greek Council for Refugees)

Πρόκειται για μια μη κυβερνητική οργάνωση, η οποία είναι ενεργή από το 1989 στο πλαίσιο του ασύλου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα και της οποίας τα γραφεία βρίσκονται στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και τα Ιωάννινα. Είναι αναγνωρισμένος οργανισμός ως ειδική φιλανθρωπία, περιλαμβάνεται στα Μητρώα των Υπουργείων, έχει

συμβουλευτική θέση στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών των Ηνωμένων Εθνών και είναι επιχειρησιακός συνεργάτης της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ. (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 2017).

– Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ιδρύθηκε στις 10 Ιουνίου του 1877, με πρωτοβουλία της βασίλισσας Όλγας. Κινητοποιείται στοχεύοντας στην ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου σε περιόδους πολέμου και ειρήνης, στηρίζοντας τραυματίες, ασθενείς, πρόσφυγες, ηλικιωμένους, ανθρώπους με οικονομικές δυσκολίες και άτομα από κάθε ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού. (Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, 2017).

– Ιατρική Παρέμβαση (Medin)

Η ιατρική παρέμβαση ιδρύθηκε στην Αθήνα στις 8 Μαρτίου του 2004. Είναι αστική εταιρία με διακριτικό τίτλο «Ιατρική Παρέμβαση – Medical Intervention (Medin)» και αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, με χαρακτήρα μη κερδοσκοπικό. Κεντρικός στόχος της είναι να συνδράμει ώστε να αντιμετωπιστούν βασικά προβλήματα επιβίωσης, όπως φαγητό, στέγη, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. (Medin, 2017).

– Ηλιαχτίδα

Η Ηλιαχτίδα είναι κοινωνικός φορέας, αστική μη κερδοσκοπική εταιρία στη Μυτιλήνη, η οποία δημιουργήθηκε από τις ίδιες ανάγκες της τοπικής κοινωνίας του νησιού το 1997, με σκοπό την άρση του αποκλεισμού μέσω της εργασιακής απασχόλησης και της εξατομικευμένης συμβουλευτικής των ΑΜΕΑ και των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού. (Ηλιαχτίδα ΑΜΚΕ, 2017).

– Μαζί Μπροστά

Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό που το 2004 εγκρίθηκε επίσημα από την Ελληνική κυβέρνηση και από τότε είναι ενεργή σε προγράμματα κοινωνικής ανάπτυξης και βοήθειας. Εδρεύει στη Θεσσαλονίκη και δραστηριοποιείται κυρίως στους τομείς της παροχής φαγητού και της κάλυψης βασικών αναγκών των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. (Μαζί Μπροστά, 2017).

– Μετάδραση

Πρόκειται για ελληνική ΜΚΟ που ιδρύθηκε το 2010, απαρτίζεται από προσωπικό και εθελοντές στο σύνολό τους περί των 500, χρηματοδοτείται κατά 48% από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, κατά 36% από τον Ευρωπαϊκό Χώρο, κατά 9,3% από Ευρωπαϊκούς πόρους, κατά 5,7% από συνεισφορά μελών της οργάνωσης και των πολιτών. Εξ' αυτών το 95% των πόρων αφορά δράσεις, ενώ το 5% λειτουργικά έξοδα και έξοδα διαχείρισης. (Κουγιάννου Α., 2017).

– Όασις

Η Όασις είναι αστική μη κερδοσκοπική εταιρία που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη και ιδρύθηκε από πρώην εξαρτημένους και τις οικογένειές τους το 2002. Συντηρείται από συνδρομές και χορηγίες, προκειμένου να επιβιώσει και να εκπληρώσει τους στόχους της. Συνεργάζεται με ειδικούς επαγγελματίες ειδικής υγείας, με σκοπό την πολυμερή υποστήριξη σε άτομα εξαρτημένα από αλκοόλ, ναρκωτικά, τυχερά παιχνίδια, διαδίκτυο κλπ. (Όασις, 2017).

– Οικόπολις

Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό της Θεσσαλονίκης, ο οποίος δημιουργήθηκε το 2013, απαρτίζεται από εθελοντές και χρηματοδοτείται από ανθρώπους που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο του και από άλλες ΜΚΟ, με τις οποίες συνεργάζεται. Στόχος του είναι η διάδοση και εφαρμογή των πράσινων ιδεών και αξιών και των εναλλακτικών λύσεων και η έμπρακτη αλληλεγγύη σε άτομα και κοινωνικές ομάδες που την έχουν ανάγκη. (Γαγλιάς Α., 2017).

– Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων

Η αστική μη κερδοσκοπική εταιρία της Εκκλησίας Ελλάδος «Κέντρο Συμπαραστάσεως Παλινοστούτων και Μεταναστών - Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων» (εφεξής «Κέντρο») ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 2012 και αποτελεί καθολικό διάδοχο του Κέντρου Συμπαραστάσεως Παλινοστούτων Μεταναστών, το οποίο είχε συσταθεί το 1978 ως υπηρεσία της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος. (Επίσημος Ιστότοπος της Εκκλησίας της Ελλάδος, 2017).

– Οργάνωση Γη

Η Οργάνωση Γη είναι μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 2010 και εδρεύει στην Αθήνα. Στην πορεία πραγματοποίησης του

οράματος της οργάνωσης, άμεση στρατηγική επιδίωξη ήταν η δημιουργία μιας νέας περιβαλλοντολογικής υποδομής στην Αττική, το «Κέντρο της Γης». Σκοπός της του Κέντρου είναι η καλλιέργεια και διάδοση της Περιβαλλοντικής Κοινωνικής Νοημοσύνης (Environmental Social Intelligence – ESI), στην κοινωνία. (Οργάνωση Γη, 2017).

– Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος

Τα Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος αποτελούν τον αντίστοιχο οργανισμό των SOS Children's Villages στην Ελλάδα. Πραγματοποιεί διάφορες δράσεις, όπως η συλλογή αγαθών, για την επίτευξη των στόχων του, δηλαδή της κάλυψης των αναγκών και της προστασίας των συμφερόντων και των δικαιωμάτων των παιδιών. Ιδρύθηκε ως ειδικά αναγνωρισμένο φιλανθρωπικό σωματείο το 1975 και αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Συν – ειρμός

Η Συν – ειρμός Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία Κοινωνικής Αλληλεγγύης ιδρύθηκε το 2005 και δραστηριοποιείται στα πεδία της κοινωνικής αλληλεγγύης, της κοινωνικής οικονομίας, της μέριμνας και της ψυχικής υγείας παιδιών και ενηλίκων. Αναπτύσσει δομημένες δράσεις και παρεμβάσεις για ευάλωτες κοινωνικά ομάδες (μετανάστες, τσιγγάνους, ΑμεΑ, ψυχικά ασθενείς), τόσο στο Λεκανοπέδιο, όσο και σε άλλες περιοχές της χώρας. Ακόμη, έχει την επιστημονική και διοικητική ευθύνη της λειτουργίας της Κινητής Μονάδας Ψυχικής Υγείας στο νομό Τρικάλων (από τον Σεπτέμβριο του 2007) και του Κέντρου Ημέρας “Βαβέλ” για την ψυχική υγεία των μεταναστών στην Αθήνα (από τον Νοέμβριο του 2007). (Συν – ειρμός, 2017).

– Φάρος

Η αστική μη-κερδοσκοπική εταιρεία ΦΑΡΟΣ είναι μια οργάνωση, η οποία ασχολείται αποκλειστικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες ανήλικων προσφύγων. Πρόκειται για μια χριστιανική ανθρωπιστική οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε το 2014, απασχολεί 20 υπαλλήλους και πολλούς εθελοντές και χρηματοδοτείται από ιδιώτες, Εκκλησίες της Ελλάδος και της Δανίας και από διάφορους χορηγούς, όπως είναι το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, το Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση, το Tearfund κ.ά.(DesmosDirect, 2017).

– Χαμόγελο του παιδιού

Το Χαμόγελο του Παιδιού είναι μη εθελοντικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός, με έδρα το Μαρούσι Αττικής. Ιδρύθηκε το 1995 από τον 10χρονο Ανδρέα Γιαννόπουλο, ο οποίος πριν φύγει από τη ζωή εξέφρασε στο ημερολόγιό του την επιθυμία να δημιουργηθεί ένας σύλλογος για να έχουν όλα τα παιδιά όσα ο ίδιος είχε απλόχερα: αγάπη, στοργή, ενδιαφέρον, σεβασμό. Ο Οργανισμός στελεχώνεται από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό με την πολύτιμη υποστήριξη εθελοντών, ενώ στηρίζεται στους πολίτες και τις εταιρίες. (Χαμόγελο του Παιδιού, 2017).

– Χριστιανική Αδελφότητα Νέων Θεσσαλονίκης (Χ.Α.Ν.Θ.)

Το 1921 ιδρύθηκε η ΧΑΝ Θεσσαλονίκης σαν Σωματείο Ιδιωτικού Δικαίου, κοινωφελές, μη κερδοσκοπικό, με την 452/1921_29.10.1921 απόφαση του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης. Η αποστολή της είναι η προαγωγή και βελτίωση του πνευματικού, κοινωνικού και ηθικοθρησκευτικού βίου και η υποβοήθηση της σωματικής ανάπτυξης και ευεξίας των νέων της Θεσσαλονίκης. (ΧΑΝΘ, 2017).

– Action Aid

Η Action Aid Ελλάς ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1998 με την μορφή Μη Κυβερνητικής Μη Κερδοσκοπικής Αστικής Εταιρίας. Απασχολεί 59 άτομα, χρηματοδοτείται κυρίως από το κοινό και δευτερευόντως από το DFID, ιδρύματα και εταιρίες, εκ των οποίων το 13% διατίθεται σε λειτουργικά έξοδα, το 67% σε αναπτυξιακά προγράμματα και προγράμματα για τους πρόσφυγες και το 20% σε προγράμματα εκπαίδευσης, κινητοποίησης και προσέλκυσης υποστηρικτών. (Πρίφτη Κ., 2017).

– Caritas Athens

Ιδρύθηκε το 1978 και αποτελεί μέλος της Κάριτας Ελλάς, ενός φιλανθρωπικού σωματείου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, και κατ' επέκταση της Caritas Europa και Caritas Internationalis. Χρηματοδοτείται από ενορίες, ιδρύματα, Κάριτας άλλων χωρών, οργανισμούς, εταιρείες στο πλαίσιο Κοινωνικής Ευθύνης. Επίσης, συγκεντρώνει έσοδα από εκδηλώσεις, χορηγίες και απλούς ιδιώτες. (Γαγλιάς Α., 2017).

– Chios Eastern Shore Response Team (CESRT)

Η CESRT έχει τη νομική υπόσταση του μη κερδοσκοπικού οργανισμού. Πρόκειται για μια τοπικά οργανωμένη ομάδα της Χίου, η οποία απαρτίζεται από διεθνείς εθελοντές

που παρέχουν άμεση και μεγάλης διάρκειας υποστήριξη στους πρόσφυγες του νησιού. (CESRT, 2017).

– Chef's Club

Η ένωση Αρχιμαγείρων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ιδρύθηκε με την επωνυμία «Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελλάδας» το 1992. Αποτελείται από 890 μέλη και το 2007 ιδρύθηκε το Πανελλήνιο Κέντρο Γαστρονομίας, υπό την αιγίδα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού και της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδας. (Chefclub, 2017).

– EKO Kitchen

Είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που εδρεύει και δραστηριοποιείται στα Βασιλικά. Οι εθελοντές που απαρτίζουν τον οργανισμό είναι ένας συνδυασμός από επισκέπτες και πρόσφυγες που μαγειρεύουν, με τον εξοπλισμό και τα υλικά που παρέχει η οργάνωση, για τους ίδιους και για άλλους δημιουργώντας κουτιά με φαγητό. (EKO Kitchen, 2017).

– Emergency Response Centre International (ERCI)

Το Διεθνές Κέντρο Άμεσων Ενεργειών είναι μια ελληνική μη κερδοσκοπική οργάνωση που παρέχει αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και ανθρωπιστική βοήθεια σε περιόδους κρίσης. Η φιλοσοφία της ERCI είναι να εντοπιστούν τα κενά της ανθρωπιστικής βοήθειας και να παρέμβει για να βοηθήσει με τον πιο αποτελεσματικό και εύστοχο τρόπο. (ERCI, 2017).

– Eurorelief

Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό, μη κυβερνητικό οργανισμό. Δραστηριοποιείται στο ελληνικό νησί της Λέσβου, παρέχοντας βοήθεια σε πολλούς πρόσφυγες που κατέφταναν στις ελληνικές ακτές και σε μια δομή της περιοχής, παρέχοντας καταφύγιο, ρουχισμό και προϊόντα και υπηρεσίες υγιεινής. Βοηθά σε καιρούς κρίσης, φυσικών καταστροφών και ανθρώπινων δεινών, παρέχοντας βιώσιμη και ολιστική προσπάθεια αρωγής. (Eurorelief, 2017).

– Helping Hands Rhodes

Τα Χέρια βοήθειας της Ρόδου είναι ένας ανεξάρτητος μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε το 2015. Έχει αποστολή να παρέχει βοήθεια και είδη πρώτης ανάγκης στους πρόσφυγες που καταφτάνουν στη Ρόδο. Δραστηριοποιήθηκε από τις 17 Αυγούστου του έως τις 29 Φεβρουαρίου του 2016. (Helping Hands Rhodes, 2017).

– Intervolve

Η Intervolve είναι μια ανεξάρτητη, ελληνική, μη κερδοσκοπική οργάνωση η οποία παρέχει βοήθεια στους πρόσφυγες της Ελλάδας, κυρίως στο στρατόπεδο της Softex στη Θεσσαλονίκη. Απαρτίζεται κυρίως από εθελοντές. Κι ιδρύθηκε από δωρεές ιδιωτών και μεγαλύτερων ΜΚΟ. (Intervolve, 2017).

– Kitrinos Healthcare

Η Kitrinos Healthcare είναι μη κερδοσκοπική φιλανθρωπική οργάνωση για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα, η οποία έχει συσταθεί υπό τη διεύθυνση του Δρ. Siyana Shaffi, έναν ιατρό γενικών καθηκόντων, ο οποίος άρχισε να εργάζεται στα ελληνικά στρατόπεδα προσφύγων, τον Οκτώβριο του 2015 στο νησί της Λέσβου. Διαθέτουν πλήρως εξοπλισμένα κλινικά δωμάτια και πρόσβαση σε φορητό μηχάνημα υπερήχων και ηλεκτροκαρδιογράφημα. (Kitrinos Healthcare, 2017).

– Kos Refugees Need Your Help (KRNYH)

Είναι μια μη κυβερνητική οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε από δύο Γερμανίδες αδελφές και δραστηριοποιείται στο νησί της Κω από τον Απρίλιο του 2015. Συλλέγοντας κεφάλαια από δωρεές μέσω της ιστοσελίδας τους προσέφεραν 200 έως και 1550 γεύματα ημερησίως, υλικά καθαρισμού, καθοδήγηση και υποστήριξη στο hotspot στην Κω και εργασίες έκτακτης ανάγκης. (Kos Refugees Need Your Help, 2017).

– Praksis

Πρόκειται για ένα Ανθρωπιστικό Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο, με κύρια έδρα την Αθήνα, το οποίο δραστηριοποιείται ανεξάρτητα στην Ελλάδα από το 2004, απασχολεί περισσότερους από 500 συνεργάτες και υποστηρίζεται από 1.000 εθελοντές. Το 92% της χρηματοδότησης προέρχεται από ιδιωτικές πρωτοβουλίες, το 8% από απ' ευθείας προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. (Γαγλιάς Α., 2017).

– Refugee Support Greece

Η Refugee Support Greece είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε στις 2 Απριλίου 2016, εδρεύει στα Ιωάννινα και υπάγεται στο φιλανθρωπικό Prism the Gift Fund της Μεγάλης Βρετανίας. Η δραστηριοποίηση αυτού στην προσφυγική κρίση της Ελλάδας ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2016 στην Αλεξάνδρεια, όπου δημιούργησαν ένα σύστημα για την αξιοπρεπή διανομή τροφίμων και ειδών ένδυσης. (Refugee Support Greece, 2017).

– Solidarity Now

Το Solidarity Now είναι ένα φιλανθρωπικό, μη κερδοσκοπικό σωματείο, με έδρα την Αθήνα που ιδρύθηκε και δραστηριοποιείται από το 2013. Απασχολεί περίπου 40 άτομα διοικητικό προσωπικό και μια ομάδα 30 ειδικευμένων κοινωνικών επιστημόνων, ψυχολόγων και διερμηνέων για την ανάπτυξη των δράσεών του και τη λειτουργία των δύο Κέντρων Αλληλεγγύης, σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. (Γαγλίας Α., 2017).

– UNICEF – Ελληνική Εθνική Επιτροπή

Η Ελληνική Εθνική Επιτροπή της UNICEF ιδρύθηκε το 1977 και μέχρι σήμερα εργάζεται για να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει την ελληνική κοινωνία για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στον αναπτυσσόμενο κόσμο, καθώς και για να υποστηρίξει ουσιαστικά τα προγράμματα βοήθειας της UNICEF. Οι Εθνικές Επιτροπές της UNICEF είναι αυτόνομες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που από κοινού υποστηρίζουν το έργο της UNICEF σε όλον τον κόσμο. (UNICEF, 2017).

5.2 Ο ρόλος των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα της θαλάσσιας διάσωσης προσφύγων.

Για τη διάσωση των προσφύγων, συμπληρωματικό ρόλο στη δράση της Ελληνικής Ακτοφυλακής προσέφεραν η Emergency Response Centre International (ERCI) και η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης. Η ομάδα επαγγελματιών, αποτελούμενη από διασώστες, ναυαγοσώστες και ιατρικό προσωπικό της Emergency Response Centre International προσέφερε την ασφαλή μετάβαση 32.000 προσφύγων στη νότια ακτή της

Λέσβου από τα νερά της Μεσογείου από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016, ενώ η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ αποφάσισε την απονομή βραβείου Nansen στην Ελληνική Ομάδα Διάσωσης για την ακατάπαυστες προσπάθειες της οργάνωσης να σώζει πρόσφυγες σε κατάσταση κινδύνου στη θάλασσα. Μόνο τα έτη 2014 και 2015, κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων διάσωσης προσφύγων της Λέσβου, της Σάμου (Φεβρουάριος 2016) και της Κω, η ΕΟΔ πραγματοποίησε περισσότερες από 1.100 επιχειρήσεις διασώσεις, σώζοντας περισσότερους από 2.500 πρόσφυγες και βοηθώντας περισσότερα από 7.000 άτομα να φτάσουν ασφαλή στη στεριά.

5.3 Η παροχή στέγασης στους πρόσφυγες ως δράση των ελληνικών ΜΚΟ.

Οι ανάγκες στέγασης των χιλιάδων ανθρώπων που μετέβησαν στην Ελλάδα το διάστημα 2015- 2016 ήταν τεράστιες. Παρότι δημιουργήθηκαν hot- spots και δομές φιλοξενίας από την ελληνική κυβέρνηση, υπολείπονταν τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό, όσο σε χωρητικότητα και κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, ιδιαίτερα κατά τους πρώτους μήνες της προσφυγικής κρίσης. Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις προσέφεραν υποστήριξη στις ελληνικές αρχές, παροχή συγκεκριμένων λύσεων ανάλογα με το χρόνο παραμονής, παροχή κατάλληλων εποχιακών καταλυμάτων και σχετικές υπηρεσίες κατά των ερχομό των προσφύγων, δημιούργησαν και λειτουργούν δομές φιλοξενίας κυρίως για τις ευάλωτες ομάδες με σκοπό την επαρκή στέγαση αυτών. Οι υπηρεσίες των ΜΚΟ στον τομέα της στέγασης θεωρούνται συμπληρωματικές, ωστόσο αναγκαίες, καθώς διασφάλισαν την ασφαλή στέγη χιλιάδων ασυνόδευτων ανηλίκων, ευάλωτων γυναικών και οικογενειών, όπως επίσης και την ίδια τη ζωή των προσφύγων, με την προσφορά κατάλληλων καταλυμάτων, απαραίτητων για την αντιμετώπιση των ακραίων καιρικών συνθηκών του χειμώνα του 2016.

Οι ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που δραστηριοποιούνται για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών των προσφύγων είναι η Αγκαλιά, η Αλληλεγγύη, η Αλληλεγγύη Κως, η Αποστολή, η Άρσις, ο Αστερίας, ο ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η Ηλιαχτίδα, η Ιατρική Παρέμβαση, η Μαζί Μπροστά, η Μετάδραση, η Οικόπολις, ο Φάρος, το Χαμόγελο του Παιδιού, η Action Aid, η Caritas, η Chef's Club, η Chios Eastern Shore Response Team, η Praksis, η Refugee Support Greece και η Solidarity Now.

5.3.1 Η κάλυψη στεγαστικών αναγκών των προσφύγων της ελληνικής νησιωτικής περιοχής.

Κατά τον ερχομό των προσφύγων στα ελληνικά νησιά η «Αγκαλιά», με επικεφαλή τον παπά της τοπικής ενορίας της Καλλονής Λέσβου, προσέφερε προσωρινό κατάλυμα στους πεζούς πρόσφυγες από τον Αύγουστο έως τον Νοέμβριο του 2015. Στο νησί της Λέσβου, επίσης δραστηριοποιήθηκαν η «Ηλιαχτίδα» από Αύγουστο έως τον Ιούνιο του 2016, το «Χαμόγελο του παιδιού», δημιουργώντας και λειτουργώντας έναν καταυλισμό για τους πρόσφυγες στον Μανταμάδο, η «Action Aid» προσέφερε προσωρινά καταλύματα στο Καρά Τεπέ τον Ιούνιο του 2016, η ΜΚΟ «Αστερίας (Starfish Foundation)» παρέχοντας υλική και λειτουργική βοήθεια στο Απάνεμο τους μήνες Οκτώβριος και Νοέμβριος του 2015 και τον Ιούνιο του 2016 και η «Praksis», η οποία δραστηριοποιήθηκε καθ' όλη την παραμονή των προσφύγων στο νησί, με καταγεγραμμένη παρουσία από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στη νότια ακτή, την πόλη και το λιμάνι της Λέσβου.

Στην υπόλοιπη νησιωτική περιοχή, επιπρόσθετη βοήθεια στον τομέα της παροχής στέγασσης στους πρόσφυγες προσέφεραν η «Αλληλεγγύη Κως» στην πόλη της Κω τον Ιούνιο του 2016, η «Αποστολή» στο νησί της Χίου και συγκεκριμένα στη ΒΙΑΛ και το Μυρσινέδι από τον Νοέμβριο έως τον Ιούνιο του 2016 και στη Σούδα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους και στο νησί της Σάμου το Δεκέμβριο του 2015 και από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο του 2016 στο Βαθύ. Επιπλέον, τον Ιούνιο του 2016 η «Ιατρική Παρέμβαση (Medin)» δραστηριοποιήθηκε στη Σάμο στο Βαθύ και η «Chios Eastern Shore Response Team (CESRT)» στη ΒΙΑΛ, τη Σούδα, το ΔΗΠΕΘΕ και στις ακτές της Χίου την ίδια περίοδο.

Πολυμερή δράση παρουσίασαν ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», η «Μετάδραση» και η «Caritas» σε αρκετές δομές φιλοξενίας. Συγκεκριμένα στη νησιωτική περιοχή, ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός» δραστηριοποιήθηκε στη Λέσβο στις περιοχές Καρά Τεπέ και Μόρια, στη Χίο στις περιοχές Σούδα και ΔΗΠΕΘΕ, στα παλιά σφαγεία της Ρόδου και στο Βαθύ της Σάμου τον Ιούνιο του 2016 και στην Κω από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Αντίστοιχα, παρουσία της «Μετάδραση» κατεγράφη στο νησί της Λέσβου τον Ιούνιο του 2016, πραγματοποιώντας δράσεις για την προσωρινή φιλοξενία σε οικογενειακό περιβάλλον 6 παιδιών, δημιουργώντας και λειτουργώντας δομές προσωρινής φιλοξενίας δυναμικότητας 46 παιδιών στη Λέσβο, στη Σάμο και στη

Χίο, στις οποίες, από τον Δεκέμβριο του 2015, έχουν φιλοξενηθεί περισσότερα από 90 ασυνόδευτα παιδιά. Τέλος, η «Caritas» δραστηριοποιήθηκε στη Λέσβο από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 στη δομή του Καρά Τεπέ και στην πόλη του νησιού και στη Χίο στη δομή της ΒΙΑΛ τον Ιούνιο του ίδιου έτους.

5.3.2 Η παροχή στέγασης προσφύγων του νομού Αττικής και της ευρύτερης ηπειρωτικής χώρας.

Η στέγαση των προσφύγων στην περιοχή της Αττικής, κατ' αποκλειστικότητα, απασχόλησε τις ΜΚΟ «Αλληλεγγύη», «Αστερίας (Starfish Foundation)», «ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος», «Φάρος» και «Caritas». Συγκεκριμένα, η Αλληλεγγύη παρείχε στεγαστικές υπηρεσίες στους πρόσφυγες του γηπέδου χόκεϊ στο Ελληνικό και της Μαλακάσας το διάστημα Ιούλιος – Οκτώβριος 2016 και η ΜΚΟ «Αστερίας» προχώρησε στη δημιουργία συστημάτων δράσης, όπως το ΟΧΥ, ένα σημείο πρώτης υποδοχής όπου μεταξύ άλλων προσφέρονται στέγη και μεταφορά με οργανωμένο τρόπο και δραστηριοποιήθηκε στον Ελαιώνα από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016. Στη δομή του Ελαιώνα επίσης, δραστηριοποιήθηκε την ίδια περίοδο και η ΜΚΟ «ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος», ενώ παρουσία της «Caritas» κατεγράφη στην αστική περιοχή Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Επιπροσθέτως, η ΜΚΟ «Φάρος» δημιούργησε και λειτουργεί ένα κέντρο για γυναίκες και παιδιά στην πλατεία Βικτωρίας, ενώ έχει προγραμματιστεί και δρομολογηθεί η δημιουργία ενός ξενώνα φιλοξενίας για τα ασυνόδευτα παιδιά.

Στην ηπειρωτική χώρα, και συγκεκριμένα στη δομή των Διαβατών, τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων επιχείρησαν να καλύψουν οι ΜΚΟ «Μαζί Μπροστά» από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, «Οικόπολις» και «Chef's Club» από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους, στη δομή της Αλεξάνδρειας δραστηριοποιήθηκε η Refugee Support Greece τον Ιούνιο του 2016, ενώ η ΜΚΟ «Praksis» πραγματοποίησε δράσεις στέγασης ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλων ευάλωτων ομάδων (θύματα ναυαγίων, θύματα βασανιστηρίων, μονογονεϊκές οικογένειες κλπ) στην Ειδομένη το Δεκέμβριο του 2015, στα Διαβατά από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016 και στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης την ίδια περίοδο.

Πολυμερή δράση για τη στέγαση των προσφύγων τόσο στο νομό Αττικής όσο και στη γενικότερη ηπειρωτική χώρα, παρουσίασαν οι ΜΚΟ «Solidarity Now», η

«Μετάδραση», ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός» και η «Άρσις». Συγκεκριμένα η «Solidarity Now», αυτόνομα ή σε συνεργασία με άλλες ΜΚΟ, δημιουργούν ξενώνες προσφύγων και πραγματοποιούν δράσεις μετεγκατάστασης στο Σταθμό Λαρίσης και στη Θεσσαλονίκη, ενώ σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, παρουσία της κατεγράφη επίσης στην ευρύτερη αστική περιοχή της Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Η «Μετάδραση» δραστηριοποιήθηκε στις δομές του Ελαιώνα και των Διαβατών την περίοδο Μαΐου – Ιουνίου 2016, ενώ την ίδια περίοδο ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός» δραστηριοποιήθηκε στις δομές του Ελαιώνα, του Ελληνικού, του λιμανιού του Πειραιά, του Σχιστού, του Σκαραμαγκά, της πλατείας Βικτωρίας και των Διαβατών. Επίσης, από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους, δραστηριοποιήθηκε στις δομές του Λαυρίου και τον Ιούνιο στη δομή της Ριτσώνας στην Εύβοια. Τέλος, η «Άρσις – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων», με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και υποστήριξη από την Ύπατη Αρμοστεία, λειτουργεί την «Εστία Προσφύγων» στην Αθήνα και το «Φιλοξενείο Οικογενειών Αιτούντων Άσυλο» στη Θεσσαλονίκη. Επίσης, δημιούργησε μεμονωμένους χώρους για τα ευάλωτα άτομα, και ειδικότερα για τα ασυνόδευτα παιδιά σε δομές και προσέφερε αξιοπρεπής στέγαση και φιλοξενία στη δομή της Ύπατης Αρμοστείας στα Λαγκαδίκια, στην αστική περιοχή και το λιμάνι της Θεσσαλονίκης από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016. Παρουσία της κατεγράφη στις δομές του Σκαραμαγκά, των Διαβατών και της Ειδομένης από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους.

5.4 Οι ελληνικές ΜΚΟ που συμμετέχουν στην εκπαίδευση των προσφύγων.

Πριν ακόμα από τη ψήφιση και την υλοποίηση του νόμου περί των δικαιωμάτων των προσφύγων στην εκπαίδευση, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις προχώρησαν στη δημιουργία σχολικών τάξεων όπου παρέχεται εκπαίδευση - εκμάθηση της ελληνικής και ενίοτε της αγγλικής γλώσσας σε ενηλίκους, άτομα ευπαθών κοινωνικών ομάδων και παιδιά πρώιμης ηλικίας, σχολικά υλικά και καθηγητές για την υποστήριξη εκμάθησης, την προετοιμασία των μαθημάτων και την αναγνώριση των δυνατοτήτων των παιδιών. Επίσης, μετά την υλοποίηση του νόμου, φρόντισαν τόσο την καθημερινή μεταφορά των παιδιών από τις δομές στα σχολεία όπου φοιτούν και αντίστροφα όσο και την

ψυχολογική υποστήριξη αυτών που ήρθαν αντιμέτωποι με το ρατσισμό, τον αποκλεισμό και με άλλες παρόμοιες δυσκολίες στα ελληνικά σχολεία.

Η εκπαίδευση των προσφύγων, στο νομό Αττικής, απασχόλησε τις ΜΚΟ «Ελίξ», «Μετάδραση», «Φάρος», «Caritas», «Emergency Response Centre International (ERCI)», «Solidarity Now» και «UNICEF». Συγκεκριμένα, ο Φάρος διοργανώνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τα παιδιά των προσφύγων και η Ελίξ παρείχε στους πρόσφυγες του καταυλισμού του Ελαιώνα σχολικό υλικό, προετοιμασία εκπαίδευσης των παιδιών προσφύγων με δασκάλους και διάθεση καθηγητών την περίοδο Ιουλίου – Οκτωβρίου 2016. Η Μετάδραση προχώρησε στην παροχή διερμηνείας, μαθημάτων ελληνικής γλώσσας, καθώς έχει προχωρήσει και στη δημιουργία και διανομή ενός δωρεάν ηλεκτρονικού πολυλεξικού σε 5 γλώσσες (αλβανικά, αραβικά, γεωργιανά, ουρντού – παντζαμπί και ρώσικα) με τίτλο «Μαθαίνω Ελληνικά», ενώ παρουσία της οργάνωσης κατεγράφη στην Αθήνα τον Απρίλιο του 2016. Την περίοδο Ιουλίου – Οκτωβρίου 2016 στην αστική περιοχή της Αττικής, επίσης, δραστηριοποιήθηκε η Caritas παραδίδοντας μαθήματα Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας σε ενήλικες, η Emergency Response Centre International (ERCI) δημιουργώντας προγράμματα διδασκαλίας σε Αραβικά και Φαρσί στους πρόσφυγες, πρωτίστως για ηλικίες 4-17 και η Solidarity Now, ενώ η UNICEF, με ίδια κεφάλαια παρείχε υπηρεσίες εκπαίδευσης στους πρόσφυγες του Σκαρμαγκά.

Στη νησιωτική περιοχή, δραστηριοποιήθηκε η Όασις στο νησί της Ρόδου τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 2016 και η Chios Eastern Shore Response Team (CESRT) στη πόλη της Χίου τον Ιούνιο του 2016, παρέχοντας προγράμματα νεανικής εκπαίδευσης, ενώ προχώρησε και στη δημιουργία και λειτουργία ενός σχολείου, σε συνεργασία με τη ΜΚΟ BAAS, για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στα των προσφυγόπουλα του νησιού.

Πολυμερής δράση για την εκπαίδευση των προσφύγων παρουσίασαν οι ΜΚΟ «Άρσις», «Παιδικά Χωριά SOS» και «Αποστολή». Η Άρσις παρείχε υπηρεσίες προετοιμασίας εκπαίδευσης, από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 στις εγκαταστάσεις του Ελληνικού, στις δομές των γηπέδων χόκεϋ και baseball, ενώ στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης προχώρησε και στην παροχή σχολικών τάξεων. Όσον αφορά τα Παιδικά Χωριά SOS, μια από τις δράσεις του οργανισμού στο προσφυγικό ζήτημα ήταν η σχολική προετοιμασία των παιδιών στους καταυλισμούς του Ελαιώνα από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 και του Σχιστού από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο

του ίδιου έτους και η δημιουργία τάξεων, επίσης, στον Ελαιώνα και στα Διαβατά από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο παραδίδοντας μαθήματα Αγγλικών και Ελληνικών. Τέλος, η Αποστολή δραστηριοποιήθηκε στις δομές του Άγιος Ανδρέα, της Ραφήνας, στην αστική περιοχή Αττικής και στην πόλη και στη δομή του αρχαιολογικού πάρκου της Κω παρέχοντας καθηγητές και υπηρεσίες διδασκαλίας, σχολικά υλικά και τάξεις από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016.

5.5 Ο ρόλος των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα της επικοινωνίας μεταξύ των οργανώσεων, των ελληνικών αρχών και των προσφύγων.

5.5.1 Η επικοινωνία μέσω της παροχής υπηρεσιών διερμηνείας στους πρόσφυγες.

Οι πρόσφυγες, ερχόμενοι στην Ελλάδα και μη γνωρίζοντας την ελληνική γλώσσα και νομοθεσία αντιμετώπισαν πολλά προβλήματα. Στην αντιμετώπιση αυτών, τάθηκαν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις «Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων», «Caritas», «Solidarity Now» και «Μετάδραση», παρέχοντας υπηρεσίες ερμηνείας.

Στον νομό Αττικής, δραστηριοποιήθηκε το Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων υποστηρίζοντας τους νεοαφιχθέντες στους προσφυγικούς καταυλισμούς με 32 ανθρώπους που μιλούν ελληνικά και αραβικά/ περσικά (dari)/ ουρντού (Πακιστάν, Ινδία) στις δομές του Ελαιώνα, του Σχιστού και του Ελληνικού, στα γήπεδα των χόκεϋ, baseball και του δυτικού αεροδρομίου, τον Ιούνιο του 2016. Την ίδια περίοδο η Caritas παρευρέθη στην πλατεία Βικτωρίας, μεριμνώντας για την επικοινωνία των προσφύγων που βρίσκονταν εκεί, ενώ η Solidarity Now δραστηριοποιήθηκε στην πλατεία Βικτωρίας από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο του 2016 και στην ευρύτερη αστική περιοχή Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους.

Η Μετάδραση, με χορηγία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ (UNHCR), παρουσίασε δράση σε συνολικά 25 περιοχές ως προς τις μεταφράσεις, ερμηνείες και την επικοινωνία των προσφύγων κυρίως με τις ελληνικές αρχές. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, οι υπηρεσίες διερμηνείας του οργανισμού ξεκίνησαν από τον Απρίλιο του 2016, στις περιοχές του Ελληνικού, στις δομές του γηπέδου χόκεϋ και του δυτικού αεροδρομίου, στην Ειδομένη, το λιμάνι της Καβάλας, στο Χέρσο, την Ορεστιάδα

και την Αλεξανδρούπολη. Από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 δραστηριοποιήθηκε στην αστική περιοχή της Αττικής και στις δομές του Ελαιώνα, του Ελληνικό στο γήπεδο baseball, του Σχιστού, της Νέας Καβάλας, των Διαβατών, των Γιαννιτών και της Θεσσαλονίκης, ενώ από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους δραστηριοποιήθηκε στις δομές της Μαλακάσας, του Σκαρμαγκά, της Αλεξάνδρειας, της Δράμας, της Καβάλα στο Περιγιάλι, των Λαγκαδικίων Θεσσαλονίκης, του Ωραιόκαστρου, και στις αστικές περιοχές Πιερίας και Ημαθίας ως τον νομό Αττικής και της ηπειρωτικής Ελλάδας και στα παλιά σφαγεία της Καλύμνου, στο Καρά Τεπέ της Λέσβου, και στις αστικές περιοχές Χίου, Κω, Λέρου, Λέσβου, Ρόδου και Σάμου ως προς τη νησιωτική περιοχή.

5.5.2 Η διαμεσολάβηση των ελληνικών ΜΚΟ για την επίτευξη της επικοινωνίας των προσφύγων με την ελληνική κοινότητα.

Είτε στα σημεία συγκέντρωσης είτε στις δομές φιλοξενίας, οι πρόσφυγες αντιμετώπισαν αρκετά προβλήματα με τις αρμόδιες αρχές. Τα προβλήματα αυτά περιελάμβαναν, κυρίως, την επικοινωνία, τη συνεννόηση, την αξιολόγηση και την ενημέρωση του κρατικού μηχανισμού. Η «Solidarity Now», ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός» και η «Μετάδραση» ήταν οι ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που ασχολήθηκαν στον τομέα αυτό με τις εκάστοτε τοπικές κοινότητες.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ κατέγραψε την παρουσία της Solidarity Now στην πλατεία Βικτωρίας και στην ευρύτερη αστική περιοχή της Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 και του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού στις δομές της Σούδας και του εργοστασίου της ΒΙΑΛ στη Χίο τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Η Μετάδραση, παρουσιάζοντας πολυμερή δράση και βρισκόμενη ήδη στις δομές της Δράμας, της Καβάλας στο Περιγιάλι, της Αλεξάνδρειας, των Διαβατών, των Γιαννιτών, των Λαγκαδικίων Θεσσαλονίκης, του Ωραιόκαστρου, των παλαιών σφαγείων της Καλύμνου, του Καρά Τεπέ της Λέσβου και στις αστικές περιοχές Αττικής, Καβάλας, Ημαθίας, Θεσσαλονίκης, Πιερίας, Χίου, Λέσβου, Σάμου, Κω, Λέρου και Ρόδου ανέλαβε την επικοινωνία των προσφύγων που φιλοξενούνται στις δομές αυτές με τις εκάστοτε τοπικές κοινότητες από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016.

5.5.3 Η παροχή πληροφοριών στους πρόσφυγες με σκοπό την επικοινωνία αυτών με τις ελληνικές αρχές.

Την πληροφόρηση ως προς την ελληνική νομοθεσία και τις διαδικασίες όσον αφορά το προσφυγικό και τις αιτήσεις ασύλου ανέλαβαν οι ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Ελληνικό Συμβούλιο για Πρόσφυγες», «Action Aid», «Caritas», «Solidarity Now» και «Μετάδραση». Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, τον Απρίλιο του 2016 δημιούργησε στα κεντρικά γραφεία του οργανισμού στην Αθήνα μια τηλεφωνική γραμμή με σκοπό την εξυπηρέτηση των προσφύγων και την παροχή σε αυτούς πληροφοριών, ενώ το ίδιο διάστημα το Ελληνικό Συμβούλιο για Πρόσφυγες βρέθηκε στη δομή του γηπέδου χόκεϋ στο Ελληνικό για την πληροφόρηση των προσφύγων που φιλοξενούνται εκεί. Το Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων παρέχει πληροφόρηση για τα δικαιώματα των προσφύγων και τις διαδικασίες της Ελλάδας για το προσφυγικό, η Action Aid παρέχει ενημέρωση στη γλώσσα των προσφύγων για τα δικαιώματά τους στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ η Caritas παρουσιάζει κοινωνική υπηρεσία με παροχή πληροφοριών, παραπομπή σε άλλους φορείς και ΜΚΟ, λειτουργεί ομάδες μητέρων, εγκύων, Κέντρο δημιουργικής απασχόλησης για παιδιά και Κέντρο Ημέρας για οικογένειες προσφύγων.

Πολυμερή δράση για την πληροφόρηση των προσφύγων παρουσίασαν οι Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις Solidarity Now και Μετάδραση. Παρουσία της Solidarity Now κατεγράφη στον καταυλισμό της Ειδομένης τον Ιανουάριο του 2016 και στο σταθμό Λαρίσης και τη Θεσσαλονίκη τον Απρίλιο του ίδιου έτους, ενώ η Μετάδραση παρείχε πληροφορίες στους πρόσφυγες της Χίου τον Ιανουάριο και σε αυτούς της Ειδομένης κατά το δίμηνο Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου 2016.

5.5.4 Η παροχή υπηρεσιών Internet στους πρόσφυγες της ελληνικής επικράτειας.

Κατά γενική ομολογία των προσφύγων, οι υπηρεσίες Internet θεωρήθηκαν καθοριστικές για την ασφάλεια του ταξιδιού τους. Μέσω αυτών, οι πρόσφυγες έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν τόσο με συγγενικά ή φιλικά τους πρόσωπα όσο και να ενημερωθούν από τους προπορευόμενους τους για τις ενέργειες και τις διαδικασίες που

επρόκειτο να ακολουθήσουν ή τις συνθήκες και τις δυσκολίες που επρόκειτο να αντιμετωπίσουν έως ότου φτάσουν στη χώρα προορισμού τους.

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, η παροχή υπηρεσιών Internet στους πρόσφυγες απασχόλησε, κατ' αποκλειστικότητα ανάμεσα στις ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, τη «Solidarity Now», η οποία, παρείχε κόμβους πληροφοριών με πρόσβαση στο Internet στην πλατεία Βικτωρίας και στην αστική περιοχή της Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, με σκοπό τη διαρκή ενημέρωση για τις απαιτούμενες διαδικασίες αναφορικά με την αίτηση ασύλου και την επικοινωνία με οικεία τους πρόσωπα.

5.6 Η ενασχόληση των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα της μεταφοράς προσφύγων.

Η ασφαλής μεταφορά των προσφύγων στον ελλαδικό χώρο υπόκειται στις αρμοδιότητες των ελληνικών αρχών. Το μέρος της μεταφοράς των προσφύγων που ανέλαβαν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και συνέβη κατά τον μεγάλο συνωστισμό αυτών στα ελληνικά νησιά περιλαμβάνει κυρίως τη μεταφορά αυτών από τις ακτές στα Κέντρα Φιλοξενίας και στα σημεία συγκέντρωσης του νησιού, στα οποία αποκτούν τα απαραίτητα έγγραφα για τη νομιμοποίηση της μετακίνησής τους τόσο στον ελλαδικό όσο και στον ευρωπαϊκό χώρο.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, παρευρισκόμενη στο νησί της Λέσβου από την αρχή της προσφυγικής κρίσης, διαπίστωσε πως οι ΜΚΟ «Αστερίας (Starfish Foundation)», «Ηλιαχτίδα» και «Praksis», ανάμεσα στη γενικότερη βοήθεια που προσέφεραν στους πρόσφυγες του νησιού, δραστηριοποιήθηκαν και στον τομέα της μεταφοράς. Συγκεκριμένα, η Αστερίας (Starfish Foundation) προχώρησε, το Φεβρουάριο του 2016, στη δημιουργία συστημάτων δράσης, όπως το OXY, έναν χώρο συγκέντρωσης των προσφύγων όπου αυτοί δύνανται να αλλάξουν ρουχισμό, να τραφούν, να κοιμηθούν και να ανασυγκροτηθούν μέχρι την οργανωμένη από την οργάνωση μεταφορά τους με λεωφορείο στα σημεία συγκέντρωσης. Η Ηλιαχτίδα, πραγματοποίησε μεταφορές προσφύγων στο νησί της Λέσβου τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2016 και σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, προχώρησε στη μεταφορά των προσφύγων σε ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια

τους χειμερινούς μήνες του ίδιου έτους, λόγω των άσχημων καιρικών συνθηκών που επικρατούσαν στο νησί, ενώ το ίδιο διάστημα μεταφορές πραγματοποιήσε και η ΜΚΟ Praksis στο νησί της Λέσβου.

5.7 Οι ελληνικές ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην παροχή και διανομή μη διατροφικών ειδών πρώτης ανάγκης και υλικοτεχνικής ύλης.

Τα μη διατροφικά είδη και η υλικοτεχνική ύλη που διενεμήθησαν στους πρόσφυγες χωρίς διακρίσεις από τις ελληνικές ΜΚΟ «Αλληλεγγύη», «Αποστολή», «ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος», «Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Μετάδραση», «Caritas», «Solidarity Now», «Άρσις», «Α21», «Γιατροί του κόσμου», «Μαζί Μπροστά», «Οικόπολις», «Chef's Club», «Intervolve», «Praksis», «Refugee Support Greece», «Αγκαλιά», «Αλληλεγγύη Κως», «Αστερίας (Starfish Foundation)», «Ιατρική Παρέμβαση (Medin)», «Όασις», «Action Aid», «Chios Eastern Shore Response Team (CESRT)» και «Helping Hands Rhodes» περιλαμβάνουν κυρίως καταλύματα, ρουχισμό, είδη προσωπικής υγιεινής και καθαρισμού.

Τα είδη ρουχισμού, προερχόμενα κυρίως από δωρεές, περιλαμβάνουν παπούτσια κατάλληλα για περπάτημα (άνετα για κάθε ηλικία) και πέδιλα, παντελόνια τύπου φόρμας, καινούρια εσώρουχα γυναικεία – ανδρικά, κάλτσες για παιδιά και ενήλικες, μπουφάν, ζακέτες, αδιάβροχα πόντσο, πουλόβερ, γάντια, σκούφους και καπέλα για παιδιά και μεγάλους και ρούχα εγκύων.

Τα είδη προσωπικής υγιεινής περιλαμβάνουν μωρομάντηλα, πάνες για βρέφη, σερβιέτες, χαρτί υγείας, οδοντόβουρτσες, οδοντόκρεμες, σαπούνια, σαμπουάν (μικρά μπουκάλια), αφρούς ξυρίσματος, ξυραφάκια, αποσμητικά, σφουγγάρια μπάνιου, κολόνιες, αποσμητικά, βούρτσες, χτένες, λαστιχάκια μαλλιών, πάνες ακράτειας ενηλίκων, χαρτοπετσέτες, γάντια μίας χρήσεως, γάντια latex, μάσκες, σκουφάκια μίας χρήσεως, ενυδατικές κρέμες, αλοιφές για τσιμπήματα εντόμων, αντηλιακά, καθρεφτάκια, νυχοκόπτες, παιδικές πούδρες και κρέμες για συγκάματα.

Τα είδη καθαρισμού περιλαμβάνουν απορρυπαντικό και πλαστικές λεκάνες για πλύσιμο στο χέρι, μανταλάκια, σχοινί απλώματος, απορρυπαντικά πλυντηρίου ρούχων

και πιάτων, απολυμαντικά σπρέι, σακούλες απορριμμάτων και σφουγγαράκια καθαρισμού.

Λοιπά είδη πρώτης ανάγκης που δόθηκαν στους πρόσφυγες της ελληνικής επικράτειας και ίσης σημασίας με αυτά του ρουχισμού και της προσωπικής υγιεινής είναι κουβέρτες, υπνόσακοι και υποστρώματα για υπνόσακους, κουνουπιέρες, πετσέτες, σεντόνια, σακίδια πλάτης, μπαταρίες, φακοί, είδη πρώτων βοηθειών, παιδικά καροτσάκια, μάρσιπιοι, αναπηρικά αμαξίδια, μπιμπερό, πιπίλες, ισοθερμικά και ποτήρια μιας χρήσης, πλαστικά κουτάλια και πιρούνια, κουζινικά είδη, αλουμινένια μπρίκια, κατσαρόλες, μπολ μιας χρήσης και τάπερ, αλουμινόχαρτο, υλικά συσκευασίας, χαρτοταινίες, πλαστικές σακούλες, έπιπλα γραφείου, βιβλιοθήκες, κομοδίνα, υπολογιστές, εκτυπωτές, τηλεόραση, CD player, χαρτί εκτύπωσης Α4-Α3, μαρκαδόροι, κόλλες χειροτεχνίας, ψαλίδια, μπλοκ ζωγραφικής, πηλός και άλλα είδη χειροτεχνίας, παιδαγωγικό υλικό, σφυρίχτρες, μπαλόνια και παιχνίδια για τα παιδιά.

5.7.1. Η παροχή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες των δομών του νομού Αττικής.

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα των μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης είναι η «Αλληλεγγύη», η «Αποστολή», η «ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος», το «Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων», ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», η «Μετάδραση», η «Caritas» και η «Solidarity Now».

Αναλυτικότερα, η Αποστολή και η ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος προσέφεραν καταλύματα και μη διατροφικά είδη στους πρόσφυγες του Ελαιώνα από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016. Το Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων δραστηριοποιήθηκε στην πλατεία Βικτωρίας τον Απρίλιο του 2016 και η Solidarity Now προχώρησε στη διανομή πακέτων μη διατροφικών ειδών στους πρόσφυγες της αστικής περιοχής της Αττικής, από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους. Το ίδιο διάστημα, η ΜΚΟ της Εκκλησίας «Αλληλεγγύη», διένεμε μη διατροφικά προϊόντα στους πρόσφυγες του γηπέδου χόκεϋ στο Ελληνικό και της Μαλακάσας.

Πολυμερή δράση τόσο στο νομό Αττικής, όσο και στην υπόλοιπη χώρα, στον τομέα της παροχής μη διατροφικών ειδών παρουσίασαν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις

«Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Μετάδραση» και «Caritas». Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός δραστηριοποιήθηκε από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 στην πλατεία Βικτωρίας, στον Ελαιώνα, στις δομές του γηπέδου χόκεϋ και του δυτικού αεροδρομίου στο Ελληνικό και στο λιμάνι του Πειραιά, ενώ από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους δραστηριοποιήθηκε στις δομές του Λαυρίου και του Σκαραμαγκά. Η Μετάδραση παρείχε διανομή ειδών πρώτης ανάγκης, καταλυμάτων και μη διατροφικών ειδών στους πρόσφυγες στην πόλη της Αθήνας και στο λιμάνι του Πειραιά τον Απρίλιο του 2016 και στους πρόσφυγες της δομής του Ελαιώνα από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Τέλος, η Caritas προχώρησε στη διανομή ρουχισμού και ειδών πρώτης ανάγκης στην πλατεία Ομονοίας τον Απρίλιο και στην ευρύτερη αστική περιοχή της Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους.

5.7.2 Η παροχή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες των δομών της ηπειρωτικής χώρας.

Για τη διανομή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες της ηπειρωτικής χώρας, αρμόδιοι θεωρήθηκαν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις «Άρσις», «Α21», «Γιατροί του κόσμου», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Μαζί μπροστά», «Μετάδραση», «Οικόπολις», «Caritas», «Chef's club», «Intervolve», «Praksis», «Refugee Support Greece» και «Solidarity Now».

Λόγω των αναπτυγμένων αναγκών της άτυπης δομής της Ειδομένης, των ακραίων χειμερινών καιρικών συνθηκών και της αρχικής άρνησης των προσφύγων να εγκαταλείψουν τη δομή αυτή, με την ελπίδα ότι θα ανοίξουν τα σύνορα, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις ανέλαβαν να προμηθεύσουν τους πρόσφυγες κυρίως με σκηνές και καταλύματα, κουβέρτες, ρουχισμό και είδη προσωπικής υγιεινής. Αναλυτικότερα, στην Ειδομένη, δραστηριοποιήθηκαν η Solidarity Now από το Νοέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, η Caritas, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η Μαζί Μπροστά και η Μετάδραση από τον ίδιο μήνα έως τον Απρίλιο του 2016, η Α21 και η Intervolve και η Praksis από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο του 2016, οι Γιατροί του κόσμου τον Μάρτιο, η Άρσις από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο, η Chef's Club τον Απρίλιο και η Οικόπολις τους μήνες Απρίλιο – Μάρτιο 2016, διανέμοντας κυρίως παιδικά είδη και βρεφικές τροφές. Στη Νέα Χράνη, μη διατροφικά προϊόντα διένειμε η Άρσις, τον Απρίλιο του 2016, και η Praksis αντίστοιχα από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 στη

Θεσσαλονίκη και στο λιμάνι αυτής, ενώ ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός πραγματοποίησε παρόμοιες δράσεις στη Ριτσώνα και η Refugee Support Greece στην Αλεξάνδρεια τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Όσον αφορά τη δομή των Διαβατών, την παροχή υλικοτεχνικής ύλης ανέλαβε η Μετάδραση από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, σχεδόν παράλληλα με την οργάνωση «Μαζί Μπροστά», η οποία ξεκίνησε τη δράση της έναν μήνα αργότερα, οι Γιατροί του κόσμου τον Απρίλιο του 2016 και η Άρσις, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η Οικόπολις, η Praksis και η Chef's Club από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους, με την τελευταία να ειδικεύεται και περιορίζεται στα παιδικά είδη και τις βρεφικές τροφές.

5.7.3. Η παροχή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής.

Οι ανάγκες παροχής μη διατροφικών ειδών στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής ήταν πολύ μεγάλες, ειδικά στα είδη ρουχισμού κατά τον ερχομό αυτών στις ελληνικές ακτές. Για το λόγο αυτό, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στην περιοχή ήταν συνολικά δεκατέσσερις, μεταξύ των οποίων η Αγκαλιά, η Αστερίας (Starfish Foundation), η Action Aid, η Praksis, η Ιατρική Παρέμβαση (Medin), η Όασις, η Helping Hands Rhodes, η Chios Eastern Shore Response Team (CESRT), η Αλληλεγγύη Κως, η Αποστολή, οι Γιατροί του κόσμου, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η Μετάδραση και η Caritas.

Συγκεκριμένα, στο νησί της Λέσβου, κατ' αποκλειστικότητα, δραστηριοποιήθηκε η «Αγκαλιά» από τον Σεπτέμβριο έως τον Νοέμβριο του 2015, η «Αστερίας (Starfish Foundation)» παρέχοντας ρούχα στους πρόσφυγες που κατέφταναν στις βόρειες ακτές του νησιού και στο κέντρο υποδοχής της IRC «Απάνεμο», αποστέλλοντας 7 φορτία με βασικά είδη στους καταυλισμούς της ενδοχώρας, από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016, η «ActionAid», διανέμοντας, από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, περισσότερα από 10.750 πακέτα με είδη πρώτης ανάγκης για τις γυναίκες και 11.2015 είδη για την αντιμετώπιση του κρύου στους πρόσφυγες της δομής του Καρά Τεπέ και η «Praksis», η οποία δραστηριοποιήθηκε στις άτυπες δομές και τα κέντρα συγκέντρωσης του νησιού και συγκεκριμένα στη νότια ακτή, στην πρωτεύουσα και το λιμάνι της Λέσβου από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016. Στο νησί της Σάμου, και συγκεκριμένα στη δομή της πόλης Βαθύ δραστηριοποιήθηκε η «Ιατρική παρέμβαση (Medin)» από τον

Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016. Η «Αλληλεγγύη Κως» δραστηριοποιήθηκε στην πόλη της Κω από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, ενώ η «Chios Eastern Shore Response Team (CESRT)» προχώρησε στην παροχή ρούχων, παπουτσιών, αντηλιακών και ειδών προσωπικής υγιεινής όπως σαμπουάν και αφρόλουτρων στους πρόσφυγες της Χίου και συγκεκριμένα στις δομές του πρώην εργοστασίου της ΒΙΑΛ, της Σούδας, του ΔΗΠΕΘΕ και στους πρόσφυγες που κατέφταναν στις ακτές του νησιού τον Ιούνιο του 2016. Τέλος, στο νησί της Ρόδου δραστηριοποιήθηκαν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις «Όασις» από τον Ιανουάριο έως τον Φεβρουάριο του 2016 και η «Helping Hands Rhodes» από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Φεβρουάριο του 2016.

Στη νησιωτική περιοχή, πολυμερή δράση παρουσίασαν οι ΜΚΟ «Αποστολή», «Γιατροί του κόσμου», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Μετάδραση» και «Caritas».

Η Αποστολή δραστηριοποιήθηκε στο νησί της Χίου και συγκεκριμένα στις δομές ΒΙΑΛ και Μυρσινίδι από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στο νησί της Κως από Νοέμβριο του 2015 έως τον Μάρτιο του 2016 και στη δομή της πόλης Βαθύ της Σάμου από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Οκτώβριο του 2016.

Οι Γιατροί του κόσμου δραστηριοποιήθηκαν στη Λέσβο από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Φεβρουάριο του 2016 και στη δομή της Σούδας στη Χίο από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016.

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, έχοντας τη μεγαλύτερη δράση, τοποθετήθηκε στη Λέσβο, στις δομές του Καρά Τεπέ και της Μόριας, από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στην Κάλυμνο τον Αύγουστο του 2015, στην Κρήτη από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015, στη Ρόδο από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015 και από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 στην άτυπη δομή των παλαιών σφαγείων του νησιού, στην Κω από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στο Βαθύ της Σάμου από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 και στις δομές της Σούδας και του ΔΗΠΕΘΕ της Χίου από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016.

Η Μετάδραση δραστηριοποιήθηκε στο νησί της Λέσβου από τον Σεπτέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στο νησί της Σάμου τον Νοέμβριο του 2015, στο νησί της Χίου τους μήνες Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου 2015, στο νησί της Κως τον Δεκέμβριο του 2015 και στο νησί της Λέρου από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Μάρτιο του 2016.

Τέλος, η Caritas παρέδωσε μη διατροφικά είδη στους πρόσφυγες του Καρά Τεπέ και της πόλης της Λέσβου και στο ΒΙΑΛ της Χίου από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 και στο νησί της Κω από τον Οκτώβριο έως τον Δεκέμβριο του 2015.

5.8 Η δημιουργία και υλοποίηση προγράμματος για την οικονομική ενίσχυση των προσφύγων.

Η παροχή οικονομικής βοήθειας στους πρόσφυγες της ελληνικής επικράτειας απασχόλησε σχετικά λίγες μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς οι χορηγίες, επιχορηγήσεις και δωρεές δεν περιλάμβαναν την παροχή και διάθεση χρημάτων, είτε μετρητών είτε καρτών και κουπονιών. Απόρροια αυτού είναι η μοναδική στον τομέα αυτό, ως ελληνική ΜΚΟ, δραστηριοποίηση της Solidarity Now.

Η Solidarity Now προχώρησε τόσο στη χρηματοδότηση της κοινότητας υποδοχής όσο και των ίδιων των προσφύγων στην Αττική για την αγορά απαραίτητων ειδών σε αυτούς. Μέσω του προγράμματος παροχής μετρητών με προπληρωμένες κάρτες «Cash4Solidarity» που υλοποιείται από την οργάνωση από τον Νοέμβριο του 2016 και έχει δρομολογηθεί έως τον Απρίλιο του 2017, δίνεται η επιλογή στους ωφελούμενους να διαθέτουν το χρηματικό ποσό που τους αναλογεί όπου αυτοί επιθυμούν, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο την αξιοπρέπειά τους και δημιουργώντας συνθήκες ομαλής κοινωνικής ένταξης. Πρόσβαση στο πρόγραμμα έχουν όλοι οι πρόσφυγες που φιλοξενούνται στις δομές στέγασης της Solidarity Now και το ποσό των ωφελουμένων, που αντιστοιχεί σε κάθε μεμονωμένο άτομο ή οικογένεια, καθορίζεται από τον αριθμό των μελών της οικογένειας και από τον τύπο της δομής φιλοξενίας, εάν δηλαδή προσφέρονται ή όχι δωρεάν γεύματα. Η χρηματοδότηση του προγράμματος προέρχεται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ποσόν αυτής ανέρχεται στις 670.000 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί κατά μέσον όρο στο ποσό των 82 ευρώ ανά δικαιούχο και ανά μήνα.

5.9 Η δραστηριοποίηση των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα της προστασίας των προσφύγων.

Η προστασία των προσφύγων από την άφιξή τους στον ελλαδικό χώρο ήταν κύρια αρμοδιότητα των ελληνικών αρχών. Ωστόσο, η επικινδυνότητα τόσο εντός όσο εκτός των δομών ήταν μεγάλη, καθώς έχουν καταγραφεί περιστατικά βίας μεταξύ των προσφύγων λόγω των διαφορετικών εθνικοτήτων άρα και νοοτροπίας αυτών, περιστατικά βίας και εμπορίας κατά των παιδιών και ειδικότερα των ασυνόδευτων ανηλίκων και περιστατικά σεξουαλικής και σεξιστικής βίας ως προς τις γυναίκες και τα παιδιά πρόσφυγες. Στον τομέα της προστασίας, επίσης εντάσσονται οι διοικητικές οδηγίες που αυτοί έλαβαν, η δράση ως προς την προώθηση ενσωμάτωσης των προσφύγων στην ελληνική κοινότητα, η φροντίδα για την ειρηνική συνύπαρξη την εκάστοτε τοπική κοινότητα, η αναγνώριση Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ), καθώς και η παροχή νομικών υπηρεσιών.

Στο πλαίσιο αυτό, δραστηριοποιήθηκαν οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις «ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος», «Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων», «Μετάδραση», «Συνειρμός», «Praksis», «Άρσις», «Γιατροί του κόσμου», «Δίκτυο για τα δικαιώματα του παιδιού», «Ελληνικό Συμβούλιο για Πρόσφυγες», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων», «Παιδικά Χωριά SOS», «A21», «Αστερίας (Starfish Foundation)», «Ηλιακτίδα», «Ιατρική Παρέμβαση (Medin)», «Όασις», «Αποστολή», «Διοτίμα», «Action Aid», «Caritas», «Helping Hands Rhodes», «Emergency Response Centre International (ERCI)», «UNICEF» και «Solidarity Now».

5.9.1. Ο τομέας της προστασίας, χωρίς διακρίσεις, των προσφύγων ως δράση των ελληνικών ΜΚΟ.

5.9.1.1. Η προστασία των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές του νομού Αττικής.

Στο νομό της Αττικής δραστηριοποιήθηκαν οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις «ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος», «Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων», «Μετάδραση», «Συνειρμός», «Praksis», «Άρσις», «Γιατροί του κόσμου», «Δίκτυο για τα δικαιώματα του παιδιού», «Ελληνικό Συμβούλιο για Πρόσφυγες», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων», «Παιδικά Χωριά SOS», «Φάρος», «Action Aid», «Caritas» και «Solidarity Now».

Αναλυτικότερα και κατ' αποκλειστικότητα, η ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος και το Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων, από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, πραγματοποίησαν δράσεις προώθησης της ενσωμάτωσης των προσφύγων που φιλοξενούνται στη δομή του Ελαιώνα στην κοινωνία και δράσεις υποστήριξης της δημιουργίας κατάλληλων καταυλισμών υποδοχής. Στην πλατεία Βικτωρίας, το ίδιο χρονικό διάστημα δραστηριοποιήθηκε η Praksis, ενώ στην ευρύτερη αστική περιοχή της Αττικής η Μετάδραση τον Απρίλιο και ο Συνειρμός από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου.

Παράλληλα, πολυμερή δράση στις δομές του νομού Αττικής παρουσίασε η αστική μη κερδοσκοπική εταιρία «Φάρος», η οποία παρείχε υπηρεσίες προστασίας στους πρόσφυγες της πλατείας Βικτωρίας από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 και του Ελαιώνα κατά τον Ιούνιο του ίδιου έτους, η μη κυβερνητική οργάνωση Άρσις, τοποθετώντας μέλη της στις δομές του Ελαιώνα και του Ελληνικού στο γήπεδο του baseball τον Ιούνιο του 2016, ενώ από τον Ιούλιο μέχρι τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου, οι Γιατροί του κόσμου δραστηριοποιήθηκαν στις δομές της Μαλακάσας, του Ελληνικού (γήπεδα χόκεϋ και baseball) και στην ευρύτερη αστική περιοχή της Αττικής. Το Δίκτυο για τα δικαιώματα του παιδιού παρενέβη στους καταυλισμούς και τα κέντρα υποδοχής του Σχιστού και του Ελληνικού (γήπεδο baseball) τον Μάιο του 2016 στους τομείς των δυνατοτήτων πρόσβασης, της διεκπεραίωσης των τυπικών διαδικασιών, των αδειών κλπ., καθώς και της διευθέτησης σχετικά με την πρόσβαση των παιδιών στο σχολείο και την προστασία αυτών. Παρουσία του Ελληνικού Συμβουλίου για Πρόσφυγες κατεγράφη από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 στους καταυλισμούς του Ελληνικού (γήπεδο χόκεϋ) και της πλατείας Βικτωρίας, καθώς και στη δομή του Ελαιώνα κατά τον μήνα Ιούνιο του ίδιου έτους. Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, τον μήνα Απρίλιο του 2016 δραστηριοποιήθηκε στις δομές του Ελαιώνα και του Ελληνικού, από τον ίδιο μήνα μέχρι τον Ιούνιο του ίδιου έτους στο λιμάνι του Πειραιά και στο Σχιστό και τους μήνες Μάιος και Ιούνιος στη δομή του Σκαραμαγκά. Από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο, δραστηριοποιήθηκαν τα Παιδικά Χωριά SOS στον Ελαιώνα και κατά τον Ιούνιο στο Σκαραμαγκά, ενώ από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, η Action Aid παρουσιάστηκε στο Σχιστό και στο Σκαραμαγκά επίσης. Τέλος, κατά τους μήνες Ιούλιος – Οκτώβριος 2016, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων δραστηριοποιήθηκε στις δομές Άγιος Ανδρέας, Ελευσίνα, Ελαιώνας, Ελληνικό 2 (δυτικό αεροδρόμιο), Λαύριο, Μαλακάσα, λιμάνι Πειραιά, Σχιστό, Σκαραμαγκάς και στην αστική περιοχή της Αττικής, η Caritas στην αστική περιοχή της Αττικής, ενώ αρχικά είχε συμμετάσχει στην κάλυψη των

αναγκών των προσφύγων της πλατείας Βικτωρίας από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους, και η Solidarity Now στους καταυλισμούς προσφύγων του Άγιου Ανδρέα, της Ελευσίνας και της αστικής περιοχής της Αττικής, ενώ και αυτή επίσης, είχε ξεκινήσει τις δράσεις της από τον Απρίλιο του ίδιου έτους στους πρόσφυγες που διέμεναν προσωρινά στο σταθμό Λαρίσης.

5.9.1.2. Η προστασία των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της ηπειρωτικής χώρας.

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες του ΟΗΕ, οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των προσφύγων της ηπειρωτικής χώρας, και ειδικότερα στις γεωγραφικές περιοχές της Μακεδονίας, της Ηπείρου, της Στερεάς Ελλάδας και της Πελοποννήσου είναι η «Άρσις», η «Α21», οι «Γιατροί του κόσμου», το «Ελληνικό Συμβούλιο για Πρόσφυγες», ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», η «Μετάδραση», το «Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων», η «Praksis» και η «Solidarity Now».

Ως επί το πλείστον, οι προαναφερθείσες μη κυβερνητικές οργανώσεις παρουσίασαν πολυμερή και ποικιλόμορφη δράση στις δομές της ηπειρωτικής χώρας. Συγκεκριμένα, παρουσία της Άρσις κατεγράφη στον καταυλισμό της Ειδομένης από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στη Νέα Χράνη τον Απρίλιο, στα Διαβατά και τη Θεσσαλονίκη τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος και στην Πέτρα Ολύμπου τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου. Η Α21 δραστηριοποιήθηκε στην Ειδομένη τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 2016, ενώ τον Απρίλιο του ίδιου έτους μετέφερε τις δράσεις στη δομή των Διαβατών. Οι Γιατροί του κόσμου ξεκίνησαν τις δράσεις τους στην Ειδομένη τον Μάρτιο, ενώ από τον Ιούλιο μέχρι τον Οκτώβριο δραστηριοποιήθηκαν ταυτόχρονα στη δομή της Ύπατης Αρμοστείας στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης, στο Περιγιάλι Καβάλας, στη Φιλιππιάδα, στον Κάτσικα Ιωαννίνων, στην Κόνιτσα, στο Τσεπελόβο, στις Θερμοπύλες και στον Ανδραβίδα Πελοποννήσου. Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, σε συνεργασία με άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις, φρόντισε την προστασία των εκτεθειμένων προσφύγων του καταυλισμού της Ειδομένης τους μήνες Μάρτιος – Απρίλιος 2016, ενώ τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου δραστηριοποιήθηκε στο λιμάνι και τα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης και στη Νέα Καβάλα. Η Ύπατη Αρμοστεία, επίσης, κατέγραψε την περιστασιακή παρουσία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού στην

Ειδομένη τους μήνες Νοέμβριος, Δεκέμβριος, Απρίλιος και Ιούνιος του 2016, στα Διαβατά τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος και στην Ορεσιτιάδα τον Απρίλιο του ίδιου έτους. Τους μήνες Φεβρουάριος και Απρίλιος 2016 στην Ειδομένη δραστηριοποιήθηκε η Μετάδραση και η Praksis, ενώ συμπληρωματικά, η Μετάδραση βρέθηκε στη δομή της Ορεσιτιάδας τον Απρίλιο του ίδιου έτους. Τέλος, από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων τοποθετήθηκε στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης, στα Δολιανά και στον Ανδραβίδα, ενώ η Solidarity Now βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος, ενώ από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο δραστηριοποιήθηκε στα Δολιανά και το Τσεπελόβο.

5.9.1.3. Η προστασία των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της νησιωτικής περιοχής.

Στη νησιωτική περιοχή, στον τομέα της προστασίας των προσφύγων, δραστηριοποιήθηκαν οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις «Άρσις», «Αστερίας (Starfish Foundation)», «Γιατροί του κόσμου», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Ηλιακτίδα», «Ιατρική Παρέμβαση (Medin)», «Μετάδραση», «Όασις», «Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων», «Action Aid», «Emergency Response Centre International (ERCI)», «Helping Hands Rhodes» και «Praksis».

Συγκεκριμένα και κατ' αποκλειστικότητα, στο νησί της Λέσβου δραστηριοποιήθηκε η μη κυβερνητική οργάνωση Αστερίας (Starfish Foundation) τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016, η Emergency Response Centre International (ERCI) τον Φεβρουάριο, η Ηλιακτίδα από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους στην πόλη του νησιού, ενώ η ActionAid από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Οκτώβριο του 2016 στις δομές του Καρά Τεπέ και της Μόριας. Στο νησί της Σάμου, επίσης κατ' αποκλειστικότητα, δραστηριοποιήθηκε η Ιατρική Παρέμβαση (Medin) στο Βαθύ τον Ιούνιο, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων στην αστική περιοχή του νησιού από τον Ιούλιο μέχρι τον Οκτώβριο του 2016, στο νησί της Ρόδου η Helping Hands Rhodes από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Φεβρουάριο του 2016 και η Όασις τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016, ενώ η Άρσις ασχολήθηκε με την προστασία των προσφύγων στο νησί της Κω τον Μάρτιο του ίδιου χρόνου.

Πολυμερή παρουσία παρουσίασαν οι Γιατροί του κόσμου καθώς βρέθηκαν στην Τήλο τον Δεκέμβριο του 2015, στη Λέσβο από τον Δεκέμβριο 2015 έως τον Φεβρουάριο

του 2016 και από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους στη δομή της Μόριας και στη Χίο τον Μάρτιο και από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο στη δομή της Σούδας. Παρομοίως, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός δραστηριοποιήθηκε στη Λέσβο από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στις δομές του Καρά Τεπέ, της Μόριας, στο Απάνεμο, στη βόρεια ακτή και στη Σκάλα Συκαμινέας, στη δομή στο Βαθύ της Σάμου τους μήνες Νοέμβριος, Δεκέμβριος 2015 και από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016, στο νησί της Χίου από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Απρίλιο του 2016, στο νησί της Κω τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 2015, στη Ρόδο τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 2016 και στο νησί της Λέρου τον Απρίλιο του ίδιου έτους. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατέγραψε την παρουσία της Μετάδρασης για την προστασία των προσφύγων στη Λέσβο στη δομή της Μόριας, στη βόρεια ακτή κατά τον ερχομό αυτών στην ελληνική επικράτεια και στα σημεία συγκέντρωσης στην πόλη του νησιού από τον Σεπτέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στη Λέρο τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2015, στη Ρόδο τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου και στο Βαθύ της Σάμου, στην πόλη της Κω, στις δομές του ΒΙΑΛ, της Σούδας και στα νοσοκομεία της Χίου από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016. Τέλος, η Praksis δραστηριοποιήθηκε στο νησί της Λέρου από τον Δεκέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, στο νησί της Λέσβου από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στις δομές του Καρά Τεπέ, της Μόριας και στην πόλη του νησιού, στο νησί της Κω τους μήνες Ιανουάριος και Μάρτιος του 2016, στο Βαθύ της Σάμου από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο και στο νησί της Χίου, στις δομές ΒΙΑΛ, Σούδας και στα νοσοκομεία του νησιού από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου.

5.9.2 Ο τομέας της παιδικής προστασίας των προσφύγων ως δράση των ελληνικών ΜΚΟ.

Η προστασία των προσφύγων κρίθηκε μείζονος σημασίας, ειδικότερα για τα ασυνόδευτα ανήλικα ή τα παιδιά προσφύγων στις συνθήκες διαβίωσης αυτών στους καταυλισμούς. Υπάρχουν καταγεγραμμένα περιστατικά θυμάτων trafficking παιδιών, κοριτσιών και αγοριών, που έχουν υποστεί βιασμό ή πίεση για σεξ, εξαναγκαστική πορνεία και υποχρεωτικού γάμου, με σκοπό να εξασφαλίσουν τη διακίνηση, την οικογενειακή συνένωση και την ασφαλή μεταφορά τους. Με σκοπό τη διαχείριση του φαινομένου, την πρόληψη και εξάλειψη των περιστατικών βίας, οι Μη Κυβερνητικές

Οργανώσεις παρέχουν νομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης, προωθούν τη βελτίωση διαχείρισης και ποιότητας των δομών φιλοξενίας, φροντίζουν τις στεγαστικές ανάγκες των παιδιών, πραγματοποιούν κινητοποιήσεις για την προστασία αυτών από την εκάστοτε τοπική κοινότητα και προγραμματίζουν παιδικές δραστηριότητες με σκοπό τη δημιουργική απασχόληση και έκφραση αυτών. Η ψυχαγωγία των παιδιών απασχόλησε την ActionAid, η οποία δημιούργησε δραστηριότητες που στοχεύουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των προσφύγων και τη Μετάδραση, η οποία πραγματοποίησε δράσεις ένταξης και σύνδεσης/ ανάπτυξης δραστηριοτήτων στους προσφυγικούς καταυλισμούς.

5.9.2.1. Η προστασία των παιδιών προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές του νομού Αττικής.

Οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις, που ανέλαβαν τη φροντίδα των παιδιών αυτών, την προστασία και τη συνοδεία τους, στο νομό Αττικής είναι η «Αποστολή», η «Διοτίμα», η «Μετάδραση», ο «Συνειρμός», ο «Φάρος», η «UNICEF», η «Άρσις», το «Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων» και η «Solidarity Now».

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, παρουσία της Αποστολής και του Συνειρμού στην παιδική προστασία κατεγράφη στην αστική περιοχή της Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, ενώ η Μετάδραση δραστηριοποιήθηκε στην Αθήνα και αντίστοιχα ο Φάρος αποκλειστικά στην πλατεία Βικτωρίας τον Απρίλιο του ίδιου χρόνου, απασχολώντας τα παιδιά προσφύγων με, κυρίως ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Η Διοτίμα προσέφερε υπηρεσίες παιδικής προστασίας στη δομή της Μαλακάσας και η ελληνική επιτροπή της UNICEF προχώρησε στην παροχή υπηρεσιών σε παιδιά και μητέρες προσφύγων, ενίσχυση των συστημάτων προστασίας των ασυνόδευτων παιδιών και της εκπαίδευσής τους σε έκτατες ανάγκες. Επιπλέον, η Άρσις, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων και η Solidarity Now παρουσίασαν πολυμερή δράση στον τομέα της προστασίας των προσφυγόπουλων. Συγκεκριμένα, από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, η Άρσις δραστηριοποιήθηκε στις δομές του Ελληνικού, στα γήπεδα χόκεϋ και Baseball, του Σκαραμαγκά και της αστικής περιοχής της Αττικής, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων στον Ελαιώνα και την αστική περιοχή της Αττικής και η Solidarity Now, το ίδιο διάστημα, προστάτεψε τα παιδιά των προσφύγων στον Άγιο Ανδρέα, στην Ελευσίνα, στην πλατεία Βικτωρίας

και στην αστική περιοχή της Αττικής, ενώ είχε ξεκινήσει τις δράσεις της από τον Απρίλιο του ίδιου χρόνου στο σταθμό Λαρίσης.

5.9.2.2. Η προστασία των παιδιών προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της ελληνικής επικράτειας.

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις «Άρσις», «Α21», «Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων» και «Solidarity Now» προσέφεραν υπηρεσίες προστασίας, τόσο στους πρόσφυγες όσο και στα παιδιά αυτών, στη Μακεδονία, την Ήπειρο και τη Στερεά Ελλάδα. Ειδικότερα, η Άρσις δραστηριοποιήθηκε, από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, ενώ στα Διαβατά είχε ξεκινήσει τις δράσεις της από τον Απρίλιο έως τα τέλη του χρόνου, όπως είναι καταγεγραμμένο. Η Α21 και η Solidarity Now δραστηριοποιήθηκαν τον Απρίλιο του 2016, στην Ειδομένη και τη Θεσσαλονίκη έκαστος, ενώ η δεύτερη, το διάστημα Ιουλίου – Οκτωβρίου 2016 τοποθετήθηκε τα Δολιανά και το Τσεπελόβο. Τέλος, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων δραστηριοποιήθηκε στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης και τα Οινόφυτα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, μέσω του προγράμματος «Bringing families together» το οποίο υλοποιεί η οργάνωση από τις αρχές του χρόνου, πραγματοποιώντας δράσεις οικογενειακής συνένωσης ασυνόδευτων ανηλίκων και εξαιρετικά ευάλωτων περιπτώσεων ατόμων με σοβαρά προβλήματα υγείας, αναπηρίες, εγκυμοσύνη κλπ.

Στη νησιωτική περιοχή, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, όντας βρισκόμενη στα ελληνικά νησιά από την αρχή της προσφυγικής κρίσης, κατέγραψε πως στον τομέα της παιδικής προστασίας, δραστηριοποιήθηκαν οι ΜΚΟ «Praksis», «Γιατροί του κόσμου», και «Μετάδραση». Η Praksis πραγματοποίησε υπηρεσίες προστασίας στην πόλη της Κω και στο Βαθύ της Σάμου, τόσο στο hot spot όσο και στην πόλη, τον Ιούνιο του 2016 και από τον ίδιο μήνα έως τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου μετέφερε τις δράσεις της στο νησί της Χίου, στις δομές του πρώην εργοστασίου της ΒΙΑΛ, της Σούδας και στα νοσοκομεία του νησιού. Το ίδιο διάστημα, οι Γιατροί του κόσμου δραστηριοποιήθηκαν στη δομή της Μόριας της Λέσβου, ενώ η Μετάδραση είχε ξεκινήσει τις δράσεις της από τον Ιούνιο του 2016 στην Κω, στη ΒΙΑΛ, τη Σούδα και τα νοσοκομεία της Χίου και στο νησί της Σάμου, στην πόλη και το Βαθύ, έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους.

Ο συνωστισμός των δομών, ιδιαίτερα αυτών των ελληνικών νησιών, και η ως επί το πλείστον ανεπάρκεια κατάλληλων χώρων για τα παιδιά, οδήγησαν στην κινητοποίηση των εν λόγω μη κυβερνητικών οργανώσεων για υπηρεσίες προστασίας και συνοδείας των ανηλίκων, με σκοπό την εξάλειψη περιστατικών trafficking και βίας. Για το λόγο αυτό, οι οργανώσεις έχουν τοποθετήσει κοντέινερ πληροφόρησης, λειτουργούν ξενώνες φιλοξενίας και γραμμές υποστήριξης, 24ωρες και πολύγλωσσες. Ωστόσο, όπως χαρακτηριστικά δήλωσε η πρόεδρος της Μετάδρασης Λώρα Παππά, «*το δίκτυο επιτρόπων για τα ασυνόδευτα ανήλικα δεν επαρκεί για να καλυφθούν οι ανάγκες, ούτε οι δομές φιλοξενίας*». (Λούκα Μ., 2016).

5.9.3. Ο τομέας της προστασίας των προσφύγων κατά της σεξουαλικής και σεξιστικής βίας ως δράση των ελληνικών ΜΚΟ.

Σύμφωνα με μελέτες, σε ποσοστό άνω του 46%, οι γυναίκες πρόσφυγες που φιλοξενούνται σε δομές φιλοξενίας στην Ελλάδα δηλώνουν ότι δεν νιώθουν ασφαλείς στους καταυλισμούς, ενώ το 69% των ερωτηθέντων διαμένει σε δομές κακοφωτισμένες, που δεν κλειδώνουν με ασφάλεια, με αποτέλεσμα να επικρατεί το αίσθημα ευαλωτότητας σε επιθέσεις. Είναι γεγονός πως πολλοί χώροι δεν είχαν συσταθεί λαμβάνοντας υπόψη την πρόληψη ή αντιμετώπιση κινδύνων σεξουαλικής ή σεξιστικής βίας. Χώροι όπου δεν υφίσταται ξεχωριστό μέρος για τις ασυνόδευτες ή τις εγκυμονούσες γυναίκες. Υπάρχουν καταγεγραμμένα περιστατικά γυναικών που έχουν υποστεί βιασμό για την έκπτωση ή τη διευκόλυνση του ταξιδιού τους, γυναικών που έχουν κακοποιηθεί σωματικά από φερόμενους συνοδούς, περιστατικά απειλών εναντίον των παιδιών τους με αντάλλαγμα το σεξ ή ακόμα και περιστατικά αποπειρών αυτοκτονίας μετά από παρόμοια βιώματα.

Οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που τάθηκαν υπέρ της βελτίωσης της ανταπόκρισης και αντιμετώπισης ή της μείωσης κινδύνου εμφάνισης περιστατικών μέσω της πρόληψης για τη σεξουαλική και σεξιστική βία των προσφύγων είναι οι «Γιατροί του κόσμου», η «Διοτίμα», η «A21», η «Action Aid» και η «Solidarity Now». Στην προσφυγική κρίση των τελευταίων χρόνων της Ελλάδας, το Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών «Διοτίμα» παρέχει προστασία και ανταπόκριση σε περιπτώσεις σεξουαλικής και κατά του γένους βίας στον καταυλισμό της Μαλακάσας, από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, ενώ η A21 και ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός προσφέρουν

παρόμοιες υπηρεσίες στους πρόσφυγες της Ειδομένης τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο και στη Σούδα της Χίου τον Ιούνιο του ίδιου έτους αντίστοιχα. Η ActionAid επιχείρησε να βελτιώσει την ανταπόκριση πιθανότητας και ρίσκου σεξουαλικής και κατά του γένους βίας, παρέχοντας επιπλέον υπηρεσίες προστασίας, στις δομές του Σχιστού, του Σκαραμαγκά και του Καρά Τεπέ και της Μόριας στη Λέσβο από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Τον Απρίλιο του 2016, η Solidarity Now προσέφερε υπηρεσίες προστασίας στους πρόσφυγες του σταθμού Λαρίσης στην Αττική και της Θεσσαλονίκης, ενώ οι Γιατροί του κόσμου ξεκίνησαν τη δραστηριοποίησή τους τον Μάιο του 2016 στη δομή του δυτικού αεροδρομίου του Ελληνικού, τον επόμενο μήνα μετέφεραν τις υπηρεσίες τους στη Σούδα της Χίου και από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου φρόντιζαν τα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης στη Μόρια της Λέσβου.

5.9.4. Ο τομέας της προστασίας των προσφύγων μέσω της παροχής νομικών υπηρεσιών.

Η παροχή νομικών υπηρεσιών των μη κυβερνητικών οργανώσεων πραγματοποιούνται από μέλη αυτών, τα οποία είτε υπήρχαν στο δυναμικό των οργανώσεων είτε προσλήφθηκαν για το σκοπό της υπεράσπισης των προσφύγων και πρόκειται για ειδικούς γνώστες σε σχέση με το νομικό καθεστώς των αιτούντων άσυλο και τη διεθνή προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως επί το πλείστον, οι υπηρεσίες που λαμβάνουν οι πρόσφυγες αφορούν:

- την ενημέρωση και συμβουλευτική για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις κατά τη διαδικασία ασύλου
- τη διερεύνηση της πορείας/έκβασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας (επικοινωνία με τις Αρχές, εξέταση του φακέλου κλπ)
- τη συνέντευξη προς διερεύνηση προϋποθέσεων αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας και βοήθεια στην προετοιμασία της συνέντευξης εξέτασης του αιτήματος ασύλου ενώπιον των Αρχών (τόσο σε Α' όσο και σε Β' βαθμό)
- την παράσταση, δηλαδή την αυτοπρόσωπη παρουσία του δικηγόρου και υποστήριξη του αιτούντος στην εξέταση των αιτημάτων ασύλου στον Α' και Β' βαθμό

- τις προσφυγές, δηλαδή το αίτημα για επανεξέταση σε περίπτωση απόρριψης του αιτήματος διεθνούς προστασίας σε Α' βαθμό
- τις δικαστικές και διοικητικές ενέργειες (αντιρρήσεις κατά κράτησης, ανάκληση αποφάσεων απέλασης, προσφυγές κατά αποφάσεων επιστροφής, αιτήσεις για ανανέωση ανθρωπιστικού καθεστώτος ή επικουρικής προστασίας)
- τις ενέργειες για επανένωση αιτούντων άσυλο με μέλος/η της οικογένειάς τους βάσει του Κανονισμού Δουβλίνο είτε στην Ελλάδα είτε σε άλλη χώρα της ΕΕ και
- τις παρεμβάσεις για την διευκόλυνση της πρόσβασης των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων με την παροχή συμβουλών και καθοδήγησης σχετικά με τη διασύνδεση με την υπηρεσία ασύλου και τη χορήγηση σχετικών εγγράφων.

Επιπλέον, οι νομικοί αντιπρόσωποι πραγματοποιούν αποστολές έκτακτης ανάγκης σε παραμεθόριες περιοχές και σημεία εισόδου σε όλη τη χώρα, στα κέντρα υποδοχής, στα κέντρα κράτησης και σε άλλα μέρη κατά περίπτωση όπου οι πρόσφυγες, οι αιτούντες άσυλο και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας έχουν ανάγκη από επείγουσα νομική και κοινωνική βοήθεια. (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 2017).

Οι ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που παρέχουν νομική προστασία στους πρόσφυγες του ελλαδικού χώρου είναι η «Α21», το «Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες», η «Μετάδραση», το «Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων» και η «Solidarity Now». Αναλυτικότερα, η Α21 μεταφέρθηκε στον καταυλισμό της Ειδομένης τον Ιανουάριο του 2016 παρέχοντας νομικές υπηρεσίες και ενημέρωση για τα δικαιώματα και την Υπηρεσία Ασύλου στους πρόσφυγες που είχαν «εγκλωβιστεί» στα σύνορα της χώρας, ενώ αντίστοιχη δράση παρουσίασε το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες στη δομή του γηπέδου χόκεϋ στο Ελληνικό τον Απρίλιο του ίδιου έτους. Η Μετάδραση ξεκίνησε την παροχή νομικής προστασίας τον Ιανουάριο του 2016 στη Χίο και την Ειδομένη και στη δομή της δεύτερης συνέχισε και τον Φεβρουάριο, λόγω των ανεπτυγμένων αναγκών, παρέχοντας δωρεάν νομική στήριξη σε συνολικά άνω των 730 ανηλίκων. Το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων πραγματοποίησε δράσεις νομικής προστασίας τον Ιούλιο μέχρι τον Οκτώβριο του 2016 στο νομό Αττικής στις δομές του Αγίου Ανδρέα, της Ελευσίνας, του Ελαιώνα, του δυτικού αεροδρομίου στο Ελληνικό, του Λαυρίου, της Μαλακάσας, στο λιμάνι του Πειραιά, του Σχιστού, του Σκαρμαγκά, της αστικής περιοχής της Αττικής και στην ηπειρωτική χώρα στα Δολιανά, τα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης, τον Ανδραβίδα, τα Οινόφυτα, καθώς και στην αστική περιοχή της Σάμου. Τέλος, η Solidarity Now, αυτόνομα ή σε συνεργασία με άλλες ΜΚΟ, παρέχει νομική

βοήθεια και προωθεί τη φιλοξενία των προσφύγων, αναλύοντας και ενημερώνοντας αυτούς για τα δικαιώματά τους, με καταγεγραμμένη παρουσία στην Ειδομένη τον Ιανουάριο του 2016, στο σταθμό Λαρίσης και τη Θεσσαλονίκη τον Απρίλιο και στην πλατεία Βικτωρίας και την αστική περιοχή Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους.

5.10. Ο ρόλος των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα παροχής επισιτιστικής βοήθειας.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η κάλυψη των διατροφικών αναγκών των προσφύγων είναι μέλημα και μέρος του επιχειρησιακού σχεδίου της ελληνικής κυβέρνησης για την προσφυγική κρίση. Η συνεισφορά των μη κυβερνητικών οργανώσεων στον τομέα αυτό αφορά τόσο την άμεση διατροφική βοήθεια μέσω δωρεών από εταιρίες/ ιδιώτες και μέσω χορηγιών από ευρωπαϊκά προγράμματα/ ευρωπαϊκούς μηχανισμούς όσο και τη διαχείριση του παρεχόμενου από το κράτος φαγητού, διαχωρίζοντας το μενού ανάλογα με τις ανάγκες και το ειδικό διατροφολόγιο των προσφύγων και υποστηρίζοντας τα μέλη πληθυσμού υποδοχής για τις διατροφικές ανάγκες τους. Σε μεμονωμένες περιπτώσεις, η σίτιση των προσφύγων ήταν υπό την επιμέλεια μη κυβερνητικών οργανώσεων, ενώ δυστυχώς, υπήρξαν καταγγελίες για χαμηλή ποιότητα φαγητού και περιστατικά τροφικής δηλητηρίασης, τα οποία αντιμετωπίστηκαν εγκαίρως με τη μεταφορά των ασθενών σε κοντινό νοσοκομείο.

5.10.1. Η επισιτιστική βοήθεια στους πρόσφυγες του νομού Αττικής.

Οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που ανέλαβαν την κάλυψη των επισιτιστικών αναγκών των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές του νομού Αττικής είναι η «Αποστολή», η «ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος», ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», η «Μετάδραση», η «Caritas» και η «Solidarity Now». Οι οργανώσεις αυτές προσπάθησαν να συνεισφέρουν, στο ελλιπές πρόγραμμα σίτισης των προσφύγων από την ελληνική κυβέρνηση, είτε με την παροχή συσσιτίων είτε με τη διανομή μερίδων μαγειρεμένου φαγητού και φαγώσιμων προϊόντων.

Αναλυτικότερα, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ κατέγραψε, από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, τη δραστηριοποίηση της Αποστολής, η οποία διένεμε ζεστές μερίδες φαγητού στους πρόσφυγες των δομών του Ελαιώνα, του λιμανιού του Πειραιά και του Ελληνικού στο γήπεδο baseball και του ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστου, ο οποίος παρείχε δείπνο στους πρόσφυγες του Ελαιώνα. Επίσης τους μήνες αυτούς, η Μετάδραση διένειμε φαγώσιμα προϊόντα στους πρόσφυγες του Ελαιώνα, μερίδες φαγητού στους πρόσφυγες της Αθήνας κάθε Τρίτη και Πέμπτη στα κτίρια της οργάνωσης και παρείχε οργάνωση τροφίμων στις αποθήκες του λιμανιού του Πειραιά. Το ίδιο διάστημα, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός δραστηριοποιήθηκε στην πλατεία Βικτωρίας, τον Ελαιώνα, στο λιμάνι του Πειραιά και στο Ελληνικό (στις δομές των γηπέδων χόκεϋ, baseball και του δυτικού αεροδρομίου), ενώ από τον Μάιο έως τον Ιούνιο παρείχε διατροφική βοήθεια στους πρόσφυγες του Σκαραμαγκά. Η Caritas προσέφερε καθημερινό συσσίτιο στην τραπεζαρία του Κέντρου στην Αθήνα και ζεστή σούπα στις πλατείες Ομονοίας και Βικτωρίας, μια δράση που συνεχίστηκε μέχρι τον Οκτώβριο του ίδιου έτους. Τέλος η Solidarity Now δραστηριοποιήθηκε στην πλατεία Βικτωρίας και την ευρύτερη αστική περιοχή Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, καλύπτοντας κυρίως τις ανάγκες σίτισης των προσφύγων με τη διανομή κουπονιών τροφίμων.

5.10.2. Η επισιτιστική βοήθεια των ΜΚΟ στους πρόσφυγες της κεντρικής Μακεδονίας.

Οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που ανέλαβαν την κάλυψη των επισιτιστικών αναγκών των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της κεντρικής Μακεδονίας είναι οι «Άρσις», «Α21», «Γιατροί του κόσμου», «Ελληνική Ομάδα Διάσωσης», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Μαζί Μπροστά», «Μετάδραση», «Οικόπολις», «ΕΚΟ Kitchen», «Caritas», «Chef's Club» και «Praksis».

Συγκεκριμένα, η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης, ξεκίνησε τις δράσεις της στα τέλη του 2015 στην Ειδομένη, καθώς κατ' αλληλουχία οι ευρωπαϊκές χώρες έκλειναν τα σύνορά τους, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί συνωστισμός στην πόλη. Καθώς συσσωρεύονταν οι πρόσφυγες στην Ειδομένη, κατά χιλιάδες, οι ανάγκες σίτισης των ανθρώπων αυτών όλο και διογκώνονταν. Στην αντιμετώπιση αυτού, τάθηκαν, επιπλέον, η Οικόπολις, η οποία σε συνεργασία με τη Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελλάδος (Chef's Club) και η Praksis, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες,

συμμετείχαν στη διατροφική βοήθεια των προσφύγων από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Μάρτιο του 2016, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, ο οποίος δραστηριοποιήθηκε, επίσης, από το Δεκέμβριο του 2015 έως, όμως, τον Ιούνιο του 2016 και οι «Α21», «Μαζί Μπροστά» και «Chef's Club», οι οποίοι ασχολήθηκαν με τη σίτιση των προσφύγων από τον Ιανουάριο του 2016 έως το Φεβρουάριο, Μάρτιο και Απρίλιο αντίστοιχα. Τον Μάρτιο του ίδιου χρόνου, στην Ειδομένη βρέθηκαν η Άρσις, οι Γιατροί του κόσμου, η Μετάδραση και η Caritas, η τελευταία εκ των οποίων είχε ξεκινήσει τις δράσεις της από τον προηγούμενο μήνα, ενώ η ΕΚΟ Kitchen, σε συνεργασία με άλλες ΜΚΟ, προσέφερε διατροφική βοήθεια στους πρόσφυγες που βρίσκονταν στο πρατήριο της ΕΚΟ στην Κεντρική Μακεδονία τον Ιούνιο του 2016.

Πολυμερή δράση στις δομές της κεντρικής Μακεδονίας παρουσίασαν οι Γιατροί του κόσμου και η Praksis, οι οποίοι εκτός από την Ειδομένη, δραστηριοποιήθηκαν στο Χέρσο, τα Διαβατά, τη Νέα Καβάλα και το λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Οι Γιατροί του κόσμου, σε συνδυασμό με τις ιατρικές υπηρεσίες, προσέφεραν υπηρεσίες σίτισης στους πρόσφυγες των δομών του Χέρσου, των Διαβατών και της Νέας Καβάλας από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, ενώ από τον Απρίλιο του ίδιου χρόνου η Praksis φρόντισε τις επισιτιστικές ανάγκες των προσφύγων του καταυλισμού στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Οι διανομές τροφίμων προέρχονται κυρίως από δωρεές και περιλαμβάνουν γάλα μακράς διάρκειας και βρεφικό γάλα όλων των ηλικιών, μπισκότα, κρουασάν, αποξηραμένα φρούτα, ξηροί καρποί, κονσέρβες μακράς διάρκειας, μπουκαλάκια νερού και χυμούς.

5.10.3. Η επισιτιστική βοήθεια των ελληνικών ΜΚΟ στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής.

Οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στη νησιωτική περιοχή, στον τομέα της επισιτιστικής βοήθειας, είναι η «Αλληλεγγύη Κως», η «Kos Refugees Need Your Help», οι «Γιατροί του κόσμου», η «Chios Eastern Shore Response Team», ο «Αστερίας (Starfish Foundation)», η «Ιατρική Παρέμβαση (Medin)», η «Μετάδραση», η «Helping Hands Rhodes» και η «Όασις».

Αναλυτικότερα, και κατ' αποκλειστικότητα, στο νησί της Κω δραστηριοποιήθηκαν η Αλληλεγγύη Κως και η Kos Refugees Need Your Help (KRNYH), με καταγεγραμμένη

παρουσία από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016. Οι Γιατροί του κόσμου προσέφεραν διατροφική βοήθεια από τον Ιανουάριο έως το Μάρτιο του 2016 στη Σούδα της Χίου, ενώ η Chios Eastern Shore Response Team (CESRT), ανάμεσα στη γενικότερη προσφορά της στους πρόσφυγες, διένεμαν τρόφιμα στις ακτές του νησιού τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου. Στη Λέσβο, η μη κυβερνητική οργάνωση «Αστερίας (Starfish Foundation)», παρείχε νερό και φαγητό στους πρόσφυγες που κατέφταναν στις βόρειες ακτές του νησιού και έως και 1.000 γεύματα ημερησίως στους υπό κράτηση ανθρώπους στη Μόρια και στο ΟΧΥ, ένα σημείο πρώτης υποδοχής που δημιούργησε η οργάνωση, τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2016. Η Μετάδραση προσέφερε επισιτιστική βοήθεια στους πρόσφυγες της Λέρου τον Μάρτιο, ενώ η Ιατρική Παρέμβαση (Medin), παρείχε παρόμοιες υπηρεσίες στο Βαθύ της Σάμου τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου. Τέλος, στο νησί της Ρόδου, κατ' αποκλειστικότητα, η Helping Hands Rhodes και η Όασις δραστηριοποιήθηκαν τον Δεκέμβριο του 2015 και από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 αντίστοιχα στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας.

Πολυμερή δράση στους πρόσφυγες που φιλοξενούνται στα ελληνικά νησιά παρουσίασαν η Αποστολή και ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Συγκεκριμένα, η Αποστολή τοποθετήθηκε στη Σούδα και την πόλη της Χίου από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Οκτώβριο του 2016, στην Κω, επίσης, από τον Δεκέμβριο του 2015 έως το Μάρτιο του 2016 και στο Βαθύ και την πόλη της Σάμου από το Μάρτιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Επιπλέον, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός προσέφερε διατροφική βοήθεια στους πρόσφυγες του Καρά Τεπέ της Λέσβου από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, της Ρόδου στα παλαιά σφαγεία και του πρώην εργοστασίου της ΒΙΑΛ στη Χίο από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο και στους πρόσφυγες στη Σάμο το Μάρτιο του 2016.

5.11. Οι ελληνικές ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα του συντονισμού των δομών.

Οι συντονιστικές υπηρεσίες που παρέχουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις στους πρόσφυγες που φιλοξενούνται στις ελληνικές δομές περιλαμβάνουν:

- i. την υποστήριξη συντονιστικών κρατικών μηχανισμών και ανθρωπιστικών φορέων για τη διασφάλιση της πρόσβασης των προσφύγων σε δομές και υπηρεσίες,

- ii. την καθημερινή παρακολούθηση της διαχείρισης των δομών, η οποία συμπεριλαμβάνει και τις διαχειρίσεις των εργασιών και του εκχωρηθέντος οικονομικού προϋπολογισμού,
- iii. την αποστολή αρμόδιου προσωπικού για τον εντοπισμό των κενών και των αναγκών στην παροχή υπηρεσιών, καθώς της ανάπτυξης προληπτικών λύσεων και στρατηγικών, σε συνεργασία με τις ελληνικές αρχές,
- iv. τη συνεργασία με τον διαχειριστή της περιοχής, για την εξακρίβωση της παροχής, ανταπόκρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης σχετικών υπηρεσιών σε άλλες δομές,
- v. τον προσδιορισμό, τη σχεδίαση και την εφαρμογή τυποποιημένων εργαλείων,
- vi. την υποστήριξη του προσωπικού που εργάζεται στις δομές και
- vii. τη συμβολή στην ανάπτυξη των τεχνικών συντονισμού στις προτάσεις και στις εκθέσεις των δωρεών, των δομών και των νόμων περί υπεράσπισης και πολιτικής.

Στο νομό Αττικής, στον τομέα του συντονισμού, δραστηριοποιήθηκαν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις «Caritas», «Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων» και «Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων». Συγκεκριμένα, η Caritas δραστηριοποιήθηκε στην πλατεία Ομονοίας τον Απρίλιο του 2016, ενώ το Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων ξεκίνησε τις δράσεις του τον ίδιο μήνα μέχρι τον Ιούνιο στην πλατεία Βικτωρίας, ενώ, επίσης, τον Ιούνιο τοποθετήθηκε στη δομή του Ελαιώνα. Επιπλέον, καταγεγραμμένη παρουσία του Οικουμενικού Προγράμματος Προσφύγων, για το συντονισμό των εργασιών και του προσωπικού, διαπιστώθηκε στον Άγιο Ανδρέα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου.

Όσον αφορά τις δομές της κεντρικής Μακεδονίας παρατηρήθηκε πως οι μεγαλύτερες ανάγκες συντονισμού συσπειρώθηκαν στην Ειδομένη, γεγονός που δικαιολογείται, καθώς η δομή αυτή θεωρείται άτυπη, άρα πρόκειται για έναν καταυλισμό προσφύγων με μηδαμινή παρουσία του κρατικού μηχανισμού. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατέγραψε την ενασχόληση των ΜΚΟ «Α21», «Άρσις», «Γιατροί του κόσμου», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες», «Μαζί Μπροστά», «Μετάδραση», «Οικόπολις», «Χριστιανική Αδελφότητα Νέων Θεσσαλονίκης (YMCA)», «Caritas», «Praksis» και «Solidarity Now» στη

διαχείριση του καταυλισμού τον Μάρτιο του 2016, ενώ η A21 είχε ξεκινήσει τις δράσεις της στη δομή από τον Ιανουάριο του ίδιου χρόνου. Οι Γιατροί του κόσμου, μετά την απομάκρυνση των προσφύγων από την Ειδομένη, μετέφερε τις συντονιστικές τους υπηρεσίες στη δομή της Ύπατης Αρμοστείας στα Λαγκαδίκια της Θεσσαλονίκης τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου.

Τέλος, στη νησιωτική περιοχή, η Αποστολή, οι Γιατροί του κόσμου, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η Μετάδραση, η Caritas και η Praksis δραστηριοποιήθηκαν στη διαχείριση των δομών της Χίου τον Μάρτιο του 2016. Τον ίδιο μήνα, στα νησιά της Κω και της Σάμου δραστηριοποιήθηκαν η Αποστολή και η Μετάδραση, ενώ μεμονωμένα στην Κω, προσέφεραν συντονιστικές υπηρεσίες η Άρσις και η Kos Refugees Need Your Help (KRNYH) και αντίστοιχα για τη Σάμο, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης, η Ιατρική Παρέμβαση (Medin) και η Praksis. Στο νησί της Λέσβου δραστηριοποιήθηκαν ο Αστερίας το Φεβρουάριο και η Ηλιαχτίδα με την Emergency Response Centre International τον Ιούνιο του 2016. Στο νησί της Ρόδου, οι συντονιστικές δράσεις ξεκίνησαν από το Δεκέμβριο του 2015 και πραγματοποιήθηκαν έως το Μάρτιο του 2016 από τη Helping Hands Rhodes, ενώ τις ίδιες δράσεις συμπλήρωσε και η Όασις το μήνα Μάρτιο. Τέλος, σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία, στη Λέρο δραστηριοποιήθηκε κατ' αποκλειστικότητα η Praksis με καταγεγραμμένη παρουσία στο νησί από τον Ιανουάριο έως το Μάρτιο του 2016.

5.12. Η δράση των ΜΚΟ στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των προσφύγων.

Η ιατρική περίθαλψη διακρίνεται σε τρία επίπεδα φροντίδας: την πρωτοβάθμια, τη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια. Στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας ιατρικής περίθαλψης λειτουργούν τακτικά εξωτερικά ιατρεία νοσοκομείου και ιατρικές μονάδες που παρέχουν τόσο άμεση διαγνωστική και θεραπευτική φροντίδα, όσο και επείγουσα ιατρική παρέμβαση. Στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας ιατρικής περίθαλψης διεξάγεται εργαστηριακός έλεγχος και παρέχεται ολοκληρωμένη νοσηλεία, ενώ πραγματοποιούνται και γενικές επεμβάσεις, όπως για παράδειγμα γενικές εγχειρήσεις, γαστροσκοπήσεις κλπ. Τέλος, στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας, η ιατρική φροντίδα που παρέχεται, βασίζεται σε εξειδικευμένες γνώσεις και εξειδικευμένα νοσήματα και απαιτεί τη συνεργασία ιατρών διάφορων ειδικοτήτων.

Οι παροχές υγείας που έλαβαν και λαμβάνουν οι πρόσφυγες της Ελλάδας, περιλαμβάνονται στην πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη και εκάστοτε στη δευτεροβάθμια. Η ανταπόκριση των ελληνικών μη κυβερνητικών οργανώσεων ήταν κυρίως άμεση και επείγουσα, κατά των ερχομό των προσφύγων στις ελληνικές ακτές. Η μετέπειτα πορεία και φροντίδα μεταφέρθηκε στα Κέντρα Φιλοξενίας, με τη μορφή της παρακολούθησης, της ανταπόκρισης στα άμεσα περιστατικά και της παραπομπής των ασθενών στα δημόσια νοσοκομεία. Επίσης, προχώρησαν στη διανομή φαρμάκων, όπου κρίθηκε απαραίτητο, και στην παροχή υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης. Η διανομή φαρμάκων τοποθετείται είτε στις δομές φιλοξενίας μετά την επίσκεψη σε αυτές ιατρών, εθελοντών κυρίως, και την τοποθέτηση κινητών ιατρικών μονάδων, όπου πραγματοποιούνται εξετάσεις και διαγνώσεις, είτε στα δημόσια νοσοκομεία με τη μορφή της δωρεάς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα για το μέγεθος της φαρμακευτικής περίθαλψης αποτελεί η UNICEF, τα καταρτισμένα μέλη της οποίας έχουν εμβολιάσει συνολικά άνω των 62.000 ανηλίκων. Όσον αφορά τη ψυχολογική υποστήριξη, λόγω των κακουχιών που έχουν υποβληθεί οι πρόσφυγες, τόσο στη χώρα (πόλεμο κλπ) όσο και στο ταξίδι τους, με όσους κινδύνους συνεπάγεται αυτό, η δράση αυτή κρίθηκε απαραίτητη παροχή από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και άκρως αναγκαία για τους πρόσφυγες και ιδίως τις ευάλωτες ομάδες αυτών.

5.12.1. Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες του νομού Αττικής.

Οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υγείας στις δομές του νομού Αττικής είναι η «Αποστολή», οι «Γιατροί του κόσμου», ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», τα «Παιδικά Χωριά SOS», ο «Συνειρμός», το «Χαμόγελο του παιδιού», η «Action Aid», η «Caritas», η «Praksis» και η «Solidarity Now».

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, κατ' αποκλειστικότητα, ψυχολογική υποστήριξη στους πρόσφυγες παρείχαν τα Παιδικά Χωριά SOS στη δομή του Ελαιώνα τον Απρίλιο του 2016 και ο Συνειρμός στην ευρύτερη αστική περιοχή της Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου, ενώ το Χαμόγελο του παιδιού παρείχε γενικότερες υπηρεσίες υγείας, φροντίζοντας τις ανάγκες εκατοντάδων παιδιών προσφύγων στον καταυλισμό του λιμανιού του Πειραιά τον Ιούνιο,

μέσω της κινητής ιατρικής μονάδας του οργανισμού που είχε μεταβεί στο σημείο με σκοπό την φροντίδα και την εξάλειψη των νοσημάτων.

Παράλληλα, πολυμερή δράση παρουσίασαν η Αποστολή, οι Γιατροί του κόσμου, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η Action Aid, η Caritas, η Praksis και η Solidarity Now. Συγκεκριμένα, η Αποστολή και οι Γιατροί του κόσμου παρείχαν ψυχολογική υποστήριξη το διάστημα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 στους πρόσφυγες του Άγιου Ανδρέα, της Ραφήνας και της αστικής περιοχής της Αττικής και, αντίστοιχα, της Μαλακάσας, των γηπέδων του χόκεϊ και του baseball στο Ελληνικό. Επίσης, οι Γιατροί του κόσμου παρείχαν επιπλέον ιατροφαρμακευτική περίθαλψη το Μάρτιο του 2016 στην Αθήνα, από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο στις δομές του Ελληνικού, από τον Μάιο έως τον Ιούνιο στο Σκαρμαγκά, τον Ιούνιο στο λιμάνι του Πειραιά και από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 στη Μαλακάσα, το Σχιστό και την αστική περιοχή της Αττικής. Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ξεκίνησε τις δράσεις του στον τομέα της υγείας το Μάρτιο του 2016 στην Αθήνα, από τον επόμενο μήνα έως τον Ιούνιο μεταφέρθηκε στο λιμάνι του Πειραιά και του Σκαρμαγκά. Η Action Aid παρέχει, κατά την προσφυγική κρίση, ψυχοκοινωνική στήριξη των πιο ευάλωτων γυναικών σε Λέσβο και δομές του Σχιστού και του Σκαρμαγκά, ενώ συνολικά έχει προσφέρει βοήθεια σε συνολικά άνω των 15.000 γυναικών, με καταγεγραμμένη παρουσία από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Επίσης, η Caritas παρείχε υπηρεσίες υγείας και ψυχοκοινωνική στήριξη, με ίδια κεφάλαια, στους πρόσφυγες της ευρύτερης αστικής περιοχής της Αττικής, όπως για παράδειγμα της πλατεία Ομονοίας, Βικτωρίας κλπ, από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, καθιστώντας τις από τις κυριότερες δράσεις του οργανισμού. Η Praksis, ανάμεσα στις πολλές δράσεις δράσεων του οργανισμού, παρέχει πρωτοβάθμια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στους πρόσφυγες, ψυχοκοινωνική συμβουλευτική και υποστήριξη ιατρικού/ ψυχοκοινωνικού κλιμακίου της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, πραγματοποιεί δράσεις Δημόσιας Υγείας και έχει καταγεγραμμένη παρουσία στην πλατεία Βικτωρίας τον Απρίλιο και τον Ιούνιο του 2016 και στο λιμάνι του Πειραιά το μήνα Ιούνιο επίσης. Τέλος, αυτόνομα ή σε συνεργασία με άλλες ΜΚΟ, τα μέλη της Solidarity Now παρέχουν δράσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας ιατρικής περίθαλψης, δράσεις για τον HIV²⁹ και ψυχολογικής υποστήριξης, με χορηγία της Ύπατης Αρμοστείας και καταγεγραμμένη παρουσία στο σταθμό Λαρίσης τον Απρίλιο

---

29. HIV: Ο ιός της ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας ή HIV, (ακρωνύμιο του αγγλικού του ονόματος Human Immunodeficiency Virus) είναι ο ιός που προκαλεί τη νόσο AIDS (Acquired ImmunoDeficiency Syndrome - Σύνδρομο Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας). (Βικιπαίδεια, 2016)

του 2016, στον Άγιο Ανδρέα, την Ελευσίνα, την πλατεία Βικτωρίας τον Ιούλιο και τον Αύγουστο και στην αστική περιοχή της Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου.

5.12.2. Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες της ηπειρωτικής χώρας.

Οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στην Κεντρική, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία, τη Στερεά Ελλάδα και την Πελοπόννησο είναι η «Αγάπη», η «Άρσις», οι «Γιατροί του κόσμου», ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», η «Ελληνική Ομάδα Διάσωσης», τα «Παιδικά Χωριά SOS», ο «Kitrinos Healthcare», η «Praksis» και η «Solidarity Now».

Κατ' αποκλειστικότητα, και με βάση τις ανεπτυγμένες ανάγκες των άτυπων δομών της Ειδομένης και του πρατηρίου ΕΚΟ στη Μακεδονία, η Άρσις και η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης δραστηριοποιήθηκαν στην Ειδομένη τους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Απρίλιο του 2016 και τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2015 αντίστοιχα. Ο οργανισμός Kitrinos Healthcare φρόντισε τις ανάγκες περί υγείας των προσφύγων του πρατηρίου ΕΚΟ τον Ιούνιο του 2016, ενώ τα Παιδικά Χωριά SOS παρείχαν παρόμοιες υπηρεσίες στα Διαβατά από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους.

Πολυμερή δράση στην ηπειρωτική χώρα στον τομέα της υγείας των προσφύγων παρουσίασαν η Αγάπη, οι Γιατροί του κόσμου, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η Praksis και η Solidarity Now. Αναλυτικότερα, η Αγάπη τοποθέτησε και λειτούργησε κινητή μονάδα ιατρικών εξετάσεων στα Διαβατά από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 και στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης από τον Μάιο έως τον Ιούνιο επίσης. Οι Γιατροί του κόσμου παρουσίασαν κάποιες από τις μεγαλύτερες δράσεις στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, τοποθετώντας τις δράσεις τους στην Ειδομένη το διάστημα από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στα Διαβατά από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, στα Γιαννισά, το Χαλκερό Δράμας, το Κουτσόχερο Λάρισας και το λιμάνι Θεσσαλονίκης από το Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016 και στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης από τον Μάιο, στο Ωραιόκαστρο από τον Ιούνιο, στα Βασιλικά, το Περιγιάλι της Καβάλας, τη Φιλιππιάδα, τον Κάτσικα Ιωαννίνων, τις Θερμοπύλες και τον Ανδραβίδα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Επίσης, παρείχαν ψυχολογική υποστήριξη και ψυχοκοινωνική στήριξη από τον Ιούλιο έως τον

Οκτώβριο του ίδιου έτους στις δομές της Φιλιππιάδας, του Κάτσικα Ιωαννίνων, της Καβάλας στο Περιγιάλι, της Κόνιτσα, των Λαγκαδίκων και των Βασιλικών Θεσσαλονίκης, των Θερμοπύλων και του Ανδραβίδα. Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός δραστηριοποιήθηκε από το Νοέμβριο έως τον Απρίλιο του 2016 στην Ειδομένη, από τον ίδιο μήνα έως τον Ιούνιο στο λιμάνι Θεσσαλονίκης, τα Διαβατά, την Αλεξάνδρεια, το camping Νηρέας, το κτήμα «Ηρακλής» και τη Νέα Χράνη, ενώ στη Δράμα παρείχε ιατρικές υπηρεσίες τους μήνες Μάιο και Ιούνιο. Αντίστοιχα, η Praksis ξεκίνησε τις δράσεις της στον τομέα της υγείας από τον Νοέμβριο του 2015 στην Ειδομένη και παρέμεινε στον καταυλισμό έως τον Ιούνιο του 2016, στα Διαβατά, τον Χέρσο και τη Νέα Καβάλα δραστηριοποιήθηκε από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, ενώ τον Ιούνιο μεταφέρθηκε επίσης στο camping «Νηρέας» που τοποθετείται στο Βαρικό Λιτοχώρου στη νότια Πιερία. Τέλος, η Solidarity Now παρείχε ιατρικές υπηρεσίες στο λιμάνι Θεσσαλονίκης από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, ενώ από τον επόμενο μήνα έως το τέλος του χρόνου παρείχε υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης στους πρόσφυγες των δομών των Δολιανών και του Τσεπελόβο.

5.12.3. Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες της νησιωτικής χώρας.

Οι ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που τάθηκαν υπέρ της παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής είναι η «Αποστολή», ο «Αστερίας (Starfish Foundation)», η «Ελληνική Ομάδα Διάσωσης», η «Ηλιαχτίδα», η «Ιατρική Παρέμβαση (Medin)», η «Action Aid», η «Chios Eastern Shore Response Team (CESRT)», η «Helping Hands Rhodes», οι «Γιατροί του κόσμου», ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός» και η «Praksis».

Στο νησί της Χίου δραστηριοποιήθηκαν, κατ' αποκλειστικότητα, η Αποστολή, από τον Αύγουστο έως τον Νοέμβριο του 2015 και τον Ιούνιο του 2016 στη δομή του αρχαιολογικού πάρκου του νησιού και η Chios Eastern Shore Response Team, φροντίζοντας τις ανάγκες περί υγείας των προσφύγων που κατέφταναν στις ακτές τον Ιούνιο του 2016. Αντίστοιχα, στο νησί της Σάμου δραστηριοποιήθηκαν η Ιατρική Παρέμβαση από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στο Βαθύ και η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης τον Μάρτιο του 2016, ενώ η Helping Hands Rhodes έχει καταγεγραμμένη παρουσία, στον τομέα της υγείας, το Δεκέμβριο του 2015 στις δομές πρώτης υποδοχής της Ρόδου. Τέλος, στο νησί της Λέσβου, κατ' αποκλειστικότητα,

δραστηριοποιήθηκαν η τοπική ΜΚΟ «Αστερίας» στο Μόλυβο τον Ιούνιο του 2016, η Ηλιαχτίδα στη χώρα του νησιού από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 και η Action Aid, παρέχοντας υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης στις δομές του Καρά Τεπέ και της Μόριας από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου.

Πολυμερή δράση για την υγεία των προσφύγων της νησιωτικής περιοχής παρουσίασαν οι Γιατροί του κόσμου, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός και η Praksis. Αναλυτικότερα, τα μέλη των Γιατρών του κόσμου παρείχαν ιατρική περίθαλψη στις δομές του Καρά Τεπέ και της Μόριας της Λέσβου από τον Αύγουστο 2015 έως τον Οκτώβριο 2016, στη δομή της Σούδας της Χίου από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιανουάριο του 2016 και εν συνεχεία από τον Μάρτιο έως τον Οκτώβριο του 2016, στην Τήλο από τον Αύγουστο έως το Δεκέμβριο του 2015 και στην Κρήτη από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015, ενώ παρείχαν επιπλέον υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης το διάστημα Ιουλίου – Οκτωβρίου 2016 στη Μόρια της Λέσβου και τη Σούδα της Χίου. Αντίστοιχη πολυμερή δράση παρουσίασε ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός τοποθετώντας τις δράσεις του στις δομές του Καρά Τεπέ, της Μόριας, του Απάνεμου, στο Μόλυβο και στις ακτές της Λέσβου τον Αύγουστο του 2015 και από το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου έως τον Ιούνιο του επόμενου, στις δομές της Σούδας και του πρώην εργοστασίου της ΒΙΑΛ στη Χίο από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στην Κάλυμνο τον Αύγουστο του 2015, στο Βαθύ της Σάμου από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στην Κρήτη από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015, στη δομή των παλαιών σφαγείων της Ρόδου τα διαστήματα Αύγουστος – Νοέμβριος 2015 και Ιανουάριος – Ιούνιος 2016 και στην Κω από τον Αύγουστο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016. Τέλος, η Praksis αρχικά τοποθετήθηκε στη Λέρο από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιανουάριο του 2016, στο λιμάνι Μαλαγαρίου της Σάμου και στη νότια ακτή της Λέσβου από τον επόμενο μήνα έως τον Ιούνιο του 2016, ενώ τον ίδιο μήνα μεταφέρθηκε και στο hot spot Πυλί της Κω.

5.13 Η συμμετοχή των ελληνικών ΜΚΟ στην παροχή υπηρεσιών υγιεινής.

Στα κέντρα φιλοξενίας της χώρας, οι παρεμβάσεις των ελληνικών ΜΚΟ στον τομέα της ύδρευσης, αποχέτευσης και υγιεινής έχουν ως στόχο να καλύψουν στοιχειώδεις ανάγκες και να βελτιώσουν την ποιότητα σε εγκαταστάσεις αποχέτευσης

και πρακτικές υγιεινής και την ασφαλή πρόσβαση σε νερό ικανοποιητικής ποιότητας. Με αυτόν τον τρόπο συμβάλλουν στη βελτίωση της υγείας του πληθυσμού, καθώς οι ελλειπείς εγκαταστάσεις των δομών έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση των κινδύνων σε θέματα ασφάλειας, την ύπαρξη των πιθανοτήτων επιβλαβών άμεσων ή μακροπρόθεσμων συνεπειών για την υγεία του πληθυσμού (αφυδάτωση, υποσιτισμός κλπ) και την υιοθέτηση επισφαλών ή επικίνδυνων πρακτικών με στόχο την εξασφάλιση νερού, μέσω υγιεινής, σαπουνιού και άλλων αναγκαίων ειδών.

Στις δομές του νομού Αττικής, την πρόσβαση στο ασφαλές νερό και την υγιεινή εξασφάλισαν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις «Αλληλεγγύη», «Αποστολή», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Οργάνωση Γη», «Φάρος», «Caritas» και «Solidarity Now». Αναλυτικότερα, η Αποστολή δραστηριοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2016 στον Άγιο Ανδρέα και τη Μαλακάσα, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός στο λιμάνι του Πειραιά και του Σκαρμαγκά από τον Μάιο έως τον Ιούνιο, ενώ παράλληλα την υγιεινή των προσφύγων του Σκαρμαγκά φρόντισε η Οργάνωση Γη τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Η Caritas παρείχε αποχωρητήρια και ντουζιέρες στην πλατεία Ομονοίας τον Απρίλιο του 2016 και πρόσβαση σε νερό και ντουζιέρες για προσωπική υγιεινή στην πλατεία Βικτωρίας από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο και στην αστική περιοχή της Αττικής από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Παρουσία της Solidarity Now και του Φάρου κατεγράφη επίσης στην πλατεία Βικτωρίας από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, ενώ η Solidarity Now δραστηριοποιήθηκε και στην ευρύτερη αστική περιοχή της Αττικής. Το διάστημα Ιούλιος – Οκτώβριος 2016, επίσης, δραστηριοποιήθηκε στον τομέα της υγιεινής η ΜΚΟ «Αλληλεγγύη», της οποίας μέλη βρίσκονταν στη δομή του γηπέδου χόκεϋ στο Ελληνικό.

Στις δομές της ηπειρωτικής χώρας δραστηριοποιήθηκαν η A21 στην Ειδομένη τους μήνες Νοέμβριος και Δεκέμβριος 2015 και στα Διαβατά, προσφέροντας υπηρεσίες καθαριότητας, τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016, η Αποστολή στο Κουτσόχερο Λάρισας και τα Οινόφυτα τον Ιούνιο, το Χαμόγελο του παιδιού στα Διαβατά τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016 και η Caritas στις δομές της Ειδομένης από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο, του Ωραιόκαστρου και των Βασιλικών τον Ιούνιο. Αντίστοιχα, στις δομές της νησιωτικής περιοχής δραστηριοποιήθηκαν οι ΜΚΟ «Αποστολή», «Αστερίας», «A21», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Chios Eastern Shore Response Team» και «Eurorelief». Το ίδρυμα «Αστερίας» και η Eurorelief τοποθετήθηκαν στη Λέσβο τον Φεβρουάριο και τον Ιούνιο του 2016 αντίστοιχα, στη Χίο η A21 τον Οκτώβριο του 2015 και η Chios Eastern Shore Response Team τον Ιούνιο του 2016 καλύπτοντας τις

ανάγκες των προσφύγων σε νερό και υγιεινή. Τέλος, η Αποστολή και ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός δραστηριοποιήθηκαν τόσο στη Χίο όσο και στη Σάμο. Η πρώτη βρισκόταν στις Οινούσες της Χίου από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 και στη Σάμο από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Μάρτιο του 2016, ενώ παρουσία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού κατεγράφη στη Χίο τους μήνες Νοέμβριος – Δεκέμβριος 2015 και στη Σάμο το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

«Η παρέμβαση των ξένων ΜΚΟ στην προσφυγική κρίση της Ελλάδας του 2015 – 2016³⁰».

6.1 Περιγραφή και χαρακτηριστικά των ξένων ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην αντιμετώπιση της ελληνικής προσφυγικής κρίσης.

Η Ελλάδα, ως φυσικό γεωγραφικό σύνορο της Ευρώπης, αποτέλεσε την κύρια χώρα εισόδου και διέλευσης των προσφύγων προς τις περισσότερο ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης (Γερμανία, Σουηδία κλπ), γεγονός που συντέλεσε στη θορύβηση και στην άμεση ανταπόκριση τόσο των ευρωπαϊκών χωρών και των ευρωπαϊκών, κρατικών και μη, φορέων όσο και χωρών των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, του Καναδά, της Μεγάλης Βρετανίας, ή ακόμα και του Ισραήλ. Ανταποκρινόμενες, λοιπόν, στο μείζον ζήτημα των αυξημένων μεταναστευτικών ροών του 2015 – 2016, μέλη των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων ξένων χωρών κατέφτασαν στον ελλαδικό χώρο, με σκοπό την αντιμετώπιση του ανερχόμενου προβλήματος διαχείρισης της κρίσης, τη μείωση της πιθανότητας θανάτου και την προάσπιση των δικαιωμάτων των προσφύγων, την ενίσχυση και την παροχή πρώτων βοηθειών. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατέγραψε και δημοσιοποίησε τη δράση συνολικά 72 ΜΚΟ, οι οποίες είναι:

- ADRA Germany

Η ADRA Germany είναι μια μη κυβερνητική, ανεξάρτητη οργάνωση της προτεσταντικής ελεύθερης εκκλησίας των Αντβεντιστών, που ιδρύθηκε το 1987 και αναγνωρίζεται στη Γερμανία ως μη κερδοσκοπικός και κοινωφελής οργανισμός. Υπάγεται στην ADRA International, η οποία διατηρεί ένα παγκόσμιο δίκτυο ανεξάρτητων εθνικών οργανώσεων και περιφερειακών γραφείων, με δράσεις ανάπτυξης και παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας σε περιπτώσεις καταστροφής. (Βικιπαίδεια, 2017).

---

30. Τα στοιχεία του κεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση τα δεδομένα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Data unhcr, operational portal refugee situations).

– A Drop in the Ocean

Πρόκειται για έναν νορβηγικό οργανισμό που συστάθηκε το Σεπτέμβριο του 2015, απασχολεί 2 άτομα ως προσωπικό και 1.300 εθελοντές. Χρηματοδοτείται από δωρεές ιδιωτών και ιδιωτικών εταιρειών της Νορβηγίας και του εξωτερικού και δραστηριοποιείται στη Λέσβο, Χίο, Σάμο, Κω, Αθήνα, Πειραιά και βόρεια Ελλάδα, Τουρκία και πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. (Κουγιάννου Α., 2017).

– Aid Delivery Mission (ADM)

Η ADM είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 2015 και εδρεύει στο Άμστερνταμ. Βασίζεται στην εθελοντική εργασία, που εξαρτάται από τις δωρεές ιδιωτών για την κάλυψη των εξόδων μεταφοράς και αγοράς προϊόντων. (Aid Delivery Mission, 2017).

– Austrian Red Cross

Ο Αυστριακός Ερυθρός Σταυρός είναι η εθνική οργάνωση του Ερυθρού Σταυρού στην Αυστρία και αποτελεί μέρος του Διεθνούς Κινήματος του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου. Ιδρύθηκε στις 14 Μαρτίου του 1880 από τον γιατρό Adam Lichtenheld του Γενικού Νοσοκομείου της Βιέννης και είναι ο μεγαλύτερος οργανισμός βοήθειας της χώρας. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Be Aware And Share (BAAS)

Πρόκειται για μια μη κερδοσκοπική οργάνωση από την Ελβετία, ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 2015 με κύριο σκοπό την παροχή και διανομή ρουχισμού και φαγητού στους πρόσφυγες. Λειτουργούν το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Προσφύγων στη Χίο», το οποίο στοχεύει να γεμίσει το κενό της εκπαίδευσης στο νησί της Χίου για τους πρόσφυγες των ηλικιών 6-22 ετών. (Be Aware And Share, 2017).

– Because We Carry

Ιδρύθηκε στις 20 Νοεμβρίου 2015 και εδρεύει στο Άμστερνταμ. Αναγνωρίζεται από τις φορολογικές αρχές ως οργανισμός κοινής ωφέλειας και δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και ειδικότερα στη Λέσβο, ως εθελοντική ομάδα, από τον Αύγουστο του 2015. (Because we carry, 2017).

– Boat Refugee Foundation (BRF)

Η Boat Refugee Foundation είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός από την Ολλανδία που εργάζεται στην Ελλάδα για τους πρόσφυγες. Συντονίζει τρεις ομάδες: αυτή της έρευνας και διάσωσης, αυτή του πεδίου δράσης και την ιατρική ομάδα. (bootvluchteling, 2017).

– Bulgarian Red Cross (BRC)

Ο Βουλγαρικός Ερυθρός Σταυρός ιδρύθηκε το 1878 μετά την απελευθέρωση του Πριγκιπάτου της Βουλγαρίας και της περιοχής της Ανατολικής Ρωμυλίας από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η πρώτη οργάνωση ιδρύθηκε τον Μάιο του 1878 στη Σόφια. Στις 20 Οκτωβρίου του 1885, ο BRC αναγνωρίστηκε και έγινε μέλος της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού. (Bulgarian Red Cross, 2017).

– Catholic Relief Services (CRS)

Οι Catholic Relief Services είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός στη Μέριλαντ των Ηνωμένων Πολιτειών, ο οποίος διευκολύνει τον πόνο και παρέχει βοήθεια σε ανθρώπους σε περισσότερες από 100 χώρες, ανεξαρτήτως φυλής, θρησκείας ή εθνικότητας. Ιδρύθηκε το 1943 από τους Καθολικούς Επισκόπους των Ηνωμένων Πολιτειών. (Catholic Relief Services, 2017).

– Clowns without Borders

Οι Clowns without Borders είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε το 1995 στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, με αφορμή το έργο του Tortell Poltrona, ενός κλόουν από την Ισπανία που πρόσφερε τις υπηρεσίες του στον προσφυγικό καταυλισμό της Κροατίας μετά τον Γιουγκοσλαβικό πόλεμο. Σκοπός τους είναι η ελάφρυνση του πόνου όλων των ανθρώπων, ιδιαίτερα των παιδιών που ζουν σε περιοχές κρίσης, συμπεριλαμβανομένων στρατόπεδα ή καταυλισμούς προσφύγων, εμπόλεμες ζώνες και άλλες αντίξοες καταστάσεις. (Clowns without Borders, 2017).

– Danish Red Cross

Ο Δανικός Ερυθρός Σταυρός αποτελεί μέρος του Παγκόσμιου Κινήματος Ερυθρού Σταυρού. Το περιφερειακό γραφείο και το αρχηγείο αυτού τοποθετούνται στην Κοπεγχάγη και το έργο του επικεντρώνεται στην ανάπτυξη ανθεκτικότητας, στην ανταπόκριση καταστροφών, στην υποστήριξη των προσφύγων, στην ανάπτυξη της

κοινωνίας των πολιτών, στη ψυχοκοινωνική στήριξη, καθώς και στις ενέργειες για τη νεολαία και την ανάπτυξη του εθελοντισμού. (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, 2017).

– Danish Refugee Council

Πρόκειται για μια παγκόσμια ανθρωπιστική, μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική οργάνωση, συνολικά απασχολεί περίπου 5.000 άτομα ανά τον κόσμο, ενώ συγκεκριμένα στην Ελλάδα το προσωπικό απαρτίζεται από 30 άτομα αλλοδαπούς και 85 άτομα Έλληνες. Η βασική πηγή χρηματοδότησης στην Ελλάδα είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το DfID³¹, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και ίδια κεφάλαια αυτής. (Κουγιάννου Α., 2017).

– Development and Relief Foundation

Το Development and Relief Foundation είναι ένας φιλανθρωπικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός, του οποίου οι πόροι διατίθενται απ' ευθείας σε προγράμματα. Τοποθετείται στο Φένσο της Καλιφόρνιας, ιδρύθηκε το 2004 με σκοπό την παροχή ελπίδας, εκπαίδευσης και υπηρεσιών υποστήριξης. (Drfcharity, 2017).

– Disaster Medics

Η Disaster Medics είναι μη κυβερνητική οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε το Δεκέμβριο του 2013, όταν μετά από τον τυφώνα Haiyan εθελοντές γιατροί ταξίδεψαν στο νησί της Cebu στις Φιλιππίνες για να βοηθήσει στις προσπάθειες ανακούφισης καταστροφών. Σκοπός τους είναι η προσφορά υπηρεσιών ιατρικής βοήθειας, εκπαίδευσης εθελοντών, πρώτων βοηθειών και θαλάσσιας διάσωσης, εδρεύει στο Γκόλγουεϊ της Ιρλανδίας και δραστηριοποιείται παγκοσμίως. (Disaster Medics, 2017).

– Disaster tech lab

Η Disaster Tech Lab είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε το 2010 στη Ροσκρέα της Ιρλανδίας. Δραστηριοποιείται στην Ελλάδα από το Σεπτέμβριο του 2015 και ο συνολικός αριθμός του προσωπικού παγκοσμίως ανέρχεται στους 283 εθελοντές. Χρηματοδοτείται από εταιρικές και ιδιωτικές δωρεές. (Γαγλίας Α., 2017).

– Echo 100plus

---

31. Το Department For International Development (DFID), (ελλ. Τμήμα Διεθνούς Ανάπτυξης) είναι μια υπουργική υπηρεσία, η οποία υποστηρίζεται από 2 οργανισμούς και δημόσιους φορείς και οδηγεί το έργο του Ηνωμένου Βασιλείου για τον τερματισμό της ακραίας φτώχειας. (DFID-GOV.UK, 2017)

Η Echo 100plus είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος έχει βάση στην Αυστρία, υποστηρίζοντας τους πρόσφυγες και τη φιλανθρωπία στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε από μια ομάδα γυναικών το 2012 και οργανώθηκε με σκοπό την υποστήριξη των ανθρώπων που βρίσκονται σε ανάγκη. (Echo 100plus, 2017).

– Flying Help

Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό της Γερμανίας, ο οποίος έχει σημαντική συμβολή στην ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία, με προγράμματα βοήθειας στο σπίτι, μετάφρασης, διερμηνείας και παροχή δωρεών, όπως τρόφιμα και ρούχα. (Flying Help, 2017).

– German Red Cross

Ο Γερμανικός Ερυθρός Σταυρός είναι ο εθνικός Ερυθρός Σταυρός της Γερμανίας. Αποτελείται από 3,5 εκατομμύρια μέλη, προσφέρει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών εντός και εκτός της Γερμανίας (διαχείριση καταστροφών και αναπτυξιακή βοήθεια σε περισσότερες από 50 χώρες), παρέχει σε 52 νοσοκομεία φροντίδα για τους ηλικιωμένους, τα παιδιά και τους νέους. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Global Medic

Το Global Medic είναι ένα φιλανθρωπικό ίδρυμα, που αποτελεί επιχειρησιακό σκέλος της канаδικής οργάνωσης «David McAntony Gibson Foundation» και χρηματοδοτείται από κυβερνήσεις, ιδιωτικά ιδρύματα, οργανισμούς, καθώς και από Καναδούς πολίτες. Για το προσφυγικό ζήτημα της Ελλάδας απασχολεί 5 επί πληρωμή άτομα και περισσότερους από 2.000 εκπαιδευμένους εθελοντές. (Κουγιάννου Α., 2017).

– Green Helmet

Η Green Helmet είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση από τη Γερμανία, με έδρα την πόλη Βόννη. Ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 2013 και λειτουργεί ως ανθρωπιστική υπηρεσία σε διάφορες χώρες ανά τον κόσμο. Ο κύριος σκοπός της οργάνωσης είναι η ανοικοδόμηση των χωριών, των σχολείων και των ασθενοφόρων σε κατεστραμμένες περιοχές. (Green Helmet, 2017).

– Hot Food Idomeni

Ο Hot Food Idomeni είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός από το Gloucestershire της Μεγάλης Βρετανίας, με υπηρεσίες περί τροφής και ανθρωπικής

υγείας. Δραστηριοποιείται μέσα και γύρω από τη δομή της Ειδομένης, στα σύνορα της Μακεδονίας. (Hot Food Idomeni, 2017).

– Human Appeal

Η Human Appeal είναι μια βρετανική, διεθνής ανάπτυξης και ανακούφισης, φιλανθρωπική οργάνωση με έδρα το Μάντσεστερ και έτος ίδρυσης το 1991 (Βικιπαίδεια, 2017). Η δραστηριοποίησή της στην Ελλάδα ξεκινά τον Σεπτέμβριο του 2015 με μια ομάδα 10 ατόμων. Η χρηματοδότησή της προέρχεται από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, από ιδρύματα, αλλά και καταπιστεύματα ιδιωτών. (Γαλίας Α., 2017).

– Human Rights Movement

Το Human Rights Movement είναι μη κυβερνητικό κοινωνικό κίνημα που ασχολείται με τον ακτιβισμό σχετικά με τα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τα θεμέλια του παγκόσμιου κινήματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα περιλαμβάνει αντίσταση σε αποικιοκρατία, ιμπεριαλισμό, σκλαβιά, ρατσισμό, πατριαρχία και την καταπίεση των αυτοχθόνων πληθυσμών. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Humanitarian Support Agency (HSA)

Πρόκειται για μια διεθνή εθελοντική ΜΚΟ, με έδρα την Ισπανία που ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 2015 και στην Ελλάδα δραστηριοποιείται στον καταυλισμό του Καρά Τεπέ στη Λέσβο με τη διάθεση πέραν των 250 εκπαιδευμένων εθελοντών. Χρηματοδοτείται αποκλειστικά από δωρεές ιδιωτών, όπου διατίθενται στις αποστολές, στην υλικοτεχνική υποδομή και τα κόστη διοίκησης. (Πρίφτη Κ., 2017).

– Humanity Crew

Η Humanity Crew είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός αποτελούμενος από ψυχιάτρους, ψυχολόγους και επαγγελματίες ψυχικής υγείας της Γαλιλαίας. Ιδρύθηκε το 2015, δραστηριοποιείται στην Ελλάδα από το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου ως ανταπόκριση στην προσφυγική κρίση. (Humanity Crew, 2017).

– Hummus Rights Project

Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό από την Ελβετία, που ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 2016 και δραστηριοποιείται στην Ειδομένη. Η χρηματοδότησή του προέρχεται πλήρως από δωρεές πολιτών. (Hummus Rights Project, 2017).

– International Committee Red Cross (ICRC)

Η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού είναι ένα ανθρωπιστικό ίδρυμα με έδρα τη Γενεύη της Ελβετίας και έτος ίδρυσης το 1863, το οποίο έχει την εντολή της προστασίας των θυμάτων των διεθνών και εσωτερικών ένοπλων συγκρούσεων, που περιλαμβάνουν τραυματίες πολέμου, φυλακισμένους, πρόσφυγες, πολίτες και άλλους μη – πολεμιστές. Μέσος όρος του αριθμού του προσωπικού της ICRC το 2015 ήταν 14.500 άτομα (Βικιπαίδεια, 2017).

– International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)

Η Διεθνής Ομοσπονδία Εθνικών Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου ιδρύθηκε το 1919 με έδρα αρχικά στο Παρίσι και από το 1939 η έδρα μεταφέρθηκε στην Γενεύη. Ο ρόλος της είναι ο συντονισμός των Εθνικών Συλλόγων ανά τον κόσμο σε καταστάσεις καταστροφών, καθώς και η εκπόνηση προγραμμάτων παγκόσμιας εμβέλειας. (Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, 2017).

– International Medical Corps

Η International Medical Corps είναι ένας παγκόσμιος, ανθρωπιστικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός, αφοσιωμένος στο να σώζει ζωές και ελαφρύνει τον πόνο μέσω της εκπαίδευσης ιατρικής φροντίδας και των προγραμμάτων ανακούφισης και ανάπτυξης. Ιδρύθηκε το 1984 από εθελοντές ιατρούς και νοσοκόμους και εδρεύει στο Λος Άντζελες της Αμερικής. (International Medical Corps, 2017).

– International Orthodox Christian Charities (IOCC)

Ο Διεθνής Ανθρωπιστικός μη κερδοσκοπικός Οργανισμός των Ορθοδόξων Χριστιανών ιδρύθηκε το 1993 και διαθέτει 117 άτομα παγκοσμίως. Είναι ένας οργανισμός της Συνόδου Κανονικών Ορθοδόξων Επισκόπων των ΗΠΑ. Στην Ελλάδα συνεργάζεται με την «Αποστολή» και οι χρηματοδοτήσεις του προέρχονται κυρίως από την ελληνορθόδοξη διασπορά, τις εκκλησιαστικές οργανώσεις και των οικουμενικών εταιριών, όπως η ACT Alliance³². (Κουγιάννου Α., 2017)

– International Rescue Committee (IRC)

---

32. ACT Alliance: Είναι μια παγκόσμια συμμαχία των 143 εκκλησιών και των συναφών οργανισμών που εργάζονται από κοινού σε περισσότερες από 100 χώρες για να δημιουργήσουν θετικές και βιώσιμες αλλαγές στις ζωές των φτωχών και περιθωριοποιημένων ανθρώπων. (Βικιπαίδεια, 2017)

Ο μη κυβερνητικός οργανισμός τοποθετείται στη Νέα Υόρκη των Η.Π.Α. Χρηματοδοτείται από δωρητές ανθρωπιστικής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης της Υπηρεσίας Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε., του Υπουργείου Διεθνούς Ανάπτυξης του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, του νορβηγικού ιδρύματος για τους πρόσφυγες Stichting Vluchteling και ιδιωτικών ιδρυμάτων. (Κουγιάννου Α., 2017).

– Internews' Mediterranean Refugee Response

Ο Internews είναι ένας διεθνής μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε το 1982 και αποστολή του οποίου είναι η ενδυνάμωση των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης σε όλον τον κόσμο. Δραστηριοποιείται σε διεθνές επίπεδο περισσότερων των 90 χωρών, με διοικητικά κέντρα στην Καλιφόρνια, Ουάσιγκτον και το Λονδίνο, καθώς και περιφερειακά κέντρα στην Μπανγκόκ και στο Ναϊρόμπι. (Internews, 2017).

– InterSOS

Ο InterSOS είναι ένας ιταλικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε το 1992 και λειτουργεί σε όλον τον κόσμο για την παροχή βοήθειας σε ανθρώπους που βρίσκονται σε κίνδυνο, σε θύματα φυσικών καταστροφών, ένοπλων συγκρούσεων ή που ζουν σε κατάσταση ακραίου αποκλεισμού. Μέρος της χρηματοδότησής της προέρχεται από δικά της μέλη και από δωρεές ατόμων, ενώσεων, κοινωνικών οργανώσεων, ομάδων αλληλεγγύης και επιχειρήσεων. (Intersos, 2017).

– Islamic Relief

Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, ανθρωπιστικό οργανισμό, ο οποίος έχει 14 γραφεία ανά τον κόσμο και δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 40 χώρες. Ιδρύθηκε το 1984 στο Ηνωμένο Βασίλειο και στόχοι του είναι η προστασία της ζωής και της αξιοπρέπειας, η ενδυνάμωση των κοινωνιών και της ομάδας του οργανισμού και η πραγματοποίηση εκστρατειών. (Islamic Relief, 2017).

– Israaid

Πρόκειται για έναν μη κυβερνητικό οργανισμό που ιδρύθηκε το 2001 και παρέχει υπηρεσίες διάσωσης και μακροπρόθεσμη βοήθεια. Εδρεύει στο Τελ Αβίβ στο Ισραήλ και επιχειρεί να υποστηρίξει αποτελεσματικά και να αντιμετωπίσει τις εναλλασσόμενες ανάγκες των πληθυσμών, καθώς προχωρούν από την κρίση στην αναμόρφωση. (Israaid, 2017).

– Jesuit Refugee Service (JRS)

Η Jesuit Refugee Service είναι μια διεθνής Καθολική ΜΚΟ, της οποίας αποστολή είναι να συνοδεύει, να λειτουργεί και να συνηγορεί εκ μέρους των προσφύγων και άλλων βίαια εκτοπισμένων ατόμων. Ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1980 ως εργασία της Κοινωνίας του Ιησού, αναγνωρίστηκε ως ίδρυμα στις 19 Μαρτίου 2000 στο κράτος του Βατικανού και αναλαμβάνει την ευθύνη υπηρεσιών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο με την υποστήριξη ενός διεθνές γραφείου στη Ρώμη. (Jesuit Refugee Service, 2017).

– Libraries without Borders

Οι Βιβλιοθήκες χωρίς Σύνορα είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, του οποίου η αποστολή είναι να διευρυνθεί η πρόσβαση στην πληροφόρηση, την εκπαίδευση και τα πολιτιστικά εργαλεία για τους πιο μειονεκτούντες πληθυσμούς του κόσμου, αποτελούν ένα διεθνές δίκτυο οργανώσεων που εργάζονται από κοινού για την προώθηση της ανάπτυξης της γνώσης σε υπο – εξυπηρετούμενες περιοχές. Ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Γάλλου ιστορικού Patrick Weil το 2007 στο Παρίσι. (Libraries without Borders, 2017).

– Lighthouse Refugee Relief

Η Lighthouse Relief είναι μια μη κυβερνητική οργάνωση από τη Σουηδία, η οποία περιλαμβάνει τη ΜΚΟ Lighthouse Relief Hellas. Η οργάνωση δημιουργήθηκε από εθελοντές της Λέσβου για την καλύτερη αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης του νησιού το Σεπτέμβριο του 2015, τα γραφεία συντονισμού των δράσεων βρίσκονται στη Στοκχόλμη, συνολικά απαριθμεί περίπου 40 άτομα προσωπικό και η κύρια πηγή χρηματοδότησής της είναι οι ιδιωτικές δωρεές. (lighthouse relief, 2017).

– Médecins Sans Frontières (MSF)

Οι Γιατροί χωρίς Σύνορα είναι μια διεθνής, ανεξάρτητη, ιατρική και ανθρωπιστική οργάνωση. Ιδρύθηκε το 1971 από μια μικρή ομάδα Γάλλων γιατρών και δημοσιογράφων. Το ελληνικό τμήμα ιδρύθηκε το 1990 και εδρεύει στην Αθήνα. (Βικιπαίδεια, 2016). Απασχολεί περισσότερα από 500 άτομα προσωπικό και συγκεκριμένα για το προσφυγικό, τα έσοδα που διατέθηκαν στα προγράμματα συγκεντρώθηκαν αποκλειστικά από ιδιωτικές δωρεές. (Γαγλιάς Α., 2017).

– Mercy Corps

Πρόκειται για μια παγκόσμια ανθρωπιστική υπηρεσία βοήθειας που ασχολείται με τα μεταβατικά περιβάλλοντα που έχουν βιώσει κάποιο είδος σοκ: φυσική καταστροφή, οικονομική κατάρρευση ή σύγκρουση. Ιδρύθηκε το 1979 και η παγκόσμια έδρα της βρίσκεται στην Παλιά Πόλη του Πόρτλαντ στο Όρεγκον (Βικιπαίδεια, 2017). Στην Ελλάδα απασχολεί 35 άτομα ως έμμισθο προσωπικό, ενώ οι χρηματοδοτικές πηγές ποικίλουν, από άτομα - υποστηρικτές έως δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς και ιδρύματα. (Γαγλίας Α., 2017).

– Migrant Offshore Aid Station Foundation (MOAS)

Πρόκειται για μια παγκόσμια μη κυβερνητική μη κερδοσκοπική οργάνωση, η οποία εδρεύει στη Μάλτα και στοχεύει στην ελάφρυνση και μείωση της απώλειας ζώων στη θάλασσα, με επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στις πιο επικίνδυνες μεταναστευτικές διαδρομές. Ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 2013 ως απάντηση στην ανθρωπιστική καταστροφή της Λαμπεντούζας κοντά στη Σικελία. (MOAS, 2017).

– Movement on the ground

Το Movement on the ground έχει ανεξάρτητο μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και δημιουργήθηκε υπό τους νόμους της Ολλανδίας με συμβολαιογραφική πράξη στις 17 Δεκεμβρίου του 2015. Στόχοι της οργάνωσης είναι η παροχή υλικής και άυλης υποστήριξης σε ανθρώπους που βρίσκονται σε κίνδυνο, υποστήριξη άλλων πρωτοβουλιών, η προστασία και η συμβολή στην τοπική οικονομία και το περιβάλλον. (Movement on the ground, 2017).

– Net Hope

Η Net Hope ιδρύθηκε το 2001 και είναι μια αμερικάνικη κοινοπραξία από 50 αμερικάνικους μη κυβερνητικούς οργανισμούς που ειδικεύονται στη βελτίωση της σύνδεσης ανάμεσα στους ανθρωπιστικούς οργανισμούς σε αναπτυσσόμενες χώρες και σε περιοχές πληγμένες από καταστροφές. Η ανθρωπιστική ανάπτυξη, η άμεση ανταπόκριση και η διατήρηση προγραμμάτων της κοινοπραξίας τοποθετούνται σε περισσότερες από 180 χώρες ανά τον κόσμο. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Norwegian Church Aid

Η Norwegian Church Aid (νορβ. "Kirkens Nødhjelp") έγινε ανεξάρτητη ανθρωπιστική και οικουμενική μη κυβερνητική οργάνωση, με δικό της καταστατικό στη συνεδρίαση της Εθνικής Ένωσης Εκκλησιών της Νορβηγίας το 1953, εδρεύει στο Όσλο της Νορβηγίας,

όπου απασχολούνται περίπου 155 άτομα ως τοπικοί σύμβουλοι, μέλη του «Changemaker»³³ και των περιφερειακών γραφείων ανά τον κόσμο και συνεργάζεται με άλλους φορείς για την εξάλειψη της φτώχειας και της αδικίας. (Kirkensnodhjelp, 2017).

– Norwegian Red Cross

Ο Νορβηγικός Ερυθρός Σταυρός ιδρύθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου του 1865, το 1895 άρχισε την εκπαίδευση των νοσοκόμων και το 1907 το Υπουργείο Άμυνας της Νορβηγίας εξουσιοδότησε την οργάνωση για την εθελοντική ιατρική βοήθεια στον πόλεμο. Η οργάνωση έχει 150.000 μέλη και προσφέρει μια ποικιλία από ανθρωπιστικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της φροντίδας των ηλικιωμένων και των αδύναμων, την επίσκεψη των κρατούμενων, τη διάσωση στο εξωτερικό και τις διεθνείς εργασίες. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Norwegian Refugee Council (NRC)

Το Νορβηγικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (νορβ: Flyktninghjelpen) είναι μια ανθρωπιστική, μη κυβερνητική οργάνωση, με έδρα το Όσλο, η οποία προωθεί και προστατεύει τα δικαιώματα των ανθρώπων που πλήττονται από μετατόπιση. Ιδρύθηκε το 1946 και απασχολεί περίπου 5.000 υπαλλήλους σε 25 χώρες σε όλη την Αφρική, την Ασία, τη Νότια Αμερική και τη Μέση Ανατολή. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Nurture Project International

Το Nurture Project International είναι μη κερδοσκοπική οργάνωση, με αμερικανική βάση, η οποία παρέχει ανακούφιση στις κοινότητες που πλήττονται από καταστροφές, κρίση ή τραύμα. Με τη συμμετοχή έμπειρων και εξειδικευμένων εθελοντών είναι σε θέση να ανταποκριθεί γρήγορα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και να παρέχει γρήγορη αξιολόγηση, εκπαιδευτικά προγράμματα, και σε επίπεδο βάσης, στήριξη σε τοπικές κοινωνίες. (Nurture Project International, 2017).

– OXFAM

Η OXFAM είναι μια διεθνής συνομοσπονδία φιλανθρωπικών οργανώσεων που επικεντρώνεται στην ανακούφιση της παγκόσμιας φτώχειας. Ιδρύθηκε το 1942 στην Οξφόρδη Βρετανίας (Βικιπαίδεια, 2017). Η δραστηριοποίηση της οργάνωσης στην

---

33. «Changemaker» ονομάζεται το κίνημα της νεολαίας της Norwegian Church Aid, το οποίο απαρτίζεται από μέλη 13-30 ετών και του οποίου κύρια προτεραιότητα είναι η ενθάρρυνση των νέων ανθρώπων να ενδιαφερθούν για τα παγκόσμια θέματα και να εναντιωθούν στην αδικία. (Βικιπαίδεια, 2017).

Ελλάδα ξεκίνησε από τον Οκτώβριο του 2015, με 4 άτομα έμμισθο προσωπικό και εθελοντές, ενώ οι πηγές χρηματοδότησής της είναι ιδιώτες χορηγοί και υποστηρικτές και θεσμικοί δωρητές. (Πρίφτη Κ., 2017).

– People in need

Πρόκειται για έναν μη κυβερνητικό, μη κερδοσκοπικό οργανισμό, ο οποίος εδρεύει στην Πράγα Τσεχίας και βασίζεται στις ιδέες του ανθρωπισμού, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης. Ιδρύθηκε το 1992 από μια ομάδα πολέμου και ξένων ανταποκριτών, οι οποίοι δεν ήταν πια ικανοποιημένοι από το να ενημερώνουν απλά την Τσέχικη Δημοκρατία και ξεκίνησαν να στέλνουν βοήθεια, με απόρροια να συγκροτηθεί σταδιακά ένας επαγγελματικός ανθρωπιστικός οργανισμός (clovekntisni, 2017).

– Proactiva Open Arms

Η Proactiva Open Arms είναι μη κυβερνητική οργάνωση από την Μπαρτσελόνα της Ισπανίας, της οποίας κύρια αποστολή είναι η θαλάσσια διάσωση προσφύγων που φτάνουν στην Ευρώπη, έχοντας αντιμετωπίσει πολέμους, καταδιώξεις ή φτώχεια. Η χρηματοδότησή τους προέρχεται κατά 96% από ιδιωτικές δωρεές, εκ των οποίων το 94% δαπανούνται εξίσου σε επιχειρήσεις διάσωσης της οργάνωσης στη Μεσόγειο και το 6% σε λειτουργικές και ανεύρεσης πόρων επιχειρήσεις. (Proactiva Open Arms, 2017).

– Pro Asyl

Η Pro Asyl είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός της Φρανκφούρτης που αγωνίζεται για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των προσφύγων στη Γερμανία και την Ευρώπη. Ιδρύθηκε το 1986 από μέλη προσφυγικών συμβουλίων, εκκλησιών, συνδικαλιστικών, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ευημερίας οργανώσεων, ενώ η χρηματοδότησή του προέρχεται από χορηγούς, δωρητές και μέλη του οργανισμού καθιστώντας τους πολιτικά και οικονομικά ανεξάρτητους. (Pro Asyl, 2017).

– Radcliffe Foundation

Το Ίδρυμα Radcliffe είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός, που ιδρύθηκε το 1997 και εδρεύει στο Βανκούβερ. Υποστηρίζει μια μεγάλη ποικιλία από διεθνή και τοπικά φιλανθρωπικά ιδρύματα. Εστιάζει σε θέματα που κυμαίνονται από την αντιμετώπιση των καταστροφών, την οικονομική ανάπτυξη και την έλλειψη στέγης για να προσφέρει στα παιδιά σε όλον τον κόσμο ένα καλύτερο μέλλον. (Radcliffe Foundation, 2017).

– Refugee Trauma Initiative

Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό, ο οποίος υποστηρίζει τους πρόσφυγες παρέχοντας ψυχολογική υποστήριξη ώστε να αντιμετωπίσουν τις πιο δύσκολες καταστάσεις. Είναι μια μικρή ομάδα ανθρώπων που άρχισαν να υποστηρίζουν τους πρόσφυγες στο Καλαί με τα απαραίτητα εφόδια. (Refugee Trauma Initiative, 2017).

– Remar SOS

Είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση, με τη μορφή του Συνδέσμου που νομιμοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 1985 στην Ισπανία. Περιλαμβάνει 17 ενώσεις στην Ισπανία και περισσότερους από 40 σε διάφορες χώρες και στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται από το Σεπτέμβριο του 2015. (remar, 2017).

– Rights International Spain (RIS)

Η Rights International Spain είναι ανεξάρτητη, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, μη κυβερνητική οργάνωση, η οποία αποτελείται από δικηγόρους που ειδικεύονται στο διεθνές δίκαιο. Ο κύριος στόχος της οργάνωσης είναι η προώθηση και υπεράσπιση των πολιτικών δικαιωμάτων και ελευθεριών μέσω της αποτελεσματικής χρήσης του διεθνούς δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των εθνικών και διεθνών μηχανισμών προστασίας. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Salaam Cultural Museum - Medical Missions (SCM)

Η Salaam Cultural Museum είναι μια φιλανθρωπική μη κερδοσκοπική οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε το Φεβρουάριο του 1996, με σκοπό να συγκεντρώσει και να δημοσιεύσει πληροφορίες για τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Σε αυτήν υπάγεται η SCM Medical Missions η οποία είναι μη κερδοσκοπική οργάνωση, η οποία επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες εργασίες ανακούφισης και βοήθειας σε ανθρώπους που έχουν αντιμετωπίσει συγκρούσεις και φυσικές καταστροφές. (SCM Medical Mission, 2017).

– Salvamento Marítimo Humanitario (SMH)

Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό της Ισπανίας, ο οποίος αποτελείται από μια ομάδα εργαζομένων βοήθειας και εργοδότες με χρόνια εμπειρία στον τομέα της εθελοντικής θαλάσσιας διάσωσης. Στόχος της είναι η διασφάλιση της ζωής των ανθρώπων στη θάλασσα με τις αρχές του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης, του

ανθρωπισμού, της καθολικότητας, της ισότητας, της δικαιοσύνης και της αξιοπρέπειας. (Salvamento Maritimo Humanitario, 2017).

– Salvation Army – Στρατός Σωτηρίας

Ο Στρατός της Σωτηρίας είναι μια Χριστιανική Ιεραποστολική Κίνηση, με ρίζες στον Μεθοδισμό, που ιδρύθηκε από τον Χριστιανό κήρυκα Γουίλιαμ Μπουθ το 1865 με το όνομα «Χριστιανική Ιεραποστολή του Λονδίνου» και το 1878 έγινε γνωστό με το όνομα «Στρατός της Σωτηρίας». (Βικιπαίδεια, 2017). Οι δραστηριότητές του στην Ελλάδα, ξεκίνησαν το 2007, αριθμεί 4 στελέχη, 6 εργαζόμενους και περίπου 70 εθελοντές, ενώ η χρηματοδότηση των δράσεων προέρχεται από τον Διεθνή Στρατό Σωτηρίας, τοπικές επιχειρήσεις και μεμονωμένους ανθρώπους. (Γαγλίας Α., 2017).

– Samaritan's Purse

Η Samaritan's Purse είναι μια διεθνής ευαγγελική, χριστιανική και ανθρωπιστική οργάνωση, με έδρα στην Βόρεια Καρολίνα της Αμερικής και δραστηριοποίηση σε περισσότερες από 100 χώρες. Ιδρύθηκε το 1970 από τον Bob Pierce με όραμα να ανταποκριθούν σε άμεσες ανάγκες σε περιοχές κρίσης μέσω υπηρεσιών ευαγγελικής αποστολής και τοπικών εκκλησιών. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Save the children

Η οργάνωση είναι μέλος της Save the Children International, η οποία είναι ένα παγκόσμιο δίκτυο μη κερδοσκοπικών οργανώσεων σε 120 χώρες σε όλο τον κόσμο. Ιδρύθηκε στη Γενεύη το 1977, αλλά μεταφέρθηκε στο Λονδίνο το 1997 (Βικιπαίδεια, 2013). Στην Ελλάδα βοηθά οικογένειες και παιδιά προσφύγων από τον Αύγουστο του 2015, αποτελείται από μια ομάδα 100 μελών ως προσωπικό και χρηματοδοτείται από προσφορές ιδιωτών σε παγκόσμιο επίπεδο, επιχειρήσεις και κυβερνήσεις. (Κουγιάννου Α., 2017).

– Secours Islamique France (SIF)

Η SIF είναι μια ανθρωπιστική και κοινωνική ΜΚΟ στη Γαλλία, δημιουργήθηκε το 1991 και δραστηριοποιείται στους τομείς της ανθρωπιστικής και της αναπτυξιακής βοήθειας. Έχει υπογράψει τον Κώδικα Δεοντολογίας για το Διεθνές Κίνημα του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου και εμπνέεται από τις αξίες του Ισλάμ: την αλληλεγγύη και το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (Βικιπαίδεια, 2017).

– Shanti refugees

Η Shanti refugees είναι μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελούμενη από μια εθελοντική ομάδα 6 ατόμων που δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία ενός ζευγαριού Ιταλών που παραθέρριζαν στο Καστελόριζο και ήρθαν αντιμέτωποι με τις προσφυγικές ροές που κατέφταναν στο νησί τον Σεπτέμβριο του 2015. Τα κεφάλαια αυτών προέρχονται από ιδιωτικές εκστρατείες της ομάδας σε φίλους και ευαισθητοποιημένους συμπολίτες τους. (Πρίφτη Κ., 2017).

– Shelter Box

Το Shelter Box αναγνωρίστηκε επίσημα ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής το 2004 και αποστολή του είναι η παροχή προσωρινών καταλυμάτων και προμηθειών διάσωσης σε εκτοπισμένες οικογένειες. Κάθε κουτί παροχής προϊόντων περιέχει, τυπικά, μια σκηνή ειδικά διαμορφωμένη να αντέχει ακραίες καιρικές συνθήκες, κιτ καθαρισμού νερού, κουβέρτες, εργαλεία και άλλα αναγκαία ώστε να βοηθηθεί μια οικογένεια που έχει επιβιώσει από καταστροφή. (Shelter Box, 2017).

– Solidarites International

Ο Solidarités International είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 1980 από τον Alain Boinet, υπό το 1901 δίκαιο περί φιλανθρωπίας της Γαλλίας, περιλαμβάνει 160 ομογενείς εθελοντές και 2.180 τοπικούς υπαλλήλους (στοιχεία 2012). Κάθε χρόνο πραγματοποιεί πάνω από 120 ανθρωπιστικά προγράμματα σε 18 χώρες. Λαμβάνει χρηματοδότηση από ευρωπαϊκούς και διεθνείς χορηγούς, τις επιχειρήσεις και το ευρύ κοινό. Το 92,7% των κεφαλαίων έχουν ανατεθεί σε ανθρωπιστικές αποστολές. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Spanish Red Cross

Ο Ισπανικός Ερυθρός Σταυρός είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε το 1864 και υπάγεται στη Διεθνή Ομοσπονδία του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου. Η αποστολή αυτού, η οποία παράγεται κυρίως από εθελοντές, είναι να βρίσκεται πιο κοντά σε ευάλωτα άτομα, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, με προληπτικές δράσεις, παροχή βοήθειας, αποκατάσταση και εξέλιξη του χαρακτήρα των ατόμων. (Linkedin, 2017).

– Supreme Master Ching Hai (SMCHIA)

Η Supreme Master Ching Hai International είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ένα κέντρο εναλλακτικής και ολιστικής ιατρικής, ο οποίος ιδρύθηκε στις 4 Ιανουαρίου του 1987 και εδρεύει στην Οττάβα του Καναδά και όπου πράττεται «διαλογισμός για πνευματική διαφώτιση για τον εαυτό μας αλλά και για τον κόσμο μέσω της Μεθόδου Quan Yin³⁴ (ήχος και φως του ουρανού), όπως διδάσκεται από την Supreme Master Ching Hai³⁵». (Facebook, SMCHIA, 2017).

– Swiss Red Cross

Πρόκειται για την εθνική κοινωνία Ερυθρού Σταυρού της Ελβετίας. Ιδρύθηκε το 1866 στη Βέρνη, σκοπός του είναι να προστατεύει τις ζωές, την υγεία και την αξιοπρέπεια των ανθρώπων, ενώ θεωρείται το παλαιότερο και μεγαλύτερο γραφείο αρωγής της Ελβετίας, αφού αποτελείται από 24 πρωταθλήματα κρατών – μελών της χώρας, 5 οργανισμούς διάσωσης, 3 ιδρύματα και 2 κοινωνίες. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Swiss Solidarity

Η Swiss Solidarity είναι μια ελβετική μη κερδοσκοπική οργάνωση με φιλανθρωπικές, κοινωνικές και ανθρωπιστικές εκστρατείες. Το Ταμείο Αλληλεγγύης της οργάνωσης συγκεντρώνει χρήματα μέσω των προσφυγών στα μέσα ενημέρωσης και το διαδίκτυο, χρησιμοποιεί τα κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων βοήθειας που σχεδιάζονται και εκτελούνται από 25 διαπιστευμένους οργανισμούς και παρέχει στο κοινό πληροφορίες σχετικά με την ακριβή χρήση των δωρεών. (Βικιπαίδεια, 2017).

– Terre Des Hommes (TDH)

Η Terre Des Hommes είναι μια διεθνής, φιλανθρωπική και ανθρωπιστική οργάνωση για τα δικαιώματα των παιδιών, η οποία υπάγεται στη Διεθνή Ομοσπονδία Terre Des Hommes, με ανεξάρτητους οργανισμούς στον Καναδά, τη Δανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, την Ελβετία, την Ισπανία και τη Συρία. Ιδρύθηκε το 1960 από τον Edmond Kaiser στη Λωζάνη της Ελβετίας (Βικιπαίδεια, 2017).

---

34. Η Μέθοδος Quan Yin περιλαμβάνει το διαφωτισμό και το διαλογισμό τόσο στο εσωτερικό Φως όσο και στον εσωτερικό Ήχο, όπως αναφέρεται στη θρησκεία του Βουδισμού. (Βικιπαίδεια, 2016)

35. Η Supreme Master Ching Hai (ή «Suma») γεννήθηκε στις 12 Μαΐου του 1950 και είναι αυτο-δημοσιευόμενος συγγραφέας, επιχειρηματίας και πνευματική δασκάλα της Μεθόδου Quan Yin, η οποία ακολουθείται από 20.000 άτομα παγκοσμίως. (Βικιπαίδεια, 2016)

– Translators without Borders

Οι Translators without Borders είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε το 1993 στη Γαλλία ως «Traducteurs sans Frontières» από τη Lori Thicke και τον Ros Smith – Thomas. Από το 2011, έχουν αναπτύξει τις ικανότητες σε μετάφραση περισσότερων από 190 γλωσσών, συνεργάζονται με περισσότερους από 3.800 μεταφραστές και έχουν μεταφράσει περισσότερες από 40 εκατομμύρια λέξεις στο πλαίσιο ανταπόκρισης σε ανθρωπιστική κρίση και παροχής υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης. (Translators without Borders, 2017).

– WAHA International (Women And Health Alliance International)

Η διεθνής μη κυβερνητική οργάνωση, με έδρα στο Παρίσι Γαλλίας και έτος ίδρυσης το 2009, παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης σε φτωχά άτομα και κοινότητες. Ξεκίνησε τη δράση της στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο του 2015, απασχολεί 60 άτομα ως προσωπικό και πολλούς εθελοντές. Είναι εταίροι της UNHCR και χρηματοδοτείται, για τις δράσεις της στην ενδοχώρα, από το γαλλικό Υπουργείο Εξωτερικών και από ιδιωτικά ιδρύματα. (Γαγγίας Α., 2017).

– Zaporeak Projectua

Πρόκειται για μια ΜΚΟ με έδρα το Σαν Σεμπασιάν της Ισπανίας, η οποία, τον Ιούνιο του 2016 δραστηριοποιήθηκε στον τομέα της επισιτιστικής βοήθειας των προσφύγων στις δομές της Σούδας και του ΔΗΠΕΘΕ στη Χίο, όπου απώτερος στόχος των μελών της οργάνωσης ήταν η σύνδεση της γαστρονομίας με την αλληλεγγύη, την όσο το δυνατόν περισσότερη βοήθεια, δηλαδή, στους ανθρώπους που έχουν ανάγκη. (Zaporeak, 2017).

6.2 Ο ρόλος των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της θαλάσσιας διάσωσης προσφύγων.

Οι διεθνείς συμβάσεις του ναυτικού δικαίου ορίζουν την υποχρέωση των εκάστοτε πλοιάρχων να συνδράμουν όσους κινδυνεύουν στη θάλασσα, την υποχρέωση των κρατών να συνεργάζονται στις περιπτώσεις διάσωσης για να απαλλάξουν τους πλοίαρχους από την ευθύνη παροχής βοήθειας στους διασωθέντες και να επιτρέψουν σε όσους διασώζονται σε παρόμοιες καταστάσεις να αποβιβάζονται σύντομα σε τόπο

ασφαλή. Ειδικά μετά τα περιστατικά θαλάσσιων πνιγμών, των ανατροπών σκαφών που μετέφεραν πρόσφυγες - μετανάστες και γενικότερα του επικίνδυνου πλου λόγω των μη αξιοόπλων σκαφών των διακινητών, οι ΜΚΟ «A drop in the Ocean», «Boat Refugee Foundation», «Lighthouse Refugee Relief», «Médecins Sans Frontières», «Migrant Offshore Aid Station Foundation», «Proactiva Open Arms», «Salvamento Maritimo Humanitario», «Shanti Refugees» και «WAHA International» έσπευσαν να συνεισφέρουν στο έργο της Ελληνικής Ακτοφυλακής για τη διάσωση των προσφύγων.

Αναλυτικότερα, στις ακτές της Χίου δραστηριοποιήθηκαν οι «A Drop in the Ocean» και «WAHA International (Women And Health Alliance International)» το Φεβρουάριο του 2016, εξασφαλίζοντας την ασφαλή μετάβαση των προσφύγων στις ακτές του νησιού, ενώ η Salvamento Maritimo Humanitario (SMH), όντας μέλη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Θαλασσίων Διασώσεων, παρείχε μια ομάδα θαλάσσιας διάσωσης στη Χίο για αποτροπή πνιγμών και για παροχή βοήθειας στη θάλασσα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και ανθρωπιστικές κρίσεις. Περιστασιακά, στο νησί της Χίου δραστηριοποιήθηκε, επίσης, η Proactiva Open Arms, στην οποία εμπεριέχονται ομάδες έρευνας και διάσωσης που τις απαρτίζουν έμπειροι ναυαγοσώστες, χειριστές σκαφών και ιατροί ειδικευμένοι σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Μεγαλύτερη δράση, ωστόσο, η εν λόγω ΜΚΟ παρουσίασε στο νησί της Λέσβου, με καταγεγραμμένη παρουσία στις ακτές του νησιού από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016. Την ίδια περίοδο, η Boat Refugee Foundation είχε τοποθετηθεί στη βόρεια ακτή του νησιού, ενώ κατά τον Ιούνιο, μέλη της οργάνωσης μεταφέρθηκαν στη Σάμο, με στόχο να διασφαλίσουν την εκεί ασφαλή αποβίβαση των προσφύγων. Αντίστοιχα, η Migrant Offshore Aid Station Foundation (MOAS) δραστηριοποιήθηκε στην Κω τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2016 και η Lighthouse Refugee Relief στη Λέσβο τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Τέλος, Η Shanti Refugees, έχοντας καταγεγραμμένη παρουσία στο Καστελόριζο το Φεβρουάριο του 2016, προσέφερε έμμεση βοήθεια στον τομέα της διάσωσης, με την αγορά προμηθειών για το Λιμενικό Σώμα του νησιού και την αγορά καταψύκτη σε τοπικό γιατρό για τη διατήρηση των σορών των προσφύγων, ενώ οι Médecins Sans Frontières (MSF) προσέφεραν υποστήριξη σε επιχειρήσεις θαλάσσιας διάσωσης συνολικά 17.800 ανθρώπων στο Αιγαίο.

6.3 Η συνεισφορά των ξένων ΜΚΟ στην κάλυψη των στεγαστικών αναγκών των προσφύγων.

6.3.1 Η δράση των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της στέγασης των προσφύγων του νομού Αττικής.

Οι ξένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα της στέγασης προσφύγων ασχολήθηκαν κυρίως με τη διαμόρφωση των καταλυμάτων και την αναβάθμιση αυτών ώστε να ανταπεξέρχονται στις καιρικές συνθήκες και στη δημιουργία κατάλληλων χώρων για τις ευάλωτες ομάδες των προσφύγων. Στο νομό Αττικής, σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοσσία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων επιχείρησαν να καλύψουν οι ΜΚΟ «A Drop in the Ocean», «Boat Refugee Foundation», «Danish Refugee Council», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Jesuit Refugee Service (JRS)», «Remar SOS», «Salvation Army» και «Samaritan's Purse».

Συγκεκριμένα, τον Απρίλιο του 2016, η Jesuit Refugee Service (JRS) λειτούργησε ξενώνα και κέντρο ενσωμάτωσης και εκπαίδευσης παιδιών στην Αττική, μεριμνώντας τόσο για οικογένειες με παιδιά ή μωρά όσο και για ηλικιωμένους. Το χρονικό διάστημα από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, η Boat Refugee Foundation δραστηριοποιήθηκε στην πλατεία Βικτωρίας και η Samaritan's Purse στη Μαλακάσα και στο Σχιστό, ενώ από τον Απρίλιο μέχρι τα τέλη του έτους κάλυψε τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων που φιλοξενούνται στο γήπεδο χόκεϋ του Ελληνικού. Αντίστοιχα, από το Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, παρουσία της ΜΚΟ Danish Refugee Council κατεγράφη στον καταυλισμό του λιμανιού του Πειραιά και στη δομή του δυτικού αεροδρομίου στο Ελληνικό και της Remar SOS στην πλατεία Βικτωρίας, ενώ η τελευταία τον Ιούνιο διένειμε, επίσης, καταλύματα στους πρόσφυγες που είχαν συσπειρωθεί στο λιμάνι του Πειραιά, όπως ανάλογα έπραξε και η ΜΚΟ A Drop in the Ocean. Τον Ιούνιο η Danish Refugee Council τοποθετήθηκε στο γήπεδο χόκεϋ του Ελληνικού και στο λιμάνι του Σκαραμαγκά, ενώ από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 μετέφερε τις δράσεις της περί στέγασης στην Τρίτη δομή του Ελληνικού, στο γήπεδο του baseball. Τέλος, η International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC) και η International Rescue Committee (IRC), το χρονικό διάστημα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 δραστηριοποιήθηκαν στο Σκαραμαγκά και στις δομές του Ελαιώνα και του Σχιστού αντίστοιχα.

6.3.2 Η δράση των ξένων ΜΚΟ στο στεγαστικό τομέα των δομών της ηπειρωτικής χώρας.

Οι ξένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στις δομές της ηπειρωτικής χώρας στον τομέα της παροχής υπηρεσιών στέγασης είναι οι «A Drop in the Ocean», «ADRA Germany», «ECHO 100plus», «International Medical Corps», «International Rescue Committee (IRC)», «Net Hope», «Danish Refugee Council», «Green Helmet», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «Lighthouse Refugee Relief», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «OXFAM», «Samaritan's Purse», «Save the Children» και «Terre des Hommes (TDH)».

Κατ' αποκλειστικότητα, η ΜΚΟ A Drop in the Ocean δραστηριοποιήθηκε στη Νέα Καβάλα από το Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, όπως αντίστοιχα το ίδιο διάστημα έπραξε η ADRA Germany στην Πέτρα Ολύμπου της Πιερίας. Η ECHO 100plus και η Net Hope τοποθέτησαν τις δράσεις τους, τον Ιούνιο του 2016, στη Ριτσώνα και το Χέρσο αντίστοιχα, ενώ το διάστημα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους οι International Medical Corps κάλυψαν τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων που φιλοξενούνται στη Frankarport της Σίνδου και η International Rescue Committee των προσφύγων των Διαβατών.

Πολυμερή δράση στον τομέα των δομών προσέφεραν η Danish Refugee Council, η οποία τον Ιούνιο του 2016 δραστηριοποιήθηκε στο Κουτσόχερο Λάρισας, από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης και το Βόλο και από τον Ιούλιο έως τα τέλη του έτους στη δομή της Sinatex στο Καβαλάρι, η Green Helmet, η οποία τον Απρίλιο του 2016 τοποθετήθηκε στην Ειδομένη και στο Χέρσο, όπου παρείχε τοποθέτηση τεντών και δαπέδου, από τον Μάιο έως τον Ιούνιο στα Διαβατά και τον Ιούνιο, επίσης, στη δομή της Νέας Καβάλας και η International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC), που κάλυψε τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων της Ειδομένης και της Νέας Καβάλας από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, των Διαβατών, του Χέρσου και της Ριτσώνας από το Μάιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους και των προσφύγων του Ωραιόκαστρου από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016. Η Ύπατη Αρμοστεία κατέγραψε την παρουσία, στον εν λόγω τομέα, της Lighthouse Refugee Relief τον Απρίλιο του 2016 στην Ειδομένη, από το Μάιο έως τον Ιούνιο στα Διαβατά και στο πρατήριο ΕΚΟ της Κεντρικής Μακεδονίας, όπου είχε δημιουργηθεί προσφυγικός καταυλισμός και τον Ιούνιο, επίσης, στο Χέρσο. Οι Médecins Sans Frontières (MSF)

(ελλ. Γιατροί Χωρίς Σύνορα), παρείχαν στεγαστικές υπηρεσίες και στεγαστικά είδη στους πρόσφυγες της Ειδομένης από το Νοέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο και περιστασιακά τον Απρίλιο του 2016 και στους πρόσφυγες του πρατηρίου ΕΚΟ από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο, ενώ η OXFAM παρείχε συνολικά 600 συσκευασίες με εξοπλισμό καταλυμάτων και προσαρμογή καταλυμάτων σε χειμερινές συνθήκες, με καταγεγραμμένη παρουσία στα Δολιανά, τη Φιλιππιάδα, τον Κάτσικα Ιωαννίνων, την Κόνιτσα, το Τσεπελόβο και τη Λευκόβρυση Κοζάνης τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016. Τέλος, η Samaritan's Purse βρέθηκε στην Ειδομένη από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο του 2016, με σκοπό την ανταπόκριση αυτής στις ακραίες ανάγκες των προσφύγων του καταυλισμού, η Save the Children προχώρησε στην παροχή κατάλληλων διαμορφωμένων χώρων στις δομές του Χέρσου, του πρατηρίου ΕΚΟ και της Νέας Καβάλας το Μάιο και τον Ιούνιο του 2016, ενώ η Terre des Hommes (TDH), τους ίδιους μήνες, τοποθετήθηκε στην Ειδομένη και στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης, παρέχοντας υπηρεσίες στέγασης σε όσους πρόσφυγες είχαν απομείνει εκεί.

6.3.3 Η δράση των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της παροχής στέγασης στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής.

Η νησιωτική περιοχή της Ελλάδας χαρακτηρίστηκε από υπερφόρτωση και υπερσυγκέντρωση προσφύγων για διάστημα πολλών μηνών, με αποτέλεσμα οι ανάγκες αυτών να καλύπτονται σε ελλιπή βαθμό. Στην αντιμετώπιση αυτού, όσον αφορά τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων, τάθηκαν πλήθος ξένων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, εκ των οποίων οι «Disaster Tech Lab», «Flying Help Humanitarian Support Agency (HSA)», «Human Appeal», «Israaid», «Mercy Corps», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «Shanti Refugees», «Shelter Box», «Swiss Red Cross», «A Drop in the Ocean», «Boat Refugee Foundation», «Danish Refugee Council», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Rescue Committee (IRC)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «Lighthouse Refugee Relief», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «OXFAM», «Rights International Spain (RIS)», «Samaritan's Purse», «Save the Children» και «WAHA International (Women And Health Alliance International)».

Αναλυτικότερα, στο νησί της Λέσβου, από την αρχή της προσφυγικής κρίσης και της καταγραφής των δράσεων των ΜΚΟ από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους

πρόσφυγες, δραστηριοποιήθηκε η Shelter Box, με καταγεγραμμένη παρουσία από τον Αύγουστο έως τον Δεκέμβριο του 2015. Εν συνεχεία, η Lighthouse Refugee Relief από τον Ιανουάριο του 2016 και το Δανέζικο Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (Danish Refugee Council) από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου παρευρέθησαν στο νησί και ασχολήθηκαν με τις παροχές στέγασης στη βόρεια ακτή του νησιού και στη δομή της Μόριας αντίστοιχα. Κατά τον μήνα Ιούνιο, επίσης, οι ΜΚΟ «Disaster Tech Lab», «Human Appeal» και «OXFAM» τοποθέτησαν τις δράσεις τους στο κέντρο προσωρινής φιλοξενίας του Καρά Τεπέ, όπως έπραξε και η Save the Children, η οποία παρείχε κατάλληλους διαμορφωμένους χώρους στη δομή, καθώς και στη βόρεια ακτή του νησιού. Παράλληλα και ανάλογα, η Israaid τοποθετήθηκε στη βόρεια ακτή της Λέσβου και ο Swiss Red Cross στη νότια, ενώ η Humanitarian Support Agency (HSA) υποστήριξε στεγαστικές δράσεις στο Καρά Τεπέ από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Τέλος, η International Rescue Committee (IRC), παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη δράση στο νησί της Λέσβου, δημιούργησε ασφαλείς χώρους μάθησης και περίθαλψης για τις γυναίκες και τα παιδιά, όπως το κέντρο υποδοχής «Απάνεμο», με καταγεγραμμένη παρουσία στο νησί από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στο Απάνεμο και στο ΠΙΚΠΑ και από τον Ιούλιο έως τα τέλη του έτους στη δομή του Καρά Τεπέ.

Κατ' αποκλειστικότητα, στο νησί της Κω δραστηριοποιήθηκαν η Flying Help το Μάρτιο του 2016 και η Mercy Corps, με συνολική ανθρωπιστική βοήθεια σε περισσότερους από 260.000 πρόσφυγες υπό της μορφής της στέγασης για ευάλωτες περιπτώσεις ανθρώπων σε ξενοδοχεία και στην προκειμένη στα διαμερίσματα «Άσπα», από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016. Αντίστοιχα, η Shanti Refugees δραστηριοποιήθηκε στο Καστελόριζο το Φεβρουάριο του 2016 και το Norwegian Refugee Council κάλυψε τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων της Χίου, με καταγεγραμμένη παρουσία στη ΒΙΑΛ, τη Σούδα, το ΔΗΠΕΘΕ, τα ταμπάκια, το λιμάνι και τις Οινούσες από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016.

Πολυμερή δράση στη νησιωτική περιοχή παρουσίασε η ΜΚΟ A Drop in the Ocean, η οποία κατά τον Ιούνιο του 2016 τοποθέτησε τις δράσεις της στη Σούδα, το ΔΗΠΕΘΕ και τις ακτές της Χίου και στη βόρεια ακτή της Λέσβου, η ΜΚΟ Rights International Spain, η οποία το ίδιο διάστημα κάλυψε τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων του πρώην εργοστασίου της ΒΙΑΛ στη Χίο και της Μόριας στη Λέσβο και αντίστοιχα η WAHA International (Women And Health Alliance International) στη ΒΙΑΛ

και στη Σούδα της Χίου και στο Βαθύ της Σάμου. Η Boat Refugee Foundation, βρισκόμενη στο νησί της Λέρου από το φθινόπωρο του 2015, δραστηριοποιήθηκε στο στεγαστικό τομέα το Νοέμβριο και Δεκέμβριο του ίδιου έτους και στη συνέχεια, συγκεκριμένα μέχρι τον Ιούνιο του 2016, μετέφερε τις δράσεις της στο Βαθύ της Σάμου. Η International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC) δραστηριοποιήθηκε στη Σούδα και το ΔΗΠΕΘΕ της Χίου τον Ιούνιο του 2016 και από τον ίδιο μήνα έως τα τέλη του έτους μετέφερε τις δράσεις της στο Καρά Τεπέ και τη Μόρια της Λέσβου. Αντίστοιχα, η International Orthodox Christian Charities, σε συνεργασία με την ελληνική ΜΚΟ «Αποστολή», κάλυψε τις στεγαστικές ανάγκες των προσφύγων της Χίου από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ και στο Μυρσινέδι και από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 στη δομή της Σούδας, ενώ παράλληλα παρουσία της κατεγράφη στο Βαθύ της Σάμου τους μήνες Δεκέμβριος του 2015 και από τον Ιούνιο του 2016 έως τα τέλη του χρόνου. Οι Γιατροί χωρίς σύνορα (Médecins Sans Frontières) και η Samaritan's Purse παρουσίασαν τη μεγαλύτερη δράση στον τομέα των δομών της νησιωτικής περιοχής. Συγκεκριμένα, οι Γιατροί χωρίς σύνορα έχουν καταγεγραμμένη παρουσία στο αρχαιολογικό πάρκο της Κω από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στο νησί της Λέρου από το Νοέμβριο , επίσης, έως το Φεβρουάριο του 2016, στη νότια ακτή της Λέσβου και στο Μανταμάδο, όπου δημιούργησαν έναν καταυλισμό προσφύγων, από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 και στο νησί της Σάμου, στην πόλη, το Βαθύ και το Αγαθονήσι, από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016. Αντίστοιχα, η Samaritan's Purse δραστηριοποιήθηκε στη Λέσβο από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 και συγκεκριμένα στις δομές του Καρά Τεπέ, της Μόριας και στη Σκάλα Συκαμινέας, στη Χίο από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ, στη Σούδα, το ΔΗΠΕΘΕ και τις Οινούσες, στη Λέρο τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016, στο λιμάνι της Κω από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 και στη Σάμο από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016, στην περιοχή Βαθύ και στο λιμάνι Μαλαγαρίου.

6.4 Οι ξένες ΜΚΟ που συνέβαλαν στην εκπαίδευση των προσφύγων.

Ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στην εκπαίδευση των προσφύγων κατά τη διαμονή της στην Ελλάδα θεωρείται συμπληρωματικός, καθώς το έργο αυτό έχει αναλάβει η ελληνική κυβέρνηση με την παραπομπή των προσφυγόπουλων στα

ελληνικά σχολεία. Οι ξένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις προσέφεραν προετοιμασία για τα σχολεία στους ανήλικους, δημιουργία τάξεων και παροχή υλικών, ψυχολογική υποστήριξη για την ένταξη αυτών στην κοινωνία μέσω των σχολείων και μαθήματα αγγλικής, κυρίως, γλώσσας σε ενήλικους. Σύμφωνα με την Έγπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, αυτές είναι οι «Be Aware And Share (BAAS)», «Humanitarian Support Agency (HSA)», «Danish Refugee Council (DRC)», «Humanity Crew», «International Rescue Committee (IRC)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «Mercy Corps», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «Save the Children», «Sercous Islamique France (SIF)» και «Terre Des Hommes (TDH)».

Η εκπαίδευση των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της νησιωτικής περιοχής απασχόλησε τις ΜΚΟ «Be Aware And Share», «Humanitarian Support Agency (HSA)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)» και «Mercy Corps». Αναλυτικότερα, η Be Aware And Share (BAAS) δραστηριοποιήθηκε στην πόλη της Χίου τον Ιούνιο του 2016, όπου δημιούργησε και λειτούργησε δύο σχολεία και ένα νεανικό κέντρο στο οποίο παρέχεται ασφαλής χώρος για 350 παιδιά και εφήβους, σύμφωνα με το έργο της οργάνωσης «Refugee Education Chios», ενώ η Humanitarian Support Agency (HSA) παρέχει μαθήματα αγγλικών και γαλλικών από δασκάλους, διαθέτει βιβλιοθήκη σε ενήλικες στη Λέσβο και έχει καταγεγραμμένη παρουσία στην εκπαίδευση ενηλίκων, στην παροχή σχολικών τάξεων και καθηγητών από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Αντίστοιχα, η International Orthodox Christian Charities (IOCC) δραστηριοποιήθηκε στην πόλη και το αρχαιολογικό πάρκο της Κω τον Ιούνιο του 2016 και η Mercy Corps παρείχε σχολική στήριξη και προετοιμασία στη Μόρια της Λέσβου και στη Λεπίδα της Λέρου από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016.

Παράλληλα, στην ηπειρωτική χώρα, οι ΜΚΟ Danish Refugee Council (DRC), Humanity Crew, International Rescue Committee (IRC), International Orthodox Christian Charities (IOCC), Mercy Corps, Norwegian Refugee Council (NRC), Save the Children, Sercous Islamique France (SIF) και Terre Des Hommes (TDH) ήταν εκείνες που φρόντισαν για την εκπαίδευση των προσφύγων. Αναλυτικότερα, η Danish Refugee Council, με χορηγία της UNHCR, στη δομή αυτής στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης, παρείχε προετοιμασία και εκπαίδευση σε ενήλικες, δημιουργία τάξεων εκμάθησης, παροχή σχολικών ειδών και διάθεση καθηγητών από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, ενώ είχαν προηγηθεί παρόμοιες δράσεις στις τρεις δομές του Ελληνικού, στα γήπεδα χόκεϋ και baseball και στο δυτικό αεροδρόμιο, τους μήνες Μάιος και Ιούνιος. Η

Humanity Crew, παρέδωσε μαθήματα αγγλικής γλώσσας στα Διαβατά από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 και η International Rescue Committee προχώρησε στην ανάθεση δασκάλων στη Βέροια, στο στρατόπεδο του Αρματολού Κόκκινου κατά τους μήνες Ιουλίου – Οκτωβρίου 2016. Σχολική στήριξη με δασκάλους και παροχή σχολικών ειδών και τάξεων, στις περιοχές του Άγιου Ανδρέα, της Ραφήνας και στην αστική περιοχή της Αττικής παρείχε η International Orthodox Christian Charities (IOCC) από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, ενώ το ίδιο διάστημα, επίσης, στον Άγιο Ανδρέα, την αστική περιοχή της Αττικής, το Λαύριο και τα Δολιανά δραστηριοποιήθηκε η Mercy Corps. Το Νορβηγικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (Norwegian Refugee Council) παρείχε υπηρεσίες στις διαμορφωμένες τάξεις του Ελληνικού και της αστικής περιοχής της Αττικής, καθώς και γενικότερη υποστήριξη στην Αλεξάνδρεια, το Καλοχώρι Ηλιάδη, το Ωραιόκαστρο και στο στρατόπεδο Αρματολού Κόκκινου Βέροιας από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Τέλος, Save the Children παρείχε εκπαίδευση για ευάλωτα παιδιά στο Ελληνικό, το Σχιστό, τη Μαλακάσα, τον Σκαρμαγκά, το Χέρσο, τα Διαβατά, τη Νέα Καβάλα και τη Ριτσώνα τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016, η Sercous Islamique France δραστηριοποιήθηκε στην εκπαίδευση των προσφύγων της Μαλακάσας από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, ενώ η Terre Des Hommes (TDH), παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη δράση στον τομέα της εκπαίδευσης, παρείχε εκπαίδευση ενηλίκων, λειτουργία επιμορφωτικών τάξεων, σχολική στήριξη και προετοιμασία, παροχή σχολικού εξοπλισμού στις περιοχές των Δολιανών, της Φιλιππιάδας, των Ιωαννίνων και της Κόνιτσας, της Πέτρας Ολύμπου στην Πιερία, του Δερβενίου στις δομές Αλεξίλ και ΔΙΟΝ, καθώς και στο Καλοχώρι Ηλιάδη, μόνον για μαθητές πρώιμης ηλικίας από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016.

6.5 Η παροχή επικοινωνίας μεταξύ των οργανώσεων, των ελληνικών αρχών και των προσφύγων ως δράση των ξένων ΜΚΟ.

6.5.1 Η επικοινωνία μέσω της παροχής υπηρεσιών διερμηνείας.

Οι ξένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που παρείχαν υπηρεσίες διερμηνείας στους πρόσφυγες, με σκοπό τόσο την επικοινωνία αυτών όσο και την κατανόηση της ελληνικής νομοθεσίας και διαδικασίας, είναι οι «Danish Refugee Council», «Internews'

Mediterranean Refugee Response», «OXFAM», «Salvation Army» και «Translators without Borders».

Αναλυτικότερα, η Danish Refugee Council δραστηριοποιήθηκε στις δομές του Ελληνικού, του Σκαραμαγκά και του Βόλου από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, η Internews' Mediterranean Refugee Response και ο Στρατός Σωτηρίας (Salvation Army) παρείχαν διερμηνεία στην πλατεία Βικτωρίας τον Ιούνιο του 2016, όπως, ανάλογα το ίδιο διάστημα, έπραξε η OXFAM στα Δολιανά, τη Φιλιππιάδα, τον Κάτσικα Ιωαννίνων, την Κόνιτσα, το Τσεπελόβο και τη Λευκόβρυση Κοζάνης. Τέλος, οι Translators without Borders, ως αρμόδια επί το έργο αυτό οργάνωση, τοποθέτησε μέλη της στο γήπεδο του χόκεϊ στο Ελληνικό, στο Σκαραμαγκά και στην ευρύτερη αστική περιοχή της Αττικής, παρέχοντας υπηρεσίες διερμηνείας από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016.

6.5.2 Η επικοινωνία των προσφύγων με την εκάστοτε τοπική κοινότητα.

Οι ξένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που βοήθησαν τους πρόσφυγες, κατά τον ερχομό τους στην Ελλάδα, με την εκάστοτε τοπική κοινότητα είναι οι «Danish Refugee Council (DRC)», «Disaster Tech Lab», «Humanitarian Support Agency (HSA)», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «InterSOS», «Mercy Corps», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «Rights International Spain (RIS)», «Samaritan's Purse» και «Translators without Borders». Όντας ενημερωμένες για τις διαδικασίες και τη νομοθεσία, φρόντισαν για την κατανόηση και τη συνεννόηση των προσφύγων με τις ελληνικές αρχές.

Στη νησιωτική περιοχή, και συγκεκριμένα στο νησί της Χίου, τις ανάγκες ως προς την επικοινωνία των προσφύγων, τον Ιούνιο του 2016, φρόντισαν να καλύψουν μέλη του Norwegian Refugee Council, τα οποία προσέφεραν τις υπηρεσίες τους στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ, στη Σούδα, το ΔΗΠΕΘΕ, τις Οινούσες, τις ακτές και στην πόλη του νησιού, όπως αντίστοιχα έπραξαν οι Rights International Spain στη δομή της ΒΙΑΛ και οι Samaritan's Purse στις δομές της Σούδας και του ΔΗΠΕΘΕ. Παράλληλα και ανάλογα, στο νησί της Λέσβου δραστηριοποιήθηκαν τον Ιούνιο οι Disaster Tech Lab στη βόρεια ακτή του νησιού και οι Samaritan's Purse στη δομή της Μόριας, ενώ η Humanitarian Support Agency έχει καταγεγραμμένη παρουσία στον τομέα της επικοινωνίας από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Η ΜΚΟ International

Federation of Red Cross and Red Crescent τον Ιούνιο του 2016 δραστηριοποιήθηκε στις δομές της ΒΙΑΛ και της Σούδας στη Χίο, ενώ από τον επόμενο μήνα έως τα τέλη του έτους μετέφερε τις δράσεις του στο Χέρσο και τη Νέα Καβάλα. Στην ηπειρωτική χώρα δραστηριοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2016, η InterSOS στα Γιαννιτσά, την Αλεξάνδρεια και στο στρατόπεδο του Αρματολού Κόκκινου στη Βέροια, ενώ από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου καταγεγραμμένη παρουσία έχουν η «Danish Refugee Council» στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης, το Βόλο, το Σκαραμαγκά και το Ελληνικό, η «Mercy Corps» στο Σκαραμαγκά, το Σχιστό, τη Μαλακάσα, στο γήπεδο baseball του Ελληνικού και στον Ελαιώνα και οι «Translators without Borders» στην αστική περιοχή της Αττικής, το Σκαραμαγκά και στο γήπεδο χόκεϋ του Ελληνικού.

6.5.3 Η παροχή πληροφοριών στους πρόσφυγες ως δράση των ξένων ΜΚΟ.

Η πληροφόρηση των προσφύγων για την κατάσταση, τις διαδικασίες, τις επιλογές και τα δικαιώματά τους κρίθηκε μείζονος σημασίας, καθώς η παραπληροφόρηση, που διαπράττονταν κυρίως από τους διακινητές ή άλλους πρόσφυγες που είχαν προηγηθεί του ταξιδιού, είχε πάρει μεγάλες διαστάσεις. Οι ξένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα αυτό είναι οι «Aid Delivery Mission (ADM)», «Internews' Mediterranean Refugee Response», «Jesuit Refugee Service (JRS)», «OXFAM», «A Drop in the Ocean», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «Samaritan's Purse», «Save the Children» και «Spanish Red Cross».

Αναλυτικότερα, η ΜΚΟ Aid Delivery Mission (ADM) δραστηριοποιήθηκε στην Ειδομένη τον Απρίλιο του 2016, η Internews' Mediterranean Refugee Response, η οποία εργάζεται στους τομείς των media, της πληροφόρησης και της ανάπτυξης και βελτιώνει την ποιότητα της έγκυρης πληροφόρησης που φτάνει στους πρόσφυγες, έχει καταγεγραμμένη παρουσία στις δομές της Λέσβου από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 και συγκεκριμένα στο Καρά Τεπέ, το Απάνεμο, στην βόρεια ακτή και την πόλη του νησιού, στο Μανταμάδο, στη Σκάλα Συκαμινέας και στο τοπικό ΠΙΚΠΑ, καθώς και στη Νέα Καβάλα τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016. Η Jesuit Refugee Service (JRS) παρείχε πληροφορίες για τη διεθνή πραγματικότητα, η OXFAM παρέχει ενημέρωση για τα δικαιώματα των προσφύγων και η A Drop in the Ocean παρέχει πληροφορίες στους πρόσφυγες για τη λειτουργία του συστήματος της Ελλάδας. Τέλος, την πληροφόρηση των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της Χίου ανέλαβαν οι

ΜΚΟ «Norwegian Refugee Council (NRC)» και «Samaritan's Purse» από τον Ιανουάριο έως τον Μάρτιο του 2016, ο Ισπανικός Ερυθρός Σταυρός (Spanish Red Cross) κατά τον Ιανουάριο και οι Save the Children το Μάρτιο του ίδιου χρόνου.

6.5.4 Η παροχή υπηρεσιών Internet στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής.

Οι ξένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, που έχουν καταγεγραμμένη από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, δραστηριοποιήθηκαν στη νησιωτική περιοχή και αυτές είναι οι «Disaster Tech Lab», «Net Hope», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «Mercy Corps» και «Samaritan's Purse». Συγκεκριμένα, και κατ' αποκλειστικότητα, οι Norwegian Refugee Council δραστηριοποιήθηκαν στο νησί της Χίου τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2016, οι Mercy Corps, αντίστοιχα στην Κω τον Ιανουάριο του ίδιου χρόνου, ενώ οι Disaster Tech Lab, ως ειδικοί στις υπηρεσίες Internet, προσέφεραν παροχή πρόσβασης στο διαδίκτυο και άλλες IP³⁶ υπηρεσίες στους πρόσφυγες μέσω δορυφορικών τηλεφώνων των μελών της οργάνωσης, με καταγεγραμμένη παρουσία στο νησί της Λέσβου τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος του 2016. Πολυμερή δράση στον τομέα των διαδικτυακών υπηρεσιών προσέφεραν οι ΜΚΟ Net Hope και Samaritan's Purse. Η Net Hope τοποθετήθηκε τον Δεκέμβριο του 2015 στη Χίο, τη Σάμο και τη Λέσβο, ενώ τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2016 μετέφερε τις δράσεις της στο νησί της Λέρου. Αντίστοιχα, το Φεβρουάριο του 2016 οι Samaritan's Purse κάλυψαν τις ανάγκες επικοινωνίας των προσφύγων μέσω Internet στις δομές φιλοξενίας της Σάμου, της Λέρου και της Χίου, όπου στην τελευταία η οργάνωση είχε ξεκινήσει τη δραστηριοποίησή της από τον προηγούμενο μήνα.

6.6 Η ενασχόληση των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της μεταφοράς των προσφύγων.

Η μεταφορά των προσφύγων κυμάνθηκε, κυρίως, στη νησιωτική περιοχή της Ελλάδας κατά τον ερχομό αυτών στη χώρα και απασχόλησε τις ξένες Μη

---

36. Το Πρωτόκολλο Διαδικτύου (IP) (αγγλ., Internet Protocol), αποτελεί το κύριο πρωτόκολλο επικοινωνίας για τη μετάδοση δεδομενογραμμάτων (αγγλ. datagrams), δηλαδή πακέτων δεδομένων, σε ένα διαδίκτυο, και είναι τμήμα της Σουίτας Πρωτοκόλλων Διαδικτύου. Το Πρωτόκολλο IP είναι υπεύθυνο για τη δρομολόγηση των πακέτων δεδομένων ανάμεσα στα διάφορα δίκτυα, ανεξάρτητα από την υποδομή τους, και αποτελεί το κύριο πρωτόκολλο πάνω στο οποίο είναι βασισμένο το Διαδίκτυο. (Βικιπαίδεια, 2016)

Κυβερνητικές Οργανώσεις «Norwegian Refugee Council (NRC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Samaritan's Purse», «Save the Children», «Israaid», «SCM Medical Missions», «Médecins Sans Frontières (MSF)» και «Mercy Corps».

Αναλυτικότερα, στη Χίο δραστηριοποιήθηκε η Norwegian Refugee Council τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016, ενώ στο νησί της Λέσβου, ανάλογα έπραξε η International Rescue Committee από τον Οκτώβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, οι Samaritan's Purse και οι Save the Children από το Νοέμβριο του 2016 έως, επίσης, το Φεβρουάριο του 2016, η Israaid κατά τον Ιανουάριο του 2016 και οι SCM Medical Missions τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016. Αντίστοιχα, στον τομέα της μεταφοράς, πολυμερή δράση παρουσίασαν οι Médecins Sans Frontières (MSF) και Mercy Corps. Οι Médecins Sans Frontières (MSF) ξεκίνησαν τη δράση τους από το Σεπτέμβριο του 2015 στο νησί της Λέσβου, όπου παρέμειναν έως το Φεβρουάριο του 2016, το Δεκέμβριο του 2015 και τον Ιανουάριο του 2016 επεκτάθηκαν και στην Ειδομένη, λόγω των αυξημένων αναγκών των προσφύγων της περιοχής, ενώ το Φεβρουάριο ανέλαβαν τη μεταφορά των προσφύγων της Χίου. Οι Mercy Corps, τέλος, τοποθετήθηκαν στη Λέσβο από το Σεπτέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016 και στην Κω τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016.

6.7 Ο ρόλος των ξένων ΜΚΟ στην παροχή μη διατροφικών ειδών πρώτης ανάγκης και υλικοτεχνικής υποστήριξης στους πρόσφυγες των δομών φιλοξενίας.

6.7.1 Η ενασχόληση των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της παροχής μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες της ηπειρωτικής χώρας.

Η παροχή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης θεωρήθηκε ως ένας από τους κυριότερους τομείς ενασχόλησης των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, καθώς οι ανάγκες σε υλικά αγαθά, όπως είδη ρουχισμού, καταλυμάτων ανθεκτικών στις καιρικές συνθήκες και άλλων λειτουργικών και απαραίτητων για την επιβίωση των προσφύγων προϊόντων, ήταν τεράστιες. Οι ξένες ΜΚΟ που επιχειρήσαν και συνέβαλαν στην κάλυψη των αναγκών αυτών των προσφύγων της ηπειρωτικής χώρας είναι οι «ADRA Germany», «Boat Refugee Foundation», «Development and Relief Foundation», «Echo

100plus», «Humanitarian Support Agency», «International Medical Corps», «Israaid», «Net Hope», «People In Need», «Remar SOS», «Salvation Army», «Supreme Master Ching Hai (SMCHIA)», «Soliadrites International», «A Drop in the Ocean», «Danish Refugee Council (DRC)», «Green Helmet, International Committee Red Cross (ICRC)», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Rescue Committee», «Lighthouse Refugee Relief», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «OXFAM», «Samaritan's Purse», «Save the Children» και «Terres Des Hommes».

Κατ' αποκλειστικότητα, στις δομές της ηπειρωτικής χώρας, δραστηριοποιήθηκε η ADRA Germany στην Πέτρα Ολύμπου της Πιερίας από το Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, η Boat Refugee Foundation, η οποία προσέφερε διανομή καταλυμάτων και μη διατροφικών ειδών στους πρόσφυγες της πλατείας Βικτωρίας από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, η Development and Relief Foundation, η οποία δραστηριοποιήθηκε στην Ειδομένη τους μήνες Νοέμβριος και Δεκέμβριος 2015, η Echo 100plus στη Ριτσώνα τον Ιούνιο του 2016 και η Humanitarian Support Agency (HSA), η οποία παρείχε διανομή ρούχων, κουβερτών, σακιδίων, παιδικών εσώρουχων, εποχιακών κατάλληλων καταλυμάτων και ειδών προσωπικής υγιεινής σε έως 250 ατόμων ημερησίως στη δομή του Χέρσου από το Φεβρουάριο του 2015 έως τον Οκτώβριο του 2016. Ανάλογα έπραξαν οι International Medical Corps στη δομή της Σίνδου (Frakaport) από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, η Israaid και η People In Need στην Ειδομένη το Μάρτιο και τον Απρίλιο αντίστοιχα, η Net Hope στο Χέρσο και η Remar SOS στους πρόσφυγες του λιμανιού του Πειραιά τον Ιούνιο του 2016. Τέλος, διανομή ρούχων, καταλυμάτων και ειδών πρώτης ανάγκης, κυρίως, παρείχαν ο Στρατός Σωτηρίας (Salvation Army), σε σχεδόν καθημερινή βάση, στην πλατεία Βικτωρίας από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, η Supreme Master Ching Hai (SMCHIA) και οι Solidarites International που παρείχαν και διένεμαν αδιάβροχα πανωφόρια και άλλα μη διατροφικά είδη στους πρόσφυγες του καταυλισμού της Ειδομένης τον Απρίλιο του 2016.

Πολυμερή δράση στον τομέα της παροχής μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης παρουσίασαν οι ΜΚΟ «A Drop in the Ocean», η οποία προσέφερε στεγνά ρούχα, κουβέρτες στις ακτές των νησιών, καταλύματα και άλλα είδη στη δομή της Νέας Καβάλας το Μάιο και τον Ιούνιο του 2016 και στον καταυλισμό του λιμανιού του Πειραιά τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου, «Danish Refugee Council (DRC)», η οποία παρείχε είδη πρώτης ανάγκης, εποχιακά κατάλληλα καταλύματα, πλύσιμο και ανακύκλωση

θερμικών κουβερτών, προχώρησε στην κατασκευή κοινόχρηστης κουζίνας στο Βόλο, το Ελληνικό και στη δομή της UNHCR στη Θεσσαλονίκη, με χορηγία της Null και έχει καταγεγραμμένη παρουσία στο λιμάνι του Πειραιά το Μάιο του 2016, στο δυτικό αεροδρόμιο του Ελληνικού από το Μάιο έως τον Ιούνιο, στο Κουτσόχερο Λάρισας, το Σκαραμαγκά και στο γήπεδο του χόκεϋ στο Ελληνικό τον Ιούνιο, στα Λαγκαδικία Θεσσαλονίκης και στο Βόλο από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο και στη δομή της Sinatex στο Καβαλάρι και στο γήπεδο baseball του Ελληνικού από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου. Ανάλογα, στην κάλυψη των αναγκών των προσφύγων σε είδη ρουχισμού και πρώτης ανάγκης συμμετείχαν η ΜΚΟ Green Helmet, το Μάιο και Ιούνιο του 2016 στα Διαβατά και στη Νέα Καβάλα, επίσης, τον Ιούνιο, η International Committee Red Cross (ICRC), η οποία προσέφερε υποστρώματα, κουβέρτες, ενδύματα και σύνεργα κουζίνας στους πρόσφυγες του Σκαραμαγκά, της Ριτσώνας, του Ωραιόκαστρου, των Διαβατών και του Χέρσου, η International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC), της οποίας μέλη τοποθετήθηκαν στην Ειδομένη από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2016, στη Νέα Καβάλα από το Μάιο έως τον Ιούνιο, στα Διαβατά, το Χέρσο και τη Ριτσώνα από το Μάιο έως τον Οκτώβριο και στο Ωραιόκαστρο και το Σκαραμαγκά από τον Ιούλιο έως τον τέλη του έτους. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, η International Rescue Committee (IRC) προσέφερε μη διατροφικά είδη στα Διαβατά, τον Ελαιώνα και το Σχιστό από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016, η Lighthouse Refugee Relief δραστηριοποιήθηκε έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους στο πρατήριο της ΕΚΟ από τον Απρίλιο, στα Διαβατά από το Μάιο και κατά τον Ιούνιο στη δομή του Χέρσου. Οι Γιατροί χωρίς Σύνορα (MSF) ξεκίνησαν τη δράση τους στον μη διατροφικό τομέα από το Νοέμβριο του 2015 στον καταυλισμό της Ειδομένης, όπου παρέμειναν έως τον Απρίλιο του 2016 και στα πρατήρια της ΕΚΟ από το Μάιο έως τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου, η OXFAM δραστηριοποιήθηκε τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016 στα Δολιανά, τη Φιλιππιάδα, τον Κάτσικα Ιωαννίνων, την Κόνιτσα, το Τσεπελόβο και τη Λευκόβρυση Κοζάνης και η ΜΚΟ Samaritan's Purse προχώρησε στην προμήθεια παιχνιδιών στα παιδιά των προσφύγων του Σχιστού από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 και στη διανομή πακέτων καταλυμάτων και μη διατροφικού υλικού, άνευ διακρίσεων, στους πρόσφυγες της Μαλακάσας το Μάιο και Ιούνιο του 2016, του Ελληνικού που στεγάζονται στο γήπεδο του χόκεϋ από τον Απρίλιο και της Ριτσώνας από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016. Τέλος, η Save the Children παρέχει πρόνοια για υλικά αγαθά, όπως ρούχα, κουβέρτες, προϊόντα υγιεινής και σε συνεργασία με άλλες οργανώσεις και αρχές, παρέχει ζωτικής σημασίας καταλύματα για

ασυνόδευτα παιδιά, έχοντας καταγεγραμμένη παρουσία στην Ειδομένη από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Απρίλιο του 2016, στο Χέρσο και στο πρατήριο ΕΚΟ από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 και στη Νέα Καβάλα από το Μάιο έως, επίσης, τον Ιούνιο, ενώ παράλληλη δράση παρουσίασε και η Terres Des Hommes διανέμοντας μη διατροφικά προϊόντα στη Νέα Χράνη τον Απρίλιο του 2016, στην Ειδομένη και τη Θεσσαλονίκη από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου.

6.7.2 Η παροχή μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης από ξένες ΜΚΟ στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής.

Αντίστοιχες είναι οι ανάγκες των προσφύγων της νησιωτικής περιοχής ως προς τα μη διατροφικά προϊόντα, τα οποία διευκολύνουν αυτούς τόσο στη διαβίωση όσο και στην επιβίωσή τους. Για το λόγο αυτό, πολλές είναι οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που εντάθηκαν και κινητοποιήθηκαν στην επίλυση των καθημερινών ζητημάτων που προέκυπταν λόγω των βασικών ελλείψεων των προσφύγων σε υλικά αγαθά. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατέγραψε την παρουσία των ξένων ΜΚΟ «A Drop in the Ocean», «Boat Refugee Foundation», «Bulgarian Red Cross», «Danish Refugee Council (DRC)», «Disaster Tech Lab», «Development and Relief Foundation», «Flying Help», «German Red Cross», «Global Medics», «Human Appeal», «Human Rights Movement», «Humanitarian Support Agency (HSA)», «International Committee Red Cross (ICRC)», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Medical Corps», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Islamic Relief», «Israaid», «Lighthouse Refugee Relief», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «Mercy Corps», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «OXFAM», «Rights International Spain (RIS)», «SCM Medical Missions», «Samaritan's Purse», «Save the Children», «Shanti Refugees», «Spanish Red Cross», «Swiss Red Cross» και «WAHA International (Women And Health Alliance International)» στον τομέα της παροχής μη διατροφικών ειδών και υλικοτεχνικής ύλης στους πρόσφυγες που φιλοξενούνται σε δομές της νησιωτικής περιοχής.

Αναλυτικότερα, κατ' αποκλειστικότητα στη Λέσβο η International Rescue Committee, όντας παρούσα στο νησί από την αρχή της προσφυγικής κρίσης, παρείχε διανομή πακέτων μη διατροφικού περιεχομένου από το Σεπτέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στις δομές του Απάνεμου και του ΠΙΚΠΑ και από τον Ιούλιο έως τον

Οκτώβριο του 2016 στη δομή του Καρά Τεπέ, η Human Appeal δραστηριοποιήθηκε από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, επίσης, στο Καρά Τεπέ, κατά τον Δεκέμβριο του 2015 στην κάλυψη των αναγκών των προσφύγων συμμετείχε και ο German Red Cross, ενώ παρόμοια δράση παρουσίασαν οι SCM Medical Missions τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2016, η Israaid και η Lighthouse Refugee Relief, οι οποίες διένειμαν είδη πρώτης ανάγκης στους πρόσφυγες που κατέφταναν στη βόρεια ακτή του νησιού το διάστημα από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016. Η Islamic Relief δραστηριοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 2016, οι «Danish Refugee Council», «Disaster Tech Lab» και «Swiss Red Cross» τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου στη δομή του Καρά Τεπέ και στη νότια ακτή του νησιού, ενώ η Humanitarian Support Agency παρείχε διανομή ρούχων, κουβερτών, σακιδίων, πάνων, εποχιακών κατάλληλων καταλυμάτων και ειδών προσωπικής υγιεινής σε έως 250 ατόμων ημερησίως στη δομή του Καρά Τεπέ της Λέσβου από το Φεβρουάριο έως τα τέλη του 2016.

Στην υπόλοιπη νησιωτική περιοχή, κατ' αποκλειστικότητα, δραστηριοποιήθηκαν στο νησί της Κω η Development and Relief Foundation τον Οκτώβριο και Δεκέμβριο του 2015, οι Global Medics, παρέχοντας μη διατροφικά είδη και κουβέρτες τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016 και η Flying Help το Μάρτιο του ίδιου χρόνου. Αντίστοιχα, στο νησί της Σάμου δραστηριοποιήθηκε η International Committee Red Cross και η Spanish Red Cross διανέμοντας υποστρώματα, κουβέρτες, ενδύματα, σύνεργα κουζίνας στους πρόσφυγες τον Οκτώβριο του 2015 και η Human Rights Movement το Μάρτιο του 2016, ενώ στο νησί της Χίου και συγκεκριμένα, στις δομές της ΒΙΑΛ, της Σούδας, του ΔΗΠΕΘΕ, των Ταμπάκιων, του λιμανιού του νησιού και στις Οινούσες δραστηριοποιήθηκε η Norwegian Refugee Council από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 και ανάλογα στο Καστελόριζο οι Shanti Refugees, οι οποίοι παρείχαν βοήθεια με τη διανομή σκηνών, κουβερτών και ρούχων στους πρόσφυγες το Φεβρουάριο του 2016.

Πολυμερή και πολύπλευρη δράση στη νησιωτική περιοχή παρουσίασαν συνολικά 13 ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες είναι:

- i. A Drop in the Ocean, η οποία παρείχε στεγνά ρούχα και κουβέρτες στις ακτές των νησιών της Χίου τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2016 και της Λέσβου από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου,

- ii. Boat Refugee Foundation, η οποία παρείχε διανομή καταλυμάτων και μη διατροφικών ειδών στους πρόσφυγες της Λέσβου το Δεκέμβριο του 2015, της Κω τον Ιανουάριο του 2016, της Λέρου το Μάρτιο και στο Βαθύ της Σάμου τον Ιούνιο του 2016,
- iii. Bulgarian Red Cross στα νησιά της Χίου, της Κω και της Σάμου το Δεκέμβριο του 2015,
- iv. International Federation of Red Cross and Red Crescent, στη Σούδα και το ΔΗΠΕΘΕ της Χίου από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Μάρτιο του 2016, στην Κω και τη Σάμο το Δεκέμβριο του 2015, στη Μόρια και τον Καρά Τεπέ της Λέσβου από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Οκτώβριο του 2016,
- v. International Medical Corps, μέλη της οποίας παρείχαν μη διατροφικά είδη στους πρόσφυγες της Λέρου, της Κω και της Λέσβου το Δεκέμβριο του 2015 και της Σάμου από το Δεκέμβριο έως το Φεβρουάριο του 2016,
- vi. International Orthodox Christian Charities, σε συνεργασία με την ελληνική ΜΚΟ «Αποστολή» που πραγματοποίησαν διανομή στρωμάτων, κουβερτών, υπνόσακων, βρεφικών ειδών, σχολικών ειδών και ειδών προσωπικής υγιεινής στο Βαθύ της Σάμου από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Οκτώβριο του 2016, τη ΒΙΑΛ από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, τη Σούδα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 και τις Οινούσες της Χίου, στην Κω από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Μάρτιο του 2016,
- vii. Médecins Sans Frontières, οι οποίοι δραστηριοποιήθηκαν στο αρχαιολογικό πάρκο της Κω από τον Αύγουστο έως το Δεκέμβριο του 2015 και από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2016, στη Σύμη από τον Αύγουστο έως το Νοέμβριο του 2015, στη Λέρο από τον Αύγουστο έως το Δεκέμβριο του 2015 και το Μάρτιο του 2016, στην Τήλο και τη Ρόδο από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 2015, στη νότια ακτή της Λέσβου και το Μανταμάδο από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στη Χίο το Φεβρουάριο του 2016 και στην πόλη της Σάμου, το Βαθύ και το Αγαθονήσι από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016,
- viii. Mercy Corps στη Λέσβο τους μήνες Σεπτέμβριος και Οκτώβριος 2015 και στα διαμερίσματα «Άσπα» στην Κω από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2016,

- ix. OXFAM το Δεκέμβριο του 2015 στην Κω και από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στο Καρά Τεπέ της Λέσβου,
- x. Rights International Spain στη ΒΙΑΛ της Χίου και τη Μόρια της Λέσβου τον Ιούνιο του 2016,
- xi. Samaritan's Purse, οι οποίοι παρείχαν διανομή πακέτων καταλυμάτων και μη διατροφικού υλικού, άνευ διακρίσεων, στους πρόσφυγες της Λέσβου από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 (Καρά Τεπέ, Μόρια, Σκάλα Συκαμινέας), της Κω στο λιμάνι και της Σάμου στο Βαθύ και το λιμάνι Μαλαγαρίου από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 (λιμάνι), της Χίου από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 (ΒΙΑΛ, Σούδα, ΔΗΠΕΘΕ, Οινούσες) και της Λέρου από τον Ιανουάριο έως το Μάρτιο του 2016,
- xii. Save the Children που, σε συνεργασία με άλλες οργανώσεις και αρχές, παρείχαν πρόνοια για υλικά αγαθά, όπως ρούχα, κουβέρτες, ζωτικής σημασίας καταλύματα για ασυνόδευτα παιδιά και προϊόντα υγιεινής στη νότια ακτή της Λέσβου και το Καρά Τεπέ της Λέσβου από το Σεπτέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, της Κω τους μήνες Σεπτέμβριος και Οκτώβριος του 2015 και της Χίου το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου και
- xiii. WAHA International στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ και τη Σούδα της Χίου από τον Ιανουάριο και στο Βαθύ της Σάμου από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016.

Οι εν λόγω ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις, έχοντας λάβει χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε από ίδια κεφάλαια, είτε από δωρεές, προσέφεραν στους πρόσφυγες της Ελλάδας τα απαραίτητα για αυτούς και για επιβίωσή τους προϊόντα, τα οποία περιλάμβαναν, κυρίως, υποστρώματα, αδιάβροχα προϊόντα, προϊόντα υγιεινής, σύνεργα κουζίνας και είδη ένδυσης. Η συμμετοχή τους στον τομέα αυτό κρίθηκε άκρως απαραίτητη, καθώς η ελληνική κυβέρνηση αδυνατούσε να ανταπεξέλθει στις τεράστιες ανάγκες και η συμμετοχή των ελληνικών μη κυβερνητικών οργανώσεων δεν θεωρείται επαρκής. Θα πρέπει να σημειωθεί πως οι περισσότερες από αυτές είχαν και έχουν συγκεκριμένο σχέδιο και χρονικό όριο δράσης, γεγονός που οδηγεί στην ομολογουμένως αύξουσα μη επίλυση των καθημερινών προβλημάτων των προσφύγων.

6.8 Η οικονομική ενίσχυση των προσφύγων του ελλαδικού χώρου ως παροχή των ξένων ΜΚΟ.

Οι πρόσφυγες, πέραν των άμεσων αναγκών για την επιβίωσή τους, είχαν ανάγκη από οικονομική ενίσχυση, ιδιαίτερα μετά το κλείσιμο των συνόρων και την χρονικά απροσδιόριστη παραμονή τους στην Ελλάδα. Τόσο η ελληνική κυβέρνηση, όσο και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις φρόντισαν να εξασφαλίσουν σε αυτούς έναν, όσο το δυνατόν, αξιοπρεπή τρόπο διαβίωσης. Οι ελλείψεις, ωστόσο, ακόμα είναι ευδιάκριτες, για το λόγο αυτό οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις «Catholic Relief Services (CRS)», «International Committee Red Cross (ICRC)», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Rescue Committee (IRC)» και «Mercy Corps» προχώρησαν στην οικονομική ενίσχυση των προσφύγων είτε με την παραχώρηση μετρητών είτε μέσω κουπονιών, με σκοπό την αγορά προϊόντων και με απώτερο στόχο την στήριξη της τοπικής κοινωνίας και την ενίσχυση της αξιοπρέπειας των προσφύγων. Οι χορηγίες, επιδοτήσεις και δωρεές που λαμβάνουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από ιδιώτες περιλαμβάνουν κυρίως υλικά αγαθά, με αποτέλεσμα η οικονομική ενίσχυση των προσφύγων να αποτελεί, ουσιαστικά μια πρωτοβουλία των ΜΚΟ για τη λύση των καθημερινών προβλημάτων αυτών.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατέγραψε την παρουσία των εν λόγω ΜΚΟ, από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016 και αναλυτικότερα, οι Catholic Relief Services προσέφεραν οικονομική βοήθεια στους πρόσφυγες του Σκαρμαγκά, η International Committee Red Cross και η International Federation of Red Cross and Red Crescent στους πρόσφυγες της Ριτσώνας στην Εύβοια, ενώ η International Rescue Committee παρείχε έκτατες δωρεές οικονομικής ενίσχυσης με τη μορφή e-vouchers, ένα διαδικτυακό σύστημα αγοράς κουπονιών, με στόχο να μπορούν οι πρόσφυγες να αγοράσουν τα προϊόντα που χρειάζονται στην περιοχή του Ελαιώνα. Το ίδιο διάστημα, οι Mercy Corps, παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη δράση στον τομέα αυτό, δραστηριοποιήθηκαν στις δομές του Αγίου Ανδρέα, του Λαυρίου, της Μαλακάσας, της Ραφήνας, των Οινόφυτων, των Δολιανών, της Φιλιππιάδας, του Κάτσικα Ιωαννίνων, της Κόνιτσας και του Τσεπελόβου, ενώ αντίστοιχη δράση παρουσίασαν και στη νησιωτική περιοχή και συγκεκριμένα στη Λεπίδα και τον Ποσειδώνα της Λέρου και στο Καρά Τεπέ, τη Μόρια και το ΠΙΚΠΑ της Λέσβου.

6.9 Ο ρόλος των ξένων ΜΚΟ στον τομέα της παροχής υπηρεσιών προστασίας στους πρόσφυγες.

6.9.1 Ο τομέας της προστασίας, χωρίς διακρίσεις, των προσφύγων ως δράση των ξένων ΜΚΟ.

6.9.1.1 Η προστασία των προσφύγων της ηπειρωτικής χώρας.

Οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας ήταν οι «ADRA Germany», «A Drop in the Ocean», «Danish Refugee Council (DRC)», «German Red Cross», «Humanity Crew», «International Committee Red Cross (ICRC)», «International Medical Corps», «Inter SOS», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Israaid», «Lighthouse Refugee Relief», «Mercy Corps», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «Movement on the ground», «Nurture International Project», «OXFAM», «Remar SOS», «Samaritan's Purse», «Salvation Army», «Save the Children» και «Terre Des Hommes (TDH)».

Κατ' αποκλειστικότητα στον καταυλισμό της Ειδομένης, υπηρεσίες προστασίας προσέφερε η International Federation of Red Cross and Red Crescent το Δεκέμβριο του 2015, ο Γερμανικός Ερυθρός Σταυρός το Φεβρουάριο του 2016 και οι «Israaid» και «Médecins Sans Frontières» το Μάρτιο του 2016. Αντίστοιχα, η Movement on the ground δραστηριοποιήθηκαν στο Σκαραμαγκά το Μάιο του 2016, η Humanity Crew στα Διαβατά τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016, η Nurture International Project στο πρατήριο ΕΚΟ και η Remar SOS στο λιμάνι του Πειραιά τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου και η Salvation Army στην πλατεία Βικτωρίας από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016.

Πολυμερή δράση στον τομέα της προστασίας παρουσίασε η ADRA Germany στη Νέα Καβάλα από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 και στην Πέτρα Ολύμπου Πιερίας από τον επόμενο μήνα έως τα τέλη του έτους, η A Drop in the Ocean στο Σκαραμαγκά και το λιμάνι του Πειραιά το Μάιο του 2016 και η Danish Refugee Council στο γήπεδο χόκεϋ του Ελληνικού από το Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016, στο Σκαραμαγκά και τις υπόλοιπες δύο δομές του Ελληνικού (δυτικού αεροδρομίου και γηπέδου baseball) από το Μάιο και στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο του 2016

και στην Αλεξάνδρεια, τη Sinatex στο Καβαλάρι, το Κυψελοχώρι Λάρισας, τα Τρίκαλα (Ατλάντικ) και το Βόλο από τον Ιούλιο έως τα τέλη του έτους. Αντίστοιχα, οι International Medical Corps δραστηριοποιήθηκαν στις αστικές περιοχές Αττικής, Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων και Βασιλικών, στις Σέρρες (ΚΕΓΕ), τα Δολιανά, τη Φιλιππιάδα, την Κόνιτσα και το Τσεπελόβο από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, η Inter SOS δραστηριοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2016 στην Αλεξάνδρεια, τα Γιαννισά και στο στρατόπεδο Αρματολού Κόκκινου στη Βέροια, ενώ η International Committee Red Cross παρείχε βοήθεια για την αποκατάσταση των οικογενειακών δεσμών με βάση τις υπηρεσίες εντοπισμού αυτού, χάρη στο παγκόσμιο δίκτυο του Ερυθρού Σταυρού και επισκέψεις σε μετανάστες υπό κράτηση στην Ειδομένη από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Φεβρουάριο του 2016 και τον Απρίλιο του 2016 και στα Διαβατά, επίσης, τον Απρίλιο του 2016. Επιπλέον, την προστασία των προσφύγων φρόντισαν η International Rescue Committee στην Ειδομένη, τοποθετώντας μια κινητή μονάδα προστασίας για γυναίκες από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, στα Διαβατά, τα Γιαννισά και την Αλεξάνδρεια από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, στη Μαλακάσα τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016, στο Σκαρμαγκά από το Μάιο, στο Χέρσο από τον Ιούνιο και στον Ελαιώνα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Η Lighthouse Refugee Relief είχε ως βασική προτεραιότητά της την προστασία των πιο ευάλωτων ομάδων, όπως τα παιδιά, οι γυναίκες και οι ηλικιωμένοι και δραστηριοποιήθηκε στο πρατήριο ΕΚΟ και τη Ριτσώνα τον Ιούνιο του 2016, όπως έπραξε και η Mercy Corps στον Κάτσικα Ιωαννίνων και την Κόνιτσα τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016, στη Φιλιππιάδα από το Μάιο και στον Άγιο Ανδρέα, το Τσεπελόβο, το Λαύριο και τη Μαλακάσα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Η OXFAM έκανε ευκολότερη την πρόσβαση στις υπηρεσίες, προχώρησε στη βελτίωση σχεδιασμού / διαχείρισης χώρων προστασίας για 2.750 άτομα, με καταγεγραμμένη παρουσία στα Δολιανά, τη Φιλιππιάδα, τον Κάτσικα Ιωαννίνων, την Κόνιτσα, το Τσεπελόβο και τη Λευκόβρυση Κοζάνης τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016, η Samaritan's Purse δραστηριοποιήθηκε στην πλατεία Βικτωρίας και στο γήπεδο χόκεϋ του Ελληνικού από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, στο Σχιστό από τον Απρίλιο και στην Ελευσίνα, το δυτικό αεροδρόμιο του Ελληνικού, τη Μαλακάσα, το Σκαρμαγκά, τα Οινόφυτα, τη Ριτσώνα, τις Θερμοπύλες και τον Ανδραβίδα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Τέλος, πολυμερή δράση παρουσίασε η Save the Children, καθώς τοποθετήθηκε στην Ειδομένη από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στο γήπεδο χόκεϋ του Ελληνικού, το Σχιστό και το Χέρσο από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο, στη Ριτσώνα, τις υπόλοιπες δομές του Ελληνικού (δυτικό αεροδρόμιο και

γήπεδο baseball), τη Μαλακάσα, το Σκαραμαγκά και την πλατεία Βικτωρίας τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016, καθώς και στα Διαβατά, στο πρατήριο ΕΚΟ, τη Νέα Καβάλα και τον Ελαιώνα τον Ιούνιο του 2016, ενώ η Terre Des Hommes παρείχε υπηρεσίες προστασίας στη Νέα Χράνη τον Απρίλιο του 2016, στην Ειδομένη και τη Θεσσαλονίκη από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο και στο Δερβέني (Αλεξίλ και ΔΙΟΝ), το Καλοχώρι Ηλιάδη και την Πέτρα Ολύμπου Πιερίας από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016.

6.9.1.2 Η προστασία των προσφύγων της νησιωτικής περιοχής.

Οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στις δομές φιλοξενίας της νησιωτικής περιοχής στον τομέα της προστασίας των προσφύγων που φιλοξενούνται εκεί ήταν οι «Danish Red Cross», «Danish Refugee Council (DRC)», «Humanity Crew», «International Committee Red Cross (ICRC)», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Islamic Relief», «Israaid», «Mercy Corps», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «OXFAM», «ProAsyl», «Rights International Spain (RIS)», «Samaritan's Purse», «Save the Children» και «WAHA International».

Αναλυτικότερα, κατ' αποκλειστικότητα, στο νησί της Λέσβου η International Rescue Committee από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Οκτώβριο 2016, στον Καρά Τεπέ, το Απάνεμο και το ΠΙΚΠΑ, η Islamic Relief από τον Οκτώβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016 και η Israaid από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στο ΠΙΚΠΑ. Αντίστοιχα, στη Λέσβο τοποθετήθηκε η Danish Refugee Council από τον Ιανουάριο έως τον Οκτώβριο του 2016 στη Μόρια, η Humanity Crew από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο στο ΠΙΚΠΑ και στο λιμάνι του νησιού και η Danish Red Cross τον Ιούνιο στις δομές του Καρά Τεπέ, το Απάνεμο και τη βόρεια ακτή. Ανάλογα για το νησί της Σάμου, η WAHA International και οι Médecins Sans Frontières παρείχαν υπηρεσίες προστασίας το Μάρτιο του 2016, ενώ παράλληλα το Norwegian Refugee Council δραστηριοποιήθηκε στο νησί της Χίου.

Πολυμερή δράση στον τομέα της προστασίας, άνευ διακρίσεων, παρουσίασε η International Committee Red Cross στη Χίο από τον Δεκέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, στη Λέσβο από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στις δομές και τα κέντρα συγκεντρώσεων του Καρά Τεπέ, του ελαιοτριβείου, τη βόρεια

ακτή, την πόλη, το Μανταμάδο, τη Σκάλα Συκαμινέας και το ΠΙΚΠΑ, καθώς και στη Σάμο και την Κω με καταγεγραμμένη παρουσία το Δεκέμβριο του 2015. Η International Federation of Red Cross and Red Crescent, από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 τοποθετήθηκε στο Απάνεμο, τη βόρεια ακτή και τη Σκάλα Συκαμινέας στη Λέσβο και στη Σάμο το Μάρτιο του 2016, η Mercy Corps στη Μόρια, τη βόρεια ακτή και την πόλη της Λέσβου τους μήνες Σεπτέμβριος και Οκτώβριος 2015 και στην πόλη της Κω από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 και αντίστοιχα, η OXFAM στη Λέσβο από τον Οκτώβριο έως το Δεκέμβριο του 2015 και στην Κω μόνο κατά τον Δεκέμβριο. Η ProAsyl, μέσω του προγράμματος της οργάνωσης «Refugee Support Program Aegean», το οποίο υλοποιεί σε συνεργασία με την ΜΚΟ «Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο», προσέφερε υπηρεσίας προστασίας στους πρόσφυγες της Χίου από τον Αύγουστο έως το Νοέμβριο του 2015 και της Λέσβου από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016. Τέλος, οι Samaritan's Purse δραστηριοποιήθηκαν στη Χίο και τη Σάμο το Μάρτιο του 2016, η Rights International Spain στη ΒΙΑΛ της Χίου και τη Μόρια της Λέσβου τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου και η Save the Children στο Καρά Τεπέ και τη Μόρια της Λέσβου από το Σεπτέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στη Σάμο από το Νοέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, στην Κω και τη Χίο από τον Ιανουάριο έως το Μάρτιο του 2016 και στη Λέρο τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016.

6.9.2 Η παροχή παιδικής προστασίας στους πρόσφυγες των Κέντρων Φιλοξενίας της Ελλάδας.

Οι υπηρεσίες προστασίας που έλαβαν οι πρόσφυγες του ελλαδικού χώρου, τόσο από ελληνικές όσο και από ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις, περιλαμβάνουν, ως ξεχωριστό τομέα, την προστασία των παιδιών των προσφύγων, των ασυνόδευτων ενηλίκων και των γυναικών με τα βρέφη τους. Οι ξένες ΜΚΟ που δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα αυτό είναι οι «Clowns without Borders», «Danish Refugee Council (DRC)», «Humanity Crew», «Humanitarian Support Agency (HSA)», «International Rescue Committee (IRC)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «Lighthouse Refugee Relief», «Mercy Corps», «Movement on the ground», «Nurture Project International», «Rights International Spain (RIS)», «Samaritan's Purse», «Save the Children», «Secours Islamique France (SIF)» και «Terre des Hommes (TDH)».

Αναλυτικότερα, στην ηπειρωτική χώρα, η Danish Refugee Council δραστηριοποιήθηκε στο Κυψελόχωρι Λάρισας, τα Τρίκαλα, τα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης, το δυτικό αεροδρόμιο και το γήπεδο Baseball στο Ελληνικό και το Σκαραμαγκά από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, ενώ το ίδιο διάστημα, ανάλογα έπραξε η International Rescue Committee στις δομές του Καρά Τεπέ και του ΠΙΚΠΑ στη Λέσβο, του Ελαιώνα, του Σκαραμαγκά, της Αλεξάνδρειας, του Χέρσου, των Γιαννισών και στο στρατόπεδο του Αρματολού Κόκκινου της Βέροιας. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατέγραψε, επίσης από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο, την παρουσία της International Orthodox Christian Charities, η οποία παρείχε υπηρεσίες παιδικής προστασίας, σε συνεργασία με την ελληνική ΜΚΟ «Αποστολή» στην αστική περιοχή Αττικής και της Lighthouse Refugee Relief στη δομή της Ριτσώνας. Μέλη της Samaritan's Purse δραστηριοποιήθηκαν στο Ελληνικό και το Σχιστό τον Απρίλιο του 2016, ενώ η δράση της Secours Islamique France στην προσφυγική κρίση των τελευταίων χρόνων στον ελλαδικό χώρο εντοπίζεται στη δομή της Μαλακάσας, με τη μορφή της παιδικής προστασίας το διάστημα Ιουλίου – Οκτωβρίου 2016 και η Terre des Hommes τοποθετήθηκε στις δομές στο Δερβένι (Αλεξιλ και ΔΙΟΝ), στο Καλοχώρι Ηλιάδη και την Πέτρα Ολύμπου της Πιερίας, επίσης, το ίδιο διάστημα.

Αντίστοιχα, στη νησιωτική περιοχή, δραστηριοποιήθηκε η Mercy Corps στη Μόρια της Λέσβου και στο Λινοπότι της Κω από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, η Nurture Project International παρείχε προστασία ενηλίκων και παιδιών στις δομές της Σούδας και του Δ.Η.Π.Ε.Θ.Ε στη Χίο τον Ιούνιο του ίδιου έτους, ενώ τον ίδιο μήνα η Rights International Spain επιμελήθηκε την προστασία των παιδιών του πρώην εργοστασίου της ΒΙΑΛ και της Σούδας στη Χίο. Τέλος, η Save the Children, σε συνεργασία με άλλες οργανώσεις και αρχές, εργάζεται για να μπορούν να ακουστούν οι φωνές των προσφύγων και μεσολαβεί με τις κυβερνήσεις για να αναγνωρίζονται και να απατώνται οι ανάγκες των παιδιών σε συνθήκες ασφαλείας, όπως η συνέχιση της εκπαίδευσής τους στη ΒΙΑΛ και τη Σούδα της Χίου, στην πόλη και το ξενοδοχείο «Ζήκας» στην Κω και στο hot spot Βαθύ της Σάμου τον Ιούνιο του 2016.

Ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις, με απώτερο σκοπό την προστασία των παιδιών προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές, ασχολήθηκαν με τη ψυχαγωγία. Με τον τρόπο αυτό, απασχολούσαν και επέβλεπαν τα παιδιά και παράλληλα, εκμηδένιζαν την πιθανότητα κάποιας επίθεσης ή όποιας μορφής βίας εναντίον τους. Στην Ειδομένη, το ρόλο των ψυχαγωγών, ανέλαβαν οι Clowns without Borders τον Απρίλιο του 2016,

ενώ τα παιδιά που φιλοξενούνται στα Διαβατά φρόντισε η Humanity Crew, η οποία διοργάνωσε διάφορες παιδικές δραστηριότητες. Ανάλογα, η Humanitarian Support Agency προσέφερε υπηρεσίες κουρείου και λειτούργησε κοινοτικό κήπο, ενώ η Movement on the ground προχώρησε στη δημιουργία ενός αυτοσχέδιου παιδότοπου με τραμπολίνο στην Ειδομένη, παραχωρώντας, επίσης, ήσυχους και καθαρούς χώρους για θηλασμό.

6.9.3 Η παροχή υπηρεσιών προστασίας κατά της σεξουαλικής και σεξιστικής βίας.

Οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις που προσέφεραν υπηρεσίες προστασίας στις γυναίκες πρόσφυγες και τους ανηλίκους κατά της σεξουαλικής και σεξιστικής βίας είναι οι «Danish Refugee Council (DRC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Mercy Corps», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «Γιατροί χωρίς Σύνορα (MSF)», «Rights International Spain (RIS)» και «WAHA International (Women And Health Alliance International)».

Συγκεκριμένα, στη νησιωτική περιοχή κατ' αποκλειστικότητα, δραστηριοποιήθηκε η International Federation of Red Cross and Red Crescent στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ στη Χίο και η ΜΚΟ «Γιατροί χωρίς Σύνορα», οι οποίοι παρείχαν παρακολούθηση και προστασία στα θύματα σεξουαλικής και κατά του γένους βίας στη δομή της Μόριας της Λέσβου και της Σούδας της Χίου, τον Ιούνιο του 2016. Τον Ιούνιο, επίσης, η Rights International Spain τοποθετήθηκε στη ΒΙΑΛ, τη Σούδα και το ΔΗΠΕΘΕ και η WAHA International στη ΒΙΑΛ και τη Σούδα της Χίου.

Πολυμερή δράση παρουσίασε η Danish Refugee Council, η οποία παρείχε βοήθεια στη διαχείριση των χώρων υποδοχής, στην παρακολούθηση της προστασίας των προσφύγων και σε αναφορές μεμονωμένων ευάλωτων περιπτώσεων, όπως σεξουαλικής και κατά του γένους βίας, στον καταυλισμό της Μόριας μετά τη μετατροπή αυτού σε κλειστές εγκαταστάσεις, ενώ έχει καταγεγραμμένη παρουσία στη Φιλιππιάδα, την Κόνιτσα και στις αστικές περιοχές της Αττικής και των Βασιλικών από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Ανάλογα, η International Rescue Committee παρείχε υπηρεσίες ασφάλειας, ατομική υποστήριξη σε ευάλωτους ανθρώπους, όπως η σεξουαλική και κατά του γένους βία στους πρόσφυγες του Ελαιώνα από το Μάιο έως τον Οκτώβριο του 2016, της Αλεξάνδρειας, του Χέρσου, των Διαβατών, του

Σκαραμαγκά, των Γιαννιτσών, της Βέροιας στο στρατόπεδο του Αρματολού Κόκκινου, του VIAL hot spot της Χίου και του Καρά Τεπέ της Λέσβου από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Τέλος, η Mercy Corps προχώρησε στη βελτίωση της ανταπόκρισης της πιθανότητας και του ρίσκου σεξουαλικής και κατά του γένους βίας στη Φιλιππιάδα, την Κόνιτσα και την αστική περιοχή της Αττικής και των Βασιλικών Θεσσαλονίκης.

6.9.4 Οι ξένες ΜΚΟ στην παροχή νομικών παροχών και υπηρεσιών.

Οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις που παρείχαν νομικές υπηρεσίες, υπεράσπιση στους πρόσφυγες και συμβουλευτική για τις αιτήσεις ασύλου και την προάσπιση των διεθνών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους ήταν οι «Danish Refugee Council (DRC)», «Jesuit Refugee Service (JRS)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «ProAsyl», «Samaritan's Purse», «Save the Children», «Spanish Red Cross» και «Terre des Hommes (TDH)».

Στις δομές της ηπειρωτικής χώρας, τον Ιανουάριο του 2016, η Save the Children προσέφερε νομικές υπηρεσίες στους πρόσφυγες που είχαν αποκλειστεί στα σύνορα της χώρας και συγκεκριμένα στον καταυλισμό της Ειδομένης, η Jesuit Refugee Service παρείχε βοήθεια σε κοινωνικό και νομικό επίπεδο και η International Orthodox Christian Charities, αντίστοιχα, δραστηριοποιήθηκε στην αστική περιοχή της Αττικής. Από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, η Danish Refugee Council δραστηριοποιήθηκε στις δομές της Αλεξάνδρειας, του Ελληνικού στο δυτικό αεροδρόμιο και στο στάδιο baseball, στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης, το Κυψελόχωρι Λάρισας, τη Sinatex στο Καβαλάρι, το Σκαραμαγκά, τα Τρίκαλα και το Βόλο, η Samaritan's Purse παρείχε νομική βοήθεια στους πρόσφυγες του Ανδραβίδα, της Ελευσίνας, του δυτικού αεροδρομίου του Ελληνικού, της Μαλακάσας, των Οινοφύτων, της Ριτσώνας, του Σχιστού, του Σκαραμαγκά και των Θερμοπυλών και η Terre des Hommes τοποθετήθηκε στο Δερβένι, το Καλοχώρι Ηλιάδη και την Πέτρα Ολύμπου στην Πιερία. Παράλληλα, στη νησιωτική περιοχή, νομικές υπηρεσίες έλαβαν οι πρόσφυγες της Λέσβου από την International Rescue Committee το Δεκέμβριο του 2015 και από τη Danish Refugee Council στη δομή της Μόριας από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016 και οι πρόσφυγες της Χίου από την ProAsyl από τον Αύγουστο έως το Νοέμβριο του 2015, από τη Samaritan's Purse και τη Spanish Red Cross τον Ιανουάριο του 2016 και η Norwegian Refugee Council τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016.

6.10 Οι ξένες ΜΚΟ που παρέχουν υπηρεσίες διατροφικής βοήθειας στους πρόσφυγες του ελλαδικού χώρου.

6.10.1 Η παροχή υπηρεσιών σίτισης στους πρόσφυγες των δομών φιλοξενίας της νησιωτικής περιοχής.

Οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της επισιτιστικής βοήθειας στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής της Ελλάδας είναι οι «A Drop in the Ocean», «Boat Refugee Foundation (BRF)», «Because We Carry», «Bulgarian Red Cross», «Global Medics», «Human Appeal», «Human Rights Movement», «Humanitarian Support Agency (HSA)», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «Mercy Corps», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «Nurture Project International», «OXFAM», «Rights International Spain (RIS)», «Remar SOS», «Samaritan's Purse», «Save the children», «Shanti Refugees», «WAHA International (Women And Health Alliance International)» και «Zaporeak Projectua».

Κατ' αποκλειστικότητα, στο νησί της Λέσβου δραστηριοποιήθηκε η ΜΚΟ «Because We Carry», στο σημείο συγκέντρωσης στο πρώην ελαιοτριβείο από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016, η Human Appeal από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, ενώ η Humanitarian Support Agency, σε συνεργασία με άλλες ΜΚΟ, προσέφερε διατροφική βοήθεια στους πρόσφυγες του καταυλισμού του Καρά Τεπέ στη Λέσβο το Φεβρουάριο και Μάρτιο του 2016. Το Φεβρουάριο, επίσης, η Islamic Relief συμμετείχε στη διατροφική βοήθεια των προσφύγων του νησιού, όπως αντίστοιχα, η Remar SOS και η Rights International Spain στη δομή της Μόριας τον Ιούνιο του 2016. Στην υπόλοιπη νησιωτική περιοχή, αναλυτικότερα και κατ' αποκλειστικότητα στο νησί της Χίου, δραστηριοποιήθηκε ο Ερυθρός Σταυρός της Βουλγαρίας στο πρώην εργοστάσιο της ΒΙΑΛ από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016, η Norwegian Refugee Council, η οποία παρείχε άμεση διατροφική βοήθεια στους πρόσφυγες της αστικής περιοχής της Χίου και των δομών του ΔΗΠΕΘΕ, της Σούδας και της ΒΙΑΛ αυτής, την περίοδο Φεβρουαρίου - Οκτωβρίου 2016 και η Nurture Project, παράλληλα με τη Zaporeak Projectua, που δραστηριοποιήθηκε στις δομές της Σούδας και του ΔΗΠΕΘΕ στη Χίο, τον Ιούνιο του 2016, φροντίζοντας και συμμετέχοντας στις

διατροφικές ανάγκες των προσφύγων. Στην Κω, οι Global Medics πραγματοποίησαν διανομές φαγητού σε συνολικά 8.000 πρόσφυγες, με καταγεγραμμένη παρουσία τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2016, ενώ στο Καστελόριζο, οι Shanti Refugees προσέφεραν καθημερινά ζεστά γεύματα στους πρόσφυγες το Φεβρουάριο του ίδιου χρόνου. Τέλος, στο νησί της Σάμου, στις ανάγκες περί σίτισης των προσφύγων συμμετείχαν οι «Human Rights Movement» και «WAHA International» το Μάρτιο του 2016 και η International Rescue Committee την περίοδο Ιουλίου – Οκτωβρίου 2016 στον καταυλισμό της Σούδας.

Πολυμερή δράση στον τομέα της επισιτιστικής βοήθειας των προσφύγων της νησιωτικής περιοχής, παρουσίασε η A Drop in the Ocean, η οποία από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2016, δραστηριοποιήθηκε στις ακτές της Λέσβου, με την παροχή φαγητού και νερού κατά την έλευση αυτών στην Ελλάδα και τον Ιούνιο, η παρουσία του οργανισμού ήταν καθοριστική για την κάλυψη των διατροφικών αναγκών των προσφύγων στις δομές της Σούδας και του ΔΗΠΕΘΕ στη Χίο, η Boat Refugee Foundation, η οποία το Δεκέμβριο του 2015 δραστηριοποιήθηκε στη Λέσβο, από το Δεκέμβριο έως το Φεβρουάριο στην Κω και έως το Μάρτιο του 2016 στη Λέρο, ενώ το Φεβρουάριο μετέφερε τις δράσεις της και στο νησί της Σάμου. Η International Federation of Red Cross and Red Crescent, σε συνεργασία με τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό, προσέφεραν τρόφιμα στους πρόσφυγες του Καρά τεπέ της Λέσβου από το Δεκέμβριο του 2015 μέχρι τον Ιούνιο του 2016 και την περίοδο Ιουνίου – Οκτωβρίου 2016 δραστηριοποιήθηκε στο hot spot ΒΙΑΛ της Χίου, η International Orthodox Christian Charities, σε συνεργασία με την «Αποστολή», δραστηριοποιήθηκε στον τομέα των τροφίμων στη Σούδα και την πόλη της Χίου από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Οκτώβριο του 2016, στο αρχαιολογικό πάρκο της Κως από το Δεκέμβριο έως το Μάρτιο και στο Βαθύ και την πόλη της Σάμου από τον Ιούνιο μέχρι τον Οκτώβριο του 2016, ενώ στη Σάμο συγκεκριμένα ανταπεξήλθε και στο ειδικό, με βάση τις ανάγκες, διατροφολόγιο κάποιων προσφύγων. Οι Médecins Sans Frontières (MSF), από το Δεκέμβριο του 2015 μέχρι τον Ιούνιο του 2016, συμμετείχαν στη διατροφική βοήθεια των προσφύγων στη δομή του Μανταμάδου της Λέσβου, από το Φεβρουάριο μέχρι τον Ιούνιο στο hot spot Βαθύ της Σάμου και το Μάρτιο του ίδιου έτους στη Λέρο, οι Mercy Corps, για την κάλυψη των επισιτιστικών αναγκών των προσφύγων, προχώρησαν στην παροχή δωρεάν γευμάτων σε αυτούς από τοπικά εστιατόρια, από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στην Κω και στις δομές της Λέσβου, το Μανταμάδο και τον Καρά Τεπέ, και από τον Ιανουάριο έως τα τέλη του 2016 στη Λεπίδα της Λέρου. Τέλος, η OXFAM, το

Δεκέμβριο του 2015 προσέφερε διατροφική βοήθεια στους πρόσφυγες της Κω και από το Δεκέμβριο έως τον Ιούνιο του 2016 στους πρόσφυγες της Λέσβου, η Samaritan's Purse συμμετείχε στην επισιτιστική βοήθεια για τους πρόσφυγες της Σάμου τους μήνες Δεκέμβριος 2015 και Ιανουάριος 2016 και της Σούδας στη Χίο την περίοδο Ιουνίου – Οκτωβρίου 2016, ενώ η Save the children δραστηριοποιήθηκε στη Χίο και την Κω το Δεκέμβριο του 2015 και στον Καρά Τεπέ και τη Μόρια της Λέσβου από το Δεκέμβριο έως τον Ιούνιο του 2016.

6.10.2 Η παροχή υπηρεσιών σίτισης στους πρόσφυγες των δομών φιλοξενίας της ηπειρωτικής χώρας.

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις που επαλείφθηκαν τη σίτιση των προσφύγων που φιλοξενούνται σε δομές της ελληνικής ηπειρωτικής περιοχής, είναι οι «Aid Delivery Mission (ADM)», «Boat Refugee Foundation (BRF)», «Because We Carry», «Danish Refugee Council (DRC)», «Hot Food Idomeni», «Hummus Rights Project», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Israaid», «Lighthouse Refugee Relief», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «Mercy Corps», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «OXFAM», «Salvation Army», «Samaritan's Purse», «Save the children», «Solidarites International» και «Supreme Master Ching Hai (SMCHIA)».

Στους πρόσφυγες του νομού Αττικής, επισιτιστική βοήθεια προσέφερε η Boat Refugee Foundation τον Ιούνιο του 2016, η οποία δραστηριοποιήθηκε στο στάδιο baseball του Ελληνικού, η Because We Carry το Μάρτιο και τον Ιούνιο του 2016 που δραστηριοποιήθηκε στον καταυλισμό του Ελαιώνα, φροντίζοντας τις διατροφικές ανάγκες των προσφύγων που διέμεναν εκεί και η Danish Refugee Council από τα μέσα Μαρτίου μέχρι τον Οκτώβριο του 2016 στους πρόσφυγες του Ελληνικού και από το Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016 στους πρόσφυγες του Σκαραμαγκά, με τη μορφή της χρηματικής δωρεάς. Η International Federation of Red Cross and Red Crescent δραστηριοποιήθηκε στο Σκαραμαγκά από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, ενώ το ίδιο διάστημα, η International Orthodox Christian Charities, σε συνεργασία με την «Αποστολή», προσέφερε άμεση και ευθύ διατροφική βοήθεια, χορηγούμενη από την

ACT Alliance, στους πρόσφυγες των δομών του Άγιου Ανδρέα, της Ελευσίνας, του λιμανιού του Πειραιά. Ανάλογα, η International Rescue Committee έχει καταγεγραμμένη παρουσία το Μάιο και Ιούνιο του 2016 στις δομές του Ελαιώνα και του Σκαραμαγκά, η Mercy Corps στον Άγιο Ανδρέα, το Λαύριο και τη Μαλακάσα από τον Ιούλιο έως τα τέλη του έτους, ενώ η συμβολή του Στρατού Σωτηρίας (Salvation Army) θεωρείται άκρως σημαντική για τους πρόσφυγες της Αθήνας, καθώς πραγματοποιεί δράση διανομής τροφίμων στο Πεδίο του Άρεως και την πλατεία Βικτωρίας σε καθημερινή βάση. Επιπλέον, η ΜΚΟ Solidarités International συμμετείχε, τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούνιο του 2016, στη διατροφική βοήθεια των προσφύγων της δομής του γηπέδου χόκεϋ στο Ελληνικό και η Supreme Master Ching Hai, την περίοδο Απριλίου - Ιουνίου του 2016, προσέφερε διατροφική βοήθεια στους πρόσφυγες του λιμανιού του Πειραιά.

Όσον αφορά τις δομές της υπόλοιπης ηπειρωτικής περιοχής, αποκλειστικά στον άτυπο καταυλισμό της Ειδομένης, δραστηριοποιήθηκαν η Israaid το Μάρτιο του 2016, η Hot Food Idomeni και η Aid Delivery Mission τον Απρίλιο του ίδιου χρόνου. Κατά τον Απρίλιο, επίσης, η Hummus Rights Project και η Supreme Master Ching συμμετείχαν στη διανομή φαγητού στους πρόσφυγες του καταυλισμού της Ειδομένης, ενώ η HRP, το ίδιο διάστημα τοποθετήθηκε και στη δομή των Διαβατών. Από τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούνιο του 2016, η Lighthouse Refugee Relief προσέφερε διατροφική βοήθεια στους πρόσφυγες που βρίσκονταν στο πρατήριο της ΕΚΟ στην Κεντρική Μακεδονία, οι Médecins Sans Frontières ανταποκρίθηκαν στις επισιτιστικές ανάγκες των προσφύγων του πρατηρίου της ΕΚΟ, παρέχοντας διανομή και επίβλεψη των τροφίμων, και της Ειδομένης από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο, η Norwegian Refugee Council προχώρησε στην κατασκευή κοινόχρηστης κουζίνας στο Χέρσο και η Samaritan's Purse προσέφερε τρόφιμα στους πρόσφυγες των καταυλισμών του πρατηρίου της ΕΚΟ και της Ειδομένης. Τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016, η International Rescue Committee, με συνολική επισιτιστική ενίσχυση σε άνω των 16.000 ατόμων, τοποθετήθηκε στα Διαβατά και την Αλεξάνδρεια, η OXFAM, δραστηριοποιήθηκε στους καταυλισμούς των προσφύγων στην Ήπειρο, και συγκεκριμένα, στα Δολιανά, τη Φιλιππιάδα, τον Κάτσικα Ιωαννίνων, την Κόνιτσα, το Τσεπελόβο και στο στάδιο Λευκόβρυσης στην Κοζάνη και, αντίστοιχα, η Save the children στην Ειδομένη και στο πρατήριο ΕΚΟ στην Κεντρική Μακεδονία. Η International Federation of Red Cross and Red Crescent, το Μάρτιο του 2016 δραστηριοποιήθηκε στην Ειδομένη, κατά το Μάιο ήταν ο μοναδικός χορηγός επισιτιστικής βοήθειας στους πρόσφυγες του καταυλισμού της Ριτώννας όπου παρέμεινε μέχρι τον Οκτώβριο, ενώ την περίοδο Ιουλίου – Οκτωβρίου 2016

δραστηριοποιήθηκε στις δομές του Ωραιόκαστρου, της Softex και των Διαβατών. Από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016, η Danish Refugee Council δραστηριοποιήθηκε στον τομέα της σίτισης των προσφύγων στη δομή της UNHCR στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης και στο Κυψελοχώρι Λάρισας και η Mercy Corps στις δομές των Δολιανών, της Φιλιππιάδας, του Κάστικα στα Ιωάννινα, της Κόνιτσας, του Τσεπελόβου και της Ριτσώνας.

6.11 Ο συντονισμός των επιχειρήσεων δράσης και των Δομών Φιλοξενίας από τις ξένες ΜΚΟ.

Την εξασφάλιση της πρόσβασης των προσφύγων στις υπηρεσίες, την υποστήριξη των κρατικών μηχανισμών στο συντονισμό των δομών και του ανθρώπινου δυναμικού που εργάζεται στις δομές και τα κέντρα φιλοξενίας εξασφάλισαν οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις «Save the Children», «Clowns without Borders», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «Norwegian Red Cross», «Salvation Army», «Swiss Solidarity», «Libraries without Borders», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «Solidarites International», «Terre des Hommes (TDH)», «Danish Refugee Council (DRC)», «International Medical Corps», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «Samaritan's Purse», «ADRA Germany», «International Rescue Committee (IRC)», «Israaid», «Lighthouse Refugee Relief», «Spanish Red Cross», «Mercy Corps», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «A Drop in the Ocean», «Flying Help», «Shanti Refugees», «Boat Refugee Foundation», «Rights International Spain (RIS)» και «WAHA International».

Στην ηπειρωτική χώρα, και συγκεκριμένα στον καταυλισμό της Ειδομένης, λόγω της μεγάλης έλλειψης συντονισμού καθ' όλη τη διάρκεια της παρουσίας του κρατικού μηχανισμού, δραστηριοποιήθηκαν οι ξένες ΜΚΟ Save the Children τον Ιανουάριο και Μάρτιο του 2016, Clowns without Borders, International Federation of Red Cross and Red Crescent, Norwegian Red Cross, Salvation Army, Swiss Solidarity και Libraries without Borders το Μάρτιο του ίδιου χρόνου και από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο οι Médecins Sans Frontières. Οι Γιατροί χωρίς Σύνορα (MSF), το Μάρτιο, επίσης, τοποθετήθηκαν στην Αθήνα, παρέχοντας υπηρεσίες συντονισμού, όπως έπραξαν και οι Solidarites International, από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο στο γήπεδο χόκεϋ του Ελληνικού και η Terre des Hommes, κατά τον Ιούνιο στο Καλοχώρι Ηλιάδη και στη δομή

της Αλεξίλ στο Δερβένι. Το Danish Refugee Council ξεκίνησε τις δράσεις συντονισμού το Μάρτιο του 2016 στην Αθήνα, τον Ιούνιο μεταφέρθηκε στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης όπου παρέμεινε μέχρι τον Οκτώβριο και από τον Ιούλιο έως τα τέλη του έτους δραστηριοποιήθηκε στο γήπεδο χόκεϋ του Ελληνικού, το Σκαραμαγκά, το Κυψελοχώρι Λάρισας, το Βόλο και στη Sinatex στο Καβαλάρι. Αντίστοιχα, οι International Medical Corps δραστηριοποιήθηκαν στην Κω το Μάρτιο και στις αστικές περιοχές της Αττικής, των Ιωαννίνων και της Θεσσαλονίκης, το Καλοχώρι Ηλιάδη και τη Σίνδο (Frakarport) από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016, η Norwegian Refugee Council στην Αθήνα το Μάρτιο και από τον Ιούλιο έως τα τέλη του έτους στο λιμάνι του Πειραιά, την Αλεξάνδρεια, το Χέρσο, τα Γιαννιτσά, το Καλοχώρι Ηλιάδη, τη Νέα Καβάλα, το Ωραιόκαστρο, τη Softex και στο στρατόπεδο Αρματολού Κόκκινου στην Βέροια και η Samaritan's Purse, η οποία δραστηριοποιήθηκε, με χορηγία της UNHCR, το Μάρτιο στην Αθήνα και από τον Ιούλιο έως τα τέλη στο γήπεδο χόκεϋ στο Ελληνικό και στο λιμάνι του Σκαραμαγκά. Τέλος, το διάστημα από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατέγραψε την παρουσία της ADRA Germany στην Πέτρα Ολύμπου της Περίας και της International Rescue Committee στα Διαβατά και τα Γιαννιτσά.

Αντίστοιχα, στη νησιωτική περιοχή, στην επίλυση των συντονιστικών αναγκών, συμμετείχε, κατ' αποκλειστικότητα στο νησί της Λέσβου, η Israaid τον Ιανουάριο του 2016, η Lighthouse Refugee Relief από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο στη βόρεια ακτή του νησιού, η Danish Refugee Council το Φεβρουάριο και η International Rescue Committee από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο στο Απάνεμο και στις ακτές. Παράλληλα, στο νησί της Χίου, συντονιστικές δράσεις παρουσίασαν η Spanish Red Cross τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016, η International Federation of Red Cross and Red Crescent το Μάρτιο και η Norwegian Refugee Council, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 2016 στις δομές της ΒΙΑΛ, της Σούδας, του ΔΗΠΕΘΕ και στα σημεία συγκέντρωσης του λιμανιού και της πόλης του νησιού. Ανάλογα, στο νησί της Κω, τοποθετήθηκαν και ασχολήθηκαν με το συντονισμό των δομών του νησιού, η Mercy Corps με καταγεγραμμένη παρουσία στον καταυλισμό του αρχαιολογικού πάρκου το Δεκέμβριο του 2015 και από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2016 και οι International Medical Corps, International Orthodox Christian Charities, A Drop in the Ocean και Flying Help κατά το Μάρτιο του ίδιου χρόνου. Τέλος, κατ' αποκλειστικότητα, στο Καστελόριζο τις συντονιστικές ανάγκες των δομών και του εργαζόμενου προσωπικού ανέλαβε η ΜΚΟ Shanti Refugees το Μάρτιο του 2016.

Πολυμερής δράση στη νησιωτική χώρα και το συντονιστικό τομέα παρουσίασε η Boat Refugee Foundation, η οποία δραστηριοποιήθηκε στη Λέρος τους μήνες Φεβρουάριος και Μάρτιος 2016, στη Σάμο το Μάρτιο και τη Λέσβο, στο Απάνεμο και τη νότια ακτή τον Ιούνιο του ίδιου έτους, οι Médecins Sans Frontières, οι οποίοι δραστηριοποιήθηκαν στην Κω, τη Λέρο, τη Σάμο και το Καστελόριζο το Μάρτιο και στη δομή του Μανταμάδου στη Λέσβο τον Ιούνιο του 2016 και η Rights International Spain, η οποία δραστηριοποιήθηκε κατά τον Ιούνιο στις δομές του πρώην εργοστασίου της ΒΙΑΛ στη Χίο και της Μόριας στη Λέσβο. Η Samaritan's Purse, τοποθέτησε μέλη της από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο στη ΒΙΑΛ, τη Σούδα και το ΔΗΠΕΘΕ της Χίου και κατά το Μάρτιο παρουσιάστηκε και στα νησιά της Κω, της Λέρου και της Σάμου, ενώ παρόμοια δράση είχαν οι ΜΚΟ Save the Children και WAHA International στην Χίο, την Κω και τη Σάμο το Μάρτιο του 2016.

6.12 Η παροχή υπηρεσιών υγείας, ψυχολογικής υποστήριξης, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

6.12.1 Οι ξένες ΜΚΟ στον τομέα περί παροχής υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες της ηπειρωτικής χώρας.

Οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις που προσέφεραν υπηρεσίες υγείας, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας ιατρικής περίθαλψης, στους πρόσφυγες των δομών και των κέντρων φιλοξενίας της ηπειρωτικής χώρας, σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, είναι οι «ADRA Germany», «Austrian Red Cross», «International Medical Corps International Rescue Committee (IRC)», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «Israaid», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «Mercy Corps», «Refugee Trauma Initiative», «Save the Children», «Spanish Red Cross», «Global Medics» και «WAHA International». Οι εν λόγω ΜΚΟ παρείχαν, κυρίως, άμεση διαγνωστική και θεραπευτική φροντίδα, επείγουσα ιατρική παρέμβαση, εργαστηριακός έλεγχος, καθώς και εκάστοτε ολοκληρωμένη νοσηλεία.

Αναλυτικότερα και κατ' αποκλειστικότητα, η Austrian Red Cross δραστηριοποιήθηκε στη δομή του Ωραιόκαστρου και η Spanish Red Cross στη Ριτσώνα τον Ιούνιο του 2016 και η Refugee Trauma Initiative στον καταυλισμό της Ειδομένης τον

Απρίλιο του ίδιου έτους. Παράλληλα, πολυμερή δράση παρουσίασε η ADRA Germany, η οποία τον Απρίλιο του 2016 παρείχε υπηρεσίες περί υγείας στους πρόσφυγες της Ειδομένης και τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου στις δομές του camping «Νηρέας», της Νέας Χράνης, του κτήματος «Ηρακλής» και της Πέτρας Ολύμπου, οι International Medical Corps, οι οποίοι δραστηριοποιήθηκαν στην Αθήνα το Μάρτιο και στο Σκαραμαγκά από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο και η International Rescue Committee, η οποία συμμετείχε στην κάλυψη των αναγκών υγείας των προσφύγων της Αλεξάνδρειας Μάιος, του Χέρσου, των Διαβατών και των Γιαννιτών τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016. Επίσης, η International Committee Red Cross, κατά τα έτη 2015 - 2016 προσέφερε, σε συνεργασία με τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό, βοήθεια υγειονομικής περίθαλψης σε 44.000 πρόσφυγες σε συνολικά 15 περιοχές της Ελλάδας, μερικών εκ των οποίων ο Χέρσος, το Λαύριο, η Νέα Καβάλα, τα Οινόφυτα, η Ριτσώνα, ο Σκαραμαγκάς και τα Διαβατά, ενώ η International Federation of Red Cross and Red Crescent δραστηριοποιήθηκε στην Ειδομένη από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Μάρτιο του 2016, στο Χέρσο από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, στην Αθήνα το Μάρτιο, στα Διαβατά τους μήνες Μάιος και Ιούνιος, στη Νέα Καβάλα και τη Ριτσώνα από το Μάιο και το Σκαραμαγκά από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο, καθώς και στις δομές των Οινόφυτων, της Softex και του Λαυρίου το διάστημα Ιούλιος – Οκτώβριος 2016. Επιπλέον, η Israaid παρείχε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στους πρόσφυγες των δομών της Ειδομένης από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο του 2016 και από τον ίδιο μήνα έως τον Ιούνιο στο Χέρσο, ενώ οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα (MSF) παρείχαν παραπομπή σε εξειδικευμένη ιατρική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική στήριξη σε 18.000 πρόσφυγες μέσω κινητών ιατρικών μονάδων, όπως π.χ. στον εμβολιασμό 3.000 παιδιών στην Ειδομένη από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, με επίσης, καταγεγραμμένη παρουσία αυτών στο λιμάνι του Πειραιά, τον Ελαιώνα, την πλατεία Βικτωρίας και το πρατήριο ΕΚΟ από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο, στην Αθήνα το Μάρτιο, στη Φιλιππιάδα, τον Κάτσικα Ιωαννίνων και την Κόνιτσα τους μήνες Μάιος – Ιούνιος και στις τρεις δομές του Ελληνικού (δυτικό αεροδρόμιο, γήπεδα χόκεϊ και baseball) τον Ιούνιο του 2016. Η ΜΚΟ Mercy Corps προσέφερε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια ιατρική περίθαλψη στους πρόσφυγες των καταυλισμών των Σερρών και του Σκαραμαγκά και η Save the Children έχει προσφέρει βοήθεια σε πάνω από 367.000 πρόσφυγες, εκ των οποίων 138.000 παιδιά, εξασφαλίζοντας την υγειονομική περίθαλψη αυτών και την ψυχοκοινωνική στήριξη στα ασυνόδευτα παιδιά και τα παιδιά των προσφύγων, από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στην Ειδομένη και από

το Μάιο έως τον Ιούνιο του 2016 στο Χέρσο, τα Διαβατά, τη Νέα Καβάλα, τη Ριτσώνα, το Ελληνικό, το Σχιστό και το Σκαραμαγκά. Τέλος, αξιοσημείωτη είναι και η παρουσία της WAHA International, η οποία τοποθέτησε εθελοντές ιατρούς και νοσηλευτές που έχουν πραγματοποιήσει συνολικά περισσότερες από 50.000 ιατρικές γνωματεύσεις σε πρόσφυγες στην Ελλάδα, στις δομές του γηπέδου baseball στο Ελληνικό, το Χέρσο και το λιμάνι Θεσσαλονίκης από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, στην Αθήνα το Μάρτιο και στα Γιαννιτσά και το δυτικό αεροδρόμιο του Ελληνικού τον Ιούνιο του ίδιου έτους, ενώ οι Global Medics, στον τομέα της υγείας των προσφύγων, παρέχουν ιατρική βοήθεια και πραγματοποιούν δράσεις με θέματα υγείας και πρόληψης της εξάπλωσης των ασθενειών.

6.12.2 Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής.

Στην παροχή υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των προσφύγων της νησιωτικής περιοχής, συμμετείχαν οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις «A Drop in the Ocean», «Boat Refugee Foundation», «Disaster Medics», «Danish Refugee Council (DRC)», «Human Appeal», «International Rescue Committee (IRC)», «International Committee Red Cross (ICRC)», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «Israaid», «Lighthouse Refugee Relief», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «Salvamento Marítimo Humanitario (SMH)», «Save the Children», «Shanti Refugees», «SCM Medical Missions», «Spanish Red Cross», «WAHA International» και «Global Medics».

Ο οργανισμός A Drop in the Ocean έχει ως πρώτη και κύρια δράση την παροχή πρώτων βοηθειών στις ακτές των νησιών κατά την έλευση των προσφύγων, μια δράση που ακολούθησαν πολλοί οργανισμοί. Συγκεκριμένα, στο νησί της Λέσβου, από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, η Israaid και η Human Appeal προσέφεραν υπηρεσίες περί υγείας τόσο στις ακτές, όσο και στη δομή του Καρά Τεπέ, με τη δεύτερη να θεωρείται πρωταρχικός παροχέας πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας των προσφύγων στη δομή αυτή. Τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016, στο νησί της Λέσβου δραστηριοποιήθηκαν οι International Rescue Committee και SCM Medical Missions, από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο οι πρόσφυγες που κατέφταναν στη βόρεια ακτή του νησιού έλαβαν υπηρεσίες υγείας από τους Disaster Medics, τη Lighthouse Refugee Relief και τη Danish Refugee Council, η οποία τοποθετήθηκε, επίσης, στον

Καρά Τεπέ, το Απάνεμο και το Μόλυβο και κατά τον Ιούνιο στη δομή του Καρά Τεπέ αποκλειστικά δραστηριοποιήθηκε η Save the Children. Στο νησί του Καστελόριζου δραστηριοποιήθηκαν οι Shanti Refugees, όπου η ανταπόκριση και η συμμετοχή τους σε δράσεις θεωρείται πολυμερής ` μια εξ' αυτών είναι ο συντονισμός της παράδοσης φαρμάκων στους πρόσφυγες του νησιού το Φεβρουάριο του 2016. Καταγεγραμμένη είναι η παρουσία της International Orthodox Christian Charities στο αρχαιολογικό πάρκο της Κω και της Salvamento Maritimo Humanitario στο νησί της Χίου τον Ιούνιο του ίδιου έτους, όπου η προσφορά της οργάνωσης στους πρόσφυγες ήταν μια ιατρική μονάδα για επείγοντα περιστατικά στις ακτές του νησιού.

Πολυμερή δράση στην παροχή υπηρεσιών υγείας στη νησιωτική περιοχή παρουσίασε η Boat Refugee Foundation, η οποία ξεκίνησε τις δράσεις της από το Δεκέμβριο του 2015, έως τον Ιούνιο του 2016 στη Μόρια, το Απάνεμο και τις ακτές της Λέσβου και κατά τον Ιούνιο στο Βαθύ της Σάμου, η International Committee Red Cross, η οποία δραστηριοποιήθηκε στη Χίο και τη Σάμο τον Οκτώβριο του 2015, η International Federation of Red Cross and Red Crescent, η οποία τοποθετήθηκε στην Κω και τη Σάμο το Δεκέμβριο του 2015, στο Καρά Τεπέ, τη Μόρια και τις ακτές της Λέσβου από το Δεκέμβριο έως τον Ιούνιο του 2016 και στη ΒΙΑΛ και τη Σούδα της Χίου από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο, επίσης. Οι Médecins Sans Frontières παρείχαν γενικότερη ανθρωπιστική βοήθεια σε 88.000 ανθρώπους κατά την προσφυγική κρίση και πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη σε 55.000 πρόσφυγες στο Αιγαίο ` από τον Αύγουστο του 2015 δραστηριοποιήθηκαν στο νησί της Τήλου έως το Σεπτέμβριο, στην Κάλυμνο και τη Ρόδο έως το Νοέμβριο, στη Σύμη έως το Δεκέμβριο, στη Λέρο έως το Φεβρουάριο του 2016 και στην Κω έως τον Ιούνιο του 2016, το Σεπτέμβρη του 2015 ξεκίνησαν τις δράσεις τους στο Μόλυβο, το Μανταμάδο, τη Σκάλα Συκαμινέας και της ακτές της Λέσβου, όπου παρέμειναν μέχρι τον Ιούνιο του 2016 και αντίστοιχα από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 φρόντισαν τις περί υγείας ανάγκες των προσφύγων του λιμανιού Μαλαγαρίου, του Αγαθονησίου, της πρωτεύουσας και του κέντρου κράτησης της Σάμου. Ο Ισπανικός Ερυθρός Σταυρός τοποθετήθηκε από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιανουάριο του 2016 στη Σάμο Χίος και από τον ίδιο μήνα έως τον Ιούνιο στη ΒΙΑΛ και τη Σούδα της Χίου, ενώ η WAHA International συμμετείχε στην παροχή υπηρεσιών υγείας, αφού δραστηριοποιήθηκε στο Βαθύ της Σάμου από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στις ακτές, το Μόλυβο, τη Σκάλα Συκαμινέας και το λιμάνι της Λέσβου από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του

2016 και στη ΒΙΑΛ, τη Σούδα, το ΔΗΠΕΘΕ, την Αγία Ερμιόνη, τις ακτές της Χίου και στο λιμάνι και το ξενοδοχείο «Ζήκας» της Κω από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016.

6.12.3 Η παροχή υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης στους πρόσφυγες των Δομών Φιλοξενίας της ελληνικής επικράτειας.

Οι πρόσφυγες που κατέφταναν στον ελλαδικό χώρο, είχαν υποστεί ψυχολογικά τραύματα, καθώς είχαν υποβληθεί σε καταστάσεις πολέμου, κακουχιών, αποκολλήσεως της οικογενείας τους, ρατσισμού και όσων κινδύνων επιφύλασσε για αυτούς το ταξίδι μετεγκατάστασής τους. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις έκριναν πως αυτοί έχρηζαν ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και εν αυτού τάθηκαν οι ξένες ΜΚΟ «ADRA Germany», «Danish Refugee Council (DRC)», «Humanity Crew», «International Medical Corps», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Mercy Corps», «Secours Islamique France (SIF)» και «Terre des Hommes (TDH)».

Στη νησιωτική περιοχή δραστηριοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2016 η Humanity Crew, της οποίας ομάδα ταξίδεψε στη Λέσβο για να παράσχει ψυχολογική-κοινωνική υποστήριξη στα Αραβικά, από Άραβες γιατρούς και ψυχολόγους, στους πρόσφυγες του νησιού. Παρόμοια, το διάστημα Ιουλίου – Οκτωβρίου 2016, η ΜΚΟ Mercy Corps τοποθετήθηκε στη Μόρια της Λέσβου, ενώ η International Rescue Committee, εκτός από τις υπηρεσίες για την ψυχική υγεία των προσφύγων, παρείχε δράσεις αναγνώρισης και παραπομπής των ατόμων με ειδικές ανάγκες στις δομές του Καρά Τεπέ και του ΠΙΚΠΑ της Λέσβου, μια δράση η οποία χορηγήθηκε από την ECHO³⁷.

Όσον αφορά την ηπειρωτική χώρα, η δράση της ADRA Germany, και ειδικότερα στον τομέα της ψυχοκοινωνικής στήριξης, ξεκίνησε στην Πιερία με την ψυχολογική υποστήριξη των προσφύγων της Πέτρας Ολύμπου από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016. Το ίδιο διάστημα, στον τομέα αυτό, δραστηριοποιήθηκε η Secours Islamique France στη Μαλακάσα, η International Medical Corps στα Δολιανά, τη Φιλιππιάδα, την

---

37. ECHO - European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations: Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Πολιτικής Προστασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας επηρεάζει περισσότερα από 120 εκατομμύρια ανθρώπους σε 90 χώρες κάθε χρόνο. Για τις ανθρωπιστικές παρεμβάσεις της, η ECHO δεν εφαρμόζει η ίδια προγράμματα βοήθειας, αλλά χορηγεί τα κεφάλαια δράσης των περίπου 200 εταίρων που συνεργάζεται (ΜΚΟ, φορείς των Ηνωμένων Εθνών και διεθνείς οργανισμοί). Ιδρύθηκε το 1992, και σύμφωνα με στοιχεία του 2013, έχει 44 γραφεία σε 39 χώρες, με 149 διεθνείς ανθρωπιστικούς εμπειρογνώμονες και 315 εθνικά μέλη του προσωπικού (Βικιπαίδεια, 2017).

Κόνιτσα, τις Σέρρες (ΚΕΓΕ), το Τσεπελόβο και στις αστικές περιοχές Ιωαννίνων και Βασιλικών, η International Orthodox Christian Charities στον Άγιο Ανδρέα, τη Ραφήνα και στην αστική περιοχή της Αττικής και η Mercy Corps στον Άγιο Ανδρέα, το Λαύριο, τη Φιλιππιάδα, τη Μαλακάσα, το Τσεπελόβο, τα Δολιανά και στην αστική περιοχή της Αττικής, επίσης. Η Danish Refugee Council, με χορηγία της UNHCR, παρείχε υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης στους πρόσφυγες της δομής αυτής στα Λαγκαδίκια Θεσσαλονίκης από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016, ενώ, επίσης, αποτελεσματική είναι και η δράση της οργάνωσης, χορηγούμενη από το ίδρυμα Swiss Solidarity (βλ. κεφ. 6.1), στην αναγνώριση και παραπομπή ατόμων με ειδικές ανάγκες στις περιοχές της Λάρισας, των Τρικάλων, του Βόλου και της Θεσσαλονίκης. Το ίδιο διάστημα, μέλη της International Rescue Committee, ειδικοί σε θέματα ψυχολογικής υποστήριξης, προσέφεραν τις υπηρεσίες τους στις περιοχές της Αλεξάνδρειας, του Χέρσου, των Διαβατών, του Ελαιώνα, των Γιαννισών, της Λέσβου και του Σκαρμαγκά, όπως αντίστοιχα έπραξαν οι Médecins Sans Frontières στους πρόσφυγες του Ανδραβίδας, της Χίου, του Ελληνικού, της Φιλιππιάδας, των Ιωαννίνων, της Καβάλας, της Κόνιτσας, της Λέσβου, της Μαλακάσας, των Θερμοπυλών, των Βασιλικών και της αστικής περιοχής της Αττικής. Τέλος, η Terre des Hommes πραγματοποίησε, για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα, αρκετές δράσεις και υπηρεσίες, ενώ χαρακτηριστική θεωρείται η ψυχολογική υποστήριξη που παρείχε στους πρόσφυγες του Δερβενίου, του Καλοχωρίου Ηλιάδη, της Πέτρας Ολύμπου, των Δολιανών, της Φιλιππιάδας, του Κάτσικα Ιωαννίνων και της Κόνιτσας από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016.

6.13 Οι ξένες ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υγιεινής.

6.13.1 Η παροχή υπηρεσιών υγιεινής στους πρόσφυγες της νησιωτικής περιοχής.

Την προσωπική υγιεινή των προσφύγων της νησιωτικής περιοχής ανέλαβαν οι ξένες ΜΚΟ «International Committee Red Cross (ICRC)», «International Rescue Committee (IRC)», «Human Appeal», «Lighthouse Refugee Relief», «Oxfam», «Bulgarian Red Cross», «Shanti Refugees», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «Rights International Spain (RIS)», «Salvamento Marítimo Humanitario (SMH)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «Mercy Corps», «Médecins Sans

Frontières (MSF)», «Samaritan's Purse» και «Save the Children». Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει την πρόσβαση σε ασφαλές νερό, προϊόντα υγιεινής, παραχώρηση ή συντήρηση εγκαταστάσεων αποχέτευσης και προσωπικού καθαρισμού και άλλες παρόμοιες ενέργειες.

Αναλυτικότερα, κατ' αποκλειστικότητα στο νησί της Λέσβου δραστηριοποιήθηκε η International Committee Red Cross στη δομή του Καρά Τεπέ, η International Rescue Committee από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Οκτώβριο του 2016, στις δομές του Καρά Τεπέ, του Απάνεμου και του ΠΙΚΠΑ, η Human Appeal στο Καρά Τεπέ από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, η Lighthouse Refugee Relief, η οποία πραγματοποίησε περιβαλλοντικό καθαρισμό στη Σκάλα Λέσβου και προσέφερε υπηρεσίες και προϊόντα υγιεινής στη βόρεια ακτή του νησιού από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016 και κατά τον Ιούνιο η Oxfam στη δομή του Καρά Τεπέ. Ανάλογα, στο νησί της Κω τοποθετήθηκε η Bulgarian Red Cross το Δεκέμβριο του 2015 και η Shanti Refugees στο Καστελόριζο το Φεβρουάριο του 2016. Η Norwegian Refugee Council προσέφερε υπηρεσίες περί υγιεινής αποκλειστικά στη Χίο, από το Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 στις δομές της ΒΙΑΛ, της Σούδας, του ΔΗΠΕΘΕ, των Ταμπάκιων, των Οινουσών, των ακτών και του λιμανιού της Χίου, η SMH στις ακτές και η Rights International Spain στη ΒΙΑΛ τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου.

Πολυμερή δράση στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υγιεινής παρουσίασε η IOCC, η οποία δραστηριοποιήθηκε στις Οινούσες της Χίου από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 και στη Σάμο από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, η Mercy Corps, η οποία παρείχε πρόσβαση στην υγιεινή και σε νερό, με χορηγία της UNICEF και της UNHCR, στη Λέσβο από το Σεπτέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016 και στην Κω από τον Οκτώβριο έως το Δεκέμβριο του 2015 και οι Médecins Sans Frontières, της οποίας μέλη κάλυψαν τις περί υγιεινής ανάγκες των προσφύγων της Λέσβου από τον Αύγουστο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016, των προσφύγων που φιλοξενούνται στο αρχαιολογικό πάρκο της Κω από τον Αύγουστο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016 και της Λέρου από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Μάρτιο του 2016. Επιπλέον, η Samaritan's Purse, διένεμαν προϊόντα προσωπικής υγιεινής και καθαρισμού στη Χίο, στις δομές της ΒΙΑΛ, της Σούδας, του ΔΗΠΕΘΕ, τις Οινούσες και στις ακτές από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2016, στη βόρεια ακτή και τη Σκάλα Σουκαμινέας της Λέσβου από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στο Βαθύ της Σάμου από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, στη Λέρο

τους μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2016 και στο λιμάνι της Καλύμνου κατά τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου. Τέλος, η Save the Children κάλυψε τις ελλείψεις των προσφύγων στην υγιεινή το Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2015 στη Χίο, κατά το Δεκέμβριο στην Κω και από το Δεκέμβριο έως το Φεβρουάριο του 2016 στη Λέσβο.

6.13.2 Η παροχή υπηρεσιών υγιεινής στους πρόσφυγες της ηπειρωτικής χώρας.

Τους πρόσφυγες που φιλοξενούνται σε δομές της ηπειρωτικής χώρας φρόντισαν οι ξένες ΜΚΟ «ADRA Germany», «Danish Refugee Council (DRC)», «International Committee Red Cross (ICRC)», «International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)», «International Medical Corps», «International Rescue Committee (IRC)», «International Orthodox Christian Charities (IOCC)», «Médecins Sans Frontières (MSF)», «Norwegian Church Aid (NCA)», «Norwegian Refugee Council (NRC)», «Oxfam», «Radcliff Foundation», «Samaritan's Purse», «Save the Children», «Solidarites International» και «Terre Des Hommes (TDH)».

Στην ηπειρωτική χώρα, η Norwegian Refugee Council προσέφερε νερό και υπηρεσίες επισκευαστικές και καθαρισμού στη δομή της Νέας Καβάλας τον Ιούνιο του 2016, η Radcliff Foundation προσέφερε άμεση υποστήριξη στον τομέα υγιεινής στο εγκαταλελειμμένο, μέχρι πρότινος, εργοστάσιο «Ελπίδα» στη δυτική Θεσσαλονίκη, το οποίο φιλοξένησε προσωρινά 700 πρόσφυγες τον ίδιο μήνα, ενώ η Save the Children δραστηριοποιήθηκε στο Σκαραμαγκά τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016. Στον τομέα παροχής υπηρεσιών υγιεινής, πολυμερή δράση παρουσίασαν οι εξής ΜΚΟ:

- ADRA Germany, η οποία παρείχε πρόσβαση στην υγιεινή και σε νερό στους πρόσφυγες της Πέτρας Ολύμπου Πιερίας από τον Ιούνιο και του κτήματος «Ηρακλής» από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016,
- Danish Refugee Council, η οποία παρείχε προϊόντα προσωπικής υγιεινής και καθαρισμού, νερό, εγκαταστάσεις αποχέτευσης, υγιεινής, ντους, χημικών τουαλετών και πλυντηρίου, αναβαθμίσεις και επισκευάσεις σε ήδη εγκατεστημένες εγκαταστάσεις υγιεινής στους πρόσφυγες του Κουτσόχερου Λάρισας και του γηπέδου χόκεϋ στο Ελληνικό τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016, του Σκαραμαγκά και του γηπέδου baseball στο Ελληνικό από το Μάιο έως τον Οκτώβριο του 2016, του δυτικού αεροδρομίου στο Ελληνικό και των προσφύγων στα Λαγκαδίκια

Θεσσαλονίκης από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο με την παροχή νερού, αποχωρητηρίων, πλυντηρίου ρούχων, προϊόντων καθαρισμού και την παροχή επισκευαστικών και υπηρεσιών καθαρισμού, του Βόλου και της Sinatex από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2016,

- International Committee Red Cross, η οποία παρείχε σαπούνια και προϊόντα υγιεινής, νερό και εγκαταστάσεις αποχέτευσης, υγιεινής και ντους, χημικές τουαλέτες και πλυντήρια ρούχων, αναβαθμίσεις και επισκευάσεις σε εγκαταστάσεις υγιεινής των δομών των Διαβατών, του Ελαιώνα και του Σχιστού,
- International Federation of Red Cross and Red Crescent, με την παροχή νερού, αποχωρητηρίων, πλυντηρίων ρούχων, προϊόντων καθαρισμού και επισκευαστικών υπηρεσιών στις δομές του Χέρσου τον Απρίλιο του 2016, του Κουτσόχερου Λάρισας από το Μάιο έως τον Ιούνιο και της Ριτσώνας, του Σκαραμαγκά, της Softex και της Νέας Καβάλας κατά τον Ιούνιο του ίδιου έτους,
- International Medical Corps, οι οποίοι δραστηριοποιήθηκαν τον Απρίλιο του 2016 παρέχοντας ασφαλές νερό στα Γιαννισά, από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, παρέχοντας προϊόντα καθαρισμού και προσωπικής υγιεινής στο δυτικό αεροδρόμιο του Ελληνικού, από το Μάιο έως τον Ιούνιο στο γήπεδο baseball του Ελληνικού, στο Καλοχώρι Ηλιάδη και τη Σίνδο (Frankaport) από τον Ιούνιο και στην αστική περιοχή των Βασιλικών από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2016,
- International Rescue Committee (IRC), η οποία οργανώνει προγράμματα παροχής νερού σε επτά δομές προσφύγων της χώρας, αποχέτευσης και υγιεινής σε εννέα σημεία, δημιουργία εγκαταστάσεων ντους, παροχή χημικών τουαλετών και πλυντηρίου, αναβαθμίσεις και επισκευάσεις σε ήδη εγκατεστημένες εγκαταστάσεις υγιεινής, προωθεί τους κανόνες καλύτερης υγιεινής στους καταυλισμούς και πραγματοποιεί δραστηριότητες καθαριότητας δομών, ενώ έχει καταγεγραμμένη παρουσία στην Ειδομένη τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016, στα Διαβατά, τα Γιαννισά, την Αλεξάνδρεια και το Χέρσο από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο του 2016, στον Ελαιώνα, τη Μαλακάσα και το Σκαραμαγκά τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016 και στο Σχιστό, τον Άγιο Ανδρέα, το Ωραιόκαστρο, τη Σίνδο, τα Βασιλικά, το Βαγιοχώρι και τη Sinatex κατά τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου,
- International Orthodox Christian Charities (IOCC), η οποία πραγματοποίησε επισκευές στα κρεβάτια, τα ντους, τα υδραυλικά και τα ηλεκτρικά των δομών και

πρόσβαση σε νερό στην αστική περιοχή της Αττικής, το Κουτσόχερο Λάρισας, των Οινόφυτων, του Άγιου Ανδρέα και της Μαλακάσας τον Ιούνιο του 2016,

- Médecins Sans Frontières, οι οποίοι ξεκίνησαν τις δράσεις τους περί την υγιεινή των προσφύγων της Ειδομένης το Νοέμβριο του 2015 όπου παρέμειναν μέχρι τον Ιούνιο του 2016 και του πρατηρίου ΕΚΟ όπου τοποθετήθηκαν τους μήνες Απρίλιος και Ιούνιος 2016,
- Norwegian Church Aid (NCA), η οποία, με ίδια κεφάλαια, προχώρησε στη δημιουργία εγκαταστάσεων αποχέτευσης, υγιεινής και πρόσβασης σε νερό στον καταυλισμό του Άγιου Ανδρέα, της Μαλακάσας, των Οινόφυτων και του Κουτσόχερου Λάρισας τον Ιούνιο του 2016, ενώ από τον επόμενο μήνα μέχρι το τέλος του έτους μετέφερε τις υπηρεσίες της στο Ωραιόκαστρο,
- Oxfam, η οποία παρείχε βοήθεια για νερό, εγκαταστάσεις αποχέτευσης και υγιεινής και βελτίωση των εγκαταστάσεων ντους και αποχωρητηρίων για 3.000 άτομα στα Δολιανά, τη Φιλιππιάδα, την Κόνιτσα, τον Κάτσικα Ιωαννίνων, το Τσεπελόβο και τη Λευκόβρυση Κοζάνης τους μήνες Μάιος και Ιούνιος 2016,
- Samaritan's Purse, που δραστηριοποιήθηκε στην Ειδομένη το Δεκέμβριο του 2015, στο στρατόπεδο Αρματολού Κόκκινου από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016 και στη Νέα Καβάλα, το Σχιστό, τα Βασιλικά και τη Νέα Καβάλα κατά τον Ιούνιο,
- Solidarites International, οι οποίοι παρείχαν υπηρεσίες υγιεινής και καθαριστικά προϊόντα στους πρόσφυγες που φιλοξενούνται στο γήπεδο χόκεϋ στο Ελληνικό από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2016, στην Ειδομένη, όπου προσέφεραν υπηρεσίες επισκευαστικές και καθαρισμού και στον Ελαιώνα, το Λαύριο, τη Μαλακάσα κατά τον Ιούνιο του 2016 και
- Terre Des Hommes (TDH), η οποία δραστηριοποιήθηκε στο Δερβένι, το Καλοχώρι Ηλιάδη στη Θεσσαλονίκη και στις δομές της Πιερίας.

Οι ξένες μη κυβερνητικές οργανώσεις, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες ελληνικές, συνέβαλαν στη βελτίωση της υγείας του πληθυσμού, καθώς, όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι ελλιπείς εγκαταστάσεις των δομών έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση των κινδύνων σε θέματα ασφάλειας και την ύπαρξη των πιθανοτήτων επιβλαβών άμεσων ή μακροπρόθεσμων συνεπειών για την υγεία του πληθυσμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

«Περιπτωσιολογική μελέτη της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης Proem - aid».

7.1 Η Μη Κυβερνητική Οργάνωση «Proem – aid».

7.1.1 Η ίδρυση, δραστηριοποίηση και τα μέλη της οργάνωσης³⁸.

Ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός PROEM-AID γεννήθηκε ως απάντηση στην ανθρωπιστική καταστροφή στη Μεσόγειο, όπου χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες ρίσκαραν τη ζωή τους, ταξιδεύοντας στη θάλασσα με μη αξιόπλοα σκάφη και με στόχο να φτάσουν στις ευρωπαϊκές ακτές. Ο πρόεδρος της οργάνωσης Onio Reina, καταγόμενος από τη Σεβίλλη στην Ισπανία και πυροσβέστης στο επάγγελμα, το 2015, έχοντας ακούσει τα μέσα ενημέρωσης που περιγράφουν την κρίση των προσφύγων που έρχονται στην Ελλάδα και συνεχίζουν το δρόμο τους προς τη βόρεια Ευρώπη, αποφασίζει να κινητοποιηθεί επί του θέματος και ξεκινάει να έρχεται σε επαφή με διάφορους συλλόγους, στους οποίους όμως δεν μπορούσε να ενσωματωθεί. Για το λόγο αυτό, και παρά την απογοήτευσή του, έχοντας ως στόχο να μην αφήσει αυτή την ενέργεια να διαλυθεί, επικοινωνεί με τους συναδέλφους και κάποιους φίλους του και ιδρύουν τη δική τους Μη Κυβερνητική Οργάνωση. Πρόκειται για μια από εκείνες τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που δεν προϋπήρχαν της προσφυγικής κρίσης, αλλά δημιουργήθηκαν επί τούτου για την αντιμετώπιση αυτής και δραστηριοποιήθηκαν στα ελληνικά νησιά μετά το καλοκαίρι του 2015, όπου η προσφυγική κρίση ήταν στο απόγειό της και είχαν ήδη διαρρεύσει στα διεθνή μέσα ενημέρωσης φωτογραφίες με νεκρά από ναυάγιο παιδιά, σοκάροντας τον παγκόσμιο πληθυσμό και κινητοποιώντας ανθρώπους, εθελοντές και οργανώσεις, για την αποφυγή επιπλέον παρόμοιων περιστατικών.

Στην Ελλάδα, μέλη της οργάνωσης κατέφτασαν τον Δεκέμβριο του 2015. Από τότε, και με την καθημερινή προέλευση πολυάριθμων μεταναστών και προσφύγων, έσωσαν τη ζωή χιλιάδων ανθρώπων στη νοτιοδυτική ακτή της Λέσβου, όπου και

---

38. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν συνδυαστικά με βάση τις πηγές www.proemaid.org και http://www.diariodesevilla.es/sevilla/juicio-bomberos-sevillanos-detenidos-Lesbos_0_1140786582.html

δραστηριοποιούνταν, πραγματοποιώντας υπηρεσίες έρευνας και διάσωσης. Καθώς, όμως, το μεταναστευτικό κύμα εξασθενούσε με την πάροδο του χρόνου, η οργάνωση, κρίνοντας το έργο της στη Λέσβο, πλέον, μη απαραίτητο και έχοντας αντιμετωπίσει διάφορα προβλήματα έλλειψης μέσων και χρηματοδότησης, η οποία προέρχεται από ίδια κεφάλαια και δωρεές, μεταφέρει τις υπηρεσίες της στην Κεντρική Μεσόγειο από τον Σεπτέμβριο του 2017.

Η χρηματοδότηση της οργάνωσης είχε τεθεί ως θέμα συζήτησης στη Γερουσία της Ισπανίας. Ο Υφυπουργός για τη Διεθνή Συνεργασία και τη Λατινική Αμερική, Φερνάντο Γκαρσία Κάσας ανακοίνωσε πως ο Ισπανικός Οργανισμός Διεθνούς Συνεργασίας για την Ανάπτυξη (AECID), δεν ενθαρρύνει τη χρηματοδότηση της εν λόγω ΜΚΟ για λόγους μη συντονισμού αυτής είτε με τις τοπικές αρχές, είτε με την Ύπατη Αρμοστεία είτε με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, ωστόσο διευκρίνισε ότι δεν τίθεται ζήτημα αγνών προθέσεων και επαγγελματισμού της ΜΚΟ. Ενώ υπήρξε αντίλογος περί «υποκειμενικών κριτηρίων», όσον αφορά την χρηματοδότηση της Proem – aid, η ισπανική κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι, λόγω των χρηματικών περιορισμών, προτιμά να ενδυναμώσει εκείνες τις ΜΚΟ που έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα, πλεονέκτημα προβολής, παρουσίας και αποτελεσματικότητας. (Diario de Sevilla, 2017).

Η ομάδα της Proem – aid απαρτίζεται από Ισπανούς επαγγελματίες έκτακτης ανάγκης, ως επί το πλείστον πυροσβέστες, δύτες, κολυμβητές διάσωσης και καθαριστές υγειονομικού χαρακτήρα, οι οποίοι έχουν προφέρει τις υπηρεσίες τους στη χρήση του κοινωνικού συνόλου εθελοντικά, συμμετέχοντας στις επιχειρήσεις διάσωσης ανθρώπων που διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο στη θάλασσα. Οι ομάδες που έχουν συσταθεί και εμπεριέχονται στην ευρύτερη ομάδα της Proem – aid, για το έργο της οργάνωσης στη Λέσβο, έχουν λάβει πολυήμερη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση και κατάρτιση επικεντρωμένη στις διασώσεις, ενώ εναλλάσσονται κάθε δεκαπέντε ημέρες, με σκοπό την σωματική και ψυχολογική ανάπαυση των εθελοντών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα για το έργο των εθελοντών στη θαλάσσια διάσωση των προσφύγων είναι η δήλωση του Onio Reina, εθελοντή πυροσβέστη και προέδρου της Proem –aid, ο οποίος, απευθυνόμενος στους δωρητές και στους εθελοντές, είπε: *«Οι τελευταίες μέρες είναι ιδιαίτερα σκληρές. Έχασα το κομμάτι του χρόνου, κοιμόμασταν περίπου 4 ώρες την ημέρα. Πριν από λίγες ημέρες υπήρξε ένα νέο ναυάγιο. Στο σκάφος ταξίδευαν 13 άτομα. Τέσσερις από αυτούς πνίγηκαν. Έξι διασώθηκαν. Τρεις λείπουν. Από τότε βγαίνουμε στη θάλασσα αναζητώντας σώματα, αν και ο χρόνος πιέζει πολύ σκληρά εναντίον μας για να τα βρούμε. Είναι απελπισμένος, είναι σαν να ψάχνεις για μια βελόνα σε μια θήκη άχυρου,*

τεράστια και σκοτεινή. Αυτή τη στιγμή, στη νότια πλευρά του νησιού φοβόμαστε να φύγουμε από την ακτή, σε περίπτωση που κάποιος, σε απόσταση, μας χρειάζεται. Σας ευχαριστούμε που καθιστάτε δυνατό αυτόν τον φρουρό και τον κάθε ένα που έχει διαθέσει τα χέρια του για να βοηθήσει. Σας ευχαριστώ πολύ.», (Onio Reina, official page Proem – aid, 2017).

7.1.2 Το πρόγραμμα «Έργο για το νερό».

Η Proem – aid δημιούργησε το 2016 και υλοποιεί ένα πρόγραμμα που το ονομάζει «Έργο για το νερό» και το οποίο έχει ως στόχο να κάνει τα παιδιά των προσφύγων να χάσουν το φόβο τους για τη θάλασσα. Πολλοί πρόσφυγες, ενήλικοι, ανήλικοι και παιδιά, προερχόμενοι από χώρες όπως η Συρία, το Ιράκ, το Πακιστάν και το Αφγανιστάν, δεν είχαν αντικρύσει ξανά στη ζωή τους τη θάλασσα. Η πρώτη τους επαφή ήταν στα παράλια της Τουρκίας, όταν κατά το ταξίδι τους προς την Ευρώπη, βρέθηκαν αντιμέτωποι με ένα μέσο, το οποίο ήταν πολύ εχθρικό απέναντί τους και, στις περισσότερες περιπτώσεις, άφησε μια τραυματική μνήμη. Μια μνήμη από μια βάρκα στοιβαγμένη με ανθρώπους, οι οποίοι υστερούσαν γνώσεων κολύμβησης, σε μια μέρα ή νύχτα γεμάτη υγρασία και κρύο, βλέποντας την αγωνία και το φόβο στα πρόσωπα γύρω τους και γνωρίζοντας πως κάποιοι προηγούμενοι συμπατριώτες, φίλοι ή συγγενείς τους είχαν βρει το θάνατο κατά τη διέλευση αυτών στα ελληνικά νησιά. Σκοπός της οργάνωσης με το «Έργο για το νερό» είναι αφενός η ψυχολογική στήριξη των παιδιών, η απομάκρυνση αυτών από τις καθημερινές δύσκολες συνθήκες που αντιμετωπίζουν στους καταυλισμούς του νησιού της Λέσβου και αφετέρου η συμφιλίωση αυτών με τη θάλασσα μέσω διάφορων παιχνιδιών και μαθημάτων κολύμβησης.

Ο Essam Daod, παιδοψυχίατρος και ψυχοθεραπευτής, ιδρυτής της Humanity Crew, μιας ΜΚΟ που ειδικεύεται στην παροχή ψυχικής υγείας σε πρόσφυγες (βλ. κεφ. 6.1), αναφερόμενος στη δράση της Proem – aid για το «Έργο για το νερό», υποστηρίζει πως κατά τον ερχομό των προσφύγων στην παραλία, είναι εμφανές το πλήρες φάσμα του τραύματος, από τον απλό φόβο, το κλάμα, το ουρλιαχτό ή την υστερία μέχρι τις διαλυτικές και ψυχωτικές καταστάσεις, όπως η απώλεια μνήμης και συνείδησης. Πολλά μωρά δεν κλαίνε, αλλά αυτό δεν είναι απόρροια της απώλειας συνείδησης ` είναι, κατά την ομολογία των μητέρων τους, η απώλεια ανταπόκρισης αυτών στα γεγονότα λόγω των έντονων και πολυήμερων κραυγών που είχαν προηγηθεί από την αρχή είτε του πολέμου είτε του ταξιδιού. Ο δρ. Daod υποστηρίζει πως η καλύτερη θεραπεία για ένα

τραύμα είναι η αντιμετώπισή του και πως η κολύμβηση δίνει στα παιδιά την αίσθηση του ελέγχου που δεν είχαν πριν και όπου ο φόβος είχε καταλείψει τις ψυχές τους. (Badcock J., 2017).

Το καλοκαίρι του 2016, εφόσον οι αφίξεις των προσφύγων είχαν μειωθεί λόγω της συμφωνίας που υπεγράφη το Μάρτιο του ίδιου έτους μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας για τις προσφυγικές ροές, μέλη της Proem-aid, βρισκόμενοι στον καταυλισμό της ΠΙΚΠΑ, είδαν τις ζωγραφιές των παιδιών, οι οποίες αντικατόπτριζαν την οπτική αυτών απέναντι στο θαλάσσιο ταξίδι τους (βλ. Παραρτήματα). Οι εικόνες ήταν τρομακτικές και ως εκ τούτου αποφάσισαν να δράσουν. Έκτοτε, τα παιδιά προσφύγων, σε ομάδες περίπου των δώδεκα ατόμων, εξοπλισμένα με μαγιό, παπούτσια από καουτσούκ, πετσέτες και καταδυτικά γυαλιά, κατευθύνονται κάθε απόγευμα κατά τους καλοκαιρινούς και ανοιξιάτικους μήνες προς το μικρό μονοπάτι που βρίσκεται ανάμεσα στο στρατόπεδο του ΠΙΚΠΑ, όπου φιλοξενούνται, και στην κοντινότερη παραλία. Εκεί κολυμπούν με τους εθελοντές της ισπανικής ΜΚΟ, οι οποίοι τους βοηθούν να ξεπεράσουν το φόβο τους για τη θάλασσα, στην οποία διακινδύνευσαν τη ζωή τους. Εμπνευστής του έργου είναι ο Manuel Elviro, εθελοντής και μέλος της Proem –aid.

7.1.3 Το πρόγραμμα «Maydayterraneo».

Το «Maydayterraneo» είναι ένα πρόγραμμα που υλοποιείται από την Proem – aid σε συνεργασία με την ΜΚΟ «Salvamento Maritimo Humanitario» (βλ. κεφ. 6.1). Πρόκειται για δύο ΜΚΟ με κοινή φιλοσοφία σχετικά με τον εθελοντισμό, την αλληλεγγύη και την ανθρωπότητα, οι οποίες πραγματοποιούν δράσεις διάσωσης και υγειονομικής περίθαλψης στους πρόσφυγες της Λέσβου και της Χίου αντίστοιχα από το Νοέμβριο του 2015. Το καλοκαίρι του 2017, βασιζόμενοι στα άρθρα 3 και 14 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων³⁹, τα οποία ορίζουν πως όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την ασφάλεια του ατόμου, καθώς και το δικαίωμα της αίτησης ασύλου σε κάθε περίπτωση που υπάρχει δίωξη στην χώρα καταγωγής αυτού, αποφάσισαν να ενώσουν τους πόρους και τις δυνάμεις τους για την επίτευξη της ασφάλειας της ζωής των προσφύγων που ταξιδεύουν στην Κεντρική

---

39. Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι μια διακήρυξη που υιοθετήθηκε από την απόφαση 217 Α (III) της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στις 10 Δεκεμβρίου 1948 (A/RES/217, 10 Δεκεμβρίου 1948). Παρ' όλο που δεν είναι νομικά δεσμευτικό έγγραφο, έγινε η βάση για δύο νομικές συνθήκες, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα. (Βικιπαίδεια, 2017).

Μεσόγειο, αναζητούμενοι την εναλλακτική λύση του θανάτου στη χώρα τους.

Έχοντας ήδη συντάξει και υπογράψει από το Νοέμβριο του 2016 το έγγραφο για τη θέσπιση πλαισίου ορθών πρακτικών και βασικών αρχών της έρευνας και διάσωσης με το οποίο οι εμπλεκόμενες οργανώσεις δεσμεύονται να ακολουθήσουν τις ανθρωπιστικές αρχές της ανθρωπότητας, της αμεροληψίας, της ουδετερότητας, της ανεξαρτησίας και της διαφάνειας, τις αρχές της υπεράσπισης των δικαιωμάτων στη ζωή, της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας, της προστασίας και ασφάλειας και της παροχής διεθνούς ασύλου, καθώς και την ανθρωπιστική, αμερόληπτη, ουδέτερη, ανεξάρτητη και διαφανή διεξαγωγή των εργασιών, την λειτουργία προγραμματισμού και την ανάλυση των ενεργειών, και έχοντας σχεδόν ολοκληρώσει το έργο τους στην Ελλάδα, η Proem – aid και η SMH μετέφεραν τις υπηρεσίες τους, από κοινού και συνεργατικά πλέον, έξω από τις ακτές της Λιβύης, στην κεντρική Μεσόγειο, όπου παρατηρείται αύξηση των μεταναστευτικών ροών. Σύμφωνα με τη UNICEF, σε μια μελέτη που διεξήχθη από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Μάιο του 2016, αριθμούσαν 256.000 μετανάστες στην αφρικανική ακτή που περιμένουν να διασχίσουν τη Μεσόγειο, εκ των οποίων άνω των 23.000 παιδιά και άνω των 30.000 γυναίκες, ένας αριθμός, ίσως το 1/3 του πραγματικού. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην περιοχή της Κεντρικής Μεσογείου δραστηριοποιούνται ήδη η ΜΚΟ «MOAS» με το ονομαζόμενο πλοίο «Rhoenix» και η «Proactiva Open Arms» (βλ. κεφ. 6.1) με το πλοίο «Golfo Azzuro», η «SOS Mediterranee⁴⁰» με το «Acuarius», η «Sea Eye⁴¹» με το «The Sea Eye», η «Jugend Rettet⁴²» με το πλοίο «luventa», η «Lifeboats / Cadus⁴³» με το «Minden» και η «Elpis Nave Opsedale⁴⁴» με το «Elpis». Επίσης, στην περιοχή βρίσκεται η Frontex, ως

---

40. Η SOS Mediterranee είναι μια μη κυβερνητική οργάνωση, ένας ανθρωπιστικός ευρωπαϊκός οργανισμός διάσωσης ναυαγίων στη Μεσόγειο, η οποία ιδρύθηκε στις 4 Μαΐου του 2015 και εδρεύει στο Βερολίνο. (Facebook, official page SOS Mediterranee, 2017).

41. Η Sea Eye είναι μη κυβερνητική οργάνωση, μη κερδοσκοπικός οργανισμός, η οποία εδρεύει στο Regensburg στη Γερμανία και έχει στην κατοχή της δύο αλιευτικά πλοία 26 μέτρων, το «Sea Eye» και το «Sea Fox» τα οποία χρησιμοποιούνται για την έρευνα και διάσωση εκτός των λιβυκών ακτών. (Facebook, official page Sea Eye, 2017).

42. Η Jugend Rettet είναι μη κυβερνητική οργάνωση που ιδρύθηκε το 2015 από τον Jakob Schoen και τη Lena Waldhoff με έδρα το Βερολίνο και σκοπό τη διάσωση των ανθρώπων από τη δυσφορία στη Μεσόγειο Θάλασσα. Βασίζεται στο σκάφος διάσωσης luventa, το οποίο κατασχέθηκε από τον ιταλό εισαγγελέα τον Αύγουστο του 2017 για την υποψία παράνομης μετανάστευσης. (Βικιπαίδεια 2017).

43. Η Cadus είναι μια φιλανθρωπική, ΜΚΟ, η οποία εδρεύει στο Βερολίνο της Γερμανίας, δραστηριοποιείται στη βόρεια Συρία / Ιράκ για την παροχή ιατρικής υποστήριξης με το κινητό νοσοκομείο της οργάνωσης και στην Κεντρική Μεσόγειο με αποστολές έρευνας και διάσωσης. (Cadus, 2017).

44. Η Elpis Nave Opsedale ιδρύθηκε το 2009 και εδρεύει στο Τράπανι της Ιταλίας. Είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος υπάγεται στο Σύνδεσμο Onlus «Trapani for the Third World» και στην κατοχή του οποίου βρίσκεται το Elpis, ένα παλιό σοβιετικό ρυμουλκό που μετά την ανακαίνισή του μετατράπηκε σε πλεούμενο νοσοκομείο, με αίθουσες χειρουργικής, διάγνωσης, εργαστηριακής ανάλυσης, οδοντιατρικών μονάδων κλπ. (Nave Ospedale, 2017).

οργανισμός της ΕΕ για την ασφάλεια των συνόρων αυτής, η οποία έχει διαθέσει 11 σκάφη, 3 αεροπλάνα και 2 ελικόπτερα, αποτελώντας, ωστόσο, μόνο το ποσοστιαίο 12% της συνολικής θαλάσσιας διάσωσης στους πρόσφυγες της Κεντρικής Μεσογείου, σύμφωνα με το διευθυντή αυτού, Fabrice Leggeri. Αρμόδιος για τις υπηρεσίες έρευνας και διάσωσης στην περιοχή είναι η Ιταλική Ακτοφυλακή. Σύμφωνα με τη Συνθήκη SAR του ΔΟΜ (Σύμβαση για τη Ναυτιλιακή Έρευνα και Διάσωση) (βλ. κεφ. 7.3.3.4), οι ωκεανοί διαιρούνται σε ζώνες έρευνας και διάσωσης · στην περιοχή της Κεντρικής Μεσογείου αντιστοιχούν τρεις ζώνες, αυτές της Ιταλίας, της Μάλτας και της Λιβύης, ωστόσο τα κέντρα συντονισμού των δύο τελευταίων υποτάσσονται σε αυτό της Ιταλίας, καθιστώντας αυτό Εστιακό Σημείο, Κέντρο Συντονισμού Έκτακτης Ανάγκης (Maritime Rescue Coordination Center Rome) και ορίζοντας την ιταλική Υπηρεσία Ακτοφυλακής ως τον υπεύθυνο οργανισμό για το κέντρο ελέγχου.

Η Proem –aid και η SMH, ορίζοντας το πρόγραμμα δράσης τους στη Μεσόγειο, συμφώνησαν στον ενιαίο προϋπολογισμό, άρα και στο ενιαίο συνολικό έργο, στην κοινή διαχείριση της απόκτησης χρηματοδότησης, στην παροχή εθελοντών, ορίζοντας αριθμό, προφίλ και ηγέτες των ομάδων, στην πραγματοποίηση εσωτερικών διαδικασιών μεταφοράς, ελέγχου και άλλων ενεργειών απαραίτητων για το συντονισμό των εθελοντών, καθώς και στη δημιουργία Συμβουλίου Παρακολούθησης για τις συνεδριάσεις συντονισμού και διαχείρισης του έργου. Η αναζήτηση χρηματοδότησης θα πραγματοποιηθεί από εσωτερικά κονδύλια, χρηματοδότηση επιχειρήσεων, δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση και διάφορες κινητοποιήσεις εκστρατείας (παιδικό βιβλίο, γεγονότα αλληλεγγύης κλπ) και θα διαρκέσει όσο και η υλοποίηση του έργου, δηλαδή οκτώ μήνες. Η πρόσληψη των εθελοντών, συμπεριλαμβανομένων όλων των μέτρων ασφάλειας και συντονισμού αυτών, θα διαρκέσει δύο μήνες (Ιούλιος – Αύγουστος και Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2017) και περιλαμβάνει την επιλογή αυτών, τον έλεγχο των εγγράφων σε προφίλ (προσόντα, υποχρεωτικά μαθήματα κλπ), την ασφάλιση, τις μεταφορές, τη διαμονή, την επικοινωνία, την εκπαίδευση όπου κρίνεται απαραίτητο, την πληροφόρηση για το έργο, το συντονισμό και τη γενική διαχείριση σε περίπτωση απρόβλεπτων γεγονότων. Για την απόκτηση του σκάφους εξετάζεται η δυνατότητα εκμίσθωσης ή απόκτησης αυτού (αλιευτικού, εμπάργκο ή άμεση αγορά σκάφους), στην οποία θα πρέπει να υπάρχει υπογραφή της σύμβασης του πλοίου κι το οποίο θα αποσταλείς το λιμάνι της Βελέτας στη Μάλτα, σε προγραμματισμένη ημερομηνία για την περίπτωση της μίσθωσης. Οι εθελοντές θα εναλλάσσονται κάθε 16- 17 ημέρες, γεγονός

που οδηγεί στη δημιουργία 8 ομάδων 11 ατόμων, εκ των οποίων, δύο ναυτικοί διάσωσης, ένας μάγειρας, ένας γιατρός, ένας νοσοκόμος, ένας αρχηγός της αποστολής, τέσσερις διασώστες / ναυαγοσώστες και ένας διαχειριστής της διάσωσης. Τέλος, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του έργου, τα απαραίτητα έσοδα υπολογίζονται στα 350.397,00 €. Αναλυτικότερα, και σύμφωνα με τις τιμές που ανέγραψαν οι Proem –aid και SMH για το πρόγραμμα «Maydayterraneo», θα χρειαστούν 180.000,00 € για τη μίσθωση του φορτηγού πλοίου (η ημερήσια τιμή ανέρχεται στα 1.500,00 €), 6.000,00 € για την ασφάλιση των εθελοντών, 12.600,00 € για την υποστήριξη του πληρώματος (7,00€ την ημέρα ανά άτομο), 32.000,00 € για τα μηχανοκίνητα σκάφη (4 μοτέρ των 8.000,00 €), 80.000,00 € για τα καύσιμα (20.000,00 € ανά μήνα), 800,00 € για τα κράνη του εξοπλισμού (8 τεμάχια των 100,00 €), 232,00 € για τα καλώδια διάσωσης, 1.500,00 € για τα φώτα διάσωσης (10 τεμάχια των 150,00 € για φώτα Led), 285,00 € για τα στροβοσκόπια, (διαγνωστικά εργαλεία, 15 τεμάχια των 19,00 €), 440,00 € για τα πτερύγια (8 ζευγάρια των 55,00 €), 300,00 € για στολές από λύκρα (15 τεμάχια των 20,00 €), 480,00 € για αδιάβροχα καλύμματα (10 τεμάχια των 48,00 €), 1.100,00 € για το ναυαγοσωστικό εξοπλισμό (10 τεμάχια των 110,00 €) και επίσης, για εξοπλισμό διάσωσης, 2.660,00 € για το ορθογώνιο σύστημα διάσωσης (4 τεμάχια των 665,00 €), 4.000,00 € για τους ναυαγοσώστες (100 επί 40,00 €), 6.000,00 € για τους δύτες και τις κουβέρτες, 4.000,00 € για στεγνό φαγητό και 18.000,00 € για κλινικό και υγιεινής εξοπλισμό. Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Maydayterraneo, το ποσό που είχε ανέρθει μέχρι τις 14 Ιουλίου 2017 ήταν 246.922 €. Οι δύο μη κυβερνητικές οργανώσεις, Proem – aid και Salvamento Maritimo Humanitario υποσχέθηκαν πως, εάν στο τέλος της περιόδου συλλογής, για οποιονδήποτε λόγο, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για να λειτουργήσει το πρόγραμμα, είτε επειδή δεν επετεύχθη το απαραίτητο ποσό είτε για άλλους λόγους εκτός της δικαιοδοσίας των εν λόγω ΜΚΟ, το ποσό των χρημάτων που θα έχει ήδη συγκεντρωθεί, θα παραχωρηθεί στις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην Κεντρική Μεσόγειο στην έρευνα και διάσωση των προσφύγων. (Maydayterraneo, 2017).

7.2 Η δράση της Proem – aid στη Λέσβο και οι αντιδράσεις της πολιτείας του νησιού⁴⁵.

---

45. Τα στοιχεία του υποκεφαλαίου αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν συνδυαστικά με βάση το κείμενο του Cornejo, «De guardia en las playas de Lesbos», διαθέσιμο στο: http://www.huffingtonpost.es/jose-andres-fernandez-cornejo/de-guardia-en-las-playas-de-lesbos_a_23072364/ και Nianias H, «Refugees in Lesbos: are there too many NGOs on the island?», διαθέσιμο στο: <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/refdaily?pass=52fc6fbd5&id=568cb08e5>

7.2.1 Η δραστηριοποίηση του οργανισμού στις ακτές της Λέσβου.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Proem – aid βρέθηκε στο νησί της Λέσβου από το φθινόπωρο του 2015, ως απάντηση και μέρος της συνολικής δράσης των ΜΚΟ ενάντια στο θάνατο των προσφύγων κατά το θαλάσσιο ταξίδι αυτών από τα παράλια της Τουρκίας προς τις ακτές των ελληνικών νησιών. Ένα ταξίδι περίπου 20 χιλιομέτρων δια θαλάσσης (όσων αφορά τις ακτές της Λέσβου), στο οποίο είχαν μέχρι τότε διαδραματιστεί, ακουσίως λόγω των καιρικών συνθηκών ή εκουσίως από τους διακινητές, πολλά ναυάγια, με αποτέλεσμα το θάνατο πολυάριθμων προσφύγων. Η Proem –aid, ειδικοί στις διασώσεις, βλέποντας τις εικόνες παιδιών με σωσίβια σφυρηλατημένα και αδιάβροχα που έμοιαζαν περισσότερο σε σάκους απορριμμάτων και τις εκφράσεις τρόμου και αγωνίας στα πρόσωπα όσων κατάφεραν να επιβιώσουν, αποφασίζει να μην μείνει αμέτοχη και ταξιδεύει στη Λέσβο με σκοπό την πραγματοποίηση επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης.

Το ταξίδι των προσφύγων προς τις ευρωπαϊκές χώρες ξεκινάει από χώρες που βιώνουν καταστάσεις πολέμου, βίας, ακραίας φτώχειας, ρατσισμού και άλλων δεινών. Έχοντας διανύσει αποστάσεις πολλών χιλιομέτρων είτε οδοιπορικώς είτε οδικώς, κυρίως με λεωφορεία, ως τα παράλια της Τουρκίας, φτάνουν στην πρώην Σμύρνη, όπου οργανώνονται τα ταξίδια προς την Ελλάδα και διαπραγματεύονται την τιμή με την τούρκικη μαφία. Η τιμή ποικίλει, ανάλογα τον προορισμό, καθώς η λιγότερο επικίνδυνη και η κοντινότερη διαδρομή είναι πιο ακριβή. Από την πόλη της πρώην Σμύρνης μεταφέρονται στα σημεία όπου θα βγουν τα σκάφη, βραδινές ώρες πάνω σε λεωφορεία, επιβιβάζονται σε αυτά, τα οποία κινούνται με κινητήρες χαμηλής ισχύος και με ελάχιστους ελιγμούς και, στην περίπτωση που η απόπειρα διέλευσης προς την Ευρώπη αποτύχει, επιστρέφουν στην Τουρκία, όπου μεταφέρονται στις φυλακές για περίπου ένα μήνα και αντιμετωπίζονται από τις τουρκικές αρχές με, γενικώς ομολογούμενη, σκληρή συμπεριφορά και σε συνθήκες «χωματερής». Στην περίπτωση που κατά το ταξίδι τους αποτραπούν και συλληφθούν από τη Frontex (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Συνόρων και Ακτοφυλακής) μεταφέρονται στο κέντρο υποδοχής / κράτησης του στρατοπέδου της Μόριας με αστυνομικό λεωφορείο, αφού πρώτα έχουν διανυκτερεύσει μέσα σε αυτό, εάν έχουν συλληφθεί βραδινές ώρες. Εφόσον, καταφέρουν να φτάσουν στη Λέσβο, είτε στη βόρεια ακτή του νησιού απόστασης 5 χιλιομέτρων, είτε στη νοτιοανατολική, που βρίσκεται κοντά στην πρωτεύουσα Μυτιλήνη και στο αεροδρόμιο, απόστασης περίπου

20 χιλιομέτρων, «παραλαμβάνονται» από εθελοντές και διάφορες ανθρωπιστικές οργανώσεις που περιμένουν στις ακτές για να τους βοηθήσουν.

Η Proem – aid δραστηριοποιείται κυρίως στη νοτιοανατολική ακτή του νησιού, το λεγόμενο Camp Fire. Στις επιχειρήσεις διάσωσης συμμετέχουν έμπειροι επαγγελματίες έκτακτης ανάγκης (πυροσβέστες, ναυαγοσώστες, δύτες κλπ), ενώ υποστηρίζονται και από εθελοντές που τοποθετούνται στην παραλία και ασχολούνται με την υποδοχή των νεοφερμένων προσφύγων. Στην τελευταία καταγραφή της κατάστασης στη Λέσβο, τον Αύγουστο του 2017, τα μέλη της Proem – aid αποτελούνταν από τρεις έμπειρους διασώστες, τους Salva, Javier και José María και από έξι, μη έμπειρους στη διάσωση, εθελοντές, τους Eulalia, Marta, Alberto, Mirella, Rodrigo και Lara. Η Lara θεωρείται σταθερός συντονιστής του έργου. Στην καταγραφή αυτή παρατηρήθηκε, επίσης, η παρουσία πολλών προσφύγων, οι οποίοι δραστηριοποιούνταν εθελοντικά και συμπληρωματικά στο έργο των μη κυβερνητικών οργανώσεων, όπως της Proem –aid, στην παροχή υπηρεσιών φρούρησης και καλωσορίσματος των νεοφερμένων, της προσφοράς μιας ευχάριστης για αυτούς ζεστασιάς και στοργής κατά τον ερχομό τους, εφόσον έχουν υποστεί ακατάπαυστα καταστάσεις υψηλού κινδύνου και υψηλής στέρησης, τονώνοντας με αυτόν τον τρόπο το αίσθημα της αξιοπρέπειας αυτών.

7.2.2 Οι αντιδράσεις των κατοίκων και της δημοτικής αρχής της Λέσβου.

Ο ερχομός των προσφύγων στη Λέσβο είχε προκαλέσει ένα αίσθημα άγχους και δυσφορίας στους κατοίκους του νησιού, γεγονός κατανοητό εάν υπολογίσει κανείς πως οι μόνιμοι κάτοικοι αριθμούνται περίπου 85.000 και κατά την προσφυγική κρίση των ετών 2015 – 2016, από το νησί διήλθαν περίπου 1.000.000 πρόσφυγες. Ο ερχομός των προσφύγων προσήλκυσε, επίσης, τον ερχομό πολλών μη κυβερνητικών οργανώσεων και εθελοντών, γεγονός που ενέτεινε την ήδη αγχωτική κατάσταση, κάνοντας τους ντόπιους να ανησυχούν μήπως αυτή η τεράστια επιρροή των διεθνών εθελοντών δημιουργεί εν τέλει περισσότερο χάος παρά μια συντονισμένη ανταπόκριση στο προσφυγικό ζήτημα και κατηγορώντας τόσο την παραπληροφόρηση που έλαβαν οι πρόσφυγες από αυτούς όσο και την παράβλεψη των αναγκών της τοπικής κοινότητας που έλαβαν οι κάτοικοι.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των πρώτων μηνών του 2016 της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, του Διεθνή Οργανισμού Μετανάστευσης και του Εθνικού Μητρώου Ελληνικών και Ξένων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων του Υπουργείου

Μεταναστευτικής Πολιτικής, διαπιστώθηκε ότι, στο νησί της Λέσβου, καταγεγραμμένες ήταν μόνο 30 ΜΚΟ, ενώ εκείνο το διάστημα δραστηριοποιούνταν συνολικά 81, με αποτέλεσμα οι 61 να θεωρούνται μη εγκεκριμένες.

Ο δήμαρχος του νησιού, Σπύρος Γαληνός, δήλωσε ευγνώμων για αυτούς που ανταποκρίθηκαν άμεσα στο πρώτο κάλεσμα που απεύθυνε στη διεθνή κοινότητα για βοήθεια στην αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης, ωστόσο εξέφρασε και τις επιφυλάξεις του για κάποιες ΜΚΟ και αλληλέγγυους που, μετά τους καλοκαιρινούς μήνες του 2015, κατέφθασαν στο νησί χωρίς επίσημη εγγραφή και δείχνοντας μη συνεργασία με την τοπική κοινότητα, προκαλώντας την αναστάτωση των κατοίκων και διαβιβάζοντας σε αυτούς αισθήματα αμφιβολίας και δυσπιστίας, δηλώνοντας πως η παρουσία τους είναι περισσότερο αποδιοργανωτική παρά χρήσιμη. Η Αφροδίτη Βάτη, ιδιοκτήτρια ξενοδοχείου στο Μόλυβο και δασκάλα στο επάγγελμα, κατήγγειλε πως βάρκες προσφύγων κατέφταναν στην παραλία μπροστά από το ξενοδοχείο της από τον Απρίλιο του 2015, ενώ οι αλληλέγγυοι εμφανίστηκαν από τα μέσα Σεπτεμβρη. Στο μεσοδιάστημα, εκείνη και η οικογένειά της είχαν επωμιστεί το βάρος της παροχής βοήθειας στους πρόσφυγες. Από την άφιξη, όμως των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των εθελοντών προέκυψαν προβλήματα καταπάτησης ιδιοκτησίας, αφού όπως δήλωσε δεν σέβονταν ότι βρίσκονται εντός τοπικής επιχείρησης. Ανέφερε, πως οι νεοεισερχόμενοι αλληλέγγυοι πηδούσαν με φόρα στη θάλασσα και προσπαθούσαν να τραβήξουν τους πρόσφυγες από τις βάρκες, με τόσο μένος που τρόμαζαν τους ήδη αγχωμένους ταξιδιώτες, και πολλοί από αυτούς μετέφεραν παραπληροφόρηση, καθώς τους έλεγαν πως δεν υπάρχουν λεωφορεία για να φύγουν από την ακτή, ενώ υπήρχαν, και πως θα πρέπει να περπατήσουν μέχρι το σημείο συγκέντρωσης. Πρόσθεσε, δε, ότι μερικοί από αυτούς παρουσίαζαν μια κάπως εικονική βοήθεια στους πρόσφυγες, ενώ η γενικότερη εικόνα αυτής για τη συμπεριφορά των αλληλέγγυων είναι πως αδιαφορούν για την τοπική κοινότητα, αδιαφορούν για τις επιπτώσεις που έχει η προσφυγική κρίση σε αυτούς (χαρακτηριστικά, ο τουρισμός του νησιού το έτος 2015 παρουσίασε μείωση 80%), και αν οι κάτοικοι χρειάζονται βοήθεια αφού, για διάστημα 6 μηνών, ήταν αυτοί που βοηθούσαν τους πρόσφυγες, χωρίς επιχορηγήσεις, χωρίς δωρεές και χωρίς ειδικές γνώσεις και εξοπλισμό. Επιπλέον κάτοικοι του νησιού βοήθησαν τους πρόσφυγες σε τέτοιο βαθμό που προτάθηκαν για Νόμπελ Ειρήνης, πολλοί παρασημοφορήθηκαν, αλλά πολλοί ακόμα διαμαρτυρόντουσαν για την κατάσταση του νησιού, όταν με την πάροδο του χρόνου αυτή ολοένα και χειροτέρευε, διοργάνωναν πορείες διαμαρτυρίας, ενώ υπήρχαν και έντονα επεισόδια.

7.3 Η Proem – aid αντιμετωπίζει κατηγορίες σε βαθμό κακουργήματος.

7.3.1 Η ανακοίνωση του Λιμενικού Σώματος⁴⁶.

«Στη σύλληψη πέντε (05) αλλοδαπών για παράβαση του νόμου περί αλλοδαπών (βλ. κεφ. 7.3.3.2) και για παράνομη οπλοκατοχή (βλ. κεφ. 7.3.3.3) προέβησαν, πρωινές ώρες σήμερα, στελέχη του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής. Συγκεκριμένα, Πλοίο Ανοιχτής Θαλάσσης Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. (Π.Α.Θ.), εντόπισε ημεδαπό ιδιωτικής χρήσης ταχύπλοο σκάφος, να κινείται πλησίον λέμβων με αλλοδαπούς ευρισκόμενων εντός Τουρκικών χωρικών υδάτων στη θαλάσσια περιοχή ανατολικά Αεροδρομίου ν. Λέσβου, χωρίς προς τούτο άδεια. Στη θέα του Π.Α.Θ. Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ., το εν λόγω ταχύπλοο επιχείρησε να απομακρυνθεί και ακολούθησε καταρχήν καταδίωξη, η οποία δεν συνεχίστηκε καθόσον ανωτέρω σκάφος προέβη σε κράτηση μηχανών. Κατόπιν, το Τ/Χ σκάφος και τα πέντε (05) αλλοδαπά μέλη πληρώματος του, οδηγήθηκαν στο λιμένα Μυτιλήνης όπου κατόπιν σχετικής ενημέρωσης αρμόδιου Εισαγγελέα συνελήφθησαν. Το Τ/Χ σκάφος κατασχέθηκε ενώ επ' αυτού εντοπίστηκαν και κατασχέθηκαν μεταξύ άλλων τρία (03) μαχαίρια σπιλέτα, και δύο (02) ψηφιακές διόπτρες νυκτός. Προανάκριση διενεργείται από το Κεντρικό Λιμεναρχείο Μυτιλήνης».

7.3.2 Οι διαδικασίες και ενέργειες που ακολούθησαν τη σύλληψη των μελών των μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Στις 14 Ιανουαρίου του 2016, το Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή συνέλαβε πέντε αλλοδαπά άτομα, ανοιχτά της θαλάσσης, με την κατηγορία της παράβασης του νόμου περί αλλοδαπών (διευκόλυνση παράνομης εισόδου στη χώρα αλλοδαπών) και της παράνομης οπλοκατοχής. Παρότι δεν διευκρινίστηκε από την ανακοίνωση εάν επρόκειτο για πρόσφυγες/μετανάστες ή διακινητές ή μέλη μη κυβερνητικών οργανώσεων, έγινε γνωστό από την προανακριτική διαδικασία πως αυτά τα άτομα είναι εργαζόμενοι δύο διαφορετικών ΜΚΟ που επιχειρούσαν στη Λέσβο σε ζητήματα μεταναστών και προσφύγων. Οι τρεις από αυτούς είναι μέλη - εθελοντές της ομάδας

---

46. Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής, «Σύλληψη αλλοδαπών για παράβαση του νόμου περί αλλοδαπών στη Λέσβο», 14/01/2016.

δράσης της Proem –aid, επαγγελματίες πυροσβέστες, κρατικοί υπάλληλοι της Ισπανίας που εργάζονται στη Λέσβο εθελοντικά ως διασώστες, ονόματι Manuel Blanco, Jose Enrique και Julio Latorre, και αντίστοιχα, οι υπόλοιποι δύο, μουσουλμάνοι, αραβικής καταγωγής, υπηκοότητας Δανίας, μέλη της Team Humanity⁴⁷, ονόματι Mohammed Abbassi, 26 ετών, και Salam Aldeen, 33 ετών. Τα μέλη οδηγήθηκαν στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Μυτιλήνης, και σύμφωνα με τη δικογραφία, επιβαίνοντες στο ταχύπλοο φουσκωτό σκάφος, το οποίο ανήκει στην Team Humanity, και ευρισκόμενοι στην οριογραμμή μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, επιχειρούσαν ρυμουλκώνοντας βάρκες με μετανάστες, χωρίς αυτές ή οι επιβαίνοντες σε αυτές να κινδυνεύουν, ενώ ήταν παρόν σκάφος του Λιμενικού Σώματος. Επίσης, σύμφωνα με το Λιμενικό Σώμα επιχειρούσαν για ακόμα μια φορά χωρίς να ενημερώσουν τις αρχές για τη δράση τους, ενώ την προηγούμενη ημέρα, το μεσημέρι, τρεις από αυτούς είχαν προσαχθεί από τις Λιμενικές αρχές για ανάλογο περιστατικό.

Στον Ανακριτή οι πέντε κατηγορούμενοι ζήτησαν προθεσμία να απολογηθούν δύο επιπλέον ημερών, η οποία εγκρίθηκε και μέχρι τη δικάσιμη, το Σάββατο 16 Ιανουαρίου, τελούσαν υπό κράτηση στο Λιμεναρχείο Μυτιλήνης. Την υπεράσπιση των κατηγορουμένων ανέλαβε, ο δικηγόρος Μυτιλήνης Χάρης Πέτσικος για τους τρεις Ισπανούς, και ο, επίσης, δικηγόρος Μυτιλήνης Θεμιστοκλής Κεφάλας για τα δύο μέλη της δανικής οργάνωσης.

Η απολογία των τριών Ισπανών εθελοντών ήταν η δήλωση αυτών ως επαγγελματίες πυροσβέστες από την Ισπανία που έχουν έρθει στην Ελλάδα για να βοηθήσουν τους πρόσφυγες. Σύμφωνα με τον Τόνι Αμαδór, εκπρόσωπο της Proem – aid, οι εθελοντές πως δεν μπορούσαν να επιχειρήσουν διάσωση με το δικό τους σκάφος και γι' αυτό το λόγο τρεις από αυτούς (μέλη της οργάνωσης, κατηγορούμενοι) επιβιβάστηκαν σε σκάφος άλλης οργάνωσης, προκειμένου να βοηθήσουν κάποια βάρκα για την οποία ειδοποιήθηκαν ότι κινδύνευε. Οι δηλώσεις του κ. Πέτσικου, που ακολούθησαν την απαγγελία των κατηγοριών, σύμφωνα με τα τοπικά μέσα ενημέρωσης, ήταν οι εξής: *«Οι εντολές μου είναι επαγγελματίες πυροσβέστες στην Ισπανία και*

---

47. Team Humanity: Ιδρύθηκε ως εθελοντική οργάνωση το Σεπτέμβριο του 2015, λόγω της τρέχουσας προσφυγικής κρίσης στην Ευρώπη. Η πλειοψηφία της οργάνωσης είναι εθελοντές της Δανίας, αλλά περιλαμβάνει, επίσης, εθελοντές από την Ολλανδία, τη Γερμανία, τις ΗΠΑ και άλλες χώρες, οι οποίοι αναλαμβάνουν τα δικά τους έξοδα, ενώ το ποσό των δωρεών διατίθεται άμεσα στις δράσεις. Οι δραστηριότητες της οργάνωσης στη Λέσβο περιελάμβαναν μια ανεξάρτητη ομάδα διάσωσης, η οποία ήταν εξοπλισμένη με εγκατάσταση βάρκας και ναυαγοσώστη, διάσωση εισερχόμενων σκαφών προσφύγων, μεταφορά αυτών από την ακτή στο στρατόπεδο Μόρια, διανομή κουβερτών, ρούχων, νερού και φαγητού κατά την άφιξη, βοήθεια στην αγορά εισιτηρίων για ακτοπλοϊκές μεταφορές προσφύγων, μετάφραση εγγράφων και επεξεργασία αιτήσεων. (Team Humanity, 2016).

ανήκουν σε μία από τις μεγαλύτερες οργανώσεις. Είναι εκπαιδευμένοι διασώστες και βρίσκονται εδώ για να σώζουν ζωές. Η δράση της οργάνωσης είναι σε γνώση του λιμενικού και έχουν κατατεθεί η απαραίτητες διαπιστεύσεις. Οι πελάτες μου δεν αντιλαμβάνονται τους λόγους για τους οποίους έχουν συλληφθεί από τη στιγμή που δεν έχουν διαπράξει κανένα αδίκημα και το μόνο που έκαναν ήταν να βοηθούν πρόσφυγες». Αντίστοιχα, ο δικηγόρος της Team Humanity, κ. Κεφάλας, δήλωσε ότι «Θα προσπαθήσουμε να αποδείξουμε στις αρχές ότι σώζουμε ζωές και ότι δεν έγινε καμία ενέργεια παροχής βοήθειας για παράνομη είσοδο στη χώρα». (Lesvos News, Μπαλάσκας Σ., 2017).

Η απόφαση του Ανακριτή και του Εισαγγελέα ορίστηκε το Σάββατο 16 Ιανουαρίου 2016 και σύμφωνα με αυτή οι κατηγορούμενοι αφέθηκαν ελεύθεροι με περιοριστικούς όρους το βράδυ της ίδιας ημέρας, λίγο μετά την ολοκλήρωση της δωδεκάωρης σχεδόν απολογίας τους στον ανακριτή. Αντιμετώπιζαν κατηγορίες σε βαθμό κακουργήματος για απόπειρα παροχής βοήθειας σε είσοδο παράνομων αλλοδαπών στην Ελλάδα, ενώ οι τρεις Ισπανοί εθελοντές της Proem – aid, αντιμετώπιζαν επιπλέον την κατηγορία για παράνομη οπλοκατοχή, αφού στην κατοχή τους βρέθηκαν τρία μαχαίρια. Με τη σύμφωνη γνώμη Ανακριτή και Εισαγγελέα, οι τέσσερις από τους κατηγορούμενους αφέθηκαν ελεύθεροι με τον όρο της χρηματικής εγγύησης των 5.000 € ανά άτομο, ενώ στον πέμπτο κατηγορούμενο, Salam Aldeen, ο οποίος είναι και ο ιδιοκτήτης του σκάφους με το οποίο επιχειρούσαν, απαγορεύθηκε η έξοδος από τη χώρα, υποχρεούται να εμφανίζεται στο αστυνομικό τμήμα της Μυτιλήνης κάθε εβδομάδα και του επιβλήθηκε η καταβολή εγγύησης 10.000 €. Η υπόθεση πήρε το δρόμο της δικαιοσύνης και η δίκη θα πραγματοποιηθεί την άνοιξη του 2018. Για την περίπτωση που καταδικαστούν, οι τρεις Ισπανοί αντιμετωπίζουν ποινή φυλάκισης έως τεσσάρων ετών, ενώ ο ιδιοκτήτης του σκάφους, αντίστοιχα, έως δέκα ετών. (Γαλάνης Μ, 2016).

7.3.3 Το νομικό πλαίσιο στο οποίο εκτυλίχθηκε το συμβάν της 14^{ης} Ιανουαρίου του 2016 στη Λέσβο.

7.3.3.1 Οι θεμελιώδεις αρχές του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις ΜΚΟ⁴⁸.

---

48. Τα στοιχεία της ενότητας αντλήθηκαν και επεξεργάστηκαν με βάση το κείμενο του Σωτηρόπουλου Β., «Οι θεμελιώδεις αρχές του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις ΜΚΟ», 2007, βασισμένο σε βασικό κείμενο δημοσιευθέν στο Συμβούλιο της Ευρώπης στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.coe.int/t/e/ngo/public/PrincFondam%20en%20engl.pdf>

Οι θεμελιώδεις αρχές, στο σύνολο 78 με επιπλέον επεξηγηματικό υπόμνημα 76 αρχών, για την κατάσταση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, την οριοθέτηση της θέσης και του ρόλου αυτών, ήταν απόφαση των αντιπροσώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης στην 837η συνάντησή τους, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 16 Απριλίου του 2003. Σύμφωνα με αυτές, οριοθετήθηκαν τα εξής ζητήματα: το πεδίο εφαρμογής, οι βασικές αρχές, οι σκοποί, η ίδρυση, το περιεχόμενο των καταστατικών, η ιδιότητα των μελών, η νομική προσωπικότητα και η απόκτηση αυτής, η διαχείριση, η περιουσία και τα αποθεματικά, η δημόσια υποστήριξη, η διαφάνεια και λογοδοσία, η εποπτεία, η ευθύνη και οι σχέσεις με τα κρατικά όργανα. Οι θεμελιώδεις αρχές που αφορούν τα γεγονότα της 14^{ης} Ιανουαρίου 2016 στη Λέσβο παραθέτονται παρακάτω.

Η πρώτη των θεμελιωδών αρχών, η οποία υπάγεται στην ενότητα της οριοθέτησης του πεδίου εφαρμογής των ΜΚΟ, ορίζει πως αυτές είναι κατ' ουσίαν εθελοντικά, αυτοδιοικούμενα σώματα και γι' αυτό δεν υπόκεινται σε διεύθυνση εκ μέρους των δημοσίων αρχών. Οι όροι που χρησιμοποιούνται για να τις περιγράψουν στο εθνικό δίκαιο μπορεί να ποικίλουν, αλλά πάντως περιλαμβάνουν ενώσεις, φιλανθρωπικά σωματεία, ιδρύματα, ταμεία, μη-κερδοσκοπικές εταιρίες, σωματεία και διαχειριστικές επιτροπές ταμείων ειδικών σκοπών (trusts).

Η ένατη αρχή, η οποία υπάγεται στις βασικές αρχές, ορίζει πως η πράξη ή παράλειψη ενός κυβερνητικού οργάνου που έχει συνέπειες για μία ΜΚΟ θα πρέπει να υπόκειται σε διοικητικό έλεγχο και να μπορεί να προσβληθεί σε ανεξάρτητο και αδέκαστο δικαστήριο πλήρους δικαιοδοσίας.

Η δέκατη, που υπάγεται στους σκοπούς, ορίζει πως Μία ΜΚΟ είναι ελεύθερη να επιδιώκει τους σκοπούς της, εφόσον τόσο οι σκοποί όσο και τα μέσα που χρησιμοποιούνται είναι νόμιμοι. Αυτά (τα μέσα) μπορεί να περιλαμβάνουν, λόγου χάρη, την έρευνα, την εκπαίδευση και την υπεράσπιση θεμάτων δημόσιας αντιπαράθεσης, ανεξάρτητα από το ποια άποψη υιοθετείται από την καθιερωμένη κυβερνητική πολιτική.

Για την απόκτηση της νομικής προσωπικότητας, η θεμελιώδης αρχή Νο. 37, ορίζει, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των άρθρων που περιλαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Αναγνώριση Νομικής Προσωπικότητας σε Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, πως, όσον αφορά τα κράτη που έχουν επικυρώσει τη σύμβαση, οι αλλοδαπές ΜΚΟ μπορεί να πρέπει να ζητούν έγκριση για να δρουν στις φιλοξενούσες χώρες, αλλά δεν θα πρέπει να υποχρεούνται στην ίδρυση νέων και ιδιαίτερων οντοτήτων για αυτούς τους σκοπούς. Αυτό δεν θα πρέπει να αποκλείει την

προϋπόθεση ότι μια νέα και ιδιαίτερη οντότητα πρέπει να συγκροτείται όταν μια ΜΚΟ μεταφέρει την έδρα της από ένα κράτος σε ένα άλλο. Αντίστοιχα, η θεμελιώδης αρχή Νο. 38, ορίζει πως οι δραστηριότητες των ΜΚΟ σε διεθνές επίπεδο θα πρέπει να διευκολύνονται με την επικύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Αναγνώριση της Νομικής Προσωπικότητας των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και η θεμελιώδης αρχή Νο. 47 πως οι μεταβολές στην εσωτερική δομή ή τους κανόνες μιας ΜΚΟ δεν θα πρέπει να προϋποθέτουν εξουσιοδότηση από δημόσια αρχή. Δεν θα πρέπει να επιτρέπεται κανενός είδους παρέμβαση στην λειτουργία των ΜΚΟ, εκτός αν υφίσταται ή είναι πιθανή παραβίαση του διοικητικού, αστικού ή ποινικού δικαίου, των ασφαλιστικών υποχρεώσεων, των δημοσιονομικών ή παρόμοιων κανονισμών. Αυτό δεν εκτοπίζει την νομοθεσία που επιβάλλει ιδιαίτερη εποπτεία των ιδρυτικών και άλλων θεσμικών οργάνων.

Όσον αφορά τη διαφάνεια και λογοδοσία, η εξηκοστή πέμπτη θεμελιώδης αρχή, ορίζει πως οι αλλοδαπές ΜΚΟ θα πρέπει να υπόκεινται σε αυτές τις υποχρεώσεις αναφοράς και επιθεώρησης μόνο ως προς τις δραστηριότητές τους στην φιλοξενούσα χώρα.

Η εξηκοστή έκτη αρχή, η οποία υπάγεται στην εποπτεία, ορίζει πως ρυθμίσεις που διέπουν τις ΜΚΟ προκειμένου να διασφαλιστούν δικαιώματα άλλων, περιλαμβανομένων των μελών και άλλων ΜΚΟ είναι επιτρεπτές, αλλά θα πρέπει να απολαμβάνουν το τεκμήριο ότι κάθε δραστηριότητα είναι νόμιμη, ελλείψει αντιθέτων στοιχείων.

Η εβδομηκοστή τρίτη θεμελιώδης αρχή που αφορά την ευθύνη, ορίζει πως οι υπάλληλοι, οι διευθυντές και το προσωπικό μιας ΜΚΟ με νομική προσωπικότητα μπορεί να είναι υπεύθυνοι έναντι αυτής και έναντι τρίτων για παράβαση καθήκοντος ή αμέλεια.

Το επεξηγηματικό υπόμνημα στις θεμελιώδης αρχές για την κατάσταση (status) των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στην Ευρώπη, στην παράγραφο Νο. 42 και 43 ορίζει πως το κεφάλαιο των θεμελιωδών αρχών που σχετίζεται με την κτήση νομικής προσωπικότητας καθιερώνει συγκεκριμένες βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν αυτή τη διαδικασία – σε ορισμένες χώρες αναφέρεται ως διαδικασία καταχώρησης σε μητρώο – όταν η νομική δεν κτάται αυτομάτως με την ίδρυση της ΜΚΟ. Ο υποκείμενος λόγος είναι ότι η διαδικασία πρέπει να είναι απλή και χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις και εφικτή, χωρίς να καταλείπει πεδίο διακριτικής ευχέρειας. Γι' αυτό το λόγο οι εφαρμοστέοι κανόνες πρέπει να είναι σαφείς και εύκολα προσβάσιμοι από τις ΜΚΟ, πράγμα που δεν συμβαίνει στα περισσότερα κράτη. Ένας τρόπος διασφάλισης αυτής της

προσβασιμότητας είναι η δημοσιοποίηση ενός επεξηγηματικού οδηγού για την διαδικασία, από την οικεία δημόσια αρχή. Αυτό δεν θα είναι δυνατό σε όλα τα κράτη, για οικονομικούς λόγους, αλλά σε κάθε περίπτωση, η υπηρεσία μητρώου θα πρέπει να παρέχει στις ΜΚΟ όλες τις πληροφορίες και την βοήθεια που μπορεί να χρειάζονται. Η παράγραφος 55 ορίζει ότι η ΜΚΟ είναι κυριαρχική στον καθορισμό της εσωτερικής της οργάνωσης που επιθυμείται για την επιδίωξη των στόχων της, όπως ορίζονται στο καταστατικό. Στο μέτρο που δεν παραβιάζεται ο νόμος, εξωτερικά νομικά πρόσωπα δεν έχουν αποφασιστικό λόγο στην διεξαγωγή των εσωτερικών ζητημάτων. Μια εξαίρεση προβλέπεται εδώ για τις διατάξεις που διέπουν ειδικούς τύπους ΜΚΟ, για τις οποίες απαιτείται ειδική εποπτεία. Όλες οι ΜΚΟ πρέπει, πάντως, να τηρούν την σχετική εργατική και κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία και να μην απολαμβάνουν εξαιρέσεις από προϋποθέσεις όσον αφορά την ιδιότητα μέλους των εταιρικών οργάνων ή ως προς το δίκαιο των αλλοδαπών. Ιδιαίτερα, οι αλλοδαποί μέλη του συμβουλίου ή του προσωπικού των ΜΚΟ διέπονται από το νόμο της φιλοξενούσας χώρας, όσον αφορά την είσοδο, την παραμονή και την αποχώρηση. Τέλος, η εβδομηκοστή δεύτερη παράγραφος του υπομνήματος ορίζει ότι, κατά την εποπτεία δράσεων των ΜΚΟ, οι διοικητικές αρχές θα πρέπει να εφαρμόζουν το ίδιο τεκμήριο όπως και για φυσικά πρόσωπα, δηλαδή ότι ελλείψει αντιθέτων αποδείξεων, οι δράσεις τους είναι νόμιμες. Οι εξουσίες των διοικητικών αρχών και της αστυνομίας, ιδίως όσον αφορά την έρευνα και τις κατασχέσεις, καθώς και τις ποινές που μπορεί να επιβάλλονται θα πρέπει να είναι συνεπείς με την αρχή της αναλογικότητας και θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο δικαστικού ελέγχου.

7.3.3.2 Ο νόμος περί αλλοδαπών.

Ο νόμος περί αλλοδαπών, Ν. 3386/2005, όπως δημοσιεύθηκε στη ΦΕΚ Α 212/23-08-2005, αφορά την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια.

Στο κεφάλαιο Β', το Άρθρο 5, που αφορά την άσκηση ελέγχου εισόδου στις μεθοριακές διαβάσεις, ορίζει πως κάθε πρόσωπο που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό υποβάλλεται σε έλεγχο κατά την άφιξη και την αναχώρησή του. Ο έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αρμόδιες, για το σκοπό αυτόν, αστυνομικές αρχές. Με απόφαση των Υπουργών

Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης, Μεταφορών και Επικοινωνιών, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα χερσαία σημεία στα σύνορα της Χώρας, μέσω των οποίων επιτρέπεται η είσοδος προσώπων στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό, καθώς και το περιεχόμενο του κάθε μορφής ελέγχου, τα όργανα ελέγχου και η διαδικασία εφαρμογής των δικαστικών και διοικητικών πράξεων, που έχουν σχέση με την είσοδο και την έξοδο προσώπων από τη Χώρα. Με όμοια απόφαση είναι δυνατόν να καθορίζεται απλούστερη διαδικασία ελέγχου προσώπων που μετέχουν περιηγητικού πλου (κρουαζιέρας) ή επιβαίνουν πλοίων αναψυχής ή αεροσκαφών ειδικά ναυλωμένων, καθώς και οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εισόδου και εξόδου των υπό ναυτολόγηση ή απόλυση ναυτικών. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται τα έγγραφα, με τα οποία πρέπει να εφοδιάζονται οι υπήκοοι τρίτων χωρών που στερούνται ταξιδιωτικών εγγράφων και δεν καθίσταται δυνατός ο έγκαιρος εφοδιασμός τους από τις διπλωματικές αρχές της Χώρας τους.

Σύμφωνα με το Άρθρο 7, το οποίο υπάγεται στο κεφάλαιο Γ' για τις γενικές προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών και αφορά τη διέλευση αυτών, ορίζεται πως για την εφαρμογή του νόμου αυτού δεν συνιστά είσοδο στο ελληνικό έδαφος η διαμονή υπηκόου τρίτης χώρας στη ζώνη διερχομένων αερολιμένος ή λιμένος της Χώρας με σκοπό να συνεχίσει το ταξίδι του στην αλλοδαπή, με το ίδιο ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο και για τη διαμονή στη ζώνη διερχομένων απαιτείται θεώρηση εισόδου σε όσες περιπτώσεις προβλέπεται από την κοινοτική νομοθεσία. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, που παραμένει στη ζώνη διερχομένων, υποχρεούται να αναχωρήσει. Αν δεν αναχωρήσει, επιβιβάζεται σε αεροσκάφος ή πλοίο, με φροντίδα της αστυνομικής αρχής. Οι αερολιμενικές ή λιμενικές αρχές είναι υποχρεωμένες να συνδράμουν, εφόσον τους ζητηθεί. Οι αρμόδιες αστυνομικές, τελωνειακές, λιμενικές και υγειονομικές αρχές διατηρούν το δικαίωμα να ελέγχουν τα πρόσωπα που παραμένουν στη ζώνη διερχομένων, εφόσον κρίνουν τούτο αναγκαίο. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορεί να υποχρεώσουν σε άμεση αναχώρηση διερχόμενο υπήκοο τρίτης χώρας αν διαπιστώσουν ότι δεν έχει θεώρηση εισόδου, όταν αυτή απαιτείται, και εισιτήριο για τη συνέχιση του ταξιδιού του, τόσο για τη χώρα προορισμού όσο και τις ενδιάμεσες χώρες, από το έδαφος των οποίων κατ' ανάγκη θα διέλθει.

Οι υποχρεώσεις των υπηρεσιών και υπαλλήλων, όσο και οι κυρώσεις αυτών, ορίζονται στο Άρθρο 84 του ΙΖ' κεφαλαίου, που αφορά τις γενικές υποχρεώσεις – κυρώσεις. Σύμφωνα με αυτό, οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μην παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε υπηκόους τρίτης χώρας, οι οποίοι δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις, θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής και γενικά δεν αποδεικνύουν ότι έχουν εισέλθει και διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα. Εξαιρούνται τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, όταν πρόκειται για υπηκόους τρίτων χωρών που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και για ανήλικα παιδιά. Ειδικά για τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες, στο πλαίσιο ανανέωσης της άδειας διαμονής, ο υπήκοος τρίτης χώρας αδυνατεί να προσκομίσει ισχύον διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο, είναι δυνατή η ανανέωση της ανωτέρω άδειας, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, εφόσον επικαλείται ειδικώς και αιτιολογημένως αντικειμενική αδυναμία λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών ή καταστάσεων που επικρατούν στη χώρα του και το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από το Υπουργείο Εξωτερικών. Εξαιρείται, επίσης, η περίπτωση θεώρησης του γνήσιου της υπογραφής κρατούμενων αλλοδαπών για εξουσιοδότηση σε δικηγόρους, προκειμένου να εκπροσωπηθούν ενώπιον δικαστικών αρχών και υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύονται, εξ' οιοδήποτε δημόσιου εγγράφου, τα στοιχεία της ταυτότητάς τους. Οι διευθυντές φυλακών και κρατητηρίων υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να φυλάσσουν διαβατήρια ή άλλα έγγραφα που αποδεικνύουν τη νομιμότητα της διαμονής, καθώς και την ταυτότητα των κρατούμενων υπηκόων τρίτων χωρών. Τα έγγραφα αυτά επιστρέφονται κατά την απόλυση του υπηκόου τρίτης χώρας. Αν ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν έχει τα ανωτέρω έγγραφα, οι ως άνω υπάλληλοι οφείλουν να το γνωστοποιήσουν αμέσως στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή ή στην πλησιέστερη Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης. Οι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών και φορέων που παραβαίνουν τις διατάξεις του άρθρου αυτού διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, για παράβαση καθήκοντος.

Οι υποχρεώσεις και κυρώσεις των λοιπών ιδιωτών και υπαλλήλων ορίζονται από το Άρθρο 87, του ίδιου κεφαλαίου περί των γενικών υποχρεώσεων και κυρώσεων. Σύμφωνα με αυτό, απαγορεύεται η εκμίσθωση ακινήτων σε υπηκόους τρίτων χωρών που δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις ή θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής. Οι διευθυντές ξενοδοχείων και

παραθεριστικών κέντρων οφείλουν να ενημερώνουν την αστυνομική υπηρεσία και την αρμόδια Υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης για την άφιξη και την αναχώρηση υπηκόων τρίτων χωρών που φιλοξενούν. Στα πρόσωπα που παραβιάζουν τις διατάξεις αυτές, πέραν άλλων κυρώσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, χρηματικό πρόστιμο χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ έως τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ. Τα ανωτέρω πρόστιμα επιβάλλονται επίσης στα πρόσωπα που υποβάλλουν ανακριβείς δηλώσεις ή βεβαιώσεις που προβλέπονται στο νόμο αυτόν και στις κατ' εξουσιοδότηση εκδιδόμενες κανονιστικές πράξεις. Τα ίδια πρόστιμα επιβάλλονται και στους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2⁴⁹ και 4⁵⁰ του άρθρου 73 του νόμου αυτού. Όποιος διευκολύνει την είσοδο στο ελληνικό έδαφος ή την έξοδο από αυτό υπηκόου τρίτης χώρας, χωρίς να υποβληθεί στον έλεγχο που προβλέπεται στο άρθρο 5, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ. Όποιος διευκολύνει την παράνομη διαμονή υπηκόου τρίτης χώρας, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ. Όποιος παράνομα κατέχει ή χρησιμοποιεί γνήσιο διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος παρακρατεί διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου ή αρνείται να παραδώσει τούτο στην αρμόδια υπηρεσία. Με την ίδια, επίσης, ποινή τιμωρείται όποιος κατέχει ή χρησιμοποιεί πλαστό διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο. Ο υπεύθυνος γραφείου ταξιδίων ή μετανάστευσης ή οποιοσδήποτε άλλος υποβάλλει για λογαριασμό τρίτου στην αρμόδια αρχή δικαιολογητικά έκδοσης ταξιδιωτικού εγγράφου, με στοιχεία που δεν ανταποκρίνονται στην ταυτότητα του προσώπου αυτού, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και εκείνος, για λογαριασμό του οποίου υποβάλλονται τα

---

49. Η παράγραφος 2 του άρθρου 73 ορίζει πως ο υπήκοος τρίτης χώρας, κατά τη διάρκεια της διαμονής του στην Ελλάδα, υποχρεούται να δηλώσει στις αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης κάθε μεταβολή της διεύθυνσης της κατοικίας του (η οποία γνωστοποιείται και στο οικείο αστυνομικό τμήμα), κάθε μεταβολή της προσωπικής του κατάστασης, ιδίως δε την αλλαγή ιθαγένειας, τη σύναψη, λύση ή ακύρωση γάμου ή τη γέννηση τέκνου., ην απώλεια ή ανανέωση ή μεταβολή του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου, την απώλεια της άδειας διαμονής του, κάθε μεταβολή στο πρόσωπο του εργοδότη και στο είδος της απασχόλησης και την καταγγελία της σύμβασης εργασίας. Οι παραπάνω δηλώσεις γίνονται μέσα σε ένα μήνα αφότου συμβεί το αντίστοιχο γεγονός.

50. Η παράγραφος 4 του άρθρου 73 ορίζει πως ο υπήκοος τρίτης χώρας, στον οποίο δεν εγκρίθηκε η χορήγηση άδειας διαμονής ή η ανανέωσή της, καθώς και στην περίπτωση ανάκλησης της άδειας, υποχρεούται να εγκαταλείψει αμέσως το ελληνικό έδαφος χωρίς άλλες διατυπώσεις.

δικαιολογητικά. (Forin, 2017).

7.3.3.3 Ο νόμος περί οπλοκατοχής.

Ο νόμος περί της οπλοκατοχής, Ν. 2168/1993, όπως δημοσιεύθηκε στη ΦΕΚ Α' 147/3-9-1993, αφορά τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες, εκρηκτικούς μηχανισμούς και άλλες διατάξεις.

Το άρθρο 1 του νόμου ορίζει πως όπλο είναι κάθε μηχανήμα, το οποίο, με ωστική δύναμη που παράγεται με οποιονδήποτε τρόπο, εκτοξεύει βλήμα ή χημικές ουσίες ή ακτίνες ή φλόγες ή αέρια και μπορεί να επιφέρει κάκωση ή βλάβη της υγείας σε πρόσωπα ή βλάβη σε πράγματα ή να προκαλέσει πυρκαγιά και ιδίως κάθε πυροβόλο όπλο, χειροβομβίδα και νάρκη κάθε τύπου, όπως και κάθε συσκευή που μπορεί να προκαλέσει με οποιονδήποτε τρόπο τα ανωτέρω αποτελέσματα. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου διευκρινίζει πως όπλα θεωρούνται επίσης τα αντικείμενα που είναι πρόσφορα για επίθεση ή άμυνα και ιδιαίτερα, εκ των οποίων, μαχαίρια κάθε είδους, εκτός εκείνων που η κατοχή τους δικαιολογείται για οικιακή ή επαγγελματική ή εκπαιδευτική χρήση, τέχνη, θήρα, αλιεία ή άλλη συναφή χρήση. Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται επίσης σκοπευτικές διόπτρες όπλων, και πάσης φύσεως σκόπευτρα, ως και εξομοιωτές σκοποβολής.

Την οπλοκατοχή των ενόπλων δυνάμεων καθορίζει το άρθρο 2 του νόμου, σύμφωνα με την τέταρτη παράγραφο αυτού, για κάθε είδους όπλα και πυρομαχικά ή συστατικά τους μέρη, καθώς και εκρηκτικές ύλες που εισάγονται και προορίζονται για τις ανάγκες των ενόπλων δυνάμεων και της πολεμικής βιομηχανίας, η άδεια εισαγωγής χορηγείται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Εφόσον τα είδη αυτά προορίζονται για τις ανάγκες των σωμάτων ασφαλείας, του λιμενικού σώματος, των τελωνειακών και των δασικών αρχών οι άδειες εισαγωγής χορηγούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων Δημοσίας Τάξης, Εμπορικής Ναυτιλίας, Οικονομικών και Γεωργίας, αντίστοιχα.

Τέλος, η οπλοκατοχή και οπλοφορία των πλοίων και σκαφών ορίζεται με το άρθρο 9 του παρόντος νόμου. Σύμφωνα με αυτό, με άδεια των λιμενικών αρχών, επιτρέπεται να φέρονται σε πλοία με ελληνική σημαία όπλα με ανάλογο αριθμό φυσιγγίων, για την ασφάλεια του πληρώματος, των επιβατών και του πλοίου. Τα όπλα

αυτά φυλάσσονται από τον πλοίαρχο, ο οποίος σε περίπτωση ανάγκης τα παραχωρεί με ευθύνη του σε μέλη του πληρώματος, που τα φέρουν για όσο χρόνο διαρκεί η ανάγκη. Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης της άδειας κατοχής, ο αριθμός και ο τύπος των όπλων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας. Προκειμένου περί πλοίων με ξένη σημαία, που φέρουν οπλισμό για την προστασία των επιβαινόντων, οι πλοίαρχοι αυτών υποχρεούνται να τα δηλώνουν στην τελωνειακή αρχή του πρώτου σημείου κατάπλου, η οποία ενημερώνει αμέσως την αρμόδια λιμενική αρχή, και όπου αυτή δεν υπάρχει, την αρμόδια αστυνομική αρχή. Ο οπλισμός αυτός σφραγίζεται σε ειδικό ασφαλή χώρο (TRANSIT) του πλοίου και παραμένει σφραγισμένος μέχρι να αποπλεύσει, οπότε η τελωνειακή αρχή τον αποσφραγίζει. (E-nomothesia, 2017).

7.3.3.4 Οι διεθνείς συμβάσεις του Ναυτικού Δικαίου SOLAS και SAR.

Οι βασικές αρχές διάσωσης προσφύγων στη θάλασσα, ορίζονται από τη Διεθνή Σύμβαση για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα του 1974, γνωστή ως SOLAS, που έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με το νόμο 1045/1980 και τη Διεθνή Σύμβαση για την Έρευνα και Διάσωση του 1979, γνωστή ως S.A.R., που έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με το νόμο 1844/1989.

Προσφυγικές ροές που ταξιδεύουν δια θαλάσσης έχουν παρατηρηθεί από τα βάθη των αιώνων. Έκτοτε, και με το πέρασμα του χρόνου, έχουν δημιουργηθεί ανθρωπιστικοί οργανισμοί, όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ο Διεθνής Ερυθρός Σταυρός, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης και άλλοι, καθώς έχει, παρόμοια, εξελιχθεί η λειτουργία των Υπηρεσιών Έρευνας και Διάσωσης στη Θάλασσα, όπου με τη βοήθεια των δορυφόρων και των επίγειων σταθμών και μέσω επικοινωνίας, τα σήματα κινδύνου μεταδίδονται άμεσα τόσο στις αρμόδιες παράκτιες αρχές όσο και στα παραπλέοντα πλοία, συμβάλλοντας στην καλύτερη αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών. Αυτό όμως είχε ως πρακτικό αποτέλεσμα την ευνοϊκή αντιμετώπιση των προσφύγων και μεταναστών που δεν φέρουν ταξιδιωτικά έγγραφα, και για το λόγο αυτό, τα κράτη – μέλη του Διεθνούς Ναυτικού Οργανισμού, τροποποίησαν δύο από τις διεθνείς συμβάσεις του ναυτικού δικαίου, προκειμένου να θεσμοθετήσουν παράλληλα με την υποχρέωση των πλοιαρχών να συνδράμουν όσους κινδυνεύουν στη θάλασσα, την υποχρέωση των κρατών να συνεργάζονται στις περιπτώσεις έρευνας και διάσωσης

για να απαλλάξουν τους πλοίαρχους από την ευθύνη παροχής βοήθειας στους διασωθέντες και να επιτρέψουν σε όσους διασώζονται σε παρόμοιες περιπτώσεις να αποβιβάζονται σύντομα σε ασφαλή τόπο. Οι τροποποιήσεις αυτές, οι οποίες αφορούν τις συμβάσεις SOLAS και SAR, υιοθετήθηκαν από το Μάιο του 2004 και άρχισαν να ισχύουν από την 1^η Ιουλίου του 2006. Κυρώθηκαν από την Ελλάδα με το Π.Δ. 137/2007 και με το Π.Δ. 97/2009.

Το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο, γενικότερα, και οι Τροποποιήσεις των Διεθνών Συμβάσεων για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα και τη Ναυτική Έρευνα και Διάσωση, ειδικότερα, προβλέπουν:

- i. Ότι το πλοίο που συνδράμει στην έρευνα και στη διάσωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί προσωρινά ως ασφαλής χώρος φιλοξενίας των διασωθέντων,
- ii. Ότι, εάν οι διασωθέντες στη θάλασσα ζητήσουν άσυλο από τον πλοίαρχο, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι θεμελιώδεις αρχές του διεθνούς προσφυγικού δικαίου. Ακόμη κι αν ο πλοίαρχος που συμμετέχει στη διάσωση δεν είναι αρμόδιος να εξακριβώσει το καθεστώς των διασωθέντων, οφείλει να γνωρίζει και να εφαρμόζει τις βασικές αρχές προστασίας των προσφύγων,
- iii. τα μέτρα που λαμβάνονται, τα οποία είναι:
  - στην αρμοδιότητα του πλοίαρχου: η ενημέρωση του αρμόδιου της περιοχής Κέντρου Συντονισμού Επιχειρήσεων Έρευνας και Διάσωσης για το πλοίο που αναλαμβάνει την επιχείρηση διάσωσης (το όνομα, τη σημαία και το λιμάνι όπου είναι καταχωρημένο, το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση του πλοιοκτήτη και του αντιπροσώπου του πλοίου στο επόμενο λιμάνι, την ακριβή θέση του πλοίου, το επόμενο λιμάνι προγραμματισμένου προορισμού και την κατάσταση των συνθηκών ασφαλείας ή των τεχνικών προδιαγραφών του πλοίου λαμβάνοντας υπ' όψιν τον επιπλέον αριθμό των επιβατών), τους διασωθέντες (το ονοματεπώνυμο, την ηλικία και το φύλο, την κατάσταση της υγείας τους, τη σωματική τους ακεραιότητα και τις ειδικότερες ιατρικές ανάγκες τους), τα μέτρα που έχει ήδη εφαρμόσει ή που προτίθεται να λάβει, την προτιμώμενη διευθέτηση της αποβίβασης των διασωθέντων, κάθε συνδρομή που είναι αναγκαίο να παρασχεθεί στο πλοίο που έχει αναλάβει την ευθύνη της επιχείρησης διάσωσης και κάθε ειδικότερο στοιχείο της επιχείρησης διάσωσης. Σε περίπτωση που ζητηθεί άσυλο από τους διασωθέντες στον πλοίαρχο, αυτός οφείλει να

ενημερώνει το αρμόδιο της περιοχής Κέντρο Συντονισμού Επιχειρήσεων Έρευνας και Διάσωσης και την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, να μην ζητά άδεια αποβίβασής τους στη χώρα καταγωγής τους ή στη χώρα από την οποία διέφυγαν και να μην αποκαλύπτει προσωπικά στοιχεία των αιτούντων άσυλο στις αρχές των παραπάνω χωρών, ούτε σε οποιονδήποτε τρίτο που θα μπορούσε να διαβιβάσει τις σχετικές πληροφορίες σε αυτές τις αρχές.

- στην αρμοδιότητα των Κέντρων Συντονισμού Επιχειρήσεων Έρευνας και Διάσωσης, τα οποία φέρουν αποκλειστική ευθύνη της εφαρμογής συντονισμένων και συγκεκριμένων επιχειρησιακών σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση οποιασδήποτε κατάστασης έρευνας και διάσωσης και ειδικότερα για τις επιχειρήσεις παροχής βοήθειας, για την αποβίβαση των διασωθέντων από το πλοίο, για τη μεταφορά αυτών σε ασφαλή τόπο, για τις συνεννοήσεις με άλλες υπηρεσίες (όπως είναι οι τελωνειακές αρχές, οι αρχές ελέγχου των συνόρων και οι υπηρεσίες μετανάστευσης, ο πλοιοκτήτης ή το κράτος της σημαίας του πλοίου κλπ) για την ιθαγένεια, το καθεστώς ή τις ειδικότερες περιστάσεις των διασωθέντων, ενόσω βρίσκονται στο πλοίο που τους συνέδραμε, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών ρυθμίσεων φιλοξενίας τους για το χρονικό διάστημα που απαιτεί η εξέταση αυτών των θεμάτων και για τα μέτρα που είναι αναγκαίο να ληφθούν ώστε να απαλλαχθεί το πλοίο το συντομότερο που είναι πρακτικά δυνατό, αποφεύγοντας έτσι την αδικαιολόγητη καθυστέρηση του δρομολογίου, τις οικονομικές επιβαρύνσεις ή άλλες δυσκολίες που συνεπάγεται η διάσωση όσων κινδυνεύουν στη θάλασσα.
- στην αρμοδιότητα και ευθύνη του πλοίαρχου, τόσο για την Έρευνα και Διάσωση, όσο και για την Ασφάλεια του πλοίου. Ο πλοίαρχος είναι κύριος υπεύθυνος για την επιχείρηση έρευνας και διάσωσης και για την παροχή βοήθειας στους διασωθέντες γενικότερα (εφόσον το πλοίο του συμμετέχει στην επιχείρηση). Παράλληλα όμως είναι και κύριος υπεύθυνος για την εν γένει ασφάλεια του πλοίου. Ανάλογα με τις περιστάσεις, η διάσωση μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του πλοίου αλλά και την ασφάλεια των διασωθέντων, όπως, για παράδειγμα, όταν ο αριθμός των τελευταίων υπερβαίνει κατά πολύ τον επιτρεπόμενο αριθμό των επιβατών του πλοίου και των διαθέσιμων σωστικών μέσων καθώς και κάθε άλλου σωστικού εξοπλισμού. Για τον πλοίαρχο, η ασφάλεια του πλοίου, η υγεία και η ασφάλεια του πληρώματος και η υγεία και

ασφάλεια των επιβατών είναι υψίστης σημασίας. Οι παράμετροι που θα πρέπει να υπολογίζονται είναι η ανεπάρκεια πόσιμου νερού, προμηθειών διατροφής, ιατρικής βοήθειας, σωστικού εξοπλισμού και χώρων παραμονής για τον αριθμό των επιβατών του πλοίου, η αδυναμία αντιμετώπισης έκτατων περιστατικών στη θάλασσα, η υπέρβαση του ορίου του επιτρεπόμενου αριθμού των επιβατών και ο κίνδυνος ασφάλειας για το πλήρωμα και τους επιβάτες όταν οι διασωθέντες απειλούν ότι θα συμπεριφερθούν επιθετικά ή βίαια ή πραγματοποιούν την απειλή τους. Οι ισχύουσες οδηγίες και διαδικασίες σπάνια λαμβάνουν επαρκών υπόψη το ενδεχόμενο του κινδύνου που ενέχει η απαγόρευση προσέγγισης και ελλιμενισμού στο πρώτο κατάλληλο λιμάνι προορισμού. (Γερασιμάτος Α., 2016).

7.3.4. Οι αντιδράσεις της κοινής και πολιτικής γνώμης για τη σύλληψη των αλλοδαπών εθελοντών.

Η σύλληψη των πέντε εθελοντών της Proem – aid και της Team Humanity προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις, τόσο στην κοινή και την πολιτική γνώμη, όσο και στους ίδιους τους κατηγορούμενους. Ο Salam Aldeen, κάτοχος του σκάφους, κατά την απολογία του, ισχυρίστηκε πως σε προηγούμενες επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης που είχε πραγματοποιήσει, εφόσον είχε πληροφορίες για κάποια βάρκα προσφύγων που βρισκόταν σε κίνδυνο ή είχε ναυαγήσει, είχε επικοινωνήσει κάποιες φορές με το Λιμενικό, στις οποίες αυτό του ζητούσε συντεταγμένες για το συμβάν. Εάν δεν υπήρχαν πληροφορίες για τις συντεταγμένες, το Λιμενικό δεν αποκρίνεται θετικά. Για το λόγο αυτό, ο Δανός εθελοντής, πολλακίς στο παρελθόν, κατευθυνόταν προς τις βάρκες προσφύγων που κινδύνευαν και μόλις εντόπιζε τις συντεταγμένες ειδοποιούσε το Λιμενικό, γεγονός που, επίσης, ισχυρίστηκε κατά την απολογία του, θα έπραττε και στο περιστατικό της 14^{ης} Ιανουαρίου 2016. Αντίστοιχα, ο Julio Latorre, ένας εκ των Ισπανών εθελοντών, ισχυρίστηκε, μετά την απελευθέρωσή του από τις αρχές, πως εκείνο το βράδυ, την ώρα που ήδη βοηθούσε τους μετανάστες μιας βάρκας που είχε προσαράξει κοντά σε ακτή της Λέσβου, ενημερώθηκε από έναν συνάδελφό του πως ένα άλλο σκάφος βυθιζόταν μεσοπέλαγα. Επιβιβάστηκε στο σκάφος της Team Humanity και κατευθύνθηκαν στην περιοχή, αλλά δεν μπόρεσαν να εντοπίσουν τους πρόσφυγες. Έψαχναν για αυτούς αρκετή ώρα, ενώ είχαν απομακρυνθεί αρκετά μακριά από την ακτή. Τότε, ο συνάδελφός του Manuel Blanco παρατήρησε και επισήμανε στους υπόλοιπους

ότι πλησίαζαν στα τουρκικά χωρικά ύδατα και γι' αυτό αποφάσισαν να επιστρέψουν, αλλά εντός λίγων λεπτών εμφανίστηκε το Λιμενικό, όπου ζήτησε να τους ακολουθήσουν. Όσον αφορά την κατηγορία της οπλοκατοχής, οι Ισπανοί ισχυρίστηκαν πως το μαχαίρι είναι μέρος του εξοπλισμού του διασώστη και η χρήση του προορίζεται μόνον για το κόψιμο των σχοινιών του σκάφους⁵¹.

Μετά την απελευθέρωση των κατηγορουμένων από τις αρχές, πολλοί εθελοντές, συμπατριώτες των κατηγορουμένων και των υπολοίπων εθελοντών και αρκετοί ομοϊδεάτες, στάθηκαν στο πλευρό των κατηγορούμενων και διαμαρτύρονταν, είτε έξω από το Δικαστικό Μέγαρο της Μυτιλήνης κατά τη διάρκεια της δίκης είτε οργανώνοντας δράσεις διαμαρτυρίας στην Ισπανία. Αναφορές συστάθηκαν, ενώ Ισπανοί δημιούργησαν έναν ιστότοπο (blog), το ονομαζόμενο We Move, όπου κανείς μπορούσε να επισκεφθεί και με την υπογραφή του να εναντιωθεί στη σύλληψη αυτών. Σε αυτό συγκεντρώθηκαν 35.000 υπογραφές μόλις σε διάστημα δύο ημερών από τη δημοσιοποίηση του συμβάντος, ενώ μέχρι τον Οκτώβριο, οι υπογραφές είχαν ανέλθει στις 132.386, γεγονός που οδήγησε τον Manuel Blanco να επιδιώξει την παρουσίαση (η οποία επετεύχθη στις 20/10/2016) μιας αναφοράς πολιτών που ζητά το τέλος της ποινικοποίησης ατόμων και οργανισμών που προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια σε πρόσφυγες- μετανάστες στον Ευρωπαϊκό Επίτροπο, αρμόδιο για τη Μετανάστευση, τις Εσωτερικές Υποθέσεις και την Ιθαγένεια, Δημήτρη Αβραμόπουλο. (Social Platform, 2017).

Τη στάση υπεράσπισης των εθελοντών κράτησαν τόσο το γραφείο του υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Θοδωρή Δρίτσα, όσο και οι βουλευτές Γιώργος Πάλλης και Βασιλική Κατριβάνου, καθώς και μέλος της Πολιτικής Γραμματείας του κυβερνόντος κόμματος (ΣΥΡΙΖΑ), Πάνος Λάμπρου. Κατά τις ώρες της προανακριτικής διαδικασίας, το γραφείο του υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ανήρτησε στην επίσημη ιστοσελίδα του υπουργείου σχόλιο σύμφωνα με το οποίο υποστηρίζει πως *«η συνεργασία των ΜΚΟ και των εθελοντών με το Λιμενικό Σώμα και τις άλλες αρχές τις ελληνικής πολιτείας, για την ανθρωπιστική στήριξη των προσφύγων, ήταν, είναι και θα παραμείνει αναγκαία και επιθυμητή και αυτό καθημερινά επιβεβαιώνεται. Το Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή, με απόλυτη επιτυχία έχει τον πρώτο και κύριο ρόλο ευθύνης στα λεπτά και κρίσιμα ζητήματα των επιχειρήσεων διάσωσης και αυτό είναι λογικό και αναγκαίο. Τα λίγα μεμονωμένα περιστατικά υπέρβασης αυτών των απολύτως αναγκαίων και συμφωνημένων κανόνων, που δε συνιστούν κατ' ανάγκη πάντα αξιόποινη*

---

51. Βλ. περισσότερα στο: Emprosnet, «Απίστευτο το ότι υπάρχουν τέτοιες φυλακές στον 21^ο αιώνα», διαθέσιμο στο: <http://www.emprosnet.gr/article/80257-apisteyto-oti-yparhoyn-tetoies-fylakes-ton-21o-aiona>

πράξη, αξιολογούνται από τη Δικαιοσύνη. Είναι δεδομένες οι δύσκολες και πιεστικές συνθήκες υπό τις οποίες ενεργούν οι υπηρεσίες πρώτης γραμμής του ελληνικού κράτους. Ζητάμε κατανόηση από όποιους πολίτες-αλληλέγγυους υπέστησαν ταλαιπωρία λόγω της εμπλοκής τους σε συμβάντα που για κανέναν μας δεν είναι ευχάριστα. Σε κάθε περίπτωση η εφαρμογή των κοινά συμφωνηθέντων επιχειρησιακών κανόνων είναι ο μόνος τρόπος προστασίας». (Police Net, 2016). Αντίστοιχα, τα μέλη και βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ ανήρτησαν κοινή τους δήλωση στην επίσημη ιστοσελίδα του κόμματος, σύμφωνα με την οποία δηλώθηκαν τα εξής: «Βρεθήκαμε σήμερα στα δικαστήρια Μυτιλήνης οι βουλευτές Γ. Πάλλης και Βασιλική Κατριβάνου και ο Πάνος Λάμπρου, μέλος του Π.Γ του ΣΥΡΙΖΑ, για να καταθέσουμε υπέρ των πέντε εθελοντών που διώκονταν για παράνομη διακίνηση προσφύγων. Δεν είναι δυνατόν η αλληλεγγύη και η διάσωση ανθρωπίνων ζώων να βαφτίζεται *trafficking* και κακουργηματική πράξη. Αποτελεί διακριτικό ζήτημα να μπει σε πλαίσιο η δράση των ΜΚΟ από την αυθαίρετη καταστολή. Ο ΣΥΡΙΖΑ στέκεται στο πλευρό των κατηγορουμένων και των αλληλέγγυων των οποίων τη συνεισφορά θεωρεί σημαντική και υπό τις παρούσες συνθήκες απαραίτητη» (ΣΥΡΙΖΑ, 2016). Ωστόσο, ο ευρύς πολιτικός κόσμος υποστήριζε την αναγκαιότητα του ελέγχου των δράσεων και τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων και των περιορισμών των ΜΚΟ.

Τα μέσα ενημέρωσης και οι πολίτες της διεθνής κοινότητας τάθηκαν, επίσης, υπέρ των εθελοντών που επιχειρούσαν περί των μεταναστών και προσφύγων. Το ζήτημα της σύλληψης αυτών απασχόλησε και την πολιτική κοινότητα της Ισπανίας. Ο Υφυπουργός για τη Διεθνή Συνεργασία και τη Λατινική Αμερική, Φερνάντο Γκαρσία Κάσας, σε απάντηση στον γερουσιαστή της κοινοβουλευτικής ομάδας We Can, στο Comú Podem για τις προσπάθειες βοήθειας που καταβάλλονται από την ισπανική κυβέρνηση προς τους τρεις πυροσβέστες που συνελήφθησαν στην Ελλάδα, δήλωσε πως ο δικηγόρος Pablo Gutiérrez Vega έχει έρθει σε επαφή με το Υπουργικό Συμβούλιο και την Προξενική Μονάδα Επείγουσας Ανάγκης για «διερευνητική επίσκεψη», ότι οι δικηγόροι ζήτησαν να συναντηθούν με τον πρέσβη και τον πρόξενο, ότι η υπηρεσία μετάφρασης κατά τη διάρκεια της δίκης αυτών ήταν εγγυημένη, καθώς και ότι, για την αποφυγή παρόμοιων περιστατικών, η ισπανική κυβέρνηση απέστειλε πιστοποιητικά στους πυροσβέστες που εργάζονται στη Proem –aid. Ωστόσο, ο τότε πρέσβης της Ισπανίας στην Ελλάδα, Αλφόνσο Λουκίни, συνέστησε να αποφευχθεί κάθε κίνηση που θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως παρέμβαση στις ελληνικές αρχές, ενώ εξασφάλισε τη συμμετοχή και συνοδεία του ισπανικού προξενείου στην προφορική ακρόαση των εθελοντών πυροσβεστών. (Diario de Sevilla, 2017).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ελλάδα, ως γεωγραφικό σύνορο της Ευρώπης, ήρθε αντιμέτωπη κατά τα έτη 2015 – 2016 με ένα πολυάριθμο κύμα μετανάστευσης, το οποίο προκάλεσε την αποκαλούμενη προσφυγική/ ανθρωπιστική κρίση, μια κατάσταση, δηλαδή, κατά την οποία υπάρχει ασυνήθιστη και γενικευμένη απειλή για την ανθρώπινη ζωή, την υγεία ή τη διαβίωση και η οποία εμφανίζεται συνήθως στο πλαίσιο μιας υφιστάμενης κατάστασης έλλειψης προστασίας και στην οποία οι προϋπάρχοντες παράγοντες (φτώχεια, ανισότητα, έλλειψη πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες) επιδεινώνονται από μια φυσική ή τεχνολογική καταστροφή ή από μια ένοπλη σύρραξη, με αποτέλεσμα να πολλαπλασιάζονται οι καταστροφικές συνέπειες. (Γερασιμάτος Α., 2016, σ.8). Τέτοιου είδους κρίσεις έχουν παρατηρηθεί πολλάκις στο παρελθόν και έχει διαπιστωθεί πως τα στοιχεία της μαζικότητας, της διάρκειας και του προσανατολισμού των ροών θεωρούνται κυρίαρχα και σπάνια ανακόπτονται. Η Ελλάδα, παρότι βρίσκεται σε κατάσταση οικονομικής κρίσης τα τελευταία επτά χρόνια, προσπάθησε να αντιμετωπίσει την ερχόμενη, διαφορετικού χαρακτήρα, κρίση με ανθρωπισμό και αλληλεγγύη. Τόσο η ελληνική κυβέρνηση, όσο και η Κοινωνία των πολιτών επέδειξαν υψηλό φρόνημα ανθρωπιστικής προσφοράς και με όσα μέσα διέθεταν εναντιώθηκαν στην τακτική και πρακτική των γειτόνων χωρών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου είτε υψώνονταν φράγματα και έκλειναν σύνορα είτε προωθούνταν η διακίνηση των προσφύγων. Ωστόσο, το αίσθημα της αλληλεγγύης και τα μέσα που διετεθήσαν δεν ήταν αρκετά και ικανά για τη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης και την κάλυψη των κολοσσιαίων αναγκών που προέκυψαν, με αποτέλεσμα η συνολική προσπάθεια του κρατικού μηχανισμού και των μη κυβερνητικών οργανώσεων να θεωρείται μάλλον αναποτελεσματική.

Με το κλίμα της λανθασμένης διαχείρισης να επικρατεί, τόσο οι κρατικοί φορείς όσο και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις δέχθηκαν κριτική για τον τρόπο προσέγγισης στο προσφυγικό ζήτημα. Πολλοί ήταν αυτοί που χαρακτήρισαν το κράτος απών και πίεζαν την ελληνική κυβέρνηση για περισσότερο έλεγχο στη δράση των ΜΚΟ· έκαναν λόγο για άσκοπη χρηματοδότηση, έγκριση ίδρυσης με αδιαφανή κριτήρια και σκοπούς, για καταγγελίες περί παράνομης εργασίας και για έλλειψη απαραίτητων ιατρικών πιστοποιητικών.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα για την αποκαλούμενη «ύποπτη» δράση των ΜΚΟ είναι το δελτίο τύπου του Μητροπολιτικού Κοινωνικού Ιατρείου Ελληνικού, με τη συνεργασία και στήριξη του Δήμου Ελληνικού – Αργυρούπολης, που αναρτήθηκε στις 24 Μαΐου του 2017, σύμφωνα με το οποίο κατά το 2016 – 2017 το ΜΚΙΕ στηρίζει με ορθολογική διαχείριση αιτήματα διαφόρων οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο προσφυγικό ζήτημα. *«Οι περισσότερες από αυτές είναι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) που χρηματοδοτούνται και μάλιστα αδρά, αρκετές από τις οποίες προέρχονται από άλλες χώρες. Η δημιουργία των ΜΚΟ από το ξεκίνημά τους συνδέθηκε με την υποχώρηση των κοινωνικών παροχών της επίσημης Πολιτείας και στη χώρα μας και αλλού. Τα αποτελέσματα αυτής της υποχώρησης στην κοινωνία προσπάθησαν να περιμαζέψουν ενεργοί πολίτες με τον εθελοντισμό και την αλληλεγγύη. Εν συνεχεία στα πλαίσια της παράδοσης των περισσότερων τομέων της κοινωνικής ζωής στην κυρίαρχη λογική του κέρδους, άρχισε γενναία χρηματοδότηση των ΜΚΟ από διάφορες πηγές, θεσμικές ή μη. Τότε εμφανίστηκαν σαν τα μανιτάρια και ΜΚΟ με αμφιλεγόμενο προορισμό. Επίσης παρατηρήθηκε το φαινόμενο σε πολλές περιπτώσεις η έγκριση ίδρυσης να δίνεται με αδιαφανή κριτήρια και σκοπούς κυρίως την χρηματοδότηση χωρίς παραγόμενο έργο. Αυτή η εξέλιξη των ΜΚΟ γενικά, αλλοίωσε και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών τους. (...) Δεχόμαστε αιτήματα από κάποιες ΜΚΟ όχι μόνο για φάρμακα και ιατρικό υλικό, αλλά και για παροχές που εννοείται ότι έπρεπε να παρέχουν οι ίδιες στους ωφελούμενούς τους»* (ΜΚΙΕ, 2017). Παράλληλα, ο Πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου της Χίου, κ^{ος} Κώστας Λίνας, σε κοινή συνέντευξη τύπου με τον Πρόεδρο της Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Υπαλλήλων Ελλάδος και υπεύθυνο δημοσίων σχέσεων και γραφείο τύπου της ΓΣΕΕ (Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος), Δημήτρη Καραγεωργόπουλο, που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2017, σημείωσε πως διερευνούνται οι καταγγελίες περί παράβασης της εργασιακής νομοθεσίας που έχουν γίνει για δήλωση των εργαζομένων σε ΜΚΟ ως εθελοντές, ενώ στοιχεία των ΜΚΟ και λοιπών οργανώσεων «Praksis», «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Norwegian Refugee Council», «Samaritan's Purse», «Μετάδραση», «Women and Health Alliance International», «Salvamento Maritimo Humanitario», «UNHCR» και «Γιατροί του κόσμου» έχουν σταλθεί στην επιθεώρηση εργασίας. (Πυλιώτης Θ., 2017).

Ως απάντηση της κυβέρνησης στις πιέσεις που δέχθηκε για έλεγχο των ΜΚΟ, δημιουργήθηκε από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής ένα Εθνικό Μητρώο ελληνικών και ξένων μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται σε θέματα διεθνούς προστασίας, μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης. Σε αυτό εμπεριέχονται

πληροφορίες σχετικές με στοιχεία του φορέα, της σύστασης, φορολογικά, οικονομικά, νόμιμο εκπροσώπου στην Ελλάδα, όπως επίσης και οι παρεχόμενες υπηρεσίες, η υλικοτεχνική υποδομή, το απασχολούμενο αμειβόμενο/ εθελοντικό προσωπικό, το χρονικό διάστημα παραμονής και απασχόλησης και οι δράσεις του φορέα. Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε το φθινόπωρο του 2016, ενώ τα εν λόγω στοιχεία των εγγεγραμμένων φορέων, πέραν της επωνυμίας αυτών, είναι επεξεργασμένα, κρυπτογραφημένα και απόρρητα προς το ευρύ κοινό. Θα πρέπει να σημειωθεί πως, παράλληλα, λειτουργείται από το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ένα παρόμοιο μητρώο, προσβάσιμο από το ευρύ κοινό, το ονομαζόμενο Μητρώο Επιχορηγούμενων Φορέων, στο οποίο αναγράφονται τα στοιχεία των οργανισμών, οι αναφορές, αποκλειστικά, κρατικών επιχορηγήσεων και οι αναφορές δαπανών των οργανισμών. Στο πλαίσιο ελέγχου της δράσης των ΜΚΟ, επίσης, όσον αφορά την παροχή ιατρικών υπηρεσιών στους πρόσφυγες, το συντονιστικό όργανο του Βορείου Αιγαίου με επικεφαλή τον Αντιπεριφερειάρχη κ^ο Χρύσανθο Αργυρίου αποφάσισε την παροχή οδηγιών για το συντονισμό, την εποπτεία και τον έλεγχο της παροχής υπηρεσιών υγείας από μέλη ΜΚΟ ή ανεξάρτητους εθελοντές στα νησιά του Βορείου Αιγαίου, τον Ιανουάριο του 2016. Σύμφωνα με την απόφαση (ΑΔΑ: 73ΠΙ7ΛΩ-ΠΓΨ), ορίστηκε τριμελής ομάδα εργασίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, η οποία είναι αρμόδια για την παραλαβή των προσκομιζόμενων δικαιολογητικών, την αποστολή αυτών στον αρμόδιο φορέα με σκοπό την έκδοση βεβαίωσης πιστοποίησης και τη μέριμνα για την έκδοση ειδικού δελτίου για τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Οι εκπρόσωποι των εγνωσμένης αξίας ΜΚΟ οφείλουν να υποβάλλουν πριν την άφιξή τους, ή εντός δυο ημερών από αυτή, καταστάσεις απασχολούμενων Ιατρών, Νοσηλευτών, Παραϊατρικού προσωπικού κλπ, οι οποίες θα επικαιροποιούνται σε περίπτωση τροποποίησής τους (πιστοποιητικά, πτυχίο ή άδεια άσκησης επαγγέλματος) και να ενημερώνουν για το χώρο, το χρόνο και τον τρόπο παροχής υπηρεσιών, ενώ το ίδιο οφείλουν να πράττουν και οι ανεξάρτητοι εθελοντές, με τη διαφορά της προσκόμισης στοιχείων ταυτότητας και απαραίτητων πιστοποιητικών (υπεύθυνη δήλωση, πτυχίο ή άδεια άσκησης επαγγέλματος).

Η δράση και οι παροχές των μη κυβερνητικών οργανώσεων σε ένα ευαίσθητο θέμα, όπως αυτό της προσφυγικής κρίσης, όπου διακινδυνεύεται η προστασία της ανθρώπινης ζωής και των θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων, η κοινωνική ηρεμία, συνοχή και ασφάλεια, έχει διχάσει την κοινή και πολιτική γνώμη. Οι μεν επιδοκιμάζουν, προβάλλουν ως ιδιαίτερα θετική και αναγκαία τη δραστηριοποίηση αυτών στο προσφυγικό, ενώ οι δε, προσπαθούν να περιορίσουν την ελεύθερη και ανεξάρτητη

δράση τους. Οι εν λόγω επικρίσεις, παραλείψεις, ασάφειες και καθυστερήσεις στην υλοποίηση απαραίτητων μέτρων, ωστόσο, δεν θα πρέπει να αναιρέσουν το έργο των ΜΚΟ και τη συνδρομή τους στο προσφυγικό ζήτημα της Ελλάδας. Είναι γεγονός ότι αυτές οι οργανώσεις, ελληνικοί και διεθνείς μη κυβερνητικοί φορείς, συλλογικότητες και ομάδες εθελοντών, έχουν επωμιστεί την υλοποίηση των προγραμμάτων για τη στήριξη των προσφύγων (βλ. κεφ. 5 -6) και το ελληνικό κράτος έχει αναλάβει το ρόλο του συντονιστικού οργάνου.

Κατά τη δράση τους στα νησιά άφιξης, στους προσφυγικούς καταυλισμούς και στις δομές φιλοξενίας, παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν ΜΚΟ που ειδικεύονται σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η ιατρική περίθαλψη, παροχή συσσιτίων κλπ, ΜΚΟ που προσπαθούν να συνδράμουν με πρόσθετους τρόπους, όπως η παροχή διερμηνείας, ψυχαγωγίας κλπ, ενώ κάποιες άλλες κατά τη διάρκεια της δραστηριοποίησής τους, επαναπροσδιόρισαν τους τομείς και τους τόπους δράσης, λόγω είτε των αναγκών των προσφύγων, είτε λόγω της απόκτησης εμπειρίας των μελών τους. Κάποιες από αυτές είναι ελληνικές, άλλες είναι παραρτήματα διεθνών οργανισμών, ενώ η ίδια η προσφυγική κρίση οδήγησε στη δημιουργία νέων ΜΚΟ με μόνο στόχο την αντιμετώπιση αυτής. Η χρηματοδότησή τους ποικίλει, ανάλογα με την οργάνωση, κάποιες ενσωματώνονται και χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά προγράμματα, κάποιες άλλες στηρίζονται στις δωρεές, ενώ οι αμιγώς εθελοντικές ομάδες καλύπτουν από ίδια κεφάλαια τις ανάγκες τους. Παρατηρήθηκε, επίσης, ότι υπάρχουν ΜΚΟ που έχουν συσταθεί από θρησκευτικά δόγματα μέχρι αυτοδιαχειριζόμενους κοινωνικούς χώρους, ΜΚΟ που έχουν αναλάβει πλήρως την παροχή κάποιας υπηρεσίας (συσσίτιο, ιατρική περίθαλψη κλπ), απαλλάσσοντας το ελληνικό κράτος από το αντίστοιχο οικονομικό κόστος, ενώ κάποιες από αυτές, κυρίως οι μεγαλύτερες, στηρίζονται σε έμμισθο προσωπικό, κάποιες σε αποκλειστικά εθελοντικό προσωπικό και κάποιες που λειτουργούν με την επιχειρησιακή υποστήριξη τόσο των εργαζόμενων όσο και των εθελοντών. Η δραστηριοποίησή τους ποικίλει ὅσον αφορά τον τόπο, κάποιες τοποθετήθηκαν στη νησιωτική περιοχή, άλλες την ηπειρωτική χώρα, ενώ οι μεγαλύτερες παρουσίασαν πολυμερή δράση και ὅσον αφορά το χρόνο, κάποιες ενασχολήθηκαν για διάστημα ολίγων μηνών, ενώ κάποιες άλλες φροντίζουν τις ανάγκες των προσφύγων από την αρχή της μαζικής συγκέντρωσης αυτών στον ελλαδικό χώρο έως και σήμερα. Εφ' ὅσον, λοιπόν, υπόκεινται στην ελληνική νομοθεσία και η λήψη πρωτοβουλιών είναι δυνατόν να οριοθετηθεί, θα μπορούσε ο ρόλος και η συμβολή των ΜΚΟ και των φορέων της κοινωνίας των πολιτών στην προσφυγική κρίση της Ελλάδας του 2015 – 2016 να θεωρηθεί ιδιαίτερα σημαντική.

ΠΗΓΕΣ

A. Βιβλιογραφία

1. Δημητράκος Δημήτρης (2006), «Η ιδέα της Κοινωνίας των Πολιτών», στο: Μακρυδημήτρης Αντώνης (επιμ), *Κράτος και Κοινωνία των Πολιτών*.
2. Στραβοσκούφης Αθανάσιος (2013), «Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις – ΜΚΟ», Μεσολόγγι.
3. Beck Ulrich (1999), «Τι είναι παγκοσμιοποίηση; Λανθασμένες αντιλήψεις και απαντήσεις», στο: Beck Ulrich – Παυλόπουλος Γιώργος (μεταφρ), *Αναστοχασμός*.
4. Gellner Ernest (1996), «Η Κοινωνία των Πολιτών και οι αντίπαλοι της. Συνθήκες Ελευθερίας», στο: Gellner Ernest - Κουσκουβέλης Ηλίας (επιμ), *Βιβλιοθήκη Πολιτικής Κοινωνιολογίας*.

B. Αρθρογραφία από περιοδικό

5. Στραβοσκούφης Α. (2006), «Κοινωνική Ανάπτυξη, Κοινωνία Πολιτών, και ΜΚΟ. Ένας Διαδραστικός Θεσμικός Μηχανισμός», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τομ. Β΄, αρ. τεύχους 120, 93 – 133.

Γ. Διαδίκτυο

I. Κείμενα από Internet.

6. Αυτοδιοίκηση, Τιμητική διάκριση Ιδρύματος Μπότση 2010. «Στους 62.039 οι πρόσφυγες – Πώς κατανέμονται (πίνακας)». Internet Version. http://www.aftodioikisi.gr/mediafiles/2016/12/Prosfiges-6-12_aftodioikisi.pdf
7. Γαλάνης Μανώλης. «Τρίγωνο Λάμπρου - ύποπτων ΜΚΟ – διακινητών». Internet Version. <http://www.protothema.gr/greece/article/571143/trigono-labrou-upropton-mko-diakiniton/>
8. Γερασιμάτος Αναστάσιος. «Καταυλισμοί Προσφύγων – βασικές αρχές διάσωσης προσφύγων στην θάλασσα και υγειονομικής περίθαλψης στους καταυλισμούς», Πάτρα, 20 Ιουνίου 2016. Internet Version. <http://www.fire.gr/ebook/refuges3/index.html>
9. Γιαννής Νίκος. «Τι είναι η Κοινωνία των Πολιτών;». Internet Version. <http://www.kinipoliton.gr/wp-content/uploads/2014/03/publication7.pdf>
10. Δημητροπούλου Γεωργία, Παπαγεωργίου Ιωάννης. «Μελέτη σχετικά με την αντιμετώπιση από την Πολιτεία των αλλοδαπών ασυνόδευτων ανηλίκων που ζητούν άσυλο στην Ελλάδα». Internet Version. <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=48f5a21e2>
11. Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς. «Αξιολόγηση εθνικού συστήματος ακεραιότητας Ελλάδα». Internet Version. http://gr.boell.org/sites/default/files/uploads/2014/11/nis_ti_greece.pdf

12. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης:

A) «Open vacancies at Danish Red Cross (Lesvos)». Internet Version.

http://career.duth.gr/portal/?q=node/18861#.WNqZrG_yipo

B) «Οικονομικά των μη-κερδοσκοπικών οργανισμών». Internet Version.

<http://www.ierd.duth.gr/postgrad/lessons/eb2.shtml>

13. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ). «Ανάλυση στατιστικών αποτελεσμάτων της αρχικής έρευνας για τις ΜΚΟ-ΠΟ». Internet Version.

https://www.ekke.gr/estia/gr_pages/mko_po/euretir_03.htm

14. Επιχειρώ. «Αρθρογράφοι – Ιωάννης Νασσιούλας». Internet Version.

<http://www.epixeiro.gr/authors/681>

15. Ευρωπαϊκή Επιτροπή. «Οδηγός αρχαρίων σχετικά με χρηματοδοτήσεις της ΕΕ- Παρουσίαση των δημοσιονομικών κανόνων και των δυνατοτήτων χρηματοδότησης κατά την περίοδο 2007–2013». Internet Version.

<http://epan2.antagonistikotita.gr/uploads/Odhgos%20arxarion%20EU.pdf>

16. Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης. «Μελέτη για τη στρατηγική της ΚΕΔΕ για το μεταναστευτικό πρόβλημα και επιχειρησιακός σχεδιασμός για τη χρηματοδότηση δράσεων- Παραδοτέο 1- Σχέδιο θέσεων για την διαχείριση του μεταναστευτικού προβλήματος από τους Δήμους της χώρας». Internet Version.

http://www.kedke.gr/wp-content/uploads/2016/06/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B4%CE%BF%CF%84%CE%AD%CE%BF-1_25_05_16.pdf

17. Καραγεωργόπουλος Ι. «Συνεργασία Αρχηγείου Λ.Σ-ΕΛ.ΑΚΤ με την Ύπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα στο πλαίσιο υποδοχής μικτών μεταναστευτικών ομάδων». Internet Version.

<http://www.hcg.gr/sites/default/files/docs/archive/ohe.pdf>

18. Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ). «Μετανάστες και δημόσια υγεία: έλεγχος διαλογής πρώτης υποδοχής». Internet Version.

<http://www2.keelpno.gr/blog/?p=6655>

19. Λουκά Μαρία. «Γυναίκες πρόσφυγες». Internet Version.

<https://tomov.gr/2016/05/04/%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%AF%CE%BA%CE%B5%CF%82->

[%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%86%CF%85%CE%B3%CE%B5%CF%82/](https://tomov.gr/2016/05/04/%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%AF%CE%BA%CE%B5%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%86%CF%85%CE%B3%CE%B5%CF%82/)

20. Μητροπολιτικό Κοινωνικό Ιατρείο Ελληνικού. «Προσφυγικό – Μ. Κοινωνικό Ιατρείο Ελληνικού και ΜΚΟ». Internet Version.

<http://www.mkiellinikou.org/blog/2017/05/24/mko/>

<http://www.era-aegean.gr/?p=25849>

21. Μπακογιάννη Κατερίνα, «Δημήτρης Βλαστός: «Η κοινωνία των πολιτών είναι σχολείο δημοκρατίας». Internet Version.

<http://www.kathimerini.gr/826809/article/proswpa/syentey3eis/dhmhtrhs-vlastos-h-koinwnia-twn-politwn-einai-sxoleio-dhmokratias>

22. Νασσιούλας Ιωάννης. «Κοινωνική Οικονομία. Επιχειρηματικότητα και ανθρωπιά για όλους». Internet Version. <http://www.epixeiro.gr/article/2543>

23. Ομάδα Εργασίας Νέων, Ίδρυμα Ανδρέα Παπανδρέου. «Εισαγωγή στις ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ (ΜΚΟ) - Ορισμός – Ρόλος – Οργάνωση – Χρηματοδότηση». Αθήνα, Ιανουάριος 2005. Internet Version. www.iap.gr/agp/files/NEOLAIA-IAP-MKO6755.doc
24. Πυλιώτης Θεοδωρής. «Αιχμές για «μαύρη εργασία» σε 13 ΜΚΟ, αλλά χωρίς στοιχεία από ΕΚ Χίου και Ομοσπονδία Ιδιωτικών Υπαλλήλων». Internet Version. <http://www.era-aegean.gr/?p=25849>
25. Σαϊτάκης Δημήτριος, Πασσάκος Σπυρίδων. «ΠΕΑΛΣ: Παρέμβαση – Ενημέρωση. Προσφυγικό ... Οι αριθμοί μιλούν – Η δράση δηλώνει τις προτεραιότητες». Internet Version. <http://www.peals.gr/component/content/article/1-category-1/1261>
26. Σαριδάκης Στυλιανός, Θαλασσινός Ευάγγελος. «Διαγωνισμοί – Συμβάσεις (Ανάδειξη Παρόχου Πλήρους Διατροφής 150 Αιτούντων Άσυλο και Ευάλωτων Ομάδων Πολιτών Τρίτων Χωρών στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής και στη Προσωρινή Δομή Φιλοξενίας της Ραφήνας στην Περιφερειακή Ενότητα Αττικής». Internet Version. http://www.army.gr/files/file/DHMOSIEYSEIS_DIAGONISMON/2017/DYB_03-2017.pdf
27. Σκίτσα Αργυρώ. «Προσεγγίζοντας την έννοια του εθελοντισμού». Internet Version. <https://www.sxediastinpoli.gr/ethelontismos/ennoia-ethelontismou>
28. Σπυριδάκη Αναστασία. «Λέσβος: Δωρεάν παροχή νομικής βοήθειας σε πρόσφυγες και μετανάστες». Internet Version. http://www.ert.gr/perifereiakoi-stathmoi/voreio_aigaiou/lesvos-programma-dorean-parochis-nomikis-voithias-se-prosfyges-ke-metanastes/
29. Συνήγορος του Πολίτη. «Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Νόμος υπ' αριθμ.4375». Internet Version. <https://www.synigoros.gr/resources/docs/n-4375-2016.pdf>
30. ΣΥΡΙΖΑ. «Δήλωση βουλευτών και στελεχών του ΣΥΡΙΖΑ: «Η αλληλεγγύη δεν είναι κακούργημα». Internet Version. <http://www.syriza.gr/article/Dhlwsh-boyleytw-n-kai-stelechwn-toy-SYRIZA:-H-allhleggyh-den-einai-kakourghma.html#.WdJ3YFu0Opo>
31. Σωτηρόπουλος Βασίλης. «Οι θεμελιώδεις αρχές του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις ΜΚΟ». Internet Version. <http://elawyer.blogspot.gr/2007/06/blog-post.html>
32. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες:
Α) «Δομές Φιλοξενίας». Internet Version. https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/Extras/RCs/listof_reception_facilities2015.doc
Β) «Διάσωση στη Θάλασσα- Οδηγός για τις αρχές και τις πρακτικές που εφαρμόζονται στους μετανάστες και στους πρόσφυγες». Internet Version. <https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/General/publications/protection/unhcrrescueatsea.pdf>
33. Υπηρεσία Ασύλου. «Εφημερίς της Κυβερνήσεως- Νόμος υπ' αριθμ. 3907». Internet Version. <http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2014/06/3907.pdf>
34. Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Πρόγραμμα Διαύγεια. «Πρόσκληση 7/16 υποβολής προσφοράς για διενέργεια διαπραγματεύσεων». Internet Version. <https://diavgeia.gov.gr/doc/ΩΠΓΚ6-Ι1Π?inline=true>
35. Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας. «Η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα». Internet Version. <http://www.keko.gr/el/Pages/page2.aspx>

36. Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπηρεσία Ασύλου. «Δικαιώματα και υποχρεώσεις». Internet Version. http://asylo.gov.gr/?page_id=115
37. Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου, Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής. «Σύλληψη αλλοδαπών για παράβαση νόμου περί αλλοδαπών στη Λέσβο». Internet Version. <http://www.hcg.gr/node/11840>
38. Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων:
- A) «19-09-16 Δράσεις για την εκπαίδευση των παιδιών των προσφύγων». Internet Version. <https://www.minedu.gov.gr/eidiseis/23656-19-09-16-draseis-gia-tin-ekpaidefsi-ton-paidion-ton-prosfygon>
- B) «Εφημερίδα της Κυβερνήσεως - Τεύχος Β' 3049/23.09.2016». Internet Version. <https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/prosfiges1.pdf>,
- Γ) «10-10-16 Λειτουργία των Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων». Internet Version. <https://www.minedu.gov.gr/eidiseis/24335-10-10-16-leitourgia-ton-domon-ypodoxis-gia-tin-ekpaidefsi-ton-prosfygon>
39. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.
- A) «Υπηρεσία Ασύλου». Internet Version. http://www.minocp.gov.gr/asylo.php?option=ozo_content&perform=view&id=3779
- B) «Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής». Internet Version. http://www.minocp.gov.gr/asylo.php?option=ozo_content&perform=view&id=3780
40. Υπουργείο Υγείας, Γραφείο Τύπου:
- A) «Αποστολή- Προσφυγικό- Κιλκίς 16-09-2015». Internet Version. <http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/3507-apostolh-prosfygiko-kilkis-16-09-2015>
- B) «Προσφυγικό- 18-09-2015». Internet Version. <http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/3512-prosfygiko-18-09-2015>
- Γ) «Κονδύλι Ε.Ε. Πρόσφυγες- Προκήρυξη». Internet Version. <http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/3638-kondyli-e-e-prosfyges-prokhryksh>
- Δ) «Εκτελεστικό Συμβούλιο Π.Ο.Υ. - «Μετανάστευση και υγεία». Internet Version. <http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/3710-ektelestiko-symboylio-p-o-y-laquo-metanasteysh-kai-ygeia-raquo>
- Ε) «Ενέργειες του Υπουργείου Υγείας για τις αυξημένες προσφυγικές ροές». Internet Version. <http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/3787-energeies-toy-yπουργείου-ygeias-gia-tis-aykshmenes-prosfygikes-roes>
- ΣΤ) «Ομιλία του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Υγείας για το προσφυγικό». Internet Version. <http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/3802-omilia-genikoy-grammatea-dhmosias-ygeias-gia-to-prosfygiko>

Η) «Σχεδιασμός για το Προσφυγικό». Internet Version.

<http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/3806-0-sxediasmos-gia-to-prosfygiko>

Θ) «Εγκρίθηκε η αίτηση του υπουργείου Υγείας για χρηματοδότηση 24,2 εκατ. ευρώ για την υγειονομική κάλυψη προσφύγων και μεταναστών». Internet Version.

<http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/4072-egkrithhke-h-aitsh-toy-yπουργειου-ygeias-gia-xrhmatodothsh-24-2-ekat-eyrw-gia-thn-ygeionomikh-kalyptsh-twn-prosfygwn-kai-metanastwn>

Ι) «Απάντηση του διοικητή του ΕΚΕΠΥ στον πρόεδρο του ΙΣΑ». Internet Version.

<http://www.moh.gov.gr/articles/ministry/grafeio-typoy/press-releases/4110-apanthsh-toy-dioikhth-toy-ekepy-ston-proedro-toy-isa>

41. Desmos Direct. «Φάρος – Υποστήριξη ανήλικων προσφύγων». Internet Version.

<http://www.desmosdirect.org/Profiles/be85510c-cbfa-44d3-80f4-7ab9ddb8685b/faros---ypostirixi-anilikwn-prosfygwn>

42. E-dimosio. «200 διαμερίσματα για τη φιλοξενία προσφύγων από το Δήμο

Αθηναίων». Internet Version. <http://www.e-dimosio.gr/dimosio/93603/200-diamerismata-gia-ti-filoxenia-prosfigon-apo-dimo-athineon/>

43. E-νομοθεσία.gr, Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας:

A) «Υπουργική Απόφαση οικ.12205/2016 - ΦΕΚ 2864/B/9-9-2016». Internet Version.

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/upourgike-apophase-oik-12205-2016.html>

B) «Νόμος 2168/1993 - ΦΕΚ Α-147/3-9-1993 (Κωδικοποιημένος)». Internet Version.

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-opla-ekrektika-puromakhika/n-2168-1993.html>

44. Emprosnet. «Απίστευτο το ότι υπάρχουν τέτοιες φυλακές στον 21^ο αιώνα». Internet

Version. <http://www.emprosnet.gr/article/80257-apisteyto-oti-yparhoyn-tetoies-fylakes-ton-21o-aiona>

45. Forin. Σταματόπουλος:

A) «N. 3386/2005 (ΦΕΚ Α 212/23-08-2005) Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια». Internet Version.

<https://www.forin.gr/laws/law/2912/eisodos-diamonh-kai-koinwnikh-entaksh-uphkown-tritwn-xwrwn-sthn-ellhnikh-epikrateia>

B) «N. 2731/1999 (ΦΕΚ Α 138/05-07-1999) Ρύθμιση θεμάτων Διμερούς Κρατικής Αναπτυξιακής Συνεργασίας και Βοήθειας, ρύθμιση θεμάτων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και άλλες διατάξεις». Internet Version.

<https://www.forin.gr/laws/law/2928/ruthmish-thematwn-dimerous-kratikhs-anaptusiakhs-sunergasias-kai-bohtheias-ruthmish-thematwn-mh-kubernhtikwn-organwsewn-kai-alles-diataxeis#!/?article=13377>

46. HuffPost. «44 ΜΚΟ και οργανώσεις στην Ελλάδα απαντούν σε 9 ερωτήσεις της HuffPost Greece για το έργο τους, τη χρηματοδότηση και τις δυσκολίες». 2017.

A) Γαλίας Αλέξης.

- i. «Caritas: Βοηθώντας τον πρόσφυγα σε κάθε του ανάγκη». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/caritas-ngos--katagrafi-n_10739602.html
- ii. «Disaster Tech Lab: Ίντερνετ στους πρόσφυγες». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/disaster-tech-lab---ngos-katagrafi_n_10740174.html
- iii. «Human Appeal: Πρωταρχικός πάροχος ιατρικής φροντίδας στο Καρά Τεπέ». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/human-appeal-ngos---katagrafi-n_10740880.html?1467370499
- iv. «Mercy Corps: Ξέρουμε γιατί οι άνθρωποι εγκαταλείπουν τις χώρες τους και ποιες είναι οι ανάγκες τους». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/mercy-corps-ngos-katagrafi_n_10749590.html?1467368449
- v. «Γιατροί Χωρίς Σύνορα (MSF): Ιατρική περίθαλψη σε 9 εκατομμύρια ανθρώπους στον κόσμο, 55.000 πρόσφυγες στο Αιγαίο». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/---msf--ngos-katagrafi_n_10749878.html?1467367932
- vi. «PRAKSIS: Βοηθώντας τους πρόσφυγες, όπως κάθε άλλη κοινωνικά αποκλεισμένη ομάδα». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/praksis-ngos-katagrafi_n_10750110.html
- vii. «Salvation Army (Στρατός Σωτηρίας). Φαγητό και ρούχα για τους πρόσφυγες στο κέντρο της Αθήνας». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/salvation-army-ngos-katagrafi-stratos-sotirias_n_10750532.html
- viii. «WAHA International: Από την Τουρκία μέχρι τα Βαλκάνια, υπηρεσίες υγείας για γυναίκες και παιδιά πρόσφυγες». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/waha-international-ngos-katagrafi_n_10752012.html

B) Κουγιάννου Αγγελική.

- i. «Starfish: Αντιμέτωποι με 3 κρίσεις (οικονομική, περιβαλλοντική και ανθρωπιστική)». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-starfish_n_10401402.html
- ii. «ΜΕΤΑδραση: Διερμηνείς, δικηγόροι και ψυχολόγοι δίπλα στους πρόσφυγες και τα ασυνόδευτα παιδιά». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-metadrasi_n_10382376.html
- iii. «A Drop in the Ocean: Ένα τετραήμερο ταξίδι στη Λέσβο ήταν η αρχή για μια οργάνωση». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-a-drop-in-the-ocean_n_10402118.html

- iv. «SolidarityNow: Σε 24 δράσεις οργανώσεων στα κύρια σημεία εισόδου και εξόδου των προσφύγων». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-solidaritynow_n_10401242.html
  - v. «Danish Refugee Council: Από τη Δανία στην Ελλάδα για τους πρόσφυγες με πάνω από 100 άτομα προσωπικό». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-danish-refugee-council_n_10378816.html?1467371250
  - vi. «Global Medic: Από τον Οκτώβριο του 2015 δίπλα στους πρόσφυγες». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-global-medic_n_10380306.html
  - vii. «IOCC: Μαζί με την Αποστολή έχει βοηθήσει πάνω από 150.000 ανθρώπους βελτιώνοντας τα κέντρα υποδοχής». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-iocc-apostoli_n_10381452.html?1467369582
  - viii. «IRC: Στη Λέσβο από τον Ιούλιο του 2015 δίπλα στους πρόσφυγες». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-irc_n_10402068.html?1467369019
  - ix. «Save The Children: Από την πρώτη μέρα δίπλα στα παιδιά και τις γυναίκες. Βοήθεια σε πάνω από 367.000 ανθρώπους». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-save-the-children_n_10400660.html
- Γ) Πρίφτη Κατερίνα.
- i. «ΑΡΣΙΣ...του αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης των νέων». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/ngo-katagrafi-arsis-koinwniki-organwsi-ypostirixis-newn_n_10475894.html
  - ii. «ActionAid: Δουλεύουμε για έναν κόσμο χωρίς φτώχεια κι αδικία». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/20/ngo-katagrafi-actionaid_n_11083398.html?1469023704
  - iii. «Humanitarian Support Agency. Από την Ισπανία στην Ελλάδα με αγάπη». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/humanitarian-support-agency-ngo-katagrafi_n_10451784.html?1467370238
  - iv. «Oxfam: Εκεί που οι ανάγκες των ανθρώπων υπερβαίνουν τις δυνατότητες του κράτους». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/oxfam-int-ngo-katagrafi_n_10452266.html?1467367863
  - v. «Shanti Refugees. Οι διακοπές στο Καστελόριζο μετατράπηκαν σε μια συνεχή προσφορά». Internet Version. http://www.huffingtonpost.gr/2016/07/01/shanti-refugees-ngo-katagrafi_n_10475856.html
47. Lawspot. «Άρθρο 14 – Νόμος 4332/2015». Internet Version. <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4332-2015/arthro-14-nomos-4332-2015>

48. Left.gr. «Οι όροι των διαγωνισμών σίτισης στις δομές φιλοξενίας προσφύγων/μεταναστών». Internet Version. <https://left.gr/news/oi-oroi-ton-diagonismon-sitisis-stis-domes-filoxenias-prosfygonmetanaston>
49. Lesvos News. « 5 συλλήψεις μελών ΜΚΟ στη Λέσβο για διευκόλυνση παράνομης εισόδου προσφύγων (φωτογραφία)». Internet Version. <http://www.lesvosnews.net/articles/news-categories/astynomiko-reportaz/5-syllipseis-melon-mko-sti-lesvo-gia-dieykolynsi>.
50. Police Net. « Η συνεργασία ΜΚΟ-εθελοντών με το λιμενικό ήταν, είναι και θα παραμείνει αναγκαία». Internet Version. <http://policenet.gr/article/%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CE%BC%CE%BA%CE%BF-%CE%B5%CE%B8%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF-%CE%BB%CE%B9%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%AE%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B8%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B5%CE%B9-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CE%AF%CE%B1>
51. Badcock James. «Refugee children on Lesvos helped to face fear of drowning». Internet Version. <http://www.bbc.com/news/world-europe-40580529>
52. Diario de Sevilla. «El juicio contra los tres bomberos sevillanos que fueron detenidos en Lesbos será en 2018». Internet Version. http://www.diariodesevilla.es/sevilla/juicio-bomberos-sevillanos-detenido-Lesbos_0_1140786582.html
53. José Andrés Fernández Cornejo, «De guardia en las playas de Lesbos», Internet Version. http://www.huffingtonpost.es/jose-andres-fernandez-cornejo/de-guardia-en-las-playas-de-lesbos_a_23072364/
54. Nianias Helen, UNHCR, Refugees Global Press Review. «Refugees in Lesbos: are there too many NGOs on the island?». Internet Version. <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/refdaily?pass=52fc6fbd5&id=568cb08e5>
55. Social Platform. «Meeting Commissioner Avramopoulos, on behalf of 132,386 Europeans». Internet Version. <http://www.socialplatform.org/blog/meeting-commissioner-avramopoulos-on-behalf-of-132386-europeans/>
56. Willets Peter, «What is a Non-Governmental Organization?». Internet Version. [https://sol.du.ac.in/pluginfile.php/2032/mod_resource/content/2/SM-1%20Voluntary%20Org%20BA\(P\)%20Part-3%20Application%20Course.pdf](https://sol.du.ac.in/pluginfile.php/2032/mod_resource/content/2/SM-1%20Voluntary%20Org%20BA(P)%20Part-3%20Application%20Course.pdf)

II. Ιστοσελίδες

57. <http://www.a21.org/content/greece/gnqxx5?permcode=gnqxx5&site=true>, A21.
58. <http://www.agape.gr/>, Αγάπη.

59. <http://www.solidarity.gr/>, Αλληλεγγύη.
60. http://www.mkoapostoli.com/?page_id=998, Αποστολή.
61. <http://www.asterias-starfish.org/el/>, Αστερίας.
62. <http://mdmgreece.gr/our-mission/>, Γιατροί του κόσμου.
63. <http://www.react-thess.gr/react/>, Δήμος Θεσσαλονίκης.
64. <http://www.diotima.org.gr/>, Διοτίμα.
65. <http://www.ecclesia.gr/greek/koinonia/kspm.html>, Εκκλησία της Ελλάδος.
66. www.nostos.org.gr/site/gr/, Ε.Κ.Πο.Σ.Π.Ο Νόστος.
67. <http://www.elix.org.gr/index.php/el/elix-ngo-gr>, Ελιξ, Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας.
68. http://www.astynomia.gr/images/stories//2016/statistics16/allodapwn/11_statistics_all_2016_apelaseis.png, Ελληνική Αστυνομία, στατιστικά στοιχεία.
69. http://www.astynomia.gr/images/stories//2016/statistics16/allodapwn/11_statistics_all_2016_dia.png, Ελληνική Αστυνομία, στατιστικά στοιχεία.
70. <http://www.hrt.org.gr/elliniki-omada-diaswsis.el.aspx>, Ελληνική Ομάδα Διάσωσης.
71. <http://www.gcr.gr/index.php/en/about-gcr>, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.
72. <http://www.redcross.gr/>, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.
73. <http://www.samarites.gr/ifrclink>, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Τομέας Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών.
74. <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-international-development>, Ηνωμένο Βασίλειο της Αγγλίας, Τμήμα Διεθνούς Ανάπτυξης.
75. <http://medin.gr/>, Ιατρική Παρέμβαση.
76. <http://www.kitrinoshhealthcare.com>, Κίτρινος Φροντίδα Υγείας.
77. <http://www.chefclub.gr/el/plhrofories>, Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελλάδας.
78. <http://www.oasis.org.gr/>, Όασις, Κέντρο Υποστήριξης Εξαρτημένων.
79. <http://syn-eirmos.gr/syneirmos/>, Συνειρμός.
80. <https://www.hamogelo.gr/gr/el/poioi-eimaste/>, Το χαμόγελο του παιδιού Ανδρέας.
81. <http://www.ymca.gr/>, Χριστιανική Αδελφότητα Νέων Θεσσαλονίκης – ΧΑΝΘ.
82. <http://www.becausewecarry.org/>, Because we carry.
83. <http://en.redcross.bg/about/about2.html>, Bulgarian Red Cross.
84. <http://www.cadus.org/>, Cadus.
85. <http://www.crs.org/about>, Catholic Relief Services.
86. <http://www.clownswithoutborders.org/>, Clowns without borders.
87. <https://drfcharity.org/about>, Development and Relief Foundation.
88. <http://ercintl.org/>, Emergency Response Centre International- ERCI.
89. <http://eurorelief.net/>, Eurorelief.
90. <https://beta.companieshouse.gov.uk/company/10454346>, Hot Food Idomeni.
91. <https://internationalmedicalcorps.org/mission>, International Medical Corps.
92. <https://www.internews.org/>, Internews.
93. <https://www.intersos.org/en/>, Inersos.
94. <http://www.islamic-relief.org/>, Islamic Relief.
95. <http://www.israaid.co.il/about>, Israaid.
96. <http://en.jrs.net/>, Jesuit Refugee Service.
97. <http://kosrefugeesneedyourhelp.com>, Kos Refugees Need Your Help.

98. <http://kos-solidarity.com/?q=el/node/68>, Kos Solidarity.
99. <http://www.lighthouse relief.org/about/>, Lighthouse Relief.
100. <http://www.maydayterraneo.org>, Maydayterraneo.
101. <https://www.moas.eu/>, Migrant Offshore Aid Station Foundation.
102. www.movementontheground.com, Movement on the ground.
103. <http://www.naveospedale.it/chi-siamo/?lang=it>, Nave Ospedale.
104. <https://www.kirkensnodhjelp.no/en/about-nca/>, Norwegian Church Aid.
105. <http://nurtureprojectinternational.org/>, Nurture Project International.
106. <https://www.clovekvtisni.cz/en>, People in Need.
107. <https://www.proactivaopenarms.org/en>, Proactiva Open Arms.
108. <https://www.proasyl.de/en/who-we-are/>, Pro Asyl, Der Einzelfall Zählt.
109. <http://www.proemaid.org/>, Proem- aid.
110. <http://remar.org/>, Remar.
111. <http://www.scmmedicalmissions.org/>, SCM Medical Missions.
112. <https://www.shelterbox.org/>, Shelter Box.
113. <https://www.linkedin.com/company/spanish-red-cross>, Spanish Red Cross.
114. <http://www.teamhumanity.eu/>, Team Humanity.
115. <https://translatorswithoutborders.org/translators-without-borders-about-us/>,
Translators without Borders.
116. <https://www.unicef.gr/>, Unicef, Ελληνική Εθνική Επιτροπή.

III. Ιστότοποι

Διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια «Βικιπαίδεια».

117. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%91%CF%83%CF%84%CF%85%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1, Ελληνική Αστυνομία.
118. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82_%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8C%CF%82_%CE%9E%CE%B7%CF%81%CE%AC%CF%82, Ελληνικός Στρατός Ξηράς.
119. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CF%89%CE%BD, Εμπορία ανθρώπων.
120. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9B%CE%B9%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%A3%CF%8E%CE%BC%CE%B1_%E2%88%92%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%91%CE%BA%CF%84%CE%BF%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B1%CE%BA%CE%AE, Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή.
121. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B7_%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%B5%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BF%CF%81%CE%B3%CE%AC%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7, Μη Κυβερνητική Οργάνωση.

122. <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE%CF%81%CF%85%CE%BE%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%91%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1>, Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.
123. https://el.wikipedia.org/wiki/Παιδικά_Χωριά_SOS_Ελλάδος, Παιδικά χωριά SOS.
124. <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%8E%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%91%CF%81%CE%BC%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%9F%CE%97%CE%95%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82%CE%A0%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%86%CF%85%CE%B3%CE%B5%CF%82>, Ύπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.
125. https://en.wikipedia.org/wiki/ACT_Alliance, ACT Alliance.
126. <https://de.wikipedia.org/wiki/ADRA>, Adra Germany.
127. https://en.wikipedia.org/wiki/Austrian_Red_Cross, Austrian Red Cross.
128. <http://bootvluchteling.nl/en/>, Boat Refugee Foundation.
129. https://en.wikipedia.org/wiki/Ching_Hai, Ching Hai.
130. https://en.wikipedia.org/wiki/Directorate-General_for_European_Civil_Protection_and_Humanitarian_Aid_Operations, Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations.
131. https://en.wikipedia.org/wiki/German_Red_Cross, German Red Cross.
132. https://en.wikipedia.org/wiki/Human_rights_movement, Human rights movement.
133. https://en.wikipedia.org/wiki/Human_trafficking, Human trafficking.
134. <https://en.wikipedia.org/wiki/NetHope>, Net Hope.
135. https://en.wikipedia.org/wiki/Norwegian_Red_Cross, Norwegian Red Cross.
136. https://fr.wikipedia.org/wiki/Secours_islamique_France, Secours islamique France.
137. https://en.wikipedia.org/wiki/Starfish_Foundation, Starfish Foundation.
138. https://en.wikipedia.org/wiki/Swiss_Red_Cross, Swiss Red Cross.
139. https://en.wikipedia.org/wiki/Swiss_Solidarity, Swiss Solidarity.
140. https://de.wikipedia.org/wiki/Jugend_Rettet, Jugend Rettet.

Μέσο κοινωνικής δικτύωσης «Facebook»

141. <https://www.facebook.com/TheA21CampaignGreece/>, official page A21.
142. <https://www.facebook.com/aiddeliverymission/>, official page Aid Delivery Mission.
143. <https://www.facebook.com/chiosesrt/>, official page Chiosesrt.
144. <https://www.facebook.com/disastermedics/>, official page Disaster Medics.
145. <https://www.facebook.com/pg/echo100plus/about/>, official page Echo100plus.
146. <https://www.facebook.com/EKOKitchenGreece/?fref=ts>, official page EKO Kitchen.
147. <https://www.facebook.com/flyinghelp/>, official page Flying Help.
148. <https://www.facebook.com/GreenHelmets/>, official page Green Helmet.

149. <https://www.facebook.com/helpinghandsofrhodes/>, official page Helping Hands Rhodes.
150. https://www.facebook.com/pg/HumanityCrew/about/?ref=page_internal, official page Humanity Crew.
151. <https://www.facebook.com/iliaktidamke/>, official page Iliaktida.
152. <https://www.facebook.com/InterVolve-219418945063168/>, official page InterVolve.
153. https://www.facebook.com/pg/LibrariesWithoutBorders/about/?ref=page_internal official page Libraries without Borders.
154. <https://www.facebook.com/pg/MaziBrostaThess/>, official page Mazi Brosta.
155. <https://www.facebook.com/RadcliffeFoundation/>, official page Radcliffe Foundation.
156. <https://www.facebook.com/pg/refugeeeducationchios/about/>, official page Refugee Education Chios.
157. https://www.facebook.com/pg/SOSMEDITERRANEE/about/?ref=page_internal official page SOS Mediterranee.
158. <https://www.facebook.com/RefugeeSupportGreece/>, official page Refugee Support Greece.
159. <https://www.facebook.com/RefugeeTrauma/>, official page Refugee Trauma.
160. <https://www.facebook.com/smhumanitario/>, official page Salvamento Marítimo Humanitario.
161. https://www.facebook.com/pg/thehummusrightsproject/about/?ref=page_internal official page The hummus rights project.
162. https://www.facebook.com/pg/seaeyeorg/about/?ref=page_internal, official page Sea Eye.
163. <https://www.facebook.com/zaporeakproiektua/>, official page Zaporeak_Projektua.

IV. Ομαδοποιημένα αποτελέσματα

164. United Nations High Commissioner for Refugees - UNHCR, Operational Portal, Refugee Situations. «Greece- Maps, Statistics, Who What Where- from 01-01-2015 to 31-12-2016». (152 results). Internet Version.

https://data2.unhcr.org/en/search?country=640&country_1=0&text=&type%5B%5D=link&type%5B%5D=news&type%5B%5D=highlight&type%5B%5D=document&type%5B%5D=needs_assessment&type%5B%5D=dataviz&doc_type%5B%5D=7&doc_type%5B%5D=14&doc_type%5B%5D=23&partner=&sector=&date_from=01-01-2015&date_to=31-12-2016&country_json=%7B%22%3A%22640%22%7D&sector_json=%7B%22%22%3A%22%22%7D&apply=

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Πίνακας 16:

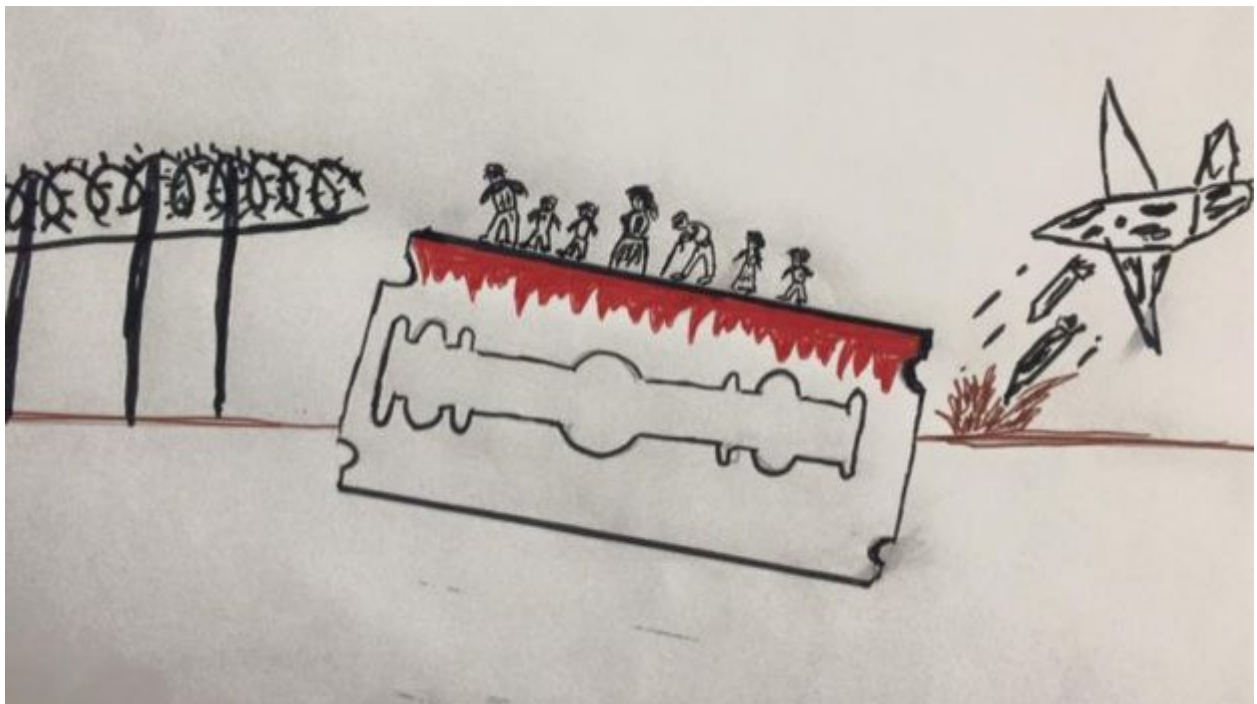
ΚΕΝΤΡΟ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ	ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΔΥΕΠ
Ελαιώνας	72ο Δημοτικό Σχολείο Αθήνας (3 τμήματα) 81ο Δημοτικό Σχολείο Αθήνας (3 τμήματα) 87ο Δημοτικό Σχολείο Αθήνας (3 τμήματα) 2ο Δημοτικό Σχολείο Αθήνας (3 τμήματα) 66ο Γυμνάσιο Αθήνας (4 τμήματα) 2ο Γυμνάσιο Ταύρου (3 τμήματα)
Λαύριο (Αγροτική Τράπεζα)	1ο Δημοτικό Σχολείο Λαυρίου (2 τμήματα) 2ο Δημοτικό Σχολείο Λαυρίου (1 τμήμα) 2ο Γυμνάσιο Λαυρίου (2 τμήματα)
Δερβέني (ΔΙΟΝ)	67ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης (3 τμήματα) 2ο Γυμνάσιο Σταυρούπολης (2 τμήματα)
Λαγκαδίκια	Δημοτικό Σχολείο Λαγκαδικίων (4 τμήματα) Δημοτικό Σχολείο Προφήτη (3 τμήματα) Γυμνάσιο Κορώνειας (3 τμήματα)
Κόνιτσα	1ο Δημοτικό Σχολείο Κόνιτσας (3 τμήματα) Ημερήσιο Γυμνάσιο Κόνιτσας (3 τμήματα)
Ριτσώνα	Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Βαθέος Αυλίδας (2 τμήματα) Δημοτικό Σχολείο Παραλίας Αυλίδας (1 τμήμα) 2ο Γυμνάσιο Χαλκίδας (3 τμήματα)
Βαγιοχώρι	Δημοτικό Σχολείο Προφήτη Γυμνάσιο Εγνατίας
Καβαλάρι	Δημοτικό Σχολείο Καβαλαρίου 4ο Γυμνάσιο Λαγκαδά
Δερβέني (ALEXIL)	Δημοτικό Σχολείο Μελισσοχωρίου 4ο Δημοτικό Σχολείο Ωραιόκαστρου 1ο Δημοτικό Σχολείο Ωραιόκαστρου 1ο Γυμνάσιο Ωραιόκαστρου
Διαβατά	1ο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Αθανασίου 2ο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Αθανασίου 1ο Γυμνάσιο Αγίου Αθανασίου

(συνεχίζεται)

Βέροια	Δημοτικό Σχολείο Αγίας Βαρβάρας Ημερήσιο Γυμνάσιο Βεργίνας
Αλεξάνδρεια Ημαθίας	5ο Δημοτικό Σχολείο Αλεξάνδρειας 4ο Δημοτικό Σχολείο Αλεξάνδρειας Γυμνάσιο Καβάσιλων
Πολύκαστρο (νέα Καβάλα)	1ο Δημοτικό Σχολείο Πολύκαστρου 1ο Δημοτικό Σχολείο Αξιούπολης 2ο Δημοτικό Σχολείο Αξιούπολης Γυμνάσιο Πλατανιά
Μαλακάσα	1ο Δημοτικό Σχολείο Αυλώνας Δημοτικό Σχολείο Μαλακάσας Δημοτικό Σχολείο Συκαμίνου 1ο Γυμνάσιο Αυλώνας Γυμνάσιο Καπανδριτίου
Ελευσίνα	3ο Δημοτικό Σχολείο Μάνδρας 10ο Δημοτικό Σχολείο Ελευσίνας 4ο Γυμνάσιο Ελευσίνας
Σχιστό	Δημοτικό Σχολείο Νέου Ικονίου 5ο Δημοτικό Σχολείο Κερατσινίου 15ο Δημοτικό Σχολείο Νίκαιας 3ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω 16ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω 5ο Δημοτικό Σχολείο Χαϊδαρίου 9ο Δημοτικό Σχολείο Χαϊδαρίου 13ο Δημοτικό Σχολείο Περιστερίου 33ο Δημοτικό Σχολείο Περιστερίου 1ο Δημοτικό Σχολείο Σχηματαρίου 2ο Δημοτικό Σχολείο Σχηματαρίου 3ο Δημοτικό Σχολείο Σχηματαρίου Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο Δραπετσώνας
Σκαρμαγκάς	4ο Γυμνάσιο Χαϊδαρίου 8ο Γυμνάσιο Περιστερίου
Οινόφυτα	Γυμνάσιο Οινοφύτων

(Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Λειτουργία των Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων, 2016 και Υπουργική Απόφαση Αρ. 1400/ΓΔ4/2017)

(BBC News, «Refugee children on Lesbos helped to face fear of drowning», James Badcock, Μαδρίτη, 25 Ιουλίου 2017).

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

Μπάτσου Σοφία – Λουίζα

Κουκιά Αικατερίνη